

Motioner

KMot 2000:1-77

Motioner

- 2000:1 om kyrklig vigsel även för homosexuella
av Mikael Börjesson
- 2000:2 om yrkeslegitimation för präster och diakoner
av Britas Lennart Eriksson m.fl.
- 2000:3 om Kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor
av Yngve Kalin och Per Lindberg
- 2000:4 om tvånget att församlingar och samfälligheter skall representeras av Svenska kyrkans Församlingsförbund i arbetsgivarfrågor
av Yngve Kalin
- 2000:5 om förhållandet mellan Kyrkoordningens bestämmelser om indelningsenheter och Begravningslagen
av Yngve Kalin
- 2000:6 om Fader vår
av Åke Blomqvist m.fl.
- 2000:7 om policy för etiska placeringar
av Åke Blomqvist och Åke Bendix
- 2000:8 om redovisning i Kyrkostyrelsens årsredogörelse av ägardirektiv till bolag och stiftelser
av Åke Blomqvist och Åke Bendix
- 2000:9 om råd och rekommendationer vid upplåtelse av kyrka
av Thomas Söderberg m.fl.
- 2000:10 om samarbete med den anglikanska kyrkan i södra Sudan
av Gunnar Prytz
- 2000:11 om introduktionsår för diakoner
av Gunnar Prytz
- 2000:12 om löneförhandlingsrätt när det gäller prästerna
av Göran Wahlström m.fl.
- 2000:13 om kyrkotillhörighet för svenska medborgare som ej är kyrkobokförda i Sverige m.m.
av Nils Gårder
- 2000:14 om tillsättning av domprost
av Nils Gårder
- 2000:15 om tillsättning av tjänst som domprost
av Lennart Andersson och Christina Åkerlund
- 2000:16 om ekonomisering av det finskspråkiga arbetet i Svenska kyrkan
av Ulla Eriksson och Åke Blomqvist
- 2000:17 om Kyrknätet m.m.
av Erna Arhag

- 2000:18 om obligatorisk clearing av dop
av Erna Arhag
- 2000:19 om stiftsorganisationen
av Erna Arhag
- 2000:20 om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och
anställda
av Vivianne Wetterling
- 2000:21 om nej till illegal jakt
av Vivianne Wetterling och Ann Berg
- 2000:22 om svenskkyrkliga friskolor
av Per-Anders Grunnan och Joakim Svensson
- 2000:23 om prästers tjänstgöring på landsbygden
av Lars-Ivar Ericson
- 2000:24 om alternativa karriärvägar för präster
av Tony Guldbrandzén
- 2000:25 om utlandssvenskars tillhörighet i Svenska kyrkan
av Ann-Marie Nilsson och Börje Henriksson
- 2000:26 om de handikappade i Svenska kyrkan
av Marianne Josephsson
- 2000:27 om etiska riktlinjer för aktieinnehav
av Ingrid Emanuelson
- 2000:28 om behörighetsprövning av pastorsadjunkter
av Elisabeth Engberg
- 2000:29 om Skeppholmskyrkan – ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum
av Börje Finnstedt m.fl.
- 2000:30 om stiftsöversyn
av Reidar Gustafsson
- 2000:31 om kyrkomusikertjänster
av Reidar Gustafsson och Tomas Lång
- 2000:32 om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan
av Karl-Johan Tyrberg m.fl.
- 2000:33 om fastställande av utdelningen till församlingarna från stiftens förvaltning
av prästlönstillgångarna och fastställande av den särskilda
utjämningsavgiften
av Kenneth Åberg
- 2000:34 om utökad delegationsmöjlighet för domkapitlet
av Karl-Johan Tyrberg
- 2000:35 om prästlönstillgångarnas avkastning
av Gösta Äng m.fl.

- 2000:36 om avgifter vid vigsel
av Evert Josefsson
- 2000:37 om Marias förbön
av Börje Finnstedt
- 2000:38 om Svenska kyrkans Församlingsförbund som arbetsgivarorganisation
av Joakim Svensson och Jan-Anders Ekelund
- 2000:39 om användning av Kyrknätet
av Hans-Olof Andrén
- 2000:40 om prästskjortors färg
av Hans-Olof Andrén
- 2000:41 om främjande av en reformatorisk process
av Fredrik Sidenvall
- 2000:42 om pastoratsnämnder
av Alla Lewin
- 2000:43 om Svenska kyrkans grundkurs
av Lars Ekblad och Fredrik Nilsson
- 2000:44 om rätt att välja församlingstillhörighet
av Åke Blomqvist
- 2000:45 om utredning om rätt att välja församling
av Susann Torgerson
- 2000:46 om ålderspresident
av Birger Palo
- 2000:47 om förenklat regelverk för Svenska kyrkan
av Staffan Holmgren
- 2000:48 om obligatorisk clearing vid dop
av Göran Petterson
- 2000:49 om benämningen Svenska kyrkan
av Urban Gibson
- 2000:50 om Kyrkomötets sanktionsmöjligheter
av Urban Gibson
- 2000:51 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet
av Urban Gibson
- 2000:52 om ekumeniskt nattvardsfirande
av Urban Gibson
- 2000:53 om valbarhet
av Urban Gibson
- 2000:54 om förenklat redovisningssystem gällande motioners hanterande
av Paul Trossö

- 2000:55 om finansiering av praktiklön för blivande kyrkoarbetare
av Lars Eckerdal m.fl.
- 2000:56 om stöd till Östersjökyrkor
av Per-Anders Grunnan och Joakim Svensson
- 2000:57 om resurser för religionsmötesfrågor
av Iréne Pierazzi
- 2000:58 om Psalmer i 90-talet
av Tomas Forsner och Sten-Åke Engdahl
- 2000:59 om utseende av kyrkoherdar i samfällighet och indelningsdelegerade
av Tomas Forsner och Sten-Åke Engdahl
- 2000:60 om kostnader för det nya valsystemet
av Tomas Forsner
- 2000:61 om hur kyrkvårdar utses
av Gösta Ång m.fl.
- 2000:62 om kyrkan och kommunismen – ännu en röd fläck på kartan
av Bengt Olof Dike
- 2000:63 om biskoparnas rösträtt i Kyrkomötet
av Martin Cruce
- 2000:64 om stöd till forskarstudier
av Marianne Upmark
- 2000:65 om indirekta val till kyrkomöte och stiftsfullmäktige vid valet 2001
av Per Lindberg
- 2000:66 om biträdande biskop
av Britta Olinder och Hans-Olof André
- 2000:67 om Svenska kyrkans gemensamma arkiv
av Jan Erik Ågren
- 2000:68 om församlingens grundläggande uppgift
av Michael Martinson
- 2000:69 om tillsyn över de som är vigda till präst eller diakon inom Svenska kyrkan
av Sten-Åke Engdahl
- 2000:70 om beräkningsgrunder för den särskilda kyrkofondsavgiften
av Lars Starkerud
- 2000:71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen
av Yngve Kalin
- 2000:72 om äganderättsöverföring av biskopsgårdar
av Carl Gustaf von Ehrenheim
- 2000:73 om att avveckla anslagsmottagaren Ansgarsliden
av Bengt Olof Dike

- 2000:74 om register till kyrkoordningen
av Carina Etander Rimborg
- 2000:75 om samarbete mellan Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan
av Michael Martinson
- 2000:76 om vidareutveckling av islamprojektet
av Britta Olinder m.fl.
- 2000:77 om kyrkans uppgift i skolan
av Britta Olinder

Av kärlek kan kvinna och man ingå äktenskap. Av kärlek skall även man och man, kvinna och kvinna kunna ingå äktenskap.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

1. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att avge skrivelser till Sveriges riksdag samt till Sveriges regering om att äktenskapsbalken även skall omfatta möjligheten att ingå äktenskap mellan en man och en man samt mellan en kvinna och en kvinna, samt
2. *att* Kyrkomötet beslutar om sådan ändring i kyrkohandboken att denna omfattar även vigsel mellan kvinna och kvinna samt mellan man och man.

Göteborg den 16 februari 2000

Mikael Börjesson

Frågan om yrkeslegitimation för präster har varit föremål för behandling vid ombudsmötet 1989 genom en motion från Bengt Linvall. Ombudsmötet beslöt då att uppdra åt styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet att utreda utformningen av ett Svenska kyrkans id-kort.

Frågan aktualiserades åter vid 1992 års ombudsmöte, då frågan ställdes om hur det gått med det beslut som fattades vid 1989 års ombudsmöte. Svaret blev då att en arbetsgrupp, efter vissa förseningar, tillsatts och det utlovades att utredningen skulle vara slutförd innan årets slut. Vad som sedan hänt har undertecknade inte kunnat utröna, men någon officiellt erkänd yrkeslegitimation för präster, diakoner och andra församlingsanställda finns inte.

Behovet av yrkeslegitimation för präster och diakoner har inte minskat utan tvärtom gjort sig påmint mer och mer under året som gått. Vid ett kyrkoherdekollegium i Västerås stift vädjade kyrkoherdarna till stiftsstyrelsen att snarast se till att en yrkeslegitimation utformades och tillställdes varje präst och diakon i stiftet.

Stiftsstyrelsen fann vid sin behandling av frågan att detta ändå måste vara en gemensam angelägenhet för hela Svenska kyrkan och därför borde det åligga den nationella nivån att ombesörja att en enhetlig yrkeslegitimation utfärdas, som gäller för vigda i Svenska kyrkan. Visst kan legitimationen omfatta flera yrkesgrupper i Svenska kyrkan, men behovet har aktualiserats som stort just bland präster och diakoner i deras utövning av sitt speciella uppdrag. Om motiveringar i övrigt hänvisas till 1989 och 1992 års ombudsmöten.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att utforma en för hela Svenska kyrkan gemensam yrkeslegitimation för vigda till det kyrkliga ämbetet.

Västerås den 21 februari 2000

Britas Lennart Eriksson

Lars Rydje

Marianne Rosenkvist

Kyrkoordningen föreskriver i 11 kap. 16–17 §§ en särskild ordning hur lärofrågor skall behandlas och avgöras i Kyrkomötet.

Läronämnden skall yttra sig innan Kyrkomötet fattar beslut i ärenden som gäller:

1. grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
2. Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar,
3. kyrkans vigningstjänst, och
4. ekumeniska överenskommelser.

Läronämnden skall beredas tillfälle att yttra sig i övriga lärofrågor.

Beslutar Kyrkomötet i något ärende som anges ovan att bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden skall denna åter yttra sig och ärendet på nytt beredas i utskottet innan Kyrkomötet fattar ett slutligt beslut. Vid det slutliga beslutet måste två tredjedelar av de röstande bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden för att förslaget skall genomföras.

Kyrkoordningens bestämmelser kom att ersätta de tidigare bestämmelserna om kyrkolagens ordning för s.k. minoritetsbordläggning (29 kap. 21 § Kyrkolagen). Denna ordning gav ett mycket starkt skydd för Svenska kyrkans läromässiga identitet och har sin motsvarighet i det förfarande, som gäller för rättighetsbegränsande lagstiftning i 2 kap. 12 § tredje stycket i regeringsformen. Yrkade tio ledamöter att ett förslag till en kyrklig kungörelse som avser Svenska kyrkans lära eller böcker skulle vila, fanns tre möjligheter. Förslaget kunde förkastats, något som kunde göras genom ett beslut med enkel majoritet, förslaget kunde antas, vilket förutsatte fem sjättedels majoritet och förslaget kunde vila till dess att ett nyvalt kyrkomöte sammanträdde. Detta kunde fatta beslut med enkel majoritet. Ett särskilt beredningsutskott hade att pröva om bestämmelserna i 26 § var tillämpliga, dvs. om det var en fråga om en kungörelse som var att hänföra till Svenska kyrkans lära eller böcker.

Läronämndens ställning reglerades tidigare genom bestämmelser i kyrkomötets arbetsordning och begränsades till möjligheten att avge yttranden. Kyrkolagen föreskrev endast i 21 § att kyrkomötet hade att besluta om hur lärofrågorna skulle beredas före utskottsbehandlingen.

Läronämnden inrättades i den nya KO som ett permanent organ med biskoparna som självskrivna ledamöter tillsammans med åtta av Kyrkomötet valda. Genom att införa bestämmelser om ett samspel för behandlingen av lärofrågorna och därmed jämförbara frågor med Läronämnden ansågs det skydd som möjligheten till minoritetsbordläggning innebar inte längre behövas.

Den nuvarande ordningen aktualiserar två problemkomplex:

- a) biskoparnas läromässiga ansvar i en kyrka, som beskriver sig själv som episkopal, och
- b) avvägningen mellan Kyrkomötets ställning som Svenska kyrkans högsta beslutande organ och behovet av särskild beslutsordning för grundläggande frågor.

Biskoparnas ställning

Biskopens uppdrag manifesterar kontinuiteten i Svenska kyrkans tro och bekännelse och därigenom sambanden mellan Svenska kyrkan och den universella kyrkan. Biskopens tjänst är en enhetens tjänst för församling, stift och kyrka. Den som tillhör en episkopal kyrka hör samman med den kyrka som sträcker sig över alla tider och alla gränser.

(2KL 1999:1 s. 54 KM-prot.)

Andra kyrkolagsutskottet understryker i sitt betänkande till 1999 års kyrkomöte att det gemensamma uppdraget dvs. samspelet mellan vinningstjänsten och lekfolket, även kallat den dubbla ansvarslinjen, är en utgångspunkt för hela den nya kyrkoordningen (s. 51 KM-prot.).

Det kan med fog sägas att det råder en påtaglig diskrepans mellan denna avsiktsförklaring och biskoparnas reella inflytande, vilket med all rätt väckt förvåning både i ekumeniska kretsar och andra sammanhang. Det går att motivera, att biskoparna med sin särskilda roll inte är ledamöter i Kyrkomötet på samma sätt som andra, men det förutsätter att deras roll i stället blir tydlig i Läronämnden och att Kyrkomötet inte vid ett tillfälle kan rösta ned Läronämnden, må vara med två tredjedelars majoritet.

För att stärka biskoparnas ansvar vore en ordning, där det krävs fem sjättedels majoritet för att gå emot Läronämndens beslut, att rekommendera.

Särskild beslutsordning

Det är inte okänt med s.k. rättighetsbegränsande lagstiftning, vilket exemplet ovan från regeringsformen visar. Den är ett skydd mot tillfälliga opinioner och anses inte på ett odemokratiskt sätt inskränka det beslutande organets rätt att fatta ett beslut. Principen används för att en fråga av avgörande karaktär nog ska beredas och övervägas. Den ger också ett särskilt skydd åt minoriteten, att agera för sin uppfattning. Den nuvarande ordningen med ett krav på två tredjedels majoritet för att upphäva Läronämndens beslut uppfyller inte detta krav. En ordning med fem sjättedels majoritet vore att föredra.

Med stöd av ovanstående hemställer vi

att 11 kap. 18 § i kyrkoordningen får följande lydelse:

Beslutar Kyrkomötet i något ärende som gäller ett ämne som anges i 17 § att bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden skall denna åter yttra sig och ärendet på nytt beredas i utskottet innan Kyrkomötet fattar ett slutligt beslut. – Vid det slutliga beslutet måste fem sjättedelar av de röstande bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden för att förslaget skall genomföras.

Mjöbäck och Borås den 29 februari 2000

Yngve Kalin

Per Lindberg

**om tvånget att församlingar och samfälligheter skall
representeras av Svenska kyrkans Församlingsförbund
i arbetsgivarfrågor**

Kyrkoordningen föreskriver i 34 kap. 6 § att när en församling, en samfällighet eller ett stift är arbetsgivare skall Svenska kyrkans Församlingsförbund företräda arbetsgivaren när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal och i därtill hörande frågor. Samma förhållande gäller den personal som är anställd på Kyrkokansliet.

Det är ur principiell synpunkt synnerligen tveksamt att Svenska kyrkan genom ett obligatorium överlåtit sitt ansvar för sin personal vad gäller den grundläggande frågan om kollektivavtal till en ifrån Kyrkomötet och övriga beslutade organ oberoende organisation.

Varje församling och samfällighet har det yttersta ansvaret för sin personals arbetsmiljö och arbetsvillkor. Därmed borde följa, att dessa också måste ha rätt att själv besluta om hur de vill organisera sig och till vem de eventuellt vill överlåta sitt förhandlingsuppdrag.

Den nya ordningen har redan skapat många oönskade konsekvenser för Svenska kyrkans personal och skapat stora problem för samfälligheter att effektivt och efter lokala förutsättningar organisera sin verksamhet, samtidigt som stiftens möjligheter att utöva sin tillsyn och främja församlingsarbetet blivit kringskurna.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag därför

att kyrkoordningens 34 kap. 6 § ges ett sådant innehåll att församlingarna och samfälligheterna kan ingå kollektivavtal utan att det sker genom ett obligatorium genom Svenska kyrkans Församlingsförbund.

Mjöback den 29 februari 2000

Yngve Kalin

om förhållandet mellan kyrkoordningens bestämmelser om indelningsenheter och Begravningslagen

Begravningslagen (1990:1144) föreskriver i 2 kap. 1 § att allmänna begravningsplatser med tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag skall anordnas och hållas av de territoriella församlingarna inom Svenska kyrkan. (1999:306) Regeringen kan besluta att kommunen i stället skall anordna och hålla de allmänna begravningsplatserna.

För församlingar som i dag ingår i flerförsamlings- eller flerpastoratssamfälligheter har allmänna begravningsplatser ibland enbart anlagts i en eller flera av de ingående territorialförsamlingarna.

Vill man förändra samfälligheten till ett enförsamlingspastorat så skulle detta kunna innebära att någon församling inte kommer att ha någon allmän begravningsplats inom territorialförsamlingens gränser. Omvänt får en enskild territorialförsamling inom en tidigare stor samfällighet vid en sådan indelningsförändring en begravningsplats som är dimensionerad för ett större behov än vad den församlingen behöver.

Begravningslagen preciserar inte närmare hur flera territorialförsamlingar kan samverka för att uppfylla bestämmelserna i 1 §. Problemet är att KO:s bestämmelser inte medger de tidigare s.k. partiella samfälligheterna eller en annan associationsform vid sidan om totala samfälligheter för samverkan mellan församlingar och pastorat. Det skulle teoretiskt vara möjligt att frågan löstes genom avtal, men frågan kvarstår om huvudmannaskapet med rättigheten/skyldigheten att fastställa den obligatoriska begravningsavgiften kan överlåtas till annan part eller hur en gemensam gravplats skall förvaltas.

Nuvarande ordning kan innebära att nödvändiga indelningsförändringar för en effektivare kyrklig organisation inte kan genomföras utan begränsas av att KO inte medger samverkan mellan pastorat och mellan territoriella församlingar utom i totala samfälligheter.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag därför

att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att utreda och komma med förslag hur de territoriella församlingarna kan samverka i begravningsfrågor för att uppfylla bestämmelserna i begravningslagen 2 kap. 1 § så att inte nödvändiga indelningsförändringar förhindras genom att territorialförsamlingarna är huvudmän för begravningsverksamheten.

Mjöback den 6 mars 2000

Yngve Kalin

Kyrkomötet fick förra året i Sigtuna information om det pågående arbetet med revision av handbok och bönbok. Avsikten var att förbereda kyrkomötesombud och stiftsrepresentanter med församlingsanknytning inför remissarbetet med start våren 2000 och en inriktning på behandling i Kyrkomötet år 2001. Stiften har också utsett remissförsamlingar även om materialet i skrivande stund ännu inte distribuerats.

Efter vad vi inhämtat kommer i de kommande ritualerna för gudstjänster och kyrkliga handlingar bönen *Fader vår* med dess nuvarande lydelse "Fader vår ..." i flertalet fall inte få samma ställning som idag, utan den ekumeniska lydelsen "Vår Fader ..." föreslås vara den bön vi regelmässigt skall använda utom vid begravningsgudstjänster.

Svenska kyrkan har – inför, i samband med och efter relationsförändringen – uttalats vara densamma både före och efter den 1 januari år 2000. Bönen *Fader vår* är en böneskatt som flertalet av kyrkfolket använt och använder. Mycket i gudstjänsterna har förändrats de senaste åren och så skall naturligtvis ske – men det finns också behov av igenkännande och vilande i att få be med invanda ord även om det inte är i överensstämmelse med den senaste bibelöversättningen. Att lyfta bort lydelsen "Fader vår ..." kommer för många att innebära saknad, vilshenhet och sorg. Lydelsen "Fader vår ..." bör även i fortsättningen få vara ett av alternativen.

Visst kan hävdas att frågan väckts ett år för tidigt. Ett remissarbete skall ju nu igång. I skrivande stund har remissen ännu inte gått ut till församlingarna. Det är ett omfattande material som inte bara handlar om bönen *Fader vår* – och det kanske inte är lätt att bland allt material skönja alla förändringar. Det bör vara möjligt, eftersom remisstiden pågår under större delen av år 2000, att Kyrkostyrelsen särskilt uppmärksammar remissförsamlingarna på att avge synpunkter på bönen *Fader vår*s ställning i gudstjänster och kyrkliga handlingar, inte bara ur ett ekumeniskt/teologiskt perspektiv utan också med beaktande av kyrkfolkets synpunkter och pastorala aspekter.

Mot bakgrund av det som ovan anförts hemställer vi

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillskriva remissförsamlingarna att i sina yttranden särskilt uppmärksamma lydelserna av bönen *Fader vår/Vår Fader* i handboks- och bönboksförslagen.

Huddinge den 8 mars 2000

Åke Blomqvist

Susann Torgerson

Åke Bendix

Ulla Eriksson

Martha Carlsson

Under de senaste månaderna har Svenska kyrkans placeringspolicy varit i hetluften ett par gånger. Massmedia inklusive Kyrkans Tidning har uppmärksammat sin läsekrets på att Svenska kyrkan satsat/placerat pengar i företag som sänder pornografiska program på vissa TV-kanaler respektive i AIK.

Båda dessa satsningar som gjorts på nationell nivå har också uppmärksamrats i TV och radio samt text-TV och föranlett både diskussioner och irritationer och ifrågasättanden av vilka värden Svenska kyrkan står för.

I Stockholms stift har såväl stift som församlingar fått telefonsamtal. Ibland har det varit värdefulla samtal som givit tillfälle till samspråk om Svenska kyrkan i ett vidare perspektiv än bara just de medelsplaceringar som var aktuella – men i flera fall har det rört känslor och blivit en sådan besvikelse på Svenska kyrkan att det lett till ett utträde.

51 kap. kyrkoordningen reglerar den ekonomiska förvaltningen för den nationella nivån. I dess andra paragraf regleras att medelsförvaltningen skall ske på ett etiskt och försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Här finns också bestämmelser om krav på god avkastning och betryggande säkerhet. Motsvarande bestämmelser finns för lokal och regional nivå. För den nationella nivån finns emellertid ingenting om ideella placeringar.

Kutymen på lokal nivå före år 2000 var den att det beslutande organet fastställde placeringsreglemente. Eftersom vi hävdar att det är samma kyrka efter relationsförändringen finns det anledning att pröva om detta inte borde vara fallet också på nationell nivå.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att till Kyrkomötet år 2001 framlägga förslag till placeringspolicy för fastställelse.

Huddinge den 8 mars 2000

Åke Blomqvist

Åke Bendix

Av årsredovisningen framgår att Svenska Kyrkan i egenskap av aktieägare utsett eller nominerat ledamöter i bolagsstyrelser såsom exempelvis Verbum AB och Svenska Kyrkans Press AB.

Bolagen är visserligen självständiga juridiska personer och har att verka utifrån bolagsordning och aktiebolagslag, men ägarskapet och förhållandet att Svenska kyrkan nominerar/utser ledamöter i styrelser innebär att många uppfattar bolagen som Svenska kyrkan eller en del av Svenska kyrkan och därför ställer särskilda krav som solidaritet gentemot Svenska kyrkan i produktsammansättning, prisbild, journalistik m.m.

Ett ägarskap som innebär representation i bolags- och stiftelsestyrelser bör vara förenat med s.k. ägardirektiv. Årsredogörelsen för den nationella nivån bör innehålla en redovisning av under året av Kyrkostyrelsen givna ägardirektiv så att Kyrkomötet har möjlighet att göra en samlad bedömning av årets verksamhet – inte bara att och vilka ledamöter som utsetts.

Mot bakgrund av det som anförts hemställer vi

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att i årsredovisning för Kyrkomötet redovisa givna ägardirektiv till bolag och stiftelser.

Huddinge den 8 mars 2000

Åke Blomqvist

Åke Bendix

Upplåtelse av kyrka regleras efter årsskiftet i kyrkoordningens 41 kap. Samtidigt har de nya relationerna mellan Svenska kyrkan och staten inneburit förändringar på detta område: det är inte längre lagstiftning som styr upplåtelsefrågor t.ex. vid begravningsakt i annan ordning än Svenska kyrkans. Det var med utgångspunkt från den lagstiftningen som 1982 års kyrkomötes utredningsnämnd hade i uppdrag att utreda de problem av teologisk, kyrkorättslig och praktisk art som hörde ihop med upplåtelse av kyrkorum. Inte minst gällde detta samspelet mellan präst och kyrkoråd. Utredningsnämndens förslag antogs av 1983 års kyrkomöte.

Praxis vid upplåtelse av kyrka skiljer sig i olika församlingar och det är knappast troligt att alla skall hantera frågan på samma sätt. Inte desto mindre finns det i den nya situationen behov av att överväga kyrkorummets karaktär som invigt för gudstjänster i Svenska kyrkans ordning och församlingens ansvar. Några frågeställningar i detta sammanhang kan vara:

- ◆ Var går gränsen mellan ”ekumenisk gästfrihet” och upplevelsen av kyrkorummet som ett ”allmänreligiöst rum” vid upplåtelse för gudstjänst i annan kyrkas ordning?
- ◆ Kan andra samfund anse det som självklart att kyrkorummet skall kunna användas för begravningsakt med aktuell begravningslagstiftning som grund?
- ◆ För vilka samfund och i vilka sammanhang kan upplåtelse, att ”låna ut” kyrkan, vara lämpliga?
- ◆ För vilka andra ändamål kan det vara lämpligt att upplåta kyrkan utan att det strider mot kyrkorummets helgd (KO 41 kap. 3 §)?
- ◆ Upplåtelse av kyrka har också ekonomiska konsekvenser. Hur är det lämpligt att hantera frågor om upplåtelse av kyrka för icke-församlingsbo vid t.ex. vigsel? Och vilka råd och rekommendationer kan ges, då det gäller någon som inte tillhör Svenska kyrkan?

Mot bakgrund av det anförda hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att låta utarbeta nya ”Råd och rekommendationer vid upplåtelse av kyrka”.

Svärdsjö, Falun och Hosjö den 2 mars 2000

Thomas Söderberg

Kristina Lundgren

Margareta Nybelius

I Afrika är behovet av stöd och bistånd större än någonsin. Vi hör om inbördeskrig, folkmord, aids och naturkatastrofer och våra hjälporganisationer gör stora insatser. Men i en del länder pågår sedan länge ett hårt förtryck av minoriteter. Informationen om detta når oss inte alltid. Så är det t.ex. med förtrycket av de kristna i södra Sudan. Denna del av Afrika är ett av världens mest utsatta områden. Här är antalet människor som lever i total fattigdom bland de högsta i världen och här finns slaveri.

I Sudan pågår sedan 1953 ett förödande inbördeskrig. Krigszonen är i södra Sudan där infrastrukturen har kollapsat. Landet förstörs, svälten används som vapen och människornas liv slås sönder. Man räknar med att 2 miljoner människor dött i kriget under de sista 25 åren.

5 miljoner av Sudans totalt 27 miljoner invånare är idag direkt berörda av kriget. 2 miljoner klassas som internflyktingar och många av dem lever i flyktingläger i närheten av Khartoum. Cirka 500 000 flyktingar finns i Etiopien, Kenya och Uganda. Många av invånarna i södra Sudan är animister, men där finns också många kristna.

Människorna i södra Sudan har isolerats från omvärlden eftersom kommunikationerna inte fungerar. Här saknas allt som behövs för att utveckla ett samhälle och skapa livsmöjligheter för människor: vägar, sjukhus, skolor osv. Bristen på resurser, bristen på utbildning, bristen på kontakter, bristen på stöd från människor i andra länder gör att hoppet om att kunna överleva successivt försvinner. Kyrkorna i södra Sudan har också blivit isolerade från kyrkor utanför landet. I en sådan extrem situation där det civila samhället kollapsat har kyrkan, dess organisation och dess ledare en nyckelroll. Men hur skall en isolerad kyrka klara att överleva och bära ett sådant ansvar? Utan kontakter och stöd utifrån kan man inte i längden klara av att lösa sina uppgifter att vara kyrka. Hur skall man få nya präster när man inte har möjlighet att utbilda dem? Hur skall man i längden kunna fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission utan utbildade människor? Och hur skall man utan ekonomiska resurser kunna ta ett samhällsansvar i ett samhälle som inte längre fungerar.

Den internationella katolska kyrkan tar ansvar och stöder sina kyrkor i landet, men de protestantiska kyrkorna i södra Sudan är mycket isolerade och risken är stor att många av dem går under p.g.a. det hårda trycket. Man ropar idag på vår hjälp. Någon måste se deras nöd och göra deras röst hörd i världen.

Svenska kyrkan har många kontakter med anglikanska kyrkor runt om i världen. I Afrika har vi t.ex. genom SKM gett stöd till ett anglikanskt teologiskt seminarium i Uganda. Det borde därför inte vara främmande att stödja den anglikanska kyrkan i södra Sudan (The Episcopal Church of Sudan) i liknande projekt (präst- och ledarskapsutbildning), men det behövs också stöd till andra insatser såsom yrkesskolor och sjukhus. Kanske ligger den största utmaningen i frågan om vi som kyrka är beredda att ge stöd åt en kyrka som saknar det nödvändigaste och som lever så isolerat. Om detta är möjligt, om vi kunde knyta kontakter med en systerkyrka i södra Sudan, så skulle Svenska kyrkan genom sin närvaro där kunna bidra till att göra kyrkans och de kristnas situation synlig för världen. Det finns redan enstaka kontakter på stifts- och församlingsplanet i vår kyrka, t.ex. mellan Lunds stift och Luistiftet och mellan Lextorps församling i Trollhättan och det katolska stiftet i Tombura Yambio (och

biskop Joseph Gasi Abangite) och det anglikanska stiftet i Yambio (och biskop Peter Munde Yacoub). Men till kyrkorna i detta land som förblöder krävs det stora insatser och en utvecklad hjälpinsats. Det borde därför undersökas om och hur Svenska kyrkan på den nationella nivån kan ta ett aktivt ansvar genom olika insatser, som t.ex. genom att upprätta en officiell kontakt, bidra med ett kontinuerligt stöd och initiera ett samarbete med den anglikanska kyrkan i södra Sudan.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om samarbete med och stöd till den anglikanska kyrkan i södra Sudan.

Vänersborg den 28 februari 2000

Gunnar Prytz

I inledningsorden till sjunde avdelningen i kyrkoordningen heter det: "Präster och diakoner fullgör sina uppdrag i trohet mot avgivna vigningslöften och är i detta avseende underställda biskopen och domkapitlet." Stiftens ansvar för diakonerna har förändrats i och med den nya ordningen med diakonatet som en del av kyrkans vigningstjänst.

I och med denna förändring finns det anledning att se över diakonernas situation efter avslutad diakonutbildning. Det borde då vara lämpligt att inrätta en ettårig utbildningstjänst, ett introduktionsår, för de nyvigda diakonerna. Genom en sådan ordning skulle de av stiftet antagna diakonkandidaterna efter avslutad utbildning kunna vigs och få tjänst i stiftet. Alla som vigs skulle kunna erbjudas en ettårig projektanställning med stiftet som arbetsgivare. Under detta år får de nyvigda diakonerna introduktion i vigningstjänsten i en församling och genom en av stiftet organiserad handledning ges diakonerna utrymme för reflektion över sina vigningsuppgifter.

Under lång tid har diakonvigningarna stått utanför stiftens direkta inflytande, då det funnits en tradition med sändning och vigning i diakoniinstitutionernas namn och regi. Sedan några år tillbaka har denna tradition luckrats upp och förändrats genom att allt fler diakonvigningar skett i det första tjänstgöringsstiftet och av det stiftets biskop. Stiften har av olika skäl handlagt de stiftsanknutna delarna inom utbildningsreformen på olika sätt och därmed påverkat de blivande diakonernas möjligheter att uppfylla de i de centrala utbildningsplanerna stipulerade antagningskraven. Enligt utredningen om Svenska kyrkans utbildningsorganisation (SKU 1995:10) delar utredarna uppfattningen "om utbildningsreformen som en skrivbordsprodukt som är svår att anpassa till rådande verklighet. Detta påståendet gäller bl.a. vissa av de stiftsanknutna delarna av reformen."

Enligt kyrkoordningen 32 kap. 5 § får en biskop bara viga den till diakon som av domkapitlet har blivit godkänd i diakonexamen. Beträffande diakonexamen stadgar kyrkoordningen 32 kap. 6 § att domkapitlet får pröva den som "1. har genomgått den utbildning och praktiska tjänstgöring som har fastställts av Kyrkostyrelsen, och 2. skall tjänstgöra som diakon inom stiftet". Detta innebär att det nu i frågan om tillträdet till vigning finns en avgörande skillnad mellan de som utbildar sig till präster och de som utbildar sig till diakoner. Prästerna vigs och placeras som pastorsadjunkter under ett introduktionsår i stiftet. Efter detta år kan man söka och få en ordinarie prästtjänst. Diakonerna vigs däremot i regel endast om de sökt och fått en ordinarie församlingstjänst inom stiftet. Resultatet av denna ordning blir att en del som utbildar sig till diakoner inte blir vigda.

Det är angeläget att snarast rätta till detta missförhållande. En mer rättvis ordning skulle uppnås om Svenska kyrkan inför ett introduktionsår för de nyvigda diakonerna. Stiften skulle på så sätt kunna ta ett mera aktivt ansvar för dem som vigs till tjänst. De skulle på så sätt inte enbart ansvara för de stiftsanknutna momenten inom den karitativa utbildningen och ansvarsuppgifter i samband med rekrytering och antagning utan även få möjlighet att följa upp vigningen genom att erbjuda en ettårig introduktion i vigningstjänsten.

Genom initiativ från Kyrkostyrelsen skulle frågan kunna beredas i samarbete med stiftet och andra berörda så att den får en snar lösning. Det är viktigt att nå fram till

en ordning som ger stiftens och biskoparna möjlighet att ta ansvar för de nyvigda diakonerna under det första året efter vigningen, på liknande sätt som redan sker med prästerna (genom att de anställs och avlönas av stiftens). Svenska kyrkan skulle på detta sätt få en enhetlig ordning där vigningsbiskopen och domkapitlet, som tillsynsmyndighet, erbjuder de nyvigda ett introduktionsår, ansvarar för placering och handledning samt för lön under denna projektanställning. Med en sådan ordning skulle fler kunna vigas som diakoner och stiftens skulle ges möjlighet att ta ett större ansvar för de nyvigda diakonerna på liknande sätt som för de nyvigda prästerna.

Ett introduktionsår för de nyvigda diakonerna skulle ge dem möjlighet att under handledning få tillämpa de yrkeskunskaper som den genomgångna fackutbildningen och profiltutbildningen givit och ge diakonerna värdefulla erfarenheter av arbete inom kyrkans diakonala verksamhet. Genom introduktionsåret skulle stiftet bidra till att utveckla diakonernas diakonala professionalitet och identitet, så att de blir väl rustade till att utifrån en kristen helhetssyn utföra sin tjänst och utveckla framtidens diakoni. Efter avslutat introduktionsår skulle diakonerna kunna fortsätta att i sin gärning vara ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om introduktionsår för diakoner.

Vänersborg den 28 februari 2000

Gunnar Prytz

Enligt 2 kap. 11 § andra stycket i kyrkoordningen är "samfälligheten arbetsgivare för alla anställda" hos samfälligheten.

Enligt 34 kap. 6 § i kyrkoordningen *skall* Svenska kyrkans Församlingsförbund företräda arbetsgivaren, dvs. församling, samfällighet eller stift, när det bl.a. gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal för anställda hos arbetsgivaren.

Med stöd av kyrkoordningens bestämmelser, Kyrkomötets direktiv och förbundets stadgar har Svenska kyrkans Församlingsförbund delegerat till stiftsförbunden att svara för lönesättning av nyanställda präster liksom löneöversynsförhandlingar för redan anställda präster.

Vad gäller övriga anställda hos församlingar och samfälligheter handhas dessa frågor lokalt hos respektive arbetsgivare, i vart fall hos flertalet större församlingar och samfälligheter. Vi anser att konsekvensen kräver samma ordning – som ger möjlighet till lokal förhandlingsrätt – även för prästerna. Den lokala kännedomen är väsentlig och en förutsättning för ett bra resultat för båda parter. Detta inte minst med tanke på inriktning mot en mer individuell och differentierad lönesättning vilket parterna enligt gällande centrala avtal är överens om. Sådan ordning är också mycket viktig för att uppnå en rättvis, enhetlig och samordnad personal- och lönepolicy för *all personal* hos en och samma arbetsgivare. Dessutom är församlingar/samfälligheter/stift idag var för sig *fullt ut ansvariga* för arbetsmiljö, MBL, LAS m.fl. lagar och kollektivavtal.

En artikel i Kyrkans Tidning (nr 7/200, Församling förhandlade själv – kritiserar av egna förbundet) om förhandling vid nyanställning av präst i Skellefteå landsförsamling belyser det otillfredsställande med nuvarande ordning.

Med anledning av ovanstående hemställer vi

att Kyrkomötet fattar erforderliga beslut och ändringar av 34 kap. 6 § kyrkoordningen i syfte att göra det möjligt för de församlingar och samfälligheter som önskar att själva förhandla om prästernas löneförmåner på samma sätt som gäller för övriga anställda hos samma arbetsgivare.

Norrköping den 6 mars 2000

Göran Wahlström

Bengt Olof Dike

Mona Olsson

Madeleine Malm

om kyrkotillhörighet för svenska medborgare som ej är kyrkobokförda i Sverige m.m.

Denna motion är föranledd av att det omnämnts att osäkerhet föreligger beträffande vem som utan att vara folkbokförd i landet tillhör Svenska kyrkan samt vilka åtgärder som är påkallade när personer flyttar in i en församling från utlandet. Motionen har inte föregåtts av någon närmare utredning från min egen sida och syftar till att överlämna till Kyrkomötet huruvida saken förtjänar belysning.

Kyrkotillhörighet regleras i sjätte avdelningen i kyrkoordningens kapitel 29. Där framgår att den som döps i Svenska kyrkans ordning blir upptagen i Svenska kyrkan (29 kap. 2 §). Där regleras även utträde ur kyrkan, som sker genom anmälan (29 kap. 5 §). Annat sätt att utträda ur kyrkan finns inte. Innebörden härav är principiellt tillfredsställande och uttryck för att kyrkotillhörighet i grundläggande kyrkorättslig mening är liktydigt med döpt.

Av 29 kap. 1 § första stycket kan dock möjligen utläsas att den som förlorar sitt svenska medlemskap skulle sakna rätt att tillhöra Svenska kyrkan om personen ifråga är bosatt i utlandet. Huruvida en sådan person, om vederbörande inte erhållit tillstånd enligt andra stycket, skall uteslutas är dock tveksamt. Utträde tycks mig vara fullständigt reglerat i 5 §.

Slutsatsen blir att den som döpts i Svenska kyrkans ordning eller upptagits efter dop i annan kyrkas ordning förblir tillhörig Svenska kyrkan om vederbörande inte anmäler sitt utträde.

När Svenska kyrkan var identisk med den svenska kyrkoprovinsen i den internationella västkyrkan var principen lättförståelig. Den som döptes upptogs i den internationella kristna kyrkan. När man flyttade inom kyrkoprovinsen bytte man församling. När man flyttade utom kyrkoprovinsen bytte man såväl kyrkoprovins som församling. (Uttryckssättet här torde vara något anakronistiskt bl.a. på grund av att kyrkobokföring och församlingstillhörighet inte reglerades som nu.) Synsättet överensstämmer med territorieförsamlingstanken. Det är i ett sådant perspektiv inte meningsfullt att tala om tillhörighet till Svenska kyrkan för person bosatt utom kyrkans territoriella gränser. Tillhörigheten är till kyrkan som helhet inte till en viss kyrkoprovins. Med reformationen och nationalkyrkan bröts delvis förutsättningarna för ovan nämnda principer. Kyrkotillhörighet blev till "religionstillhörighet" i betydelsen evangelisk eller katolsk trosbekännare och utflyttning kom att leda till konflikter av tidigare okänt slag. Inom de reformerade nordiska kyrkorna (kyrkoprovinserna) förblev flyttning tämligen enkel men utom Norden blev flyttning mer komplicerad, i synnerhet till områden där det inte finns en evangelisk kyrka.

Kyrkotillhörighet är således inte exklusiv i betydelsen att man antingen är medlem i Svenska kyrkan *eller* i någon annan kyrka. Kyrkotillhörighet är snarare kumulativ i betydelsen att man blir medlem i (tillhörig) alla de kyrkor som inträtt i och förblir så intill dess man begärt sitt utträde. Däri skiljer sig principen om kyrkotillhörighet från principen om församlingstillhörighet. Samtidigt torde synsättet avvika från den gängse uppfattningen. Så torde t.ex. en dansk medborgare bosatt och tillhörig den danska folkkyrkan knappast uppfatta sig som fortsatt tillhörig Svenska kyrkan därför att han eller hon en tid varit bosatt i Sverige och då varit tillhörig den svenska kyrkan efter anmälan.

Återvändandet till Danmark och tillhörigheten till den danska folkkyrkan torde uppfattas som "konsumerande" den så att säga tillfälliga tillhörigheten till Svenska kyrkan.

Idag präglas – oansett folkkyrkotankar – kyrkosynen alltmer av ett föreningskyrkligt synsätt. Tillhörighet till Svenska kyrkan tolkas som en egenskap utöver den att vara döpt kristen. Den tidigare inom kyrkan självklara uppfattning att medlemskap i en kristen förening med eget gudstjänstliv inte är oförenligt med kyrkotillhörighet blir alltmer ifrågasatt. Många – även inom Svenska kyrkan – anser att medlemskap i en frikyrka inte är förenligt med fortsatt kyrkotillhörighet. Ståndpunkten blir märklig om tillhörigheten kan kvarstå trots utflyttning till ett annat land och inträde i en annan kyrka där.

Utlandsförsamlingarnas existens möjliggör för vissa en aktiv församlings- och gudstjänstgemenskap inom Svenska kyrkans ram även i utlandet. Även om utlandsförsamlingarna inte som de inländska församlingarna är organisatoriska delar av trossamfundet uppfattas de som en del av Svenska kyrkan. Att knyta kyrkotillhörigheten till ett krav på tillhörighet till en utlandsförsamling är av skilda skäl inte lämpligt och heller inte förenligt med kyrkoordningen. Däremot kan möjligen krav ställas på att församlingarnas medlemmar skall tillhöra Svenska kyrkan. Jag kan dock se svårigheter även med ett sådant krav.

Sammanfattningsvis vill jag peka på tveksamheten jag känner inför kyrkotillhörighetsreglerna i ett internationellt perspektiv.

Praktiska problem uppkommer emellertid främst i Sverige. Personer bosatta i utlandet vill i samband med besök i Sverige t.ex. döpa sina barn, gifta sig eller efter sin bortgång bli begravda i Sverige. Vid dop tas inte avgift ut. Vid vigsel kan avgift tas ut enligt 42 kap. 8 § om vigsel ej sker i hemförsamling. Utlandsboende saknar hemförsamling och synes bli avgiftspliktig. Som kyrkotillhörig bör vederbörande emellertid inte falla under nämnda lagrumms andra stycke. Begravningsgudstjänst regleras i 42 kap. 9 §. Där synes avgift inte bli aktuell för kyrkotillhörighet eftersom § 10 uttrycker att avgift inte får tas ut. Den församling där begravningen äger rum har dock inte någon hemförsamling att rikta ersättningsanspråk mot för det fall den döde saknade hemförsamling. Vid begravning av icke kyrkotillhörig kan däremot avgift tas ut enligt 9 §. Det blir sålunda av betydelse om den avlidne tillhörde Svenska kyrkan eller ej. Även i andra fall kan frågan om kyrkotillhörighet ha relevans.

Att märka är dock att kyrkotillhörig som inte är folkbokförd i landet inte är valbar till förtroendeuppdrag.

Något centralt register över kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda och heller aldrig varit folkbokförda i landet synes inte finnas. Vidare uppges att det inte går att i kyrkobokföringssystemet återfinna utflyttade kyrkotillhöriga.

Mot bakgrund av att frågor uppenbarligen ställs beträffande kyrkotillhöriga bosatta utanför Sverige kan det enligt min uppfattning finnas skäl att ytterligare belysa ärendet. Detta skulle möjligen kunna vara en kompletterande uppgift för den utredningsgrupp som Centralstyrelsen utsett för att överväga SKUT-församlingarnas ställning.

Mot bakgrund av ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet hos Kyrkostyrelsen begär att en utredning görs av frågan om kyrkotillhörighet för personer som inte är bosatta i landet samt av frågan om vilket informationsbehov som finns beträffande dessa personers ställning i vad avser avgifter m.m.

Lund den 8 mars 2000

Nils Gårder

Enligt den utredningsgrupp som utarbetade förslag till kyrkoordning skulle inför varje prästanställning domkapitlet göra en reell behörighetsprövning. Detta gällde sålunda bl.a. domprostanställning. Centralstyrelsen beslöt emellertid med hänvisning till att sådant beslut skulle kunna överklagas att inte lägga fram utredningsgruppens förslag. Som bl.a. en konsekvens av detta framlades förslaget att domprost skulle tillsättas av stiftsstyrelsen. Motivet torde ha varit att ge stiftet ett reellt inflytande över domprosttillsättning.

Beträffande domprosttjänsterna, som är få, borde emellertid nackdelarna med reell behörighetsprövning inte vara av avgörande negativ betydelse. Det är rimligt att stiftet har möjlighet att bland de sökande avgränsa den grupp som uppfyller stiftets krav för att kunna fullgöra domprostens till stiftet hänförliga arbetsuppgifter. Att en sådan reell behörighetsprövning kan bli överklagad skulle visserligen fördröja tillsättningen, men detta måste kunna godtagas. Att som kyrkoordningen föreskriver i 34 kap. 12 § överlämna hela avgörandet till stiftsstyrelsen är olämpligt. Därmed har domkyrkoförsamlingarna tagits ifrån rätten att bland de sökande som uppfyller stiftets krav anställa den som församlingen anser lämpligast som kyrkoherde. Kyrkoherdeuppgiften måste anses vara en minst lika betydelsefull del av tjänsten som den stiftsrelaterade.

Domprostens roll i stiftsarbetet är främst knuten till domkapitlet, där han eller hon är ledamot. Uppgiften i stiftsstyrelsen är endast att vara biskopens ersättare, dock ej vice ordförande. Av det skälet är det främst domkapitlet som bör ges ett tydligt inflytande över anställningen. Den i kyrkoordningen föreskrivna ordningen betar emellertid även domkapitlet avgörande inflytande.

Att redan efter kort tid i detta avseende ändra kyrkoordningen kan naturligtvis ifrågasättas. Det finns emellertid goda skäl för en ändring. I förarbetena till kyrkoordningen tydliggörs att lojaliteten inom kyrkan förväntas vara sådan att kyrkoordningen respekteras. Den ordning för tillsättning av domprost som nu föreskrivs innebär att såväl domkyrkoförsamling som domkapitel får ett begränsat inflytande vid tillsättning av domprost. En sådan ordning kan leda till konflikter vilka motverkar den samverkan som är angelägen. Den gällande ordningen beslöts utan ett nytt remissförfarande och får anses tillkommen under den relativa tidspress som rådde vid den slutliga utformningen av kyrkoordningen.

Mot bakgrund av ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet hos Kyrkostyrelsen begär en förnyad utredning om hur domprost bör tillsättas.

Lund den 8 mars 2000

Nils Gårder

”Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.” Så lyder de tre första meningarna i inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen.

Enligt 2 kap. 5 § i kyrkoordningen skall kyrkorådet ha ansvar för att den grundläggande uppgiften blir utförd och i 6 § samma kapitel sägs att kyrkoherden leder verksamheten såvitt avser denna uppgift.

I inledningen till tredje avdelningen i kyrkoordningen sägs: ”Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlinglivet.” Främjandeuppgiften har enligt 7 kap. 7 § lagts på stiftsstyrelsen och tillsynen enligt 57 kap. 1 § på biskop och domkapitel.

I motion till 1999 års kyrkomöte hemställde jag m.fl. att paragrafen om tillsättande av domprost skulle få en lydelse som gick ut på att befattningen skulle tillsättas av kyrkorådet efter hörande av stiftsstyrelse och domkapitel. Argumenten i motionen var i princip att även om domprosten är vice ordförande i domkapitlet och biskopens ersättare i stiftsstyrelsen måste det organ som har ansvaret för att den grundläggande uppgiften blir utförd också få utse den som leder denna verksamhet.

Vi hänvisade också till att en befattning som domprost enligt det ursprungliga utredningsförslaget skulle tillsättas lokalt på samma sätt som kyrkoherdar i allmänhet.

Motionen avslogs med hänvisning till domprostens stiftsuppgifter.

Mindre än ett år efter det kyrkoordningen fastställdes följande. Befattningen som domprost i Härnösands domkyrkoförsamling blir ledig. En rekryteringsgrupp, i vilken ingår representanter för såväl stift som församling, kommer fram till att sökandena A och B är mest lämpliga, utan att förorda någon av dem.

Ett enhälligt kyrkoråd, där **ansvaret** för verksamheten ligger, förordar kandidat A.

En klar majoritet av domkapitlet, som har att utöva **tillsynen**, förordar kandidat A.

Stiftsstyrelsen, som skall **främja** församlinglivet, utser kandidat B.

Att kyrkorådet har svårt att se främjandet i det fattade beslutet är förståeligt. Dessvärre har beslutet orsakat en svår förtroendekris och en djup klyfta mellan församling och stiftsstyrelse, vilket är till stort men för kyrkan.

Vad som nu inträffat visar att beslutet att gå emot det ursprungliga utredningsförslaget vid tillsättningsförfarandet av domprosttjänst borde ha övervägts betydligt noggrannare.

Mot bakgrund av vad ovan anförts hemställer vi ånyo

att Kyrkomötet beslutar om sådan ändring i kyrkoordningen att 34 kap. 12 § får följande lydelse:

En befattning som domprost skall tillsättas av kyrkorådet i den församling där stiftets domkyrka är belägen.

Innan kyrkorådet beslutar om tillsättningen skall stiftsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter skall domkapitlet yttra sig.

Sundsvall den 9 mars 2000

Lennart Andersson

Christina Åkerlund

Per Jan Wällgren

Kyrkoordningen anger att församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen och skall i församlingsinstruktionen redovisa församlingens verksamhet på bl.a. finska språket.

En konsekvens av kyrkoordningens bestämmelser är att de tidigare tjänsterna som kontraktsadjunkter för det finskspråkiga arbetet har bytt arbetsgivare och omvandlats till komministertjänster med placering i pastoraten.

Då en finsk komminister ofta betjänar flera pastorat är det nödvändigt att klargöra inriktningen och ekonomiseringen av verksamheten. Ett klargörande av hur kostnaderna för verksamheten skall fördelas är av stor betydelse för att underlätta samarbetet mellan de pastorat som betjänas och ge det sverigefinska arbetet en större trygghet.

Med stöd av ovanstående yrkar vi

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att själv eller genom annat organ på den nationella nivån utfärda rekommendationer och fördelningsnycklar för det finskspråkiga arbetet i stift och pastorat.

Skövde och Huddinge den 8 mars 2000

Ulla Eriksson

Åke Blomqvist

Under årets första månader användes Kyrknätet av Kyrkans Akademikerförbund för att informera och sprida "högljudda" protester till förutom sina kyrkoherdemedlemmar även till samtliga pastorsexpeditioner i landet. De lyckades skapa vad som i Kyrkans Tidning betecknades som "närmast upprorsstämning på nätet".

Kyrkans Akademikerförbund orsakar kanslister m.fl. på pastorsexpeditioner i landet mycket extra arbete med bland annat diarieföring av alla de skrivelser som förs ut via nätet.

Tonen i skrivelserna är ej normal utan budskapet av propagandakarakter framförs "skrikande", således utformade med versaler. Det kan inte betecknas som god ton i datasammanhang – dataetikett – att använda Svenska kyrkans datanät på detta professionella sätt av en facklig organisation.

Mot bakgrund av det trista tillvägagångssätt som bedrivits på Kyrknätet, finns ett påtalat behov av utbildning i dataetikett, etiska regler för användare, innan tillgång/behörighet till nätet ges. Regler bör upprättas för Kyrknätet som även innehåller sanktionsmöjligheter t.ex. när olämpligt dataspråk används, när skrivelser (massproduktion) med suspekt innehåll sänds till personer som ej önskar det, när personer namnges som ej gett medgivande till det, när personer förtalas.

Det är även önskvärt att det sker ett förtydligande om vad som gäller för personer i sin användarroll på datanätet och inte minst i ansvarsfrågan.

Det kan inte ligga i Svenska kyrkans intresse att bekosta och tillhandahålla Kyrknätet för att enskilda dataanvändare skall bedriva förtal, trakasserier m.m. mot andra personer.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om förändringar och förbättringar vid användning av Kyrknätet.

Åhus den 12 mars 2000

Erna Arhag

Dopet leder till medlemskap i Svenska kyrkan och avgift för dop får inte tas ut (42 kap. 6 § kyrkoordningen).

Ett dop medför kostnader för den församling där dopet sker, genom t.ex. förberedande dopsamtal med föräldrar, dopljus, utfärdande av fadderbrev, tid/lön för doppräst, musiker och vaktmästare. För vissa populära dopkyrkor men även mindre församlingar kan kostnaden bli betungande.

Kostnaden för dop i annan församling än hemförsamlingen bör täckas av en riksomfattande obligatorisk clearing som innebär att dopkostnader betalas av hemförsamlingen.

Kyrkostyrelsen skall årligen fastställa beloppen i en clearingtaxa för dop.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att obligatorisk clearing skall ske för dopkostnader när dopet sker i annan församling än hemförsamlingen.

Åhus den 12 mars 2000

Erna Arhag

Kyrkoordningen har på ett flertal områden klarlagt den lokala nivåns organisation, mål och inriktning. Kriteriekravet för en församling har tydliggjort församlingsbegreppet. Även kyrkoherdens roll har lyfts fram och betonats liksom de förtroendevaldas.

Vad avser den regionala nivån, har även där skett en del förändringar. En del återstår dock vad avser stiftet. En översyn av stiftsorganisationen kan sannolikt skapa förutsättningar för ett ännu effektivare resursutnyttjande och nytänkande även på stiftsnivån.

Stiftskriterier kan formuleras på samma sätt som för församlingen. En belysning av domkapitlets respektive stiftsstyrelsens nya roller. Behövs båda eller kan det skapas ett gemensamt beslutsorgan?

Geografiska gränser kan behöva ses över för att stämma bättre överens med kommun- och landskaps-/länsgränser. Det blir aktuellt i samband med t.ex. kyrkovalet och det administrativa arbetet därmed.

Ovanstående är ett axplock av ett utredningsuppdrag som bör utarbetas av Kyrkostyrelsen för vidare direktiv och ledning.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att utreda och lämna förslag till en framtida stiftsorganisation.

Åhus den 12 mars 2000

Erna Arhag

om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda

I alltför många församlingar uppstår konflikter mellan förtroendevalda och anställda. I alltför många församlingar finns en ovilja att försöka samarbeta eftersom de förtroendevalda och de anställda ofta har en uppfattning om att de vill olika saker med församlingen. Detta kan till en del bero på missförstånd, kommunikationssvårigheter och osäkerhet om varandras ansvarsområde.

Det ”religiösa” kontra det ”politiska” språkbruket kan också vara en orsak till att vi tänker i termer av ”vi och dom” i stället för att se att vi arbetar tillsammans för vår kyrkas väl i människors tjänst. Vi har olika arbetsuppgifter och ansvarsområden och detta är bra, eftersom vi också då kan påverka vårt arbete i mångfaldens riktning.

Konflikter skulle kunna motverkas bl.a. genom att all personal och kyrkorådet regelbundet gör saker tillsammans, uppgifter som ger lust och vilja att samarbeta.

Församlingsinstruktionen, som är en del av vår kyrkoordning och som kyrkoherden, kyrkorådet och domkapitlet tillsammans skall arbeta fram, och som kontinuerligt skall följas upp av biskop och stift, är en bra sak. Dock är den i första hand inte ett verktyg för att förtroendevalda och anställda skall förstå varandra och vilja samarbeta i vardagen i församlingen. För att detta skall uppnås behövs andra initiativ, och dessa får inte enbart vara frivilliga. Så länge som något är baserat på frivillig grund, finns det alltid de som väljer att avstå från att delta. En uppföljning blir nödvändig, och denna skulle kunna ingå i biskopens/prostens tillsyn över församlingen.

Ett exempel på en förtroendeskapande åtgärd kan vara en gemensam fortbildning. I Göteborgs stift finns en kurs som präster kan välja för sin fortbildning, ”Skönhetens Gud”. Denna kurs innehåller bl.a. en föreläsning om ortodoxa kyrkans munkliv, växtfärgning, dans i gudstjänsten och Jesu liv i konsten. En alldeles utmärkt kurs på tre dagar, där man inte bara lär känna på andra former av gudsnärvaro än de ”traditionella” som deltagarna kanske mest är vana vid, utan att de också kan lära känna och förstå varandra och arbeta ihop på ett nytt sätt.

I längden kommer de eventuella kostnader som olika förtroendeskapande åtgärder kan komma att kosta, med all säkerhet ”löna sig”. Det är dock viktigt att de förtroendeskapande initiativen upplevs som roliga och trivsamma för att inte enbart kännas som ett tvång.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgiften att arbeta fram förslag på obligatoriska, förtroendeskapande åtgärder mellan förtroendevalda och anställda, som sedan delges samtliga församlingar i Svenska kyrkan.

Göteborg den 12 mars 2000

Vivianne Wetterling

En attitydförändring till jaktbrott krävs, det slår den rovdjursutredning fast som består av representanter för Jägarförbundet, Samernas riksförbund och Lantbrukarnas riksförbund. De säger att information är viktig och att kunskap minskar rädslan för rovdjur. Ett led i detta är att samhället markerar att tjuvjakt inte tolereras. (Göteborgsposten 000220)

Som kyrka borde vi också deltaga i denna debatt och visa att naturen är Guds natur och att man inte kan behandla den hur som helst. I artikeln i Göteborgsposten av Inga-Lill Löfgren citeras Världsnaturfondens (WWF) Mats Forslund, som arbetar med att försöka stoppa illegal jakt och handel med hotade djurarter. Han säger bl.a. att svenskarnas inbyggda rovdjurshat är exceptionellt, och att han är bekymrad över de senaste årens utveckling i Sverige, där våra kunskaper om rovdjuren rent allmänt är sämre än förr.

I artikeln visas även en bild av resterna av en björnfamilj som hittats utanför Kiruna i fjol. Djuren har jagats med skoter innan de skjutits, och förövaren har tagit med sig tre björnungars huvuden. Det berättas också att omkring 66-90 lodjur dödas olagligt varje år i Sarek och Bergslagen, och att Sveriges ornitologiska förening hittat gillrade fällor i form av saxar med djurhuvuden som monterats på stolpar, för att locka till sig bl.a. kungsörn, den fågel som inte längre har någon föryngring i fjällänen.

WWF vill stimulera till en bredare debatt och vi menar att det är önskvärt att även Svenska kyrkan på riksnivå visar att den tar avstånd från illegal jakt.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad som i motionen anförts om att Svenska kyrkan på riksnivå visar att den tar avstånd från illegal jakt.

Göteborg och Stockholm den 12 mars 2000

Vivianne Wetterling

Ann Berg

Idag är det många som söker sig till fristående skolor, även kristna sådana. Tar vi i Svenska kyrkan vara på denna väg för evangeliet som öppnats?

Det finns 47 friskolor i Sverige som benämns kristna. De flesta av dessa är frikyrkliga. Hos Skolverket är det 182 ansökningar i år om att få starta privatskola. Bland dessa har bara sex procent kristen inriktning. Eftersom enskilda skolor i många kommuner får samma bidrag per elev som kommunala skolor, har antalet ökat. Även om man inte får ta ut avgift från elever kan det gå runt ändå, genom frivilligt arbete och gåvor. För fem år sedan fanns 200 fria grundskolor. Idag finns 400. Dessutom finns det cirka 90 fristående gymnasier. Men antalet konfessionella skolor har inte ökat lika snabbt som övriga. Bara 13 procent är skolor med religiös anknytning.

För en friskola finns frihet att lägga in andakter och särskilda lektioner med pedagogisk undervisning i trosfrågor. Förutom religionskunskap kan även andra ämnen få en naturlig koppling till kyrkan, såsom musik och historia. Det är roligt att se hur Vasaskolan och LM Engströms gymnasium i Göteborg växer, vilket visar att det finns efterfrågan. De har också fått andra evangelisk-lutherska efterföljare genom exempelvis Mariaskolan i Umeå, Silverdalens skola och Domkyrkoskolan i Uppsala.

Hur går det till att starta friskola? Först får det startas en förening eller avdelning under en förening som organiserar frivilliga och samlar in pengar till byggnader osv. För att erhålla kommunala elevbidrag skall föreningen vara godkänd av Skolverket. Detta förutsätter att man följer läro- och kursplaner, men det finns stort utrymme för respektive lärare att ge undervisningen en profil.

Vad krävs för att starta en skola? Det viktigaste är att det finns människor som vill ägna tid åt ett missionsprojekt i denna form. Det behöver inte finnas mängder med kristna familjer, eftersom det har visat sig att majoriteten av eleverna på de redan befintliga evangelisk-lutherska friskolorna inte kommer från kyrksamma hem. Det grundläggande är däremot att man hittar lärare som delar skolans vision. Har man detta klart för sig faller automatiskt argument om att kristna skolor blir slutna miljöer för barn från troende familjer. Den risken är minimal i nuvarande situation. Tvärtom ger man de kristna lärare som finns bättre förutsättningar att komma till sin rätt, just som troende lärare.

Det finns nya och spännande vägar för en folkkyrka som vågar föra ut evangeliet till dagens Sverige. Från Kyrkomötets sida kan vi uppmuntra de av vår kyrkas medlemmar som brinner för tanken att starta en svenskkyrklig friskola genom att ge Kyrkofonden i uppdrag att utdela "startbidrag" till nya skolföreningar eller stiftelser.

Med anledning av vad som sagts ovan hemställer vi

1. *att* Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att i budgetförslaget till Kyrkomötet för år 2002 avsätta medel som möjliggör startbidrag till nya svenskkyrkliga friskolor,
2. *att* Kyrkomötet uttalar att budgetutrymme härför bör tillskapas genom utökad ram för nationella nivåns finansiering, och

3. *att* riktlinjer för utdelandet av startbidrag skall vara att det är en friskola med evangelisk-luthersk grundsyn och att skolan skall vara godkänd av Skolverket.

Sankt Petersburg och Göteborg den 14 mars 2000

Per-Anders Grunnan

Joakim Svensson

På många håll i Sverige är det problem att skaffa vikarier vid ordinarie prästers lediga helger. Pensionerade präster och veniater anlitas, men ändå är inte behovet tillgodosett.

Samtidigt kan det i exempelvis stadsförsamlingar förekomma att präster endast får tjänstgöra var sjunde söndag. Det borde därför vara önskvärt att ta fram styrmedel och metoder för att underlätta vikariebehovet på landsbygden. Prästerna i städerna som inte predikar så ofta borde uppmuntras att ta helgtjänstgöring på landsbygden och på så sätt få mera predikotillfällen.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet tar initiativ till en utredning om hur man på ett smidigt sätt kan lösa vikarieproblem på landsbygden genom att styra över predikolediga stadspräster för tjänstgöring på landsbygden.

Tyringe den 13 mars 2000

Lars-Ivar Ericson

De flesta präster är idag församlingspräster. Efter utbildningsåret som pastorsadjunkt följer komministertjänst och sedan blir omkring 70 procent förr eller senare kyrkoherdar. Vid sidan om detta finns stiftstjänster och tjänster vid rikskyrkan, samt vid olika kyrkliga organisationer.

I församlingarna utvecklas allt mer specialinriktningar på komministraturena. Sjukhuspräst har under lång tid varit en sådan specialinriktning där stift/församlingar har krävt speciell kompetens och utbildning. Men ofta annonseras också tjänster ut som diakonipräst, ungdomspräst eller arbetslivspräst.

Nya tjänster skulle också kunna utvecklas i större församlingar eller i kontrakt som hade särskilt ansvar för homiletik, kateketik, själavård och eventuellt andra specialiteter. I vår nya KO finns möjlighet för domkapitlet att ange speciella villkor för att få inneha den typen av tjänster.

Det finns ett behov att låta dessa och liknande tjänster få utvecklas till specialtjänster som skulle kunna vara ett alternativ till kyrkoherdetjänster för ett antal präster. Det är många som inte vill ta det arbetsledande ansvaret men trots det få bidra med specialkompetens, och få utsikt att nå en lön som motsvarar en kyrkoherdes. För att möjliggöra detta måste dessa tjänsterna få mer officiell status, vidarutbildningsvägar bör kunna anges, och huvudinriktning på tjänsten klassificeras.

För att komma vidare behöver frågan utredas.

Med hänsyn till ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till alternativa karriärvägar för präster.

Stockholm den 14 mars 2000

Tony Guldbrandzén

Enligt 35 kap. 1 § kyrkoordningen tillhör den som tillhör Svenska kyrkan den territoriella församling han eller hon är kyrkobokförd i. Flyttar en svensk till utlandet tillhör utlandssvensken inte längre sin hemförsamling och som en konsekvens härav inte heller Svenska kyrkan.

I inledningen till åttonde avdelningen om Församlingstillhörighet och indelning kan följande läsas:

Den som är bosatt i utlandet kan också tillhöra Svenska kyrkan. Det finns särskilda församlingar och andra enheter för verksamhet bland svenskar utomlands, men man kan tillhöra Svenska kyrkan utan att tillhöra en församling.

Oklarhet tycks råda i församlingarna om utlandssvensk kan tillhöra Svenska kyrkan utan att vara kyrkobokförd i Sverige och vilka rättigheter och skyldigheter detta medför.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att klargöra de bestämmelser som gäller för en utlandssvensk för att tillhöra Svenska kyrkan.

Lund och Förslöv den 14 mars 2000

Ann-Marie Nilsson

Börje Henriksson

Alla är säkert eniga om att kyrkan måste vara tillgänglig för alla, oavsett livssituation. Detta betyder att allt måste göras för att även de handikappade skall kunna delta i gudstjänster och sammankomster i så stor utsträckning som möjligt. Skall detta kunna ske måste man få kunskap om de olika handikapperna och vad dessa innebär. Där har de förtroendevalda och de anställda ett gemensamt ansvar.

Mycket kan säkert göras i de olika församlingarna genom att ta kontakt med lokala handikapporganisationer och handikappråd. Men Svenska kyrkan centralt har också ett ansvar att ge information till de olika församlingarna, kanske i en skrift i serien *mitt i församlingen*.

Varje handikappad måste med bibehållen personlig integritet ges möjlighet till en meningsfull tillvaro. Detta betyder att vi i Svenska kyrkan har ett ansvar för att de av våra medlemmar som önskar delta i kyrkans liv kan göra detta trots ett eventuellt handikapp.

Mot bakgrund av ovanstående hemställer jag därför

1. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utreda vad som kan göras för att underlätta för våra handikappade kyrkomedlemmar att delta i kyrkans liv, och
2. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att låta denna utredning läggas till grund för ett informationsmaterial som kan användas i våra församlingar.

Alingsås den 9 mars 2000

Marianne Josephsson

Svenska kyrkan skall inte för att finansiera sin verksamhet tjäna pengar på det som är destruktivt i samhället. Kyrkan har ett ansvar att föregå med gott exempel och leva som den lär för att bli trovärdig.

Att tjäna pengar på kvinnors förnedring och det systematiska utnyttjande av kvinnor som sker i pornografins värld kan inte vara förenligt med en kristen människosyn. Kyrkan bör därför inte delta i den råa marknadsprofitens dans kring guldkalven där människovärdet förtingligats.

Sammanfattning

I kyrkans etiska riktlinjer för aktieinnehav skall ingå att kyrkan inte skall inneha aktier i företag/bolag som är involverade i framställning, visning eller distribution av porrfilm.

Med anledning av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar uttala att det som framförts i motionens sammanfattning bör gälla i Svenska kyrkan.

Karlstad den 14 mars 2000

Ingrid Emanuelson

I kyrkoordningens 34 kap. 10 § föreskrivs vilka villkor som gäller för att bli förklarad behörig att anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt. Endast den som varit anställd som pastorsadjunkt i ett år kan förklaras behörig av domkapitlet. Undantag kan medges om det finns särskilda skäl.

Det är viktigt att värna om pastorsadjunktstjänsterna som utbildningstjänster. Alla skall ha rätten och förmånen att tjänstgöra tolv månader under handledning. Problem uppstår dock när de tolv månaderna går mot sitt slut och det blir aktuellt att söka en komministertjänst. Eftersom domkapitlet inte kan behörigförklara en sökande innan tolv månaders pastorsadjunktstjänstgöring är fullgjord innebär det, med hänsyn till den tid en rekryteringsprocess brukar ta, att det blir några månaders glapp innan prästen kan anställas på en ordinarie komministertjänst. En tidsförskjutning som innebär en olägenhet för alla berörda parter, stift och församlingar samt inte minst för den enskilde pastorsadjunkten.

Det vore därför önskvärt att i likhet med tidigare bestämmelser i 4 § Förordningen om biskops- och prästtjänster, ge pastorsadjunkterna en möjlighet att söka nya tjänster innan pastorsadjunktsåret är avslutat. Domkapitlet bör kunna förklara den sökande behörig som tjänstgjort som pastorsadjunkt i nio månader, under förutsättning att tjänstgöringen på tolv månader fullgörs. Det bör dock inte vara möjligt att tillträda en anställning innan utbildningstjänsten är fullgjord.

Utifrån det ovan anförda hemställer jag

att kyrkoordningens 34 kap. 10 § kompletteras med en bestämmelse som gör det möjligt för domkapitlet att behörigförklara den som har varit anställd som pastorsadjunkt i nio månader *under förutsättning* av att tjänstgöringen på tolv månader fullgörs.

Skellefteå den 12 mars 2000

Elisabeth Engberg

Kyrkorna är viktiga kulturbärare. Det gäller musik likaväl som konst och arkitektur. Våra kyrkor har inom sina väggar stora konstskatter. Nya kyrkor byggs, andra byggs om och konst och konsthantverk inköps kontinuerligt.

Församlingarna behöver inspiration och vägledning avseende arkitektur, skulptur och måleri. Konstnärerna är längre framskridna i sina verk än sin samtid. Det är därför svårt för församlingarna att finna rätt och äkta uttryck för sin egen tids konst. Risken finns att församlingarna håller sig till det beprövade och inte vågar satsa på vår egen tids konst.

Skeppsholmskyrkan skulle kunna bli ett konst- och kulturcentrum för alla kyrkor i vårt land – ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum. En plats för utställningar, som sedan kan sändas ut i landet. Ett arkiv för kontinuerlig dokumentation och rådgivning.

Skeppsholmen är nu hela Sveriges konst- och kulturcentrum. Dit vallfärdar människor från hela vårt land, ja från hela världen. Skeppsholmskyrkan är omgiven av museer som inte betraktas som några stockholmsangelägenheter utan har rikskaraktär. I detta sammanhang har kyrkorna en unik möjlighet att finnas med med det kristna budskapet.

Behovet av ett kyrkligt kulturcentrum för arkitektur, skulptur och måleri är mycket stort.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att låta utreda möjligheterna för ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum där målare, skulptörer och arkitekter kan visa sina verk och där församlingar och enskilda kan få inspiration och vägledning. Samtidigt kan Skeppsholmskyrkan bli en mötesplats för konstnärer som vill uttrycka sin tro för vår samtid och bli en kontaktyta för sökare, en väg att genom konsten förkunna evangeliet till människor i vår tid.

Anderstorp och Stockholm den 15 mars 2000

Börje Finnstedt

Britt Beijer

Roland Johansson

Paul Trossö

Kristian Nylund

Motion till Kyrkomötet

2000:30

av Reidar Gustafsson

om stiftsöversyn

Kyrkomötet

KMot 2000:30

Svenska kyrkan är enligt nuvarande indelningssystem uppdelad i tretton stift. När denna indelning antogs kan man anta att den demografiska situationen i Sverige stämde väl överens med denna indelning.

I dagens situation är läget ett helt annat. En relativt stor folkomflyttning har lett till en sned fördelning av befolkningssituationen. Det kan därför vara av stort värde att en översyn av nuvarande stiftsindelning kommer till stånd. Denna översyn kan gälla såväl delning som sammanläggning av stift. Dessutom måste eventuella förändringar ske i god tid före de kyrkliga valen, så att förändringarna kan äga rum vid årsskiftet efter valet.

Med det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över stiftsindelningen och lägga förslag om detta i god tid före kommande val.

Älvsbyn den 13 mars 2000

Reidar Gustafsson

I kyrkoordningens 34 kap. 1 § anges de olika befattningar som skall finnas i en församling. Under punkt 3 anges att det skall finnas minst en kyrkomusiker som skall vara organist eller kantor. Detta förhållande är helt riktigt. Avsikten måste vara att det finns någon som tar ett övergripande ansvar för den musikaliska verksamheten inom församlingen. På den punkten råder ingen tveksamhet.

Däremot blir det mycket tveksamt vem som skall fastställa vilken typ av tjänst som respektive församling skall inrätta. I många församlingar har man idag ingen möjlighet att finna behöriga sökande till de inrättade tjänsterna. Detta beror inte bara på avsaknaden av sökande utan i lika stor utsträckning på ekonomiska orsaker. Framför allt är detta tydligt i landsorts- och glesbygdsförsamlingar. Det måste i kyrkoordningen medges ett stort mått av frivillighet vid inrättandet av tjänster inom det kyrkomusikaliska området. Vi ställer dock upp på det minimala kravet att församlingens musiker skall vara kantorsutbildad. Vi vill därför att en ändring införs i kyrkoordningens § 2 enligt nedan:

2 § ...

...

Domkapitlet skall, **efter förslag från berörd församling**, för andra församlingar än den som avses i andra stycket besluta om den kyrkomusiker som avses i 1 § 3 skall vara organist eller kantor.”

Med ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar om ändring i kyrkoordningen för Svenska kyrkan i enlighet med vad som i motionen anförts.

Älvsbyn den 4 mars 2000

Reidar Gustafsson

Tomas Lång

Ombudsmötet 1993 behandlade Luleå stifts rapport *Från Curitiba till Jokkmokk* om relationerna mellan Svenska kyrkan och den samiska befolkningen. Ytterligare steg för bearbetningen av denna relation behöver nu tas.

Sanning och försoning hör samman. Ett klagörande av sammanhang i det förgångna kan ge material till en försoning i nutid. Genom ett sådant sanningssökande skapas ny historia med helande och gottgörelse och bidrag till gemensam framtidstro.

Genom tillkomsten av Svenska kyrkans samiska råd 1996 fick frågor som berör samerna sin plats i Svenska kyrkan. Under de tre år som rådet verkat har betydande initiativ tagits samtidigt som nya frågeställningar och svårigheter aktualiserats.

Med denna motion vill vi fästa Kyrkomötets uppmärksamhet på tre områden där kyrkan och samerna idag är inne i en försoningsprocess och där konkreta åtgärder kan bidra till att verklig försoning skapas.

För att ge bakgrund till vår motion bifogas uttalanden och rekommendationer om urbefolkningar vid kyrkliga konferenser och i Förenta Nationerna och FN-organ. Kyrkans roll i en försoningsprocess mellan majoriteten av svenskarna och den samiska befolkningen handlar framförallt om:

Människosynsfrågor

Det kristna budskapet visar på alla människors lika värde.

- När samer getts mindre människovärde genom rasbiologiskt tänkande och genom nedvärdering av den samiska kulturen har kyrkan inte tydligt ställt upp för den svagares rätt utan bidragit till nedvärderingen genom tystnad.

Språkfrågor och samisk spiritualitet

Tron måste uttryckas på det egna modersmålet och med eget kulturellt symbolspråk.

- Kyrkan har i det förgångna misstänkliggjort samiska symboler och inte varit öppen för att införliva samiska symboler i det kristna gudstjänstlivet.
- Kyrkan som ansvarig för skolväsendet har inte under de senaste hundra åren tillräckligt befrämjat bruket av de samiska språken.
- Kyrkan har inte prioriterat behovet av nya översättningar av Bibel, psalmbok och övriga kyrkliga böcker.

Rättsliga och etiska frågor

Kyrkan har en profetisk uppgift att ge röst åt den som inte kan göra sin röst hörd.

- Kyrkan har inte deltagit i ett erkännande av att orättvisor begåtts mot de samiska urfolket.
- När det gäller sedvanerätten till nyttjande av land och vatten har kyrkan inte gått före i en strävan att bekräfta viktiga etiska principer.

Mot bakgrund av ovan anförda föreslår vi

1. *att* Kyrkomötet beslutar att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att låta utreda vilka möjligheter som finns att underlätta den samiska representationen i de kyrkliga organen på alla nivåer,
2. *att* Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att verka för att det i samtliga kyrkliga grundutbildningar, profiltutbildningar och fortbildningar sker ett aktivt lärande omkring samerna som urbefolkning i Sverige, vad gäller språk, kulturell identitet, spiritualitet, rättsliga och etiska frågor,
3. *att* Kyrkomötet beslutar att verksamhetsområdet Samiskt kyrkoliv tillföres ytterligare medel för det administrativa arbetet, och
4. *att* Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd till att det under det kommande året firas regionala gudstjänster som får präglas av försoning och upprättelse.

Härnösand, Luleå och Västerås den 10 mars 2000

Karl-Johan Tyrberg
biskop i Härnösand

Rune Backlund
biskop i Luleå

Claes-Bertil Ytterberg
biskop i Västerås

Bilaga: Uttalanden om urbefolkningar vid kyrkliga konferenser samt Förenta Nationerna och FN-organ under 1900-talet.

Bilaga till motion 32

Uttalanden om urbefolkningar vid kyrkliga konferenser under 1990-talet

Lutherska världsförbundets generalförsamling i Curitiba 1990:

Vi förpliktar oss att ge etniska urbefolkningar all möjlig moralisk, politisk och materiell hjälp. I samråd med dem vill vi vidta åtgärder som bidrar till att få bukt med deras marginalisering och exploatering. Vi vill använda 500-årsjubiléet av erövringen av Amerika som ett tillfälle till omvändelse snarare än till förhärligande. Det kommer att ge oss anledning att engagera oss i försöken att skydda och säkerställa urbefolkningarnas rättigheter i många delar av världen.

Svenska kyrkans ombudsmöte 1990 ställde sig bakom detta budskap och uppdrog åt Centralstyrelsen att inleda ett studium av de konkreta konsekvenser som dessa ställningstagande får för Svenska kyrkans handlande.

Kyrkornas världsråds generalförsamling i Canberra 1991

Medlemskyrkorna uppmanades till omvändelse, ånger och gottgörelse för gamla synder som en inledning till försoning samt att gå från ord till handling när det gäller ursprungsbefolkningars rättvisekrav. Medlemskyrkorna uppmanas att stödja självbestämmande och självständighet hos ursprungsbefolkningar enligt deras egen definition såväl i kyrka som samhälle.

Svenska kyrkans ombudsmöte 1993

beslöt att uttala

- ◆ sitt stöd för samerna i deras strävanden i frågor som rör de traditionella näringarnas överlevnad /---/;
- ◆ sitt stöd för att frågor identifierade av de samiska organisationerna skall bli hörda och uppmärksammade också inom Svenska kyrkan genom inrättandet av ett särskilt samrådsorgan /---/.

Ombudsmötet beslöt vidare att uppdra åt styrelsen att uppvakta regeringen och begära att den ”skall penetrera och klargöra Sveriges möjligheter att ratificera ILO:s konvention nr 169”.

SFRV-styrelsen fastställde 96-01-25 följande instruktion för Svenska kyrkans samiska råd:

Svenska kyrkans samiska råd har till uppgift

att främja den samiska kulturens egenart och dess uttryck i kyrkolivets och därvid särskilt uppmärksamma det samiska språkets ställning i gudstjänst- och andaktsliv;

att med beaktande av samernas ställning som urbefolkning bevaka frågor rörande samernas rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle, främst sådana som berör samernas likaberättigande inom Svenska kyrkan, något som också bör ske i ett internationellt och ekumeniskt perspektiv;

att vara remissorgan vid behandling av samefrågor på riks- och stiftsnivå inom Svenska kyrkan;

att inom ramen för de ekonomiska förutsättningar, som finns på riks- och stiftsnivå, främja utbildning och rekrytering för kyrkligt arbete bland samer samt vid behov ta initiativ till inrättande av prästerliga och diakonala befattningar för samebefolkningen;

att främja och samordna arbetet med önskvärda översättningar av kyrkohandbok, psalmbok och bibel liksom utgivning av lämplig andaktslitteratur och behövt undervisningsmaterial och därvid samverka med berörda riks- och stifts kyrkliga organ:

att efterströva bredast möjliga samarbete med berörda organ och verksamheter i övriga Norden och på Kolahalvön i Ryssland.

Lutherska världsförbundets generalförsamling 1997 i Hongkong

rekommenderade sina medlemskyrkor att stödja FN:s årtionde för urbefolkningar, att ge nationella regeringar ett profetiskt vittnesbörd och stärka urbefolkningarnas rättigheter på lokalnivå.

Kyrkornas världsråds världsmissionskonferens i Salvador, Brasilien 1996:

Vi har hört ropen av smärta från urbefolkningar vars folk och kulturer nästan utplånats, och vi har förundrats över deras förmåga att resa sig och deras beslutsamhet att slå broar mellan deras andliga tradition och den kristna tron så att deras identitet inte splittras.

Karasjok-deklarationen om land och spiritualitet

antogs 1998 när representanter för urfolk från hela världen samlats i Karasjok i Sápmi (Sameland) på inbjudan av Samiska kyrkorådet och Mellankyrkliga rådet i Norge samt Kyrkornas Världsråd. I deklarationen uppmanas kyrkorna bland annat

- att på nytt erinra sig att arbetet med urfolken är en del av kyrkornas kallelse;
- att stimulera till ökad kunskap om urfolkens rättigheter;
- att inom alla områden av det kyrkliga livet lyssna, respektera och stödja urfolken;
- att främja medvetenhet och förståelse för urfolkens sätt att leva;
- att vara pådrivare för att regeringar skall underteckna och tillämpa internationella konventioner som styrker urfolkens rättigheter.

Europeiska ekumeniska mötet i Graz i Österrike 1997

initierat av den europeiska kyrkokonferensen, CEC, och rådet för de europeiska biskopskonferenserna, CCEE, hade som tema Försoning – Guds gåva och källa. Ett förslag till riktlinjer en Charta Oecumenica, för samarbetet mellan kyrkorna i Europa har 1999 sänts ut till kyrkorna. Under rubriken Att försona folk och kulturer och att bevara skapelsen står det bl a

Vi i Europa erkänner särskilt vårt ansvar att försona folk och kulturer med varandra. /---/ Vi förpliktar oss

att respektera varje människa, med den person hon är och det värde hon har, såsom skapad till Guds avbild, och att respektera att alla människor är jämlika; att slå vakt om och försvara de mänskliga rättigheterna och att bekämpa orättvisa; /---/

att bannlysa varje form av nationalistisk exklusivitet och marginalisering av människor, då kärleken till ens eget land leder till förtryck av andra folk eller nationella minoriteter. /---/

FN och FN-ORGAN OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH URBEBOLKNINGAR

Allmän förklaring 1948 om de mänskliga rättigheterna

Enär erkännandet av det inneboende värdet det inneboende värdet av hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika och oförytterliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen /---/ kungör generalförsamlingen denna

ALLMÄNNA FÖRKLARING OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA såsom en gemensam riktlinje för alla folk och nationer /---/

Artikel 1

Alla människor äro födda fria och lika i värde och rättigheter. De äro utrustade med förnuft och samvete och böra handla gentemot varandra i en anda av broderskap.

Artikel 2

Envar är berättigad till alla de fri- och rättigheter, som uttalas i denna förklaring, utan åtskillnad av något slag, såsom ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. /---/

1966 antog FN:s generalförsamling två konventioner om de mänskliga rättigheterna. Konventionerna, som antagits av samtliga nordiska länder, markerade ”ett betydelsefullt steg framåt när det gäller främjandet av människans grundläggande fri- och rättigheter oavsett ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan opinion, nationellt eller socialt ursprung, egendom, härkomst eller annan ställning” (cit Svenska FN-förbundet)

En arbetsgrupp inom FN har sedan 1970-talet arbetat för att hindra diskriminering och skydda minoriteter. Den har ägnat ökad uppmärksamhet åt ursprungsbefolkningarnas rättigheter, bl a ”rätten till officiell ställning och möjlighet att bilda egna representativa organisationer /---/, att bibehålla sitt eget språk, varhelst det är möjligt, i förvaltning och utbildning /---/, att ha tillgång till mark och naturresurser, i synnerhet som rätten till land och naturtillgångar har en grundläggande betydelse för deras traditioner och strävanden”.

I Sverige har regeringsformen (RF) utformats med FN:s deklamationer som förebild. I 1 kap 2 paragr RF sägs att etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv bör främjas. I förarbetena betonas att kultur här skall ges en vidsträckt tolkning, bl a innefattas samernas renskötsel.

Urbefolkningsårtiondet

1993 var av FN proklamerat som urbefolkningsår. Detta uppmärksammades av Luleå stift vid en arbetskonferens i Jokkmokk 1992. Konferensrapporten Från Curitiba till Jokkmokk bildade underlag för SFRV-styrelsens skrivelse till ombudsmötet 1993 och de beslut som där fattades.

Eftersom urbefolkningsåret på många håll blev en besvikelse beslöt FN att proklamera ett urbefolkningsårtionde 1994-2003.

ILO:s konvention nr 169

Sverige blev medlem av ILO (International Labour Organization, Internationella arbetsorganisationen) genom sin anslutning till Nationernas Förbund 1920. ILO antog 1989 konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder. Konventionen har ratificerats av bl a Norge och Danmark.

Den 11 september 1997 beslöt Sveriges regering att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda om Sverige kan ratificera konventionen. ”Regeringen anser det önskvärt att Sverige kan tillträda en konvention som vi varit med om att utarbeta och som fyller en viktig funktion för skyddet av ursprungsfolkens fri- och rättigheter”, skrev regeringen i sina direktiv.

Utredaren Sven Heurgren överlämnade sitt betänkande (SOU 1999:25, Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige) i mars 1999. Utredaren fann att Sverige kan ansluta sig till ILO:s konvention nr 169, sedan ett antal åtgärder som rör samernas rätt till mark blivit genomförda, en process som han beräknade skulle ta fem år.

Svenska kyrkans samiska råd skrev i sitt yttrande 1999-09-08 att den delade utredarens bedömning. Svenska kyrkans centralstyrelse skrev i sitt yttrande: "Vi menar att Sverige från sin grundläggande syn på alla gruppers lika delaktighet och rätt i samhällslivet, bör fortsätta arbetet med att klargöra Sveriges möjligheter att ratificera ILO:s konvention 169".

Här följer några utdrag ur konventionen.

Artikel 6

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall regeringarna a) samråda med berörda folk genom lämpliga förfaranden och särskilt genom deras representativa institutioner /---/ b) skapa möjligheter genom vilka dessa folk fritt kan delta /---/ i valda institutioner och andra organ ansvariga för åtgärder och program som berör dem.

Artikel 7

1. Berörda folk skall ha rätt att besluta om sina egna prioriteringar vad gäller utvecklingsprocessen i den mån den påverkar deras liv, tro, institutioner och andliga välfärd samt den mark som de bebor eller på annat sätt nyttjar och rätt att utöva kontroll, så långt det är möjligt, över sina egna ekonomiska, sociala och kulturella utveckling. Dessutom skall de medverka vid utarbetandet, genomförandet och utvärderingen av nationella och regionala utvecklingsplaner och -program som direkt kan påverka dem.

Artikel 14

1. De berörda folkens äganderätt och besittningsrätt till den mark som de traditionellt bebor skall erkännas. Därutöver skall åtgärder vidtas i lämpliga fall för att skydda de berörda folkens rätt att nyttja mark som inte uteslutande bebos av dem, men till vilken de traditionellt haft tillträde för sin utkomst och traditionella verksamhet. Särskild uppmärksamhet skall fästas vid nomadfolkens och de kringflyttande jordbrukarnas situation i detta hänseende.

I konventionen definieras urbefolkning som folkgrupper som bebodde landet eller ett geografiskt område, som tillhör landet, då erövring eller kolonisation ägde rum eller då nuvarande statsgränser fastställdes. ILO-konventionen anger som ytterligare ett kriterium att urbefolkningen själv skall identifiera sig som urbefolkning.

Urbefolkning är här alltså inte liktydigt med den grupp som först tar ett land i besittning. Detta låter sig nämligen inte fastställas.

Sveriges riksdag bekräftade 1977 samernas ställning som ursprungsfolk.

om fastställande av utdelningen till församlingarna från stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna och fastställande av den särskilda utjämningsavgiften

Stiften skall för varje räkenskapsår göra bokslut och avlämna en årsredovisning för förvaltningen av prästlönetillgångarna. I bokslutet, som fastställs av stiftsfullmäktige, skall ingå en vinstdisposition av vilken det framgår hur mycket som skall delas ut till församlingarna av överskottet i förvaltningen.

Enligt kyrkoordningen skall stiften betala en särskild utjämningsavgift till Kyrkofonden uppgående till 50 procent av nettovinsten på förvaltningen av prästlönetillgångarna. Samtidigt som utdelningen betalas ut till församlingarna skall stiften till Kyrkofonden betala särskild utjämningsavgift med samma belopp.

Kyrkofondens styrelse skall fastställa för varje stift vad som skall betalas i särskild utjämningsavgift. Kyrkofondens styrelse får besluta om beräkningsgrunden och om när den särskilda utjämningsavgiften skall betalas till Kyrkofonden.

I denna rollfördelning mellan stiften och Kyrkofonden ligger en inbyggd konflikt då dessa organ, med delvis olika uppgifter och intressen att bevaka, i praktiken skall bestämma om samma sak, nämligen om hur överskottet i förvaltningen av prästlönekapitalet skall användas. Kyrkofondens styrelse agerar nu för att begränsa storleken på den balanserade vinst stiften får avsätta och överprövar stiftens beslut om utdelning. Detta är naturligtvis en avsevärd inskränkning i stiftens förvaltningsansvar för prästlönetillgångarna.

Enligt 3 § kyrkoordningen skall prästlönetillgångarna förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Detta är utgångspunkten för stiftens förvaltningsuppdrag och används som övergripande målsättning i arbetet. I de fall egendomsnämnderna arbetar i virkesrörelsen efter en affärsstrategi som går ut på att överavverka under högkonjunktur med höga virkespriser och att underavverka under lågkonjunktur med låga priser, dvs. låta tidigare överavverkning balanseras av underavverkning, får detta konsekvenser. Överskottet från egendomsnämndens förvaltning kommer därmed att variera kraftigt över tiden och det krävs att ett tillräckligt stort rörelsekapital byggs upp, så att en lågkonjunktur kan klaras utan alltför stora variationer i utdelning.

För att ge ett exempel. Växjö stift var under 1999 i slutet av en uppbyggnadsfas till den nivå som krävdes för att beslutad affärsstrategi skulle kunna tillämpas. Sålunda hade avverkningarna under 3 år legat över den långsiktiga avverkningsplanen. Kyrkofonden beslöt emellertid att Växjö stift skulle betala ytterligare 17,5 miljoner kronor i särskild utjämningsavgift. Lika mycket betalade stiftet naturligtvis ut till församlingarna. Detta innebär att Växjö stift nu får svårare att agera affärsmässigt rätt i olika konjunkurlägen. Om konjunkturen försämras kan Växjö stift inte minska avverkningarna och samtidigt upprätthålla en hög utdelning. Skulle å andra sidan konjunkturen bli mycket stark kan inte avverkningarna ökas i önskvärd omfattning, eftersom "nettot från överavverkningen" inte kan balanseras för framtida nödvändiga "underavverkningar".

Jag ifrågasätter inte den solidariska utjämningspolitiken och därmed utjämningsavgiften, däremot om Kyrkofondens förhållningssätt skall få lägga hinder i vägen för en effektiv affärsverksamhet som på lång sikt är bäst för Svenska kyrkan.

I nuläget råder det oklarhet om vem som egentligen bestämmer om utdelningen till församlingarna och hur stort rörelsekapital som får byggas upp i förvaltningen. Kyrkofondens styrelse har emellertid i praktiken tagit sig den rätten. Detta anser jag är helt felaktigt och centralisering av ett viktigt förvaltningsbeslut.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att kyrkoordningen omformuleras så, att det klart framgår att det är stiftet som bestämmer om storleken av utdelningen från förvaltningen av prästlönekapitalet samt att storleken av den särskilda utjämningsavgiften blir en konsekvens av detta.

Vaggeryd den 13 mars 2000

Kenneth Åberg

Kyrkoordningen ger i sin nuvarande lydelse mycket små möjligheter för domkapitlet att delegera beslutsförmåga till ledamot, domkapitlets sekreterare eller annan tjänsteman. Detta innebär att merparten av de ärenden som skall behandlas av domkapitlet skall avgöras i plenum. I många fall är det dock så att domkapitlet för att uppnå en snabb, effektiv hantering av ärendeflödet har behov av att kunna delegera vissa ärendegrupper, så att beslut kan fattas av biskop eller domprost, även av tjänstemän i vissa fall.

Det är förståeligt, sett ur perspektivet att domkapitlet skall vara en inomkyrklig ”domstol”, att delegationsmöjligheterna är begränsade, inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt. Det är dock högst sannolikt att dessa typer av ärenden, beslutsprövning, överklagande och befogenhetsprövning, är få till antalet och det är därför inte rimligt att dessa ärenden skall styra domkapitlets handläggning av samtliga förekommande ärendetyper.

Det borde därför var möjligt att kyrkoordningen ändras, så att domkapitlets delegationsmöjligheter utökas i andra ärendetyper än där en domstolsliknande prövning skall ske. I denna typ av ärenden är det alltså av vikt att begränsa delegationsmöjligheten ur rättssäkerhetssynpunkt. Varje domkapitel bör därför ges utrymme att i en delegationsordning ge biskop, domprost och även vissa tjänstemän, exempelvis domkapitlets sekreterare, möjlighet att för domkapitlets räkning fatta beslut i frågor som rimligtvis inte måste hanteras i plenarsammanträden.

Exempel på områden där delegeringsrätt bör finnas är kyrkoordningen 17 kap. 3 § om möjlighet att besluta om sammanlysningar. Många domkapitel har redan idag en utarbetad policy och rutiner för hanteringen av sådana ärenden, och att då återföra hanteringen av dessa till plenarbehandling ger en minskad flexibilitet både för församling och domkapitel. Det borde därför vara möjligt att ge denna typ av delegation till biskop, domprost och även till domkapitlets sekreterare.

Kyrkoordningen 43 kap. 7 § om ändring av kollekt dagar är likaledes ett område som kan delegeras, då det i flera fall kan röra sig om en begäran om ändring som ligger så i tid att det inte ges möjlighet att behandla ärendet i domkapitlet innan det förlorat aktualitet. Ärendegruppen bör därför kunna delegeras till biskop, domprost samt domkapitlets sekreterare.

Även möjligheten till behörighetsförklaringar av präster enligt kyrkoordningen 34 kap. bör kunna delegeras, särskilt som det i många fall rör sig om mycket enkla konstateranden att föreskriven examina föreligger och att det i ett inte ringa antal ärenden rör sig om en eller få sökande till tjänsten. Beslut om obehörighet skall dock undantas från delegation.

Domkapitlets yttrande vid tillsättning av präst eller diakon bör i vart fall undantagsvis (t.ex. då det är en eller få sökande) kunna delegeras till biskop eller domprost i syfte att uppnå en snabbare handläggning av tillsättningsärenden.

Mot bakgrund av ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet fattar beslut om att ändra innehållet i kyrkoordningen 9 kap. 5 § enligt nedan angivna förslag:

§ 5 Domkapitlet är beslutfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet skall vara beslutfört.

Vid handläggningen av ärenden enligt 31 kap. 11-14 §§, 32 kap. 11-14 §§, 57 kap. 8-18 §§ och 58 kap. skall också den ledamot som är eller har varit ordinarie domare vara närvarande.

I en arbetsordning får domkapitlet uppdra åt

1. ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att slutligt avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 eller 18 kap., 34 kap. 9, 13 och 14 §§, 43 kap. 7 §, 57 kap. 6 §, samt när beslutet avser att ärendet inte skall prövas i sak.
2. ordföranden eller vice ordföranden att fatta sådana beslut som inte innefattar ett slutligt avgörande av ärendet,
3. den som var ordförande att fatta beslut om rättelse enligt 57 kap. 18 § och 58 kap. 16 §, och
4. ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att vidta åtgärder som gäller ett ärendes beredande.

Härnösand den 13 mars 2000

Karl-Johan Tyrberg
biskop i Härnösands stift

Stor del av Svenska kyrkans förmögenhet finns i prästlönetillgångar. Fonder och fastigheter är i många fall donationer från församlingsbor, vars önskan varit att de av dem efterlämnade medlen, i form av penningmedel och fastigheter och deras avkastning, skall tillfalla den egna sockenkyrkan och församlingen.

Numera är prästlönetillgångarnas förvaltning centraliserad till stiftet. Församlingarna saknar möjligheter att själva förfoga över de gamla donationernas avkastning.

För några år sedan tillkom ett beslut att 50 procent av prästlönetillgångarnas avkastning skulle tillfalla Kyrkofonden och 50 procent skulle återgå till församlingarna. Dessa olika beslut är en centralisering som vi inte tror donatorerna hade tänkt sig när de gav sin egen församling allt de ägde vid sin bortgång. Donatorernas vilja har på detta vis till stor del suddats ut.

Kostnaderna för landsbygdsförsamlingarnas församlingsverksamhet är idag betydligt högre än för storstadsförsamlingarna. Detta kan vi avläsa på kyrkoavgiftens storlek. Därför borde det vara på sin plats, rättvist, att nettot från prästlönetillgångarnas förvaltning kommer de församlingar till del varifrån del av kapitalet kommit.

Av den anledningen anser vi att församlingarna borde få behålla mer av sina tillgångars avkastning enligt donatorernas önskan och vilja.

Med stöd av ovanstående hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att 70 procent av prästlönetillgångarnas avkastning per år skall återföras till församlingarna och 30 procent föras till Kyrkofonden.

Uppsala den 8 mars 2000

Gösta Äng

Inga Alm

Per-Åke Axelsson

Gunnar Sehlberg

Sten Lundgren

Birgitta Larsson

Berit Bergman

Enligt kyrkoordningens 42 kap. 8 § får församling ta ut avgift för vigsel, när inte någon av makarna tillhör församlingen.

En vanlig företeelse är att man önskar bli vigda i någon av kontrahenternas konfirmationskyrka, dvs. i deras tidigare hemförsamling. Det är ju synnerligen vanligt att man efter utbildning får arbete på en ort, som inte tillhör den gamla hemförsamlingen. I den mån som församlingarna ingår bland de församlingar som anslutit sig till det frivilliga clearingsystemet, löses denna situation på ett smidigt sätt.

Tyvärr inträffar det alltför ofta att församlingar inte är anslutna till clearingsystemet och därmed uppstår diskussionen om avgift för vigsel i den gamla hemförsamlingen.

Detta är inte bra för Svenska kyrkan. Vi riskerar att förlora tillhöriga, som blir besvikna över att deras barn inte kan få gratis vigsel. Det samma gäller naturligtvis kontrahenterna, som finner att det kostar en avgift för att få viga i t.ex. brudens konfirmationskyrka.

Enligt min mening finns det starka skäl för att undanröja denna för Svenska kyrkan negativa diskussion och samtidigt göra något positivt för att stärka konfirmationsleden. Frågan skulle kunna lösas antingen genom obligatorisk clearing eller genom att tjänsten blir gratis som en uppföljning av dop och konfirmation.

Med hänvisning till ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet gör sådana ändringar i kyrkoordningens 42 kap. 8 §, att vigsel i någon av kontrahenternas konfirmationskyrkor tillhandahålles gratis.

Viskafors den 15 mars 2000

Evert Josefsson

Får också vi som tillhör Svenska kyrkan räkna med Marias förbön? Strider det mot Svenska kyrkans bekännelseskriterier? I Augsburgska bekännelsens apologi artikel 21 kan vi läsa att Maria beder för kyrkan. Kyrkan består av alla döpta – då ber hon väl också för mig. Reformatorerna vände sig, såvitt jag kan förstå, emot att Maria skulle vara nödvändig för vår frälsning, men det är ju något annat. Genom Kristus allena är vi återlösta!

För mig är det viktigt att veta att Maria beder för mig. Martin Luther skriver att vi skall ära, tacka och efterlikna Maria. Till detta kommer att hon beder för kyrkan!

Nästan alla kyrkor i Rom är Mariakyrkor. Bebedelsekyrkan i Nazareth är en underbart vacker kyrka med Mariabilder från hela världen. Men vi kan också bevittna Marias återkomst i Svenska kyrkans gudstjänst och fromhetsliv. I många svenska kyrkor finns idag bilder av Maria.

I ett internationellt ekumeniskt perspektiv är Marias förbön av stor betydelse. Den eukaristiska bönen i den romerska nattvardsmässan förutsätter, så vitt jag kan förstå, Marias förbön.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att utreda huruvida det är förenligt med Svenska kyrkans lära att räkna med Marias förbön.

Anderstorp den 15 mars 2000

Börje Finnstedt

av Joakim Svensson och Jan-Anders Ekelund om Svenska kyrkans Församlingsförbund som arbetsgivarorganisation

I kapitel 34 § 6 i kyrkoordningen stadgas att Svenska kyrkans Församlingsförbund skall företräda församlingar, stift och samfälligheter såsom arbetsgivarorganisation när det gäller frågor om kollektivavtal och därmed sammanhängande frågor om stridsåtgärder och tvister. Församlingsförbundet skall enligt samma paragraf också i anslutning till ingångna kollektivavtal företräda arbetsgivare inom Svenska kyrkan gentemot ej organiserad arbetskraft. Innebörden av kyrkoordningens regler är således att alla arbetsgivare inom Svenska kyrkan tvångsmässigt företräds av Församlingsförbundet i alla frågor med koppling till kollektivavtal.

Vid förra kyrkomötet var vi ett antal kyrkomötesombud, som reagerade mot den då föreslagna ordningen och i en motion föreslog att den aktuella paragrafen skulle utgå. Majoriteten i kyrkomötet hade dock en annan uppfattning. Redan idag, ett knappt år senare, kan det emellertid konstateras att Församlingsförbundet uppenbarligen saknar antingen vilja eller förmåga att sluta ett rimligt avtal i rimlig tid med en av Svenska kyrkans största och viktigaste personalgrupper, prästerna. Det kan därför knappast anses för tidigt att ånyo ta upp den aktuella paragrafen till diskussion.

Förutom Församlingsförbundets hantering av den nu nämnda avtalsituationen bör följande argument från förra årets motion framföras ånyo.

Det torde vara varje församlings, stifts och samfällighets egen angelägenhet att besluta om och av vilken organisation de vill bli företrädda i denna typ av frågor. Kyrkoordningen lägger stor vikt vid församlingarna som en grundläggande enhet inom Svenska kyrkan. Självklart borde de därmed också ha rätt att själv besluta om och hur de vill organisera sig när det gäller arbetsgivarfrågor.

Vidare vore det olyckligt att fortsätta ha ett obligatoriskt rikstäckande organ inom kyrkan jämte kyrkomöte och kyrkostyrelse. Det är inte till gagn för kyrkan om oklarhet uppstår huruvida det är Kyrkostyrelsen eller styrelsen för Svenska kyrkans Församlingsförbund som företräder Svenska kyrkan på nationell nivå. Därtill skapar den gällande modellen en bild av Svenska kyrkan som en föreningskyrka, vilket inte överensstämmer med den självbild som kyrkoordningen i övrigt vill skapa.

Det finns således för det första en principiell invändning mot att reglera denna typ av frågor i kyrkoordningen, och för det andra nu också en praktisk invändning i och med att Församlingsförbundet visat sig inte kunna genomföra den sig påtagga uppgiften på ett sätt som Kyrkomötet hade all rätt att förvänta.

Med anledning härav hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar att 6 § i 34 kap. utgår ur kyrkoordningen

Göteborg och Örby den 15 mars 2000

Joakim Svensson

Jan-Anders Ekelund

Under de senaste månaderna har flera användare av Kyrknätet utnyttjat detta för att massprida kommentarer till de pågående kollektivavtalsförhandlingarna mellan Kyrkans Akademikerförbund och Församlingsförbundet. Flera kommentarer har haft ett mycket högt tonläge och innefattat uppmaningar att vägra utföra vissa arbetsuppgifter. Massspridningen har åstadkommit genom att samlingsadresser har använts, såsom "Kyrkoherdar i Kyrkonätet" och "Pastorat i Härnösand stift" (i samlingsadresserna står lustigt nog flera stiftsstäder i nominativ).

Det inträffade aktualiserar två frågor.

- ◆ Var går gränsen mellan riktig och oacceptabel användning av Kyrknätet? En rätt användning av Kyrknätet effektiviserar och stimulerar det dagliga arbetet, medan en felaktig användning ger upphov till irritation, stress och tidsspillan. Svenska kyrkan behöver en nätetik.
- ◆ Vilka användare skall ha tillgång till samlingsadresser? På mitt arbete har bara några få personer tillgång till sådana adresser. Den som vill massprida ett meddelande har alltså att be den ansvarige vidarebefordra meddelandet, vilket förhindrar att användarna blir överlupna med meddelanden som inte är av allmänt intresse – det är ju ett mycket stort antal människors arbetstid som stjäls för varje onödigt meddelande.

Svenska kyrkan är ännu i början av sin användning av informationsteknologi, och grundläggande riktlinjer för användningen av Kyrknätet saknas. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att fastställa sådana riktlinjer. Frågan om fri tillgång till samlingsadresser bör särskilt uppmärksammas.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att utforma riktlinjer för Kyrknätets användning i enlighet med vad som ovan anförts i motionen.

Göteborg den 15 mars 2000

Hans-Olof Andréén

Man har talat om införande av en prästlegitimation, men sedan länge fungerar i praktiken redan en legitimation: prästskjortan. För allmänheten torde en person klädd i svart skjorta med rundkrage (hel eller av "frimärksmodell") tveklöst identifieras som präst (eller möjligtvis pastor i något frikyrkosamfund). Om skjortan är grå eller mörkblå likaså, troligen också om skjortan är ljusblå, grön, vit eller violett. Men hur är det med rosa, ljusgula och blommiga prästskjortor? Kan det vara riktiga präster som bär sådana?

Möjligtvis känner en del av allmänheten till att den som bär violett skjorta är biskop, men det är troligtvis ganska få som vet att grönt betyder diakon. Diakonernas bruk av diakonskjorta har tidigare inte varit så utbrett, men ökar troligen – kanske som en följd av en ökad medvetenhet om diakonatsenheten som en del av vigningstjänsten.

Det torde finnas en rekommendation om diakoniskjortans färg, och biskopsskjortans färg är en mycket fast tradition, men någon reglering eller rekommendation beträffande färgen på prästskjortor kan rimligen inte finnas. Behöver då verkligen färgen hos prästskjortor regleras? Ja, om prästskjortan skall kunna fungera som legitimation och identifikation bör antalet färger nog begränsas något. En prästskjorta bör vara enfärgad. Rosa och ljusgult bör utan större olägenhet kunna utgå, möjligtvis några färger till.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att utforma regler för prästskjortors färg.

Göteborg den 15 mars 2000

Hans-Olof Andrén

När Kyrkomötet nu samlas i Uppsala påminner det oss om det förpliktande arv som vår kyrka äger i Uppsala mötes beslut av år 1593. Detta innebar ju ett avgörande genombrott för den reformatoriska processen. Där fastslogs att i Svenska kyrkans församling skall bli lärt, trott och bekänt att ”then helga skrift af den helga anda sitt ursprung hafver och inneholler fullkomligen alt thett, som den christelige lärdom och Gudh then alzvåldigste och vår salighet, sampt gode gärningar och dygder tillkommer”.

Vidare deklarerade man där sin vilja att hålla sig till den Apostoliska, Nicenska och Athanasianska trosbekännelsen och den oförändrade Augsburgska trosbekännelsen. Dessa sinsemellan kongeniala och energiladdade kraftkällor kom sedan att forma Svenska kyrkan och det svenska folkets tro och liv under århundraden.

Entropi kallas den princip inom termofysiken som innebär att en kropp som inte tillföres ny kraft till slut får samma temperatur som sin omgivning. Det blir allt mer uppenbart att Svenska kyrkan drabbats av en andlig entropi – kroppen kallnar i en sekulariserad miljö när vi inte hämtar kraft och vägledning från Guds ord och bekännelsen.

En reformatorisk process är det bara den Helige Ande som kan verka, men Gud verkar genom yttre jordiska ting och människor. Därför har Kyrkomötet en uppgift att som Svenska kyrkans högsta beslutande församling besluta om sådana åtgärder som på bästa möjliga sätt kan främja en sådan reformatorisk process, så att vår kyrka på nytt kan bli vad hon redan är i sin bekännelse.

Kyrkans stora resurser på nationell nivå skulle under en femårsperiod kunna inriktas på ett genomgripande bekännelsearbete som skulle inspirera och vägleda arbetet på församlings- och stiftsnivå. Intentionerna i detta arbete skulle inte vara att genom projektion och omtolkning pressa vår tids allmänna idégods på Bibeln och vår historiskt framvuxna bekännelse utan tvärtom att lyhört, ödmjukt och öppet, ur dessa källor där Gud den Evige talar till sin kyrka, hämta förnyad kraft och vägledning som kan reformera vår kyrka och berika vår samtid med de sanningar och löften som Gud vill uppenbara för alla människor.

För Kyrkomötets del skulle denna process mynna ut i att kyrkoordningen fick prövas och revideras utifrån Skriften och bekännelsen.

Då det nu är tydligt fastslaget att Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trosamfund betyder det ofrånkomligen att den demokratiska processen inom kyrkan är underställd Kyrkans tro och lära som är förpliktande för oss alla.

Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att Kyrkomötet avsätter och prioriterar resurser under till en början en femårsperiod med början 2001 för att främja en reformatorisk process i Svenska kyrkan,

2. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsens att därvid anlita kunniga teologer från Sverige och från andra lutherska kyrkor som på ett kongenialt sätt aktualiserar Bibelns och bekännelsens texter och budskap i vår tid,
3. *att* Kyrkomötet uppdrar åt presidiet att tillse att ledamöterna har tillgång (ett personligt exemplar var) till Svenska kyrkans bekännelseskrifter och ges kunnig vägledning in i dessa texter,
4. *att* Kyrkomötet uttalar att, när kunskap finns, en revision av kyrkoordningen skall genomföras utifrån Bibeln och bekännelsen.

Frillesås och Sankt Petersburg den 16 mars 2000

Fredrik Sidenwall

Per-Anders Grunman

Det är viktigt att förenkla kyrkans organisation där så kan ske. Ett exempel i den nya Kyrkoordningen som, i mitt tycke, blivit i praktiken alltför komplicerad är 4 kap. 3 § där det framgår att det i varje flerförsamlingspastorat inom en flerpastoratssamfällighet skall finnas en pastoratsnämnd.

Avsikten med denna paragraf torde vara att församlingen själv skall avgöra vissa arbetsgivarfrågor. Detta borde kunna tillgodoses ändå genom att kyrkonämnden, innan beslut i anställnings- och andra arbetsgivarfrågor enligt 2 kap. 11 § fattas, skall inhämta yttrande från församlingen.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att förenkla kyrkoordningen så att pastoratsnämnd enligt 4 kap. 3 § faller bort.

Nyskoga den 15 mars 2000

Allan Lewin

Som behörighetskriterium för antagning till Svenska kyrkans profilutbildningar gäller bland annat att sökanden genomgått Svenska kyrkans grundkurs.

Bakgrunden till detta krav är begripligt. Många som genom åren sökt till kyrkans utbildningar har saknat personlig erfarenhet av kyrkans arbete och förankring i församlings- och gudstjänstliv.

Emellertid får detta krav också ibland absurda konsekvenser. Personer som önskar utbilda sig i någon profilutbildning och som har erfarenhet av kyrkans arbete, som anställd t.ex. diakoniassistent, som förtroendevald eller på annat sätt ställs också inför kravet att genomgå grundkursen.

Detta blir särskilt besvärligt för den som varit yrkesverksam med försörjningsansvar. Terminen på grundkursen blir ett svårt avbräck i familjeekonomin och förlänger studietiden ytterligare.

Flera olika lösningar på detta problem synes möjliga. Obligatoriet att delta i grundkursen kunde alternativt ersättas med intyg från kyrkoherden där man varit och f.n. är församlingsaktiv. Det är också tänkbart att utöka möjligheten till dispens genom att lägga ansvaret på biskopen.

Mot bakgrund av vad som anförts i motionen hemställer vi

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över reglerna för antagning till de kyrkliga profilutbildningarna.

Tysslinge och Nyhamnsläge den 14 mars 2000

Lars Ekblad

Fredrik Nilsson

Kyrkomötet har vid en rad tillfällen haft att ta ställning till motioner rörande enskilds rätt att själv välja församling och i samtliga fall avslagit sådana yrkanden. Kyrkoordningen har för förtroendevalda nu lämnat en möjlighet att kvarstanna i uppdraget mandatperioden ut.

En ändring av kyrkoordningen som ger möjlighet att välja församlingstillhörighet skall inte motiveras utifrån möjligheten att inneha förtroendeuppdrag. I flera fall torde utträden kunnat förhindras, eftersom motiven för utträdet varit schismer i församlingen, någons uttalande, tidningsrubriker, TV-program etc., men att det samtidigt inte finns någon möjlighet att kvarstanna i Svenska kyrkan utan att tillhöra just den territoriella församlingen. Ibland kan det också handla om att hellre vilja stödja den kyrka och den församling man firar gudstjänst i.

Samhällsutvecklingen är idag sådan att på allt fler områden får den enskilde möjlighet att välja. Svenska kyrkan måste vara med i den processen.

Kyrkostyrelsen bör därför tillsätta en utredning rörande rätt för den enskilde att välja församling. En sådan utredning bör närmare kunna belysa vad som under 90-talet anförts i såväl motioner som yttranden från Läronämnden och utskott respektive undersökningar som exempelvis rapporten *Konsten att gå i kyrkan*, vari professor Göran Gustavsson avslutningsvis konstaterar: ”Mer än en tredjedel av gudstjänstbesökarna är rörliga. Att man behärskar konsten att gå i kyrkan innebär långtifrån alltid att man också behärskar konsten att tillhöra en församling. Särskilt alarmerande borde det därför vara att det framför allt är bland de yngre gudstjänstdeltagarna som känslan av församlingstillhörighet är låg.”

Mot bakgrund av vad ovan anförts hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om kriterier för och möjlighet för den enskilde att välja församlingstillhörighet.

Huddinge den 15 mars 2000

Åke Blomqvist

Motioner om en rätt att friare välja församlingstillhörighet har behandlats ett antal gånger av kyrkomötet. Vid förra kyrkomötet, i samband med att kyrkoordningen antogs, infördes en rätt att behålla ett förtroendeuppdrag mandatperioden ut. Detta är en halvmesyr som bara ger litet större frihet för några förtroendevalda. Man tar med detta också bort sambandet mellan församlingstillhörighet och betalning av kyrkoavgift. Det bör vara så att man betalar kyrkoavgiften till den församling man tillhör, inte till någon annan.

Samhället förändras i rask takt. Svenska kyrkan bör, om vi som är dess förtroendevalda har någon självbevarelsedrift, vara flexibel i sin organisation om inte teologiska eller andra vägande skäl talar för motsatsen. I detta fall har kyrkomötets läronämnd vid flera tillfällen godtagit avvikelse från territorialförsamlingsprincipen. Några teologiska skäl för att avslå alla förslag om större anpassning till människors önskemål om församlingstillhörighet finns alltså inte. Ju förr Svenska kyrkan försöker gå människor till mötes i denna fråga desto bättre.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur man praktiskt ordnar möjlighet för tillhöriga i Svenska kyrkan att i vissa fall få välja församlingstillhörighet.

Stockholm den 16 mars 2000

Susann Torgerson

Kyrkoordningen 3 kap. 14 § och 7 kap. 6 § är otydlig i skrivningen om vem som skall utfärda kallelsen till första sammanträdet i fullmäktigeförsamlingen efter ett nyval och leda sammanträdet till dess att en ny ordförande är vald. Kyrkolagen angav tydligt att den ledamot i fullmäktigeförsamlingen som hade flest år som ledamot skulle sköta ovannämnda uppgift. Om flera ledamöter hade lika många år som fullmäktigeledamot skulle den person som var äldst ha hand om uppdraget.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att skrivningen om vem som skall tjänstgöra som ”ålderspresident” efter ett nyval till fullmäktige förtydligas.

Luleå den 15 mars 2000

Birger Palo

Både inom och utom Svenska kyrkan inväntades relationsändringen med förhoppningen att regelverket för kyrkan avsevärt skulle förenklas. Kyrkoordningen kom i stället att stort bli en spegling av kyrkolagen och andra tidigare kyrkliga lagar.

Det märks inte bara på det stora antalet paragrafer i kyrkoordningen utan också på en fortsatt hög detaljeringsgrad som redan inneburit åtskilliga tolkningsproblem. På vissa områden innebär kyrkoordningen en ökad byråkratisering. Hit hör reglerna för anställning av präster och diakoner. Mest märkbart är det vad avser diakonanställningar.

Kyrkoordningen bygger helt på att alla känner en lojalitet mot regelverket eftersom några sanktioner vid överträdelser inte finns i systemet. Lojaliteten förutsätter i sin tur att det skapas en legitimitet på olika nivåer för de gällande bestämmelserna. Det finns redan anledning att ifrågasätta om den eftersträvade legitimiteten uppnåtts eller har förutsättningar att uppnås.

Även för trossamfundet grundläggande och väsentliga bestämmelser riskerar att få minskad efterlevnad om regelverket är så omfattande att det inte uppfattas som rimligt utifrån den nya organisation Svenska kyrkan fått.

Kyrkostyrelsen bör därför tillsätta en utredning med uppgift att framlägga förslag till förenklingar och avregleringar på väsentliga områden inom kyrkoordningen. En sådan avreglering skulle minska enhetligheten inom vissa områden, men skulle förmodligen samtidigt medföra ökad legitimitet och efterlevnad av de för trossamfundet väsentliga delarna av kyrkoordningen.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av kyrkoordningen, med syfte att väsentligt avreglera och förenkla regelverket för Svenska kyrkan.

Mölnlycke den 14 mars 2000

Staffan Holmgren

Till förra årets kyrkomöte motionerade jag om obligatorisk clearing för såväl vigsel som dop. Omröstningsresultatet om reservation 19, som hade motionen som upphov och som lades av Erna Arhag och Herbert Sjödin till andra kyrkolagsutskottets hemställan, blev att 111 ombud röstade för reservationen medan 123 röstade emot (fyra ledamöter avstod enligt protokollet från att rösta). Reservation 19 var lagd som bifall till min motion 1999:144 och utskottet hade avslagit densamma i sin behandling. Skillnaden mellan ja och nej var 12 röster och hade alltså ytterligare sju ombud röstat med reservationen hade den vunnit bifall.

Jag dristar mig därför att med viss korrigerig ånyo ta upp clearingfrågan vid ett kyrkomöte under samma mandatperiod. Korrigeringen består i att jag denna gång inte har med vigsel i mitt förslag till obligatorisk clearing utan bara dopet.

I den av kyrkomötet antagna kyrkoordningen föreskrivs att obligatorisk clearing skall äga rum när det gäller begravning. När det gäller dop föreskrivs bara att det skall vara avgiftsfritt.

De kyrkliga handlingarna är mycket viktiga för Svenska kyrkan, både som religiösa handlingar för de tillhöriga och som evangelisation till alla de människor som deltar i gudstjänsterna. Dopet har dessutom inte bara värdet av att vara ett sakrament, det är också en grundläggande rit för tillhörigheten till Svenska kyrkan. Jag citerar min motion förra året:

Det är naturligtvis självklart att dopet skall vara avgiftsfritt för dopfamiljen. Dopet är ett sakrament som vi uppmanas av Jesus att förmedla till alla folk i hela världen och vi åläggs också att vara offensiva i detta. "Gå ut i hela världen ...". Dopet är alltså en oerhört betydelsefull kyrklig handling, inte bara för att tillföra kyrkan nya tillhöriga. Det är därför mycket viktigt att den undervisning som alla dopföräldrar och faddrar skall ha inte slarvas bort utan att prästen tar god tid på sig att förmedla undervisningen.

Jag vill betona den arbetstid som prästen lägger ner på denna undervisning.

Tyvärr är dopen förenade med kostnader, som, vad avser utbor, det inte alltid finns utrymme för i den lilla församling där gudstjänsterna äger rum. Från min egen församling har jag också förstått att prästerna känner ett ansvar för fortsatt kontakt med dopfamiljerna. I den lilla populära församlingen blir detta också en belastning som inte kan betraktas som ringa. Det bör också noteras att det ställs krav på organisten, vaktmästaren och kyrkobyggnaden i den döpande församlingen, förutom den tid som dopprästen lägger ner på förberedelser, genomförande och efterarbete. Andra kostnader som församlingen belastas med är kostnader för ljus och ljusstakar, för dopminnen och fadderminnen och för annan tryckt information som lämnas till dopföräldrar och faddrar. Enstaka dop spelar kanske mindre roll, men i de populära församlingarna – ofta små landsortsförsamlingar – blir den ekonomiska bördan betungande.

Argumentet att strukturbidrag kan ge församlingarna ersättning för de uppdrag man utför åt en annan församling är inte hållbart. Det finns flera argument mot en sådan ordning. Här skall bara nämnas att strukturbidragen är uttryck för politiska prioriteringar och därför osäkra, de är orättvisa eftersom de måste beräknas i förväg och inte svarar mot faktisk insats och de sänks allt efter det att allt fler församlingar

begär allt högre bidrag. Det sistnämnda har jag kunnat konstatera i mitt eget pastorat, vilket erhållit ett successivt sänkt strukturbidrag.

Eftersom kyrkoordningen ger församlingen ansvar för samtliga som vistas inom dess geografiska gränser är min uppfattning att en obligatorisk clearing, med delbe-
lopp för de ingående faktorerna fastställda av Kyrkostyrelsen, skulle innebära en både
enkel och rättvis finansiering. Fakturan skulle då i stort sett kunna utgöras av den
avisering som döpande församling ändå måste skicka till den döptas församling.

Jag vill även i denna motion hänvisa till dåvarande Pastoratsförbundets fullmäkti-
gebeslut 1997 § 13, med uttalande om ett särskilt stöd till de församlingar som i detta
avseende särskilt drabbas.

Mot bakgrund av vad här anförts hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningen föreskriva att den kyrkliga hand-
lingen dop skall omfattas av obligatorisk clearing.

Djurhamn den 14 mars 2000

Göran Petterson

I kyrkoordningen slås på flera punkter fast att Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund.

Internationellt är uttrycket "Svenska kyrkan" svårtytt. De allra flesta kristna kyrkor refererar till sin egenart i namnet. När uttrycket "Svenska kyrkan" används i internationella sammanhang måste det ofta kompletteras med en beskrivning av vad för slags kyrka det är fråga om. Den förändring jag föreslår undanröjer detta problem.

I svenska ekumeniska sammanhang är uttrycket "Svenska kyrkan" i dag ett som stöter många. 10-15 procent av Sveriges befolkning tillhör andra trossamfund eller är inte medlem i något trossamfund. För att vår kyrka skall vara ekumeniskt trovärdig bör en ändring av benämningen nu ske.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningen införa benämningen "Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige" som benämning på Svenska kyrkan.

Stockholm den 15 mars 2000

Urban Gibson

Av kyrkoordningen framgår inte hur Kyrkomötet bör handla om en församling avsiktligt bryter mot beslut i Kyrkomötet, även sedan ärendet behandlats av Svenska kyrkans överklagandenämnd. Församlingarnas självstyrelse är stort, men det utövas inom ramen för kyrkans gemensamma bekännelse och ordningar.

För gemenskapens och enhetens skull har i kyrkoordningen införts en särskild ordnad tillsyn över församlingarna. Det finns all anledning att ha förhoppning om att brott mot kyrkoordningen blir sällsynta. Den formella frågan av vad som händer om en församling i ett enskilt ärende bryter mot gemensamt beslutad ordning och vidhåller sitt ursprungliga beslut, även om beslutet har överklagats och av Svenska kyrkans överklagandenämnd återförts för förnyad handläggning i församlingen, finns inte belyst i kyrkoordningen. För att underlätta en sådan situation, där en lång utredningstid i det beskrivna läget av ett ärende skulle kunna leda till en icke önskvärd utveckling av Kyrkomötets rättskapacitet, behöver frågan utredas.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda och lägga fram förslag i frågan om vilka sanktionsmöjligheter som Kyrkomötet bör ha i förhållande till församlingar som avsiktligt bryter mot kyrkomötesbeslut.

Stockholm den 15 mars 2000

Urban Gibson

De som är anställda som biskopar i stiftet skall ges ställning som ledamot i Kyrkomötet fullt ut. Allt sedan det nya kyrkomötets tillkomst 1983 har en betydande opinion inom kyrkomötet hävdad denna mening.

Biskoparna har en stark ställning genom sin obligatoriska tillhörighet till Läro-nämnden. Som enskilda med närvaroplikt i Kyrkomötet har de däremot ofta haft svårt att föra sin enskilda mening till torgs.

Speciellt i den nya situation som nu råder för Svenska kyrkan från och med 1 januari 2000 finns det inga rimliga argument för varför biskoparna inte skulle ha rösträtt i Kyrkomötet.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att följande avsnitt får här föreslagen lydelse:

11 kap.

3 § Utöver de valda ledamöterna enligt 1 § är de som är anställda som biskop i ett stift ledamöter av Kyrkomötet.

9 § första meningen, "Stiftens biskopar får delta i Kyrkomötets överläggningar och framställa förslag", slopas.

10 § 2. Orden "eller en biskop" slopas. Sista meningen skall lyda "Kyrkostyrelsen och ledamöter får väcka ärenden endast till årets första sammanträde".

Stockholm den 15 mars 2000

Urban Gibson

När det gäller kraven på samråd och beslut av kyrkoråd respektive kyrkoherde vid ekumeniska nattvardsgudstjänster har överenskommelser mellan Svenska kyrkan och andra trossamfund och lokala ekumeniska strävanden i många fall gjort dessa bestämmelser obsoleta. De vittnar heller inte om en god och öppen ekumenisk anda.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att 20 kap. 6 och 7 §§ får här föreslagen lydelse:

20 kap. 6 §

Kyrkoherden får inbjuda den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen.

Biskopen får inbjuda den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst som firas för ett kontrakt eller för stiftet.

20 kap. 7 §

En präst i Svenska kyrkan får biträda vid en nattvardsgudstjänst i något annat kristet trossamfund. I gudstjänstordningen skall ingå läsningen av instiftelseorden samt utdelandet av det välsignade brödet och vinet.

Stockholm den 15 mars 2000

Urban Gibson

Det finns en växande skara kyrkotillhöriga, för vilka tillhörigheten till en gudstjänstfirande församling inte sammanfaller med den församling där man är folkbokförd. Inom en pastorats- eller flerpastoratssamfällighet borde möjligheten att välja församlingstillhörighet inte möta hinder, i varje fall inte ur ekonomiskt perspektiv.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att 33 kap. 4 § får här föreslagna lydelse:

33 kap. 4 §

Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt, fyller 18 år senast på dagen för valet och är folkbokförd i

1. församlingen eller, om församlingen ingår i en samfällighet, en annan församling inom denna samfällighet, om det gäller val till en församling,
2. –
3. –
4. –

Den som ... icke-territoriella församlingen ingår. Ingen får åta sig förtroendeuppdrag i mer än en församling.

Om valbarhetshinder ... i 5–8 §§.

Stockholm den 15 mars 2000

Urban Gibson

om förenklat redovisningssystem gällande motioners hanterande

Vid varje ombuds- och kyrkomöte har under årens lopp behandlats en mycket stor mängd motioner. Motionernas innehåll har varit av de mest skiftande slag. De har behandlat allt från organisation och ekonomi inom den kyrkliga världen som till människors situation i u-länderna och kyrkans förhållningssätt till andra trosinriktningar. Motionsflödet har under åren visat på det stora intresse och engagemang som finns inom vår kyrka och som ofta väckt stor uppmärksamhet utanför de kyrkliga leden.

Undertecknad har själv haft förmånen att under en rad av år i rollen som ledamot av kyrkomötet fått lämna in motioner till såväl ombuds- som kyrkomöten. Några har blivit välvilligt mottagna men avslagits. Andra har bifallits och då lämnats vidare till dåvarande Centralstyrelsen för att där avslutas och överlämnas vidare till nämnd. Utan att det får uppfattas som ett ifrågasättande av vilja och kompetens hos behandlande nämnd har effektuerandet av det beslut som tagits av kyrkomöte/ombudsmöte, och som bygger på en konkret att-sats, inte alltid varit helt i linje med beslutet. Detta gäller icke enbart av undertecknad inlämnade motioner.

En svårighet som upplevts är möjligheten att på ett enkelt sätt följa motionernas ”vandring” från motionärens ursprungsyrkande till effektueringen och redovisningen av det slutliga resultatet. För den erfarna kyrkomötesledamoten blir det med tiden enklare att slå i erhållna handlingar och se vad som hänt när uppdraget slutförts. När det ibland kan vara svårt för ledamoten att hitta redovisningarna bland alla handlingar måste frågan ställas hur det går för den intresserade medlemmen ute i församlingen att följa ett ärendes gång. Hur tillgängligt är materialet för den som icke är medlem men ändå vill följa vad som hänt med en viss motion, och hur lätt är det för media som själva vill göra en uppföljning av ett ärendes gång att lätt åtkomligt hitta resultaten.

Kyrkan har idag en oanad möjlighet att komma ut till den stora allmänheten via de tekniska hjälpmedel som finns. Sägars skall att kyrkan ligger väl framme inom bl.a. IT-området, men mer kan göras. Det måste anses som en självklarhet att man med de tekniska hjälpmedel som finns förenklar tillgängligheten av redovisningarna av motionerna hantering och vilket verkligt slutresultat som åstadkommits. Processen förs närmare individen.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

1. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att göra en översyn av möjligheten till ett förenklat redovisningssystem av motioners hanterande för att öka tillgängligheten hos såväl kyrkans förtroendevalda som övriga medlemmar och icke medlemmar,
2. *att* en redovisning av resultatet sker till Kyrkomötet vid första möjliga tillfälle.

Stockholm den 16 mars 2000

Paul Trossö

Utbildningsreformen i Svenska kyrkan, som trädde i kraft 1994, eftersträvar i utbildningsprocessen en likhet mellan de fyra yrkesprofilerna – diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Reformen har inneburit en positiv form för en gedigen förberedelse för utbildning och tjänst. Ur rekryteringssynpunkt har emellertid de ekonomiska villkoren på ett olyckligt sätt kommit att styra vilka personer som har möjlighet att utbilda sig till tjänst.

Ett avgörande moment i utbildningsvägen är den tre månaders handledda församlingspraktik som skall ge behörighet till att söka profikutbildning. Det ligger på stiftets ansvar att anvisa praktikplats, tillhandahålla handledare och godkänna genomförd praktik.

Blivande präster erhåller från stiftet praktiklön och till handledaren utgår ett arvode. För övriga profiler utgår det praktiklön endast i vissa stift. Olikheterna mellan stiftet kan medföra att de studerande söker sig till det stift som ger praktiklön.

Praktiken berättigar inte till studiemedel och det finns idag inte heller några självklara stipendier att söka för ändamålet. Till skillnad från blivande präster får de blivande diakonerna och församlingspedagogerna själva bekosta sin tre månaders förpraktik – ett inkomstbortfall på ca 30-35 000 kronor netto för den som begär tjänstledigt från ett arbete.

Denna praktiks finansiering har alltså blivit av avgörande betydelse för vilka som kommer att gå vidare till profilskola. Problemet som från början syntes vara av ekonomisk karaktär har allt tydligare blivit ett rekryteringsproblem och ett jämställdhetsproblem.

Män och kvinnor med försörjningsansvar har uppenbara svårigheter att skaffa sig den behörighetsgivande praktiken. Medelålders kvinnor med tryggad försörjning är den grupp som har lättast att gå in under de rådande villkoren.

Vi vill understryka vikten av att stiftet skall kunna ta vara på de personer som har en tydlig kallelse till kyrkans tjänst och stödja dem på ett adekvat sätt. Vi finner det inte rimligt att ekonomisk status och trygghet skall vara avgörande för utbildning i kyrkan. Vi tror att Gud kallar utifrån andra utgångspunkter.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer vi

1. *att* Kyrkomötet beslutar att uppdra åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder så att de fyra profilerna i Svenska kyrkan behandlas lika då det gäller praktiklön, och
2. *att* Kyrkomötet beslutar att ur tillgängliga medel för den nationella nivån finansiera ovanstående praktikperiod.

Göteborg den 13 mars 2000

Lars Eckerdal

Hans-Olof Hansson

Anders Reinholdsson

Anita Franzén

Bengt Gustafsson

Evert Josefsson

De historiska banden mellan Svenska kyrkan och de evangelisk-lutherska kyrkorna i Ingermanland, Estland, Lettland och Litauen har aktualiserats och stärkts sedan järnridåns fall. Det handlar om kyrkor som under den svenska stormaktstiden var en del av Svenska kyrkan. Denna historiska gemenskap innebär ett särskilt ansvar för Svenska kyrkan idag att hjälpa de före detta delar av vår kyrka som är i en sämre ekonomisk situation än vi är. Precis som andra kyrkor, som befinner sig i ett viktigt utvecklings-skede, behöver man hjälp till självhjälp.

Våra systerkyrkor i Sankt Petersburgområdet och Baltikum har goda möjligheter att få gehör bland människor för evangeliets budskap, men man lider konstant brist på medel för att förverkliga de idéer man har. Församlingarna vill gärna hjälpa människor i nöd, men man behöver pengar för att kunna köpa mediciner och mat.

Behoven är gränslösa på andra sidan Östersjön, medan vi i Svenska kyrkan har förhållandevis stora finansiella resurser. Dessa kyrkor behöver långsiktig och stabil ekonomisk hjälp. Svenska kyrkan har råd att hjälpa. Därför är det av stor vikt att vi delar med oss av vad som är Guds till våra trossyskon alldeles runt hörnet. Aposteln Paulus sade i en liknande situation: ”Just nu kommer ert överflöd att avhjälpa deras brist, för att en annan gång deras överflöd skall avhjälpa er brist. Så blir det lika för alla, som det står skrivet: Den som samlade mycket fick ingenting över, och den som samlade lite led ingen brist.” (2 Kor 8:14,15)

När man ger stöd till de baltiska staterna får man dock vara försiktig så att man inte sårar deras nyvunna frihetskänsla. De är känsliga för pekpinna uppifrån, eftersom de upplevt nog av kommandostyrning under den sovjetiska tiden. Det lämpligaste sättet för oss att kunna stödja dem, även på lång sikt, kunde vara att bilda en eller flera stiftelser, vars avkastning respektive kyrkostyrelse eller konsistorium sedan har till sitt förfogande för kyrkans arbete, med exempelvis söndagsskolarbete och diakoni.

Med anledning av vad som sagts ovan hemställer vi

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma till nästa års kyrkomöte med förslag på hur stiftelser skulle kunna bildas vars avkastning skulle användas av de evangelisk-lutherska kyrkorna i Ingermanland, Estland, Lettland och Litauen.

Sankt Petersburg och Göteborg den 16 mars 2000

Per-Anders Grunnan

Joakim Svensson

På senare år har frågan om religionsmöten och de olika religionernas roll och samexistens i samhället fått mycket uppmärksamhet, inte minst i Europa. Under de två-tre år som Islamprojektet pågått i Svenska kyrkan har behovet av kunskap om islam och muslimer i Sverige framstått allt tydligare. Troligen har projektet på flera håll väckt församlingar att se behov de inte tidigare sett och kraven har skärpts på församlingarnas kompetens när det gäller bemötande av och samverkan med människor av annan tro än den kristna. Det är glädjande, men också problematiskt. Varken på församlings- eller stiftsnivå finns i allmänhet tillräckligt med specialkunskap för att svara på frågor eller agera adekvat och klokt. Den generella kunskapen om islam är än så länge låg inom Svenska kyrkan och det verkar inte troligt att vi inom överskådlig framtid kommer att kunna hålla med sådan specialkompetens på stiftsnivå. Rimligast är att resursen finns på riksplanet, till hjälp för stiftet i deras stödjande och främjande uppgift. Det arbete som görs på ekumenisk bas är bra, men ersätter inte på något sätt vårt eget. Som största kyrka i Sverige har vi förväntningar på oss och det ansvar som det innebär kan vi inte frånhända oss.

I och med Islamprojektet påbörjades ett gott arbete. Kunskap och goda kontakter är A och O för att religionsmötena mellan islam och Svenska kyrkan skall kunna utvecklas och bära frukt. För att den kompetens som nu finns skall kunna utvecklas och fördjupas behövs en resurs för detta ändamål på riksplanet. Det skulle också innebära att vi som kyrka på ett initierat sätt skulle kunna delta i europeiskt samarbete i frågan.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad som i motionen anförts om att på nationell nivå i Svenska kyrkan tillskapa en resurs för främjande av religionsmöten mellan vår kyrka och islam.

Stockholm den 16 mars 2000

Irene Pierazzi

Det arbetas för närvarande intensivt med en bearbetning av evangeliehandboken, bönboken och kyrkohandboken. När detta arbete är klart och beslutat av Kyrkomötet kommer det att behövas en nytryckning av hela den s.k. psalmboken. Dock verkar det för närvarande inte vara aktuellt med en revidering av psalmerna. En revidering som berör hela psalminnehållet skulle ju dessutom innebära ett ekumeniskt arbete, eftersom de första 325 psalmerna är gemensamma för många samfund.

Under det senaste decenniet har kyrkan fått en psalmskatt som till många delar har uppskattats mycket, *Psalmer i 90-talet*. Här finns lovpsalmer som exempelvis 811 ”O Gud som skapat vind och hav”, 863 ”Över berg och dal”, aftondikten av Karin Boye 859 ”Ingen stund är såsom denna”, jubelårs- och sändningspsalmen 823 ”Tro kyrka tro”, psalmen som formulerar ord för förtroendevalda och alla engagerade i kyrkan 821 ”Herre du har anförtrott en uppgift i din kyrka”, osv.

Titeln *Psalmer i 90-talet* begränsar dock perspektivet för dessa psalmer. När nu församlingarna behöver avsätta medel för inköp av nya psalmböcker med den nya evangeliehandboken, bönboken och kyrkohandboken, kommer kanhända dessa nya psalmer inte fortsätta introduceras, utan får vika för de tidigare av Kyrkomötet beslutade.

Även om den ursprungliga tanken för *Psalmer i 90-talet*, enligt förordet av dåvarande ärkebiskopen Gunnar Weman, inte skulle vara ”ett försöksmaterial som i traditionell mening skall utvärderas”, skulle man ändå i samband med nytryckningen av psalmboken kunna göra ett urval av de mest brukade och värderade av 90-talets psalmer och Kyrkomötet för sin del ge sitt gillande till att förlagen får trycka i lämplig nummerserie över 800. EFS-tillägget använder numren 701–800.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att i samband med revideringen av evangeliehandboken, bönboken och kyrkohandboken göra ett urval av nya psalmer, som kan finnas med som ett psalmbokstillägg i den nya utgåvan av den samlade psalmboken.

Götene den 16 mars 2000

Tomas Forsner

Sten-Åke Engdahl

av Tomas Forsner och Sten-Åke Engdahl
om utseende av kyrkoherde i samfällighet och
indelningsdelegerade

I flerpastoratssamfällighet skall den kyrkoherde vara ledamot i kyrkonämnden som blir utsedd genom omröstning bland kyrkoherdarna i samfälligheten. Vid lika röster har den som varit kyrkoherde längst utslagsröst (5 kap. 5 §)

Kyrkoherde i indelningsdelegerades arbetsutskott skall den vara som varit kyrkoherde längst (37 kap. 52 §).

Bakgrunden till detta förfarande kan antas vara den lokala prästansättningen. Men förfaringssättet ger inte så stora möjligheter till överväganden om vem som kan vara lämpligast. Vare sig ålder eller omröstning är den lämpligaste urvalsgrunden.

Inom ramen för stiftets främjande och tillsynsansvar, skulle dock stiftsstyrelsen kunna göra bedömningen och utse den för tillfället mest lämpade kyrkoherden.

Det finns redan inom kyrkoordningens ram exempel på att annat organ än det som är anställande utser innehavaren. Stiftsstyrelsen utser exempelvis domprost.

Mot bakgrund av ovanstående hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att framlägga förslag till ändring av kyrkoordningens 5 kap. 5 § och 37 kap. 52 § i enlighet med ovanstående.

Götene den 16 mars 2000

Tomas Forsner

Sten-Åke Engdahl

1999 års kyrkomöte beslutade om ett nytt valsystem innebärande direkta val till alla nivåer i kyrkan. I praktiken kan det bli tre eller fyra direkta val. Beslutet följde vare sig utredningens eller Centralstyrelsens förslag. Beslutet fattades utan att de ekonomiska konsekvenserna kunde undersökas eller utredas. När det gäller andra beslut i kyrkomötet sker en noggrann bedömning av det ekonomiska utrymmet för föreslagna verksamheter eller åtgärder.

Kostnaderna för detta valsystem torde bli omfattande inte enbart på den nationella nivån. Beslutet innebär också utökade kostnader för stift och församlingar. Många inom och utom kyrkan frågar i hur hög grad det omfattande valsystemet tar kyrkoavgiften i anspråk.

Mot bakgrund av detta är det rimligt att man utreder och bedömer vilka de totala kostnaderna kan beräknas vara för införande och genomförande av valsystemet, såväl för den nationella nivån som för stift och församlingar. Utredningen bör presenteras.

Med hänvisning till ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att inför nästkommande kyrkomöte utreda och redovisa den beräknade totala kostnaden för samtliga nivåer i kyrkan för det nya valsystemet.

Götene den 16 mars 2000

Tomas Forsner

I den nya kyrkoordningen poängteras att församlingen och gudstjänstlivet skall komma i fokus. En förutsättning för fungerande gudstjänstverksamhet är bl.a. intresserade och kunniga kyrkvärdar.

Det blir allt svårare att få församlingsbor att åta sig uppdrag som förtroendevald och kyrkvärd. För att sprida de olika uppdragen inom våra församlingar bör vi kunna gå utanför kyrkoråd och fullmäktige för att finna villiga församlingsbor som vill åta sig uppgiften som kyrkvärd.

Många församlingar har nu med framgång fått ungdomar att åta sig uppgiften som kyrkvärd. Vi kan inte dessutom begära att de även skall vara ledamot av kyrkorådet. Det bör därför räcka med att en av kyrkvärdarna är ledamot av kyrkorådet.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer vi

att Kyrkomötet beslutar att 4 kap. 24 § i kyrkoordningen skall lyda:

Kyrkorådet väljer för mandatperioden kyrkvärdar bland dem som är döpta och röstberättigade i församlingen. Minst en av kyrkvärdarna skall utses bland ledamöter och ersättare i kyrkorådet.

Uppsala den 8 mars 2000

Gösta Äng

Inga Alm

Per-Åke Axelsson

Gunnar Sehlberg

Sten Lundgren

Birgitta Larsson

Berit Bergman

om kyrkan och kommunismen – ännu en röd fläck på kartan

Ett forskningsprojekt för att kartlägga Svenska kyrkans och dess lednings, i vid mening, inställning till socialistiska diktaturer och den kommunistiska våldsideologin är nödvändigt! Kartlägg alltså kontakterna med de aktuella regimerna, tigandet om deras våldsdåd och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna; belys kyrkliga företrädares hyllningar till och/eller beundran av regimer, som i kommunismens namn har gjort sig skyldiga till folkmord!

På samma sätt som den mycket uppmärksammade kyrkliga ursakten till romerna väckte respekt i vida kretsar och markerade en vilja att ta avstånd från tidigare missgärningar, är det angeläget att fortsätta uppgörelsen med det förflutna, särskilt om det handlar om kyrkans förhållande till en våldsideologi, i vars namn betydligt fler personer har mördats än det redan ofattbara antal som föll offer för den nazistiska terrorn. Medan det har forskats och med all rätt skrivits mycket – i en rad olika arbeten – för att bringa sanningar i dagen om Svenska kyrkans och kyrkliga företrädares inställning till nazismen, är motsvarande granskning av hållningen till den kommunistiska vålds-ideologin ännu en vit – eller snarare röd – fläck på kartan, trots att miljoner och åter miljoner offer under dess regimer har krävts långt efter andra världskrigets slut. Än i dag saknar som bekant hundratals miljoner människor i de kvarvarande kommunistiska diktaturerna grundläggande mänskliga fri- och rättigheter!

Svenska kyrkan måste, för att vara trovärdig i sin kamp mot våld och förtrampandet av människans rätt och värdighet, med kraft och konsekvens vända sig emot alla former av kränkningar! Skadorna blir så mycket mindre, om kyrkan själv gräver fram kommunistiska lik i garderoben i stället för att andra skall göra det, antingen det handlar om flathet och tystnad inför Stalins utrensningar och iscensatta svältkatastrofer, massavrättningar och kulturrevolutionära härjningar i Kina, de s.k. röda khmerernas skräckvälde i Kambodja, socialistiska enpartidiktaturers förtryck i Afrika, Castros fängslanden av oliktankande på Kuba, DDR-regimens systematiska övervakning av befolkningen via 90 000 heltidsanställda Stasiagenter eller den järnhårda likriktningen i Nordkorea.

Inför sådana fasansfulla brott får inte kyrkliga företrädare stå tysta och passiva eller se mellan fingrarna – bara därför att de kanske på hemmaplan har låtit sig imponeras av kommunismen eller till äventyrs blivit förförda av en välsnord ideologisk propaganda om ”rättvisa och jämlikhet” eller nickat instämmande när diktatorer i röda regimer talat i folkets namn och intressen.

Svenska kyrkan har sålunda allt att vinna på en vetenskaplig genomlysning av sitt förhållande till den kommunistiska vålds-ideologin, och att kyrkan själv – i konsekvensens namn och för att göra upp med sitt förflutna – tar initiativet till densamma. Det är särskilt viktigt att de forskare – förslagsvis teologer, historiker, statsvetare – som anförtros uppgiften är oberoende, har stor integritet och står utan direkta kyrkliga bindningar.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att låta utreda hur teologer, präster och förtroendevalda i Svenska kyrkan har förhållit sig till regimer, som i kommunismens namn begått brott mot mänskligheten.

Norrköping den 16 mars 2000

Bengt Olof Dike

I förberedelsearbetet inför den nya kyrkoordningen har framhållits att vår kyrka skall vara demokratiskt uppbyggd, öppen evangelisk-luthersk, rikstäckande och episkopal. I debatten efter ikraftträdandet av kyrkoordningen, menar många att den episkopala delen av vår Svenska kyrka behöver förstärkas.

Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ. Här fastställs icke blott ordningsfrågor utan också läro- och trosfrågor som skall gälla för vår kyrka. Det är därför angeläget att biskoparnas röst får bli tydlig också vid voteringar i plenum.

I debatten har det framhållits, att ingen skall få rösta som inte är vald till Kyrkomötet. Mot ett sådant resonemang vill jag framhålla att i kyrkoråden sitter inte kyrkoherden som vald ledamot, likafullt har kyrkoherden rösträtt vid voteringar. Detta är inte någon brist utan en styrka för en kyrka som vill framhålla vinningstjänstens betydelse. Just en sådan ordning framhåller betydelsen av kyrkans två grundpelare, de förtroendevalda lekmännen och de prästvigda tjänsteinnehavarna.

Biskoparna har säte och stämma i Läronämnden, och ett kyrkomöte går inte emot en enig nämnd i någon lärofråga. Detta är en god ordning. Men Kyrkomötet handlägger många andra frågeställningar än just lärofrågor. Också här är det önskvärt att den episkopala kyrkan får en mer framträdande plats. Detta kan ordnas med att biskoparna inte blott gives närvaroplikt utan också rösträtt vid Kyrkomötet.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att det i kyrkoordningen göres följande ändringar i 11 kap. Kyrkomötet:

1 § läggs till orden ...”samt landets biskopar”

10 § första stycket andra punkten tas bort orden ”... eller en biskop...”

10 § andra stycket ändras till ”Kyrkostyrelsen och ledamöter får väcka ...”

Dalby den 14 mars 2000

Martin Cruce

För något år sedan beslutade regeringen om vad som skall gälla för tillträde till högre studier vid högskola och universitet. Dessa ändrade regler kom att uppmärksammas och kritiserats av många grupper i samhället och av media.

En av de största förändringarna, från de regler som varit gällande tidigare, är att endast den kan antas till forskarutbildning som kan erbjudas handledning och goda studievillkor i övrigt och *som har studiefinansiering* (min kursivering). I Högskoleförordningen 9 kap. 3 § står om detta:

Fakultetsnämnden får till forskarutbildning anta bara sökande som anställs som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander. Fakultetsnämnden får dock anta sökanden som har någon annan form av studiefinansiering, om fakultetsnämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att den sökande kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom åtta år.

Detta är de allmänna förutsättningar som nu är gällande för alla studenter som vill söka till all forskarutbildning. Inom den teologiska forskarutbildningen, liksom inom all humaniora, gäller sedan länge att tillgången till doktorandtjänst och utbildningsbidrag är starkt begränsad. Många är de präster som ändå, trots ekonomiskt mycket kärva villkor, lyckats genomföra sin forskarutbildning på fritid och kortare tjänstledigheter. Denna möjlighet är nu helt borta.

Kyrkan och forskningen

Tillgången till kyrkoarbetare, inte minst präster, som inhämtat fördjupad kunskap genom forskarutbildning är oerhört betydelsefull för Svenska kyrkans roll och ställning i framtiden. Svenska kyrkan behöver säkra hög teologisk kompetens. Eftersom kyrkan samtidigt inte kan räkna med att detta kommer att tillgodoses med finansiering från universiteten och högskolorna, anser jag att kyrkan själv måste ta ansvar för en lösning genom att finansiera ett antal heltidsdoktorandtjänster som omfattar 4 år. Mitt förslag är därför att varje stift skall ha minst 2 projektjänster för forskarstuderande inom ämnesområden till gagn för verksamheten i församlingar och stift. Projektjänsterna bör vara tidsbegränsade till maximalt 4 år. Bedömningen av forskarlämplighet och vetenskaplighet sker däremot med nödvändighet av berörd institution/högskola. Prioritet bör ges till den som varit i församlingstjänst något/några år. På detta sätt skulle 26 personer i kyrklig tjänst disputeras under en 4-årsperiod. Pengar för dessa tjänster skulle t.ex. kunna komma från Kyrkofonden.

Jag vill även betona att kyrkan har ett ansvar att uppmuntra kvinnor som är präster att bedriva vetenskaplig forskning. Utifrån att kvinnor fortfarande ofta tar mer familjehänsyn än män, är det avgörande för om kvinnor väljer att forska att de får rimliga, trygga och drägliga forskarvillkor under sin studietid (att lönen under hela doktorandtiden är sjukpenninggrundande, pensionsgrundande etc.). Stöd till högre forskning har även andra jämställdhetsaspekter. Bland disputerade präster är kvinnor fortfarande i minoritet. Kyrkan måste aktivt vända denna trend och ha en handlingsplan för detta. Om kvinnor i framtiden skall komma ifråga för högre ledarbefattningar i kyrkan är en viktig merit att deras teologiska kompetens är hög.

Jag menar utifrån detta att Kyrkomötet skyndsamt måste initiera att frågan om stöd till vetenskapliga studier på doktorandnivå utreds.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om stöd till vetenskapliga studier på doktorandnivå inom ämnesområden till gagn för verksamheten i församlingar och stift.

Stockholm den 15 mars 2000

Marianne Upmark

om indirekta val till kyrkomöte och stiftsfullmäktige vid valet 2001

Kyrkostyrelsen har diskuterat en skrivelse till årets Kyrkomöte med begäran om en ändring i kyrkoordningens 38 kap. om kyrkliga val. Avsikten skulle vara att inte behöva fullgöra bestämmelsen i 34 § om att blanka valsedlar skall sändas ut tillsammans med röstkortet. Kyrkostyrelsen menar att betydande problem kommer att uppstå att genomföra detta, inom de snäva tidsramar som står till buds. Kyrkostyrelsens uppdrag är dock att genomföra valet enligt kyrkoordningens bestämmelser och när denna nu för sin del konstaterar att bestämmelserna inte kan följas fullt ut, innebär det att en bredare behandling av hela valfrågan blir nödvändig.

Kyrkoordningens bestämmelser är möjliga att genomföra, under förutsättning att tillräckliga resurser avsätts. Förslaget till ändring kan innebära att man för över ytterligare kostnader på den lokala nivån och vidare kan faktumet att blanka valsedlar distribueras få betydelse för valdeltagandet. Ovanstående är heller inte det enda exemplet på avsnitt i kyrkoordningens nionde avdelning där ”betydande problem” kan komma att uppstå vid tillämpningen. En sådan punkt förefaller vara bestämmelsen att Kyrkostyrelsen centralt skall hantera begäran och besluta om eventuella ändringar i röstlängder för samtliga valdistrikt. Andra punkter finns där praktiska problem kan uppstå. En större översyn av kyrkoordningens nionde avdelning vore på sin plats.

Fjölårets beslut att införa direkta partival till alla nivåer i Svenska kyrkan var på några avgörande punkter ändrat av kyrkomötet, jämfört med Centralstyrelsens förslag, och detta i sin tur avvek från det remissbehandlade utredningsförslaget. Detta gör att det på lokal nivå fortfarande är relativt okänt hur beslutet om kyrkovalen ser ut. Vidare saknas ett underlag för bedömning av både kostnader och konsekvenser.

På senare tid har kyrkopolitiken hamnat i centrum för kulturdebatten och denna debatt kommer naturligtvis att fortsätta. Debatten visar att valsystemet med direkta partival dominerat av riksdagspartierna saknar nödvändig förankring för att kunna uppfattas som en legitim kyrklig ordning. Motiven för direktval till Kyrkomötet förefaller huvudsakligen vara valtaktiska och det saknas därför reflektion över vilka konsekvenserna kan bli för Svenska kyrkan i stort och för den lokala nivån.

Det fria trossamfundet Svenska kyrkan har stora möjligheter, men vi måste våga ställa de kritiska frågorna. Exempelvis frågor som: Vad händer med Svenska kyrkan om kyrkomöte och kyrkoordning inte respekteras på församlingsnivån? Vad händer med Svenska kyrkan om den gudstjänstfirande församlingen inte känner förtroende för de beslutande organen? Vad innebär det för den stora majoriteten kyrkotillhöriga om gudstjänstfirandet i församlingskyrkan upphör?

Demokratiskt fattade beslut skall naturligtvis respekteras, men i valfrågan behöver vi stanna upp. Vi behöver rådrum för att utreda konsekvenser och kostnader för ett inomkyrkligt valssystem. Vi behöver tid för en bred remiss och diskussion i församlingar och stift för att förankra och förbereda det framtida valsystemet. Vi har fortfarande chansen att göra detta.

Vid kyrkomötet 1999 förelåg ett komplett förslag till valsystem baserat på tidigare under lång tid tillämpad modell för kyrkliga val, men anpassat till det faktum att kyrkliga organ ansvarar för valadministration och genomförande (betänkande 2KL

1999:1 reservation 2, bilaga A). Att genomföra valet 2001 enligt denna beprövade modell, med indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte och direkta val på den lokala nivån med fri nomineringsrätt, är lämpligt och enda möjliga alternativet för att ge tid för utredning och förankring. De hittills av Kyrkokansliet genomförda förberedelserna för valet är på inget sätt bortkastade utan har till största delen krävts i alla fall.

Med anledning av ovan anförda hemställer jag

1. *att* Kyrkomötet beslutar att anta de ändringar i kyrkoordningen som framgår i betänkande 2KL 1999:1 reservation 2, bilaga A (med undantag för 4 kap. 25 §, 38 kap. 1 § och 38 kap. 2 a – 9 §§ samt för vad som i reservationen sägs om rösträttsålder i 33 kap. 2 §), och
2. *att* Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att belysa möjliga modeller för ett framtida inomkyrkligt valsysteem med kostnader och konsekvenser samt att efter remissbehandling presentera förslag till ny nionde avdelning i kyrkoordningen.

Borås den 16 mars 2000

Per Lindberg

Arbetsbördan för våra biskopar är mycket stor. När det gäller ärkestiftet med sina särskilda uppgifter har situationen dock förbättrats genom en fördelning av arbetsuppgifter mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala.

Det är angeläget att lösa problemen med biskoparnas arbetsbörda också i de tre största stiftet, Lunds, Göteborgs och Stockholms stift. Även i dessa fall bör en ordning med biträdande biskop kunna tillämpas. Uppsalamodellen som ger den biträdande biskopen ett territoriellt ansvar (s.k. area bishops) är förmodligen en lämplig lösning också i dessa stift. Ett utredningsarbete behöver därför påbörjas. Eftersom det finns tidigare utredningsmaterial gällande ärkestiftet, torde en utredning enligt vår bedömning kunna genomföras inom ramen för tillgängliga resurser.

Mot bakgrund av det anförda hemställer vi

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda frågan om biträdande biskopar i Lunds, Göteborgs och Stockholms stift.

Göteborg den 16 mars 2000

Britta Olinder

Hans-Olof André

Bakgrunden till denna motion är vad som sägs i kyrkoordningens reglering i 55 kap. Om diaries och arkiv, 8 §: ”Arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får dock överlämnas till Kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.”

Innehållet i kyrkans arkiv bildas dels av handlingar som efter 1 januari 2000 kommer in till eller upprättas hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar samt övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta hand om för arkivering.

För de tidigare arkivalierna finns redan ett stort arkivmaterial samlat genom SVAR i Ramsele i Sollefteå kommun. För det arkivmaterial som bildas efter 1 januari 2000 finns det i dag, mig veterligen, inte planerad någon motsvarande gemensam samlingsplats.

Det är nu hög tid att börja planera för strukturerna i detta viktiga arbete. Denna motion vill visa på de möjligheter till synergivinster som föreligger om det nya arkivmaterialet placeras i geografisk närhet till SVAR i Ramsele.

I Sollefteå finns lokaler lediga för förvaring av kyrkans arkivalier. Genom närheten till Ramsele finns också personal med kompetens som kan utnyttjas i denna typ av verksamhet.

Närheten till SVAR i Ramsele, förekomsten av för området väl kvalificerad personal samt för ändamålet lämpliga lokaler talar för att Svenska kyrkans gemensamma arkiv med fördel skulle kunna placeras i Sollefteå kommun i Västernorrlands län, det län som har kallats för arkivlänet.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

1. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur och var Svenska kyrkans gemensamma arkiv ska läggas upp, och
2. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att särskilt undersöka möjligheten att förlägga Svenska kyrkans arkiv i Sollefteå.

Ramsele den 15 mars 2000

Jan Erik Ågren

Vi lever i en postkristen tid där kyrkan på många sätt blivit marginaliserad.

I Församlingsnämndens skriftserie *mitt i församlingen* 1993:6, *På rutinens brant*, ställs frågorna vad som kommer att hända med Svenska kyrkans församlingar och verksamhet, om dagens nedåtgående trend gällande gudstjänstbesökare och deltagare i kyrkans verksamheter fortsätter. Kommer man till slut enbart att ha gudstjänster för de anställda? Frågorna som ställs är lika aktuella idag. Och utifrån bokens analys vill jag fråga vidare: Var finns och på vilket sätt syns krismedvetandet i Svenska kyrkan idag? Var finns exempel på församlingar där den nedåtgående trenden har vänt och varför just där? Var finns de församlingar som genom medvetna val och strategier brutit marginaliseringen och visar på ökande siffror? Inte för siffrornas skull utan för människornas, för kyrkans.

I den nya kyrkoordningen preciseras: "Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus ...".

Är inte Svenska kyrkan i behov av en ordentlig genomlysning av hur församlingens liv kan utvecklas och hur fler kan få möjlighet att komma till tro på Kristus? Är det inte dags att vi tar uppgiften ännu mer på allvar.

Tänk om det i mångfaldens och öppenhetens kyrka fanns plats för en ordentlig undersökning lik den som gjordes i Bollebygds församling 1992 (som boken *På rutinens brant* bygger på), dels för att se om kyrkan idag har förändrats och dels för att se hur dagens kyrka tar sig an sin i kyrkoordningen tydliga uppgift "att bedriva undervisning samt utöva ... mission", så att "människor ska komma till tro på Kristus".

Utifrån ovanstående hemställer jag

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift

1. att precisera vad som menas med begreppen "bedriva undervisning samt utöva ... mission",
2. att undersöka möjligheten till ett institut/idéforum/konferens med syfte att ta fram idéer om hur en lokal församling skulle kunna utveckla sina möjligheter att bedriva undervisning och mission,
3. att se över möjligheten att inom ramen för pastoralinstitutet bedriva undervisning/forskning inom områdena församlingstillväxt, evangelisation och mission, och
4. att ge några församlingar uppdrag att genomföra liknande undersökningar med tillhörande analyser som den vi möter i boken *På rutinens brant (mitt i församlingen 1993:6)*.

Ekerö den 15 mars 2000

Michael Martinson

om tillsyn över dem som är vigda till präst eller diakon inom Svenska kyrkan

I inledningen till kyrkoordningens tredje avdelning står det: ”De som är vigda till uppdrag i kyrkan är genom kyrkans kallelse och sändning samt avgivna vigningslöften förpliktade till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära ...”.

Det är biskopen som enligt KO 8 kap. 1 § bl.a. skall svara för ledning och tillsyn för dem som är vigda in i sina livslånga uppdrag, inom ramen för kyrkans vigningstjänst.

För att kunna fullgöra dessa uppgifter måste det finnas ett tillförlitligt register, där det vid varje aktuellt tillfälle framgår vilka som finns med i kyrkans vigningstjänst. I detta register borde det också framgå vilka som har vigts men ej uppehåller någon befattning inom kyrkan. Inom ramen för registret borde det också framgå vilka som av olika skäl har lämnat kyrkans vigningstjänst.

Det har i debattinlägg i inomkyrklig press varnats för den oreda som kan komma att uppstå vid tillsättningar i församlingar, om det ej på något centralt sätt registreras så att man med säkerhet vet var exempelvis präst eller diakon har sin tjänst och sitt boende. Kyrkans egna organisationsregister har en begränsad registrering i detta avseende.

Det torde därför vara av stort värde att ett register upprättas inom kyrkan, av vilket framgår vilka som är vigda inom kyrkans vigningstjänst, vad de är bosatta samt var de tjänstgör. Församlingar kan rapportera aktuella tillsättningar till detta register. Då kan registret också bli en tillförlitlig källa för biskopen vad gäller tillsynen över dem som finns inom kyrkans vigningstjänst.

Mot bakgrund av det nu anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda frågan om ett centralt register över dem som har vigning i kyrkans vigningstjänst och därefter inrätta och ansvara för detta register.

Larv den 16 mars 2000

Sten-Åke Engdahl

om beräkningsgrunder för den särskilda kyrkofondsavgiften

Bakgrund

Stiften skall, enligt bokföringslagen och kyrkoordningen, för varje räkenskapsår göra bokslut och avlämna en årsredovisning för förvaltningen av prästlönetillgångarna. I bokslutet skall ingå en vinstdisposition i vilken beslutas hur mycket som skall delas ut till församlingarna av överskottet i förvaltningen. Detta bokslut med vinstdisposition fastställs av stiftsfullmäktige.

Enligt kyrkoordningen skall stiften betala en särskild utjämningsavgift till Kyrkofonden. Avgiften är 50 procent av den nettovinst som uppkommer under räkenskapsåret på förvaltningen av prästlönetillgångarna. Samtidigt som vinstmedel av förvaltningen betalas ut till församlingarna skall stiftet till Kyrkofonden betala särskild utjämningsavgift med samma belopp.

Kyrkofondens styrelse skall fastställa för varje stift vad som skall betalas i särskild utjämningsavgift enligt 44 kap. 5 § kyrkoordningen. Kyrkofondens styrelse får besluta om beräkningsgrunden och om när den särskilda utjämningsavgiften skall betalas till Kyrkofonden.

Prästlönetillgångarna betraktas som särskilda rättssubjekt av närmast stiftelsekaraktär och utdelningen sker till församlingar eller samfälligheter.

Enligt kyrkoordningen skall å andra sidan Kyrkofondens styrelse fastställa den särskilda utjämningsavgiften, vilken skall vara lika stor som utdelningen till församlingarna. Kyrkofondens styrelse menar att denna uppgift innebär att Kyrkofonden har befogenheter att utfärda föreskrifter angående detta. Detta innebär att stiftens beslut om utdelning till församlingarna i praktiken överprövas genom att Kyrkofonden fastställer den särskilda utjämningsavgiften och storleken på den balanserade vinst stiften får avsätta, vilket innebär en avsevärd inskränkning i stiftens förvaltningsansvar för prästlönetillgångarna.

Kyrkofondens förslag till nya beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift

Reglerna i kyrkoordningen för fastställande av den särskilda utjämningsavgiften är praktiskt taget de samma som i den gamla kyrkolagen och Kyrkofondens nya styrelse har utarbetat ett förslag till nya beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift.

Förslaget innebär att varje stift i sin förvaltning av prästlönetillgångarna får ha avsatt till eget kapital motsvarande maximalt ett års normalvinst. Med normalvinst menas medelvärde av förvaltningens resultat före vinstdispositioner under de senaste 5 åren (fr.o.m. 1995). För att undvika alltför stora skillnader i utdelningen år från år föreslås att stiften årligen får avsätta högst 20 procent av den ovan beskrivna normalvinsten. Förslaget att maximera avsättningen till 20 procent är en klar försämrade detaljreglering, som minskar möjligheterna att agera affärsmässigt.

Konsekvenser

Stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna har olika uppbyggnad och tyngdpunkt. Stockholms stift har i dagsläget en fördelning på 50 procent fast egendom och 50 procent prästlönefondsmedel. Detta innebär att stiftet bygger en stor del av förvaltningen och därmed det utdelningsbara underlaget på kapitalförvaltningens resultat. Fonden representerar i dag stiftets största verksamhetsgren. Detta innebär också att Stockholms stift, till skillnad från andra stift med övervägande skogsbruksförvaltning, blir känsligt mot konjunktursvängningar inom aktiemarknaden. Det blir således nödvändigt att tänka strategiskt med andra infallsvinklar än de Kyrkofonden hittills redovisat i sin remissförfrågan.

Stockholms stift har med hjälp av Alfred Bergs analytiker studerat möjlig tillgångsfördelning för stiftets värdepappersportfölj. Med användande av så realistiska data som möjligt, historiska samt prognostiserade, kan man konstatera att redan utan en begränsning av storlek på innehållen vinst drar ett krav på någorlunda jämn utdelning kraftigt ned möjlig andel som kan placeras i aktier. I en effektiv förvaltning måste man kunna hålla en hög konsolideringsgrad utan att behöva aktivt arbeta för att ha stora realiserade vinster i portföljen, då det kan ge inlåsnings effekter – papper som bör säljas avvecklas inte. Anledningen är att man inte vill riskera att behöva minska konsolideringsgraden p.g.a att det saknas möjligheter att balansera vinster.

Ställningstagande

Mot bakgrund av att kyrkan centralt framhållit vikten av att prästlönetillgångsförvaltningen skall inriktas mer på kapitalförvaltning, anser jag att Kyrkofonden med föreslagna beräkningsgrunder och möjlighet att bestämma dessa kraftigt försvårar en effektiv och högavkastande förvaltning. Vidare ligger det i varje enskilt stifts intressen och självbevaringsdrift att inte göra för stora avsättningar då detta negativt påverkar utdelningen till församlingar och samfälligheter. Det är även naturligt att de andelsägande församlingarna genom stiftsfullmäktige beslutar om den totala verksamheten och därmed också utdelningens storlek.

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet beslutar att 44 kap. 4 § kyrkoordningen ändras så att stiftet genom stiftsfullmäktige bestämmer storleken av utdelningen från förvaltningen av prästlönekapitalet.

Stockholm den 16 mars 2000

Lars Starkerud

Redan vid 1999 års kyrkomöte, inför antagandet av den nya kyrkoordningen, stod det klart att det fanns många olika uppfattningar om hur kyrkoordningen skulle betraktas. Eftersträvades ett grundläggande dokument, som endast skulle ändras vid avgörande organisationsförändringar och som gav ramarna för Svenska kyrkans identitet och organisation, eller var kyrkoordningen att betrakta som ett lösare regelverk som med sin detaljrikedom stod i en ständig utvecklingsprocess?

När andra kyrkolagutskottet avvisade min motion KMot 1999:36 om en detaljfråga rörande den nationella nivåns nämnder, trots att den bifallits av två andra utskott, redovisade utskottet mycket tydligt sin syn på kyrkoordningens ställning:

Utskottet vill framhålla att avsikten är att de allra flesta bestämmelser som gäller Svenska kyrkan skall tas som beslut om ändringar eller tillägg till kyrkoordningen. Det är inte ändamålsenligt att det vid sidan om kyrkoordningen finns en rad bestämmelser som Kyrkomötet tagit och som har i princip samma ställning som kyrkoordningen.

(2Kl 1999, s.113, Kyrkomötets prot.)

Detta blev utgångspunkt för kyrkomötets beslut och bekräftades av att kyrkoordningen kom att innehålla en lång rad detaljbestämmelser. För frågor av grundläggande karaktär infördes en särskild beslutsordning (KO 11 kap. 16–19 §§).

Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2000:9) står i strid med andra kyrkolagsutskottets avsiktsförklaring hur bestämmelserna i kyrkoordningen skall uppfattas och inskränker Kyrkomötets rätt att göra förändringar i en kyrkoordning som inte kom att ha karaktären av en ramlag.

Det torde också bli mycket svårt att avgöra vilka frågor som skall vila och vad som föranleder omedelbara ändringar. Vid varje frågas behandling måste också Kyrkomötet ta ställning till denna aspekt: Ja – nu! eller Ja – sedan! att ställas mot Nej – nu! och Nej – också sedan!

Mot bakgrund av ovan anförda hemställer jag därför

att Kyrkomötet avvisar Kyrkostyrelsens skrivelse om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen. (KsSkr 2000:9).

Mjölback den 24 mars 2000

Yngve Kalin

Motion med anledning av KsSkr 2000:7 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar

Kyrkomötet beslöt 1999 att ge Centralstyrelsen i uppdrag att närmare undersöka de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av en äganderättsöverföring av biskopsgårdarna till stiftet. Kyrkostyrelsen föreslår i KsSkr 2000:7 att biskopsgårdarna, med undantag av Ärkebiskopsgården, överläts till respektive stift som gåva, men att gåvan skall vara förenad med ett villkor. Vidare föreslås att stift som under senaste året köpt biskopsgårdar skall erhålla ersättning motsvarande köpeskillingen.

Äganderättsförhållanden

Biskopsgårdarnas äganderättsförhållanden utreddes 1991 av departementsrådet Göran Göransson (Ds 1992:2). Här konstaterades att biskopsgårdarna har olika historiskt och rättsligt ursprung och att ägareförhållandena i många fall var mycket oklara. Mot denna bakgrund beslöt riksdagen att biskopsgård skall ägas av Svenska kyrkan (Lag 1998:1592 § 9). Äganderättsfrågan var därmed löst.

Några stift, bl.a. Västerås, har hävdlat lokal äganderätt till stiftets biskopsgård. Den som kan visa sådan ägarerätt, har rätt till skälig ersättning av staten (Lag 1998:1592 § 11).

Förhållandet vid 1999 års utgång

Biskopsgårdar enligt kyrkolagen fanns vid 1999 års utgång i Uppsala stift (Ärkebiskopsgården), Skara stift, Strängnäs stift, Västerås stift, Göteborgs stift, Karlstads stift och Härnösands stift. De löpande kostnaderna för dessa betalades av Kyrkofonden.

I Linköpings stift hade stiftet 1999 köpt biskopsgården och skaffat lagfart på denna. Köpeskillingen som förföll 1999-12-31 är bokförd som fordran i Kyrkofondens bokslut 1999-12-31.

Biskopsgårdar var, enligt regeringens beslut, inrättade i hyrda lokaler i Uppsala stift (biskopen), Växjö stift, Lunds stift, Luleå stift, Visby stift och Stockholms stift. I Göteborgs stift hyrdes representationslokaler för biskopen i stiftet. Dessa hyror betalades av Kyrkofonden.

Nuvarande förhållande

Ärkebiskopsgården bör undantagas och förbli i trossamfundets ägo, då den får anses vara en angelägenhet för hela Svenska kyrkan och då den nationella nivån ansvarar för ärkebiskopens lönekostnader.

Övriga biskopsgårdar som 2000-01-01 övergick i Svenska kyrkans ägo värderades hösten 1999 till följande belopp: Skara 2,8 milj., Strängnäs 6,0 milj., Västerås, 5,0 milj., Göteborg 4,5 milj., Karlstad 3,5 milj., Härnösand 2,5 milj. Sammanlagt 24,3 milj.

De biskopsgårdar där Kyrkostyrelsen föreslår att köpen – som genomfördes 1999 – återgår är Växjö 4,0 milj. (del av summan innefattar kyrkofondsfastighet) samt Linköping 3,5 milj. Sammanlagt 7,5 milj.

Det sammanlagda värdet på dessa biskopsgårdar är 31,8 milj.

De stift som med innevarande år ej längre erhåller hyresersättning av Kyrkofonden är: Uppsala stift (biskopen) 240 888 kr, Lunds stift 340 000 kr, Göteborgs stift (representationslokaler) 111 000 kr, Luleå stift 320 300 kr, Visby stift 386 900 kr samt Stockholms stift 240 000 kr. Sammanlagt 1 639 088 kr.

Det kapitaliserade värdet av denna uteblivna hyresersättning för berörda stift blir, enligt 5 procents ränta, 32,8 milj.

I den av Kyrkomötet fastställda budgeten för år 2000 var stiftsbidraget från Kyrkofonden uppräknat med 23 milj. Detta belopp var beräknat att täcka kostnaden för domkapitlens verksamhet och kostnaden för biskoparna, vilka kostnader förut betalats ur Kyrkofonden. I det uppräknade stiftsbidraget inräknades kostnaden för biskopens bostad och representationslokaler till en genomsnittlig kostnad per stift/år med 450 000 kr.

Utgångspunkten för regleringen var att alla stift avsågs ha hyreskostnad för biskopsgård, vissa till lokala ägare, vissa till Kyrkofonden. Hyresersättningen, vilken var generöst beräknad, skulle möjliggöra för stift med "historiska biskopsgårdar" att köpa dessa av trossamfundet Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att biskopsgårdarna i Skara, Strängnäs, Västerås, Göteborg, Karlstad och Härnösand överförs vederlagsfritt till respektive stift. Därutöver föreslås att de lagfarna köpen i Växjö och Linköping återgår.

Överföringen medför en kapitalminskning med 31,8 milj. på den nationella nivån inom trossamfundet Svenska kyrkan. Som skäl till äganderättsöverföringen anförs tidigare oklara ägarförhållanden. Detta problem undanröjdes genom riksdagens beslut 1998.

Uppsala, Lunds, Göteborgs (delvis), Luleå, Visby och Stockholms stift förlorar sammanlagd hyresersättning med ca 1,64 milj. Det kapitaliserade värdet på hyran är ca 32,8 milj. För dessa stift hävdas att en ersättning är ogörlig att beräkna.

Sammanfattning

I Kyrkostyrelsens uppdrag ingick att undersöka de ekonomiska konsekvenserna av en äganderättsöverföring. Detta synes ej ha skett. Det förefaller dessutom som om man ej varit medveten om regleringen av biskoparnas hyreskostnader i årets budget.

Biskopsgårdarna i Skara, Strängnäs, Västerås, Göteborgs, Karlstads och Härnösands stift ägs således av trossamfundet Svenska kyrkan. Det synes lämpligt att dessa stift kan förfoga över biskopsgårdarna som ägare. Stiftet bör därför erbjudas att överta fastigheterna, men en överlåtelse kan inte ske vederlagsfritt.

Det skulle te sig orättvist gentemot övriga stift om trossamfundet utan vederlag skulle skänka dessa fastigheter till berörda stift. Om principen om lika behandling är viktig i församlingen, borde den även vara viktig i vad gäller Kyrkostyrelsens förvaltning.

Dessutom har trossamfundet ett ansvar gentemot hela Svenska kyrkan att förvalta sin egendom på bästa sätt.

Med stöd av ovan anförda hemställer jag

1. *att* Kyrkomötet beslutar avslå Kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2000:7, och
2. *att* om mitt förstahandsyrkande ej vinner bifall, Kyrkomötet måtte besluta om ersättning till de stift som 1999 erhållit hyresersättning för respektive biskops bostad, med ett belopp svarande mot den kapitaliserade hyran.

Grönsöö den 10 april 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

Svenska kyrkans biskopsgårdar 2000

Bilaga

Stift	Ägare	Värde 1999	Hyra 1999	Kap.v. 5%
Uppsala (biskop)	Domkyrkan	0	240 888	4,817 milj.
Linköping	Stiftet	3,5 milj.	0	0
Skara	Sv. kyrkan	2,8 milj.	0	0
Strängnäs	Sv. kyrkan	6,0 milj.	0	0
Västerås	Sv. kyrkan	5,0 milj.	0	0
Växjö	Stiftet	4,0 milj.	0	0
Lund	Domkyrkan	0	340 000	6,800 milj.
Göteborg	Sv. kyrkan	4,5 milj.	111 000	2,220 milj.
Karlstad	Sv. kyrkan	3,5 milj.	0	0
Härnösand	Sv. kyrkan	2,5 milj.	0	0
Luleå	Prästlönef.	0	320 300	6,406 milj.
Visby	Församlingen	0	386 900	7,738 milj.
Stockholm	Prästlönef.	0	240 000	4,800 milj.
SUMMA		31,8 milj.	1 639 088	32,8 milj.

Motion med anledning av skrivelse KsSkr 2000:8

Tvärtemot skrivelsens slutsats att en avveckling av Ansgarsliden (SKUC och SKUAB) inte ens bör övervägas, finns varken ekonomiska eller verksamhetsmässiga skäl för att Svenska kyrkan skall driva den vidare och – utöver hittills inpumpade och ofattbara mångmiljonbelopp – riskera nya förluster. Att på basis av verksamhetssiffror för ett enda år (1999), och som knappt har hunnit torka på papperet innan de officiellt åberopas i detta syfte, binda sig för fortsatt drift av anläggningen är såväl förhastat som ekonomiskt helt otillfredsställande. Det förefaller, tillspetsat uttryckt, som om slutsatsen *först* har satts på pränt och argumentationen för den *därefter* har formulerats.

Detsamma kan tyvärr sägas om den anslutande s.k. behovsanalysen gällande utbildning på nationell nivå. Bortsett ifrån att den går helt på tvärs emot slutsatsen i det genomarbetade betänkandet om kyrkans utbildningsorganisation för fem år sedan (1995:10), har den inte alls berört kvaliteten på den utbildning som bedrivs vid Ansgarsliden. I stället framtonar ett hastverk, ägnat att ”bevisa” nödvändigheten att även i fortsättningen driva Ansgarsliden, fast rapporten egentligen också kan tolkas som ett stöd för den motsatta åsikten.

Det finns heller ingen utbildning vid anläggningen som *inte* kan bedrivas i andra tillgängliga kyrkliga kursgårdar och folkhögskolor. Här skall också erinras om att det nu finns sammanlagt 148 folkhögskolor i landet – en ökning med tolv (12) under de senaste fyra åren! I Mälardalsområdet är utbudet av folkhögskolor, kursgårdar och andra utbildningsanstalter stort. Inget av Svenska kyrkans stift i detta område har velat ta ett särskilt ansvar för Ansgarsliden.

Däremot har det statliga stödet som sådant till dessa skolor inte ökat, vilket är ett observandum i sammanhanget.

Att Ansgarslidens (alltså rätteligen SKUC och SKUAB) ekonomi under 1999 ostredigt har förbättrats är en följd av beslutet vid 1998 års ombudsmöte att begära inte mindre än 35 miljoner kronor från Kyrkofonden för att lyfta av SKUC:s stora skuldbörda. Det framgick klart av beslutet och den långa debatt i ombudsmötet, som föregick detsamma, att inget av den summan skulle användas för driften. Icke desto mindre har SFRV-styrelsen (Kyrkostyrelsen) gått vid sidan av beslutet och av den anslagna summan låtit fem (5) miljoner gå till driften! Redogörelse för detta kan läsas på sidorna 6 och 7 i skrivelse 2000:8. Att på detta sätt negligera ombudsmötets beslut är, anser jag, principiellt och demokratiskt allvarligt och kan inte rättfärdigas av SKUAB:s då akuta ekonomiska situation. Uppenbarligen finns det en beklaglig prestigefaktor med i de avgöranden, som styr besluten gällande Ansgarslidens framtid. Det innebär i sin tur att sakliga ekonomiska och utbildningsmässiga avgöranden inte ytterst blir avgörande. Om så hade varit fallet skulle kursgården redan ha varit avvecklad, särskilt som anslagen, subventionerna, kapitaltillskotten, sedan 1986 har varit smått astronomiska. Här hänvisas då åter till dels sammanställningen 1998 (StSkr 1998:504) gällande SFRV:s ekonomiska engagemang genom årlig rikskollekt samt anslag från SFRV och Stödfonden på sammanlagt 34,5 miljoner, dels byggnadsinvesteringar 1985-1995 på 22,2 miljoner och därefter cirka 40 miljoner (uppförandet av Västergården m.m.), dels

också till ovannämnda 35 miljoner kronor från Kyrkofonden, vilken dessförinnan även har givit 5,35 miljoner till avveckling av personal.

Till detta skall också läggas aktieägartillskott för SKUAB på 5 miljoner kronor. Och en oredovisad (miljon)summa för ”bidrag till kurser, konferenser och seminarier som anordnats på uppdrag av och/eller i samverkan med de kyrkliga nämnderna på nationell nivå”. I runda tal således cirka 145 miljoner kronor, stats- och landstingsbidragen då oräknade. 1985-1997 uppgick de till 62,5 miljoner kronor.

Den här summariska sammanställningen ger alltså en bild av vilka ofattbara kyrkliga subventioner som har givits till en enda anläggning genom åren; trots att Kyrkofonden stått för ett belopp på 35 miljoner, som alltså ungefär motsvarar kostnaderna för hela Västergården, har Ansgarsliden problem med att kunna ”gå runt”.

Att fortsätta driften i Svenska kyrkans regi på basis av ett enda års förvisso något ljusare siffror (genom att Kyrkofondens 35 miljoner kraftigt minskat räntebördan) är därför oförsvärligt, samtidigt som det alltså inte kan påvisas något dokumenterat utbildningsbehov för kyrkan på nationell nivå som bara kan tillgodoses i Ansgarslidens byggnader.

De redan i min motion 1997 (Omot 1997:515) framförda motiven för en avveckling av kursgården kvarstår därför i grunden oförändrade; kyrkan behöver, i sin fria samfundsställning, mer än någonsin tidigare, hushålla med sina begränsade ekonomiska resurser och undvika alla subventionsfällor av det slag som Ansgarsliden bevisligen och i skrämmande tal har varit! Kyrkan måste förvalta sitt pund på ett klokt och förnuftigt sätt, samordna det nationella utbildningsbehovet med stiftens och på olika sätt försöka uppnå rationaliserings- och effektivitetsvinster.

En avveckling snarast möjligt av den aktuella anläggningen ter sig därför som den enda rimliga och ekonomiskt förnuftiga vägen och drabbar alltså ingalunda utbildningen som sådan. På sidan 39 i skrivelse 2000:8 uppställs felaktigt ett hinder för avveckling genom påståendet att de tre stiftarna av SKUC måste vara överens om en försäljning. Saken avgörs av SKUC:s styrelse, där Svenska kyrkan innehar majoriteten!

Då blir mitt yrkande i konsekvens av ovanstående

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att avveckla SKUAB samt tillika avveckla kyrkans engagemang i SKUC.

Norrköping den 14 april 2000

Bengt Olof Dike

Motion till Kyrkomötet
2000:74
av Carina Etander Rimborg
om register till kyrkoordningen

Kyrkomötet

KMot 2000:74

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse 2000:9 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen. Skrivelsen anför det omfattande arbetet som förtroendevalda och anställda behöver göra för att sätta sig in i kyrkoordningen.

För att underlätta detta arbete skulle ett mer utförligt sakregister vara av godo. Det behövs generellt fler sökord, samt fler sökord för varje begrepp och fler huvudrubriker där man kan se hur olika begrepp hör ihop.

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställer jag

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppgift att utarbeta ett väl fungerande sakregister till kyrkoordningen.

Göteborg den 17 april 2000

Carina Etander Rimborg

Motion till Kyrkomötet

2000:75

av Michael Martinson

om samarbete mellan Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan

Kyrkomötet

KMot 2000:75

Med anledning av skrivelsen till Kyrkomötet KsSkr 2000:3, Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999, där vi på sidan 70 kan läsa om delprogrammet ekumeniska dialoger och de samtal/den dialog som förs med Svenska Missionsförbundet, vill jag i avvaktan på att de förhandlingar som förts och förs mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet skall leda fram till ett ömsesidigt erkännande av respektive samfunds präst-/pastorstjänster hemställa

att Kyrkomötet beslutar att pastor i Svenska Missionsförbundet får leda gudstjänst och nattvardsfirande enligt Svenska kyrkans ordning på vederbörlig kallelse av kyrkoherde i Svenska kyrkan, förutsatt att gudstjänsten utlyses som ekumenisk, och att präst i Svenska kyrkan, på kallelse från församling inom Svenska Missionsförbundet, äger rätt att leda gudstjänst inklusive nattvardsfirande enligt Svenska Missionsförbundets ordning, såvida gudstjänsten är utlyst som ekumenisk.

Ekerö den 17 april 2000

Michael Martinson

Det av kyrkomötet initierade islamprojektet har utfört ett viktigt och banbrytande arbete med enkätundersökning, kursverksamhet, internationella kontakter, start av nätverk och omfattande materialproduktion. Till detta har kommit praktisk rådgivning av olika slag, inte minst i konvertitfrågor. Av utvärderingen framgår att det är nödvändigt att detta arbete får en fortsättning. Att inte följa upp det, vore direkt kontraproduktivt.

Från stift och församlingar efterfrågas stöd och kompetens, som man inte har möjlighet att få fram lokalt och regionalt. Nätverksuppbyggandet borde tas upp igen och utvecklas. Ökad kunskap behövs i pastorala, teologiska och sociala frågor såsom dopundervisning av konvertiter, barnens religiösa fostran i allt fler interreligiösa äktenskap, begravning av muslimska trosbekännare, Abrahams barns syn på Gud, på människor och mänskliga rättigheter, samhällssyn och etik.

Hur hanterar man i dessa sammanhang församlingens grundläggande uppgifter i mission och diakoni?

En vidareutveckling av islamprojektet skulle innebära en breddning av relationerna också till andra religiösa minoriteter, såsom de ortodoxa och orientaliska kristna. Svenska kyrkan som majoritetskyrka har både en unik möjlighet och ett ansvar att fungera som brobyggare, att i vissa sammanhang för muslimernas talan och underlätta deras delaktighet t.ex. i kommunernas katastrofberedskap, som bl.a. brandkatastrofen i Göteborg visade behovet av. Svenska kyrkan har ett ansvar för samhällsklimatet och hur det påverkas. Religionsdialogen är ett fredsbevarande arbete.

Mål och rambudgeten för Svenska kyrkans nationella nivå synes inte omfatta något arbete av det slag som här efterfrågas. Sedan sekretariatet för teologi och ekumenik lades ner, saknas dessutom på riksplanet ett organ som ansvarar för dialogfrågor. Dessa borde liksom övriga islamfrågor ligga centralt i kyrkans riksorganisation, förslagsvis hos kyrkosekreteraren. För islamfrågorna skulle en särskild handläggare betyda mycket som resurs för stift och församlingar.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar vi

att ekonomiska och personella resurser avsätts för en vidareutveckling av islamprojektet.

Göteborg och Västerås den 2 maj 2000

Britta Olinder

Lars Eckerdal

Claes-Bertil Ytterberg

Församlingsnämnden har bl.a. till uppgift ”att främja ... församlingens evangeliserande arbete och därvid dels ta till vara de kontaktytor kyrkan redan har, dels söka efter nya uttrycksformer och vägar för kyrkans budskap”. Hur sker detta i förhållande till skolan?

Samtidigt redovisas att SKR:s handläggartjänst för skol- och högskolearbetet har dragits in. Församlingsnämnden har inrättat en arbetsgrupp för skolfrågor och två nätverk har bildats vid Skolkyrkoforum. Man påpekar att kyrkoordningen markerar att barn har en särställning i Svenska kyrkan och därför behöver särskilt uppmärksammas genom en kurs i religionspedagogik med inriktning på barn och unga.

Med vad som behövs är en revolution i församlingarnas förhållande till skolarbetet! I *Mitt i församlingens* nya bok om *Kyrkans uppgift i skolan* skriver ärkebiskopen att ”skolan är Sveriges viktigaste arbetsplats” där barn och ungdomar upplever de allra viktigaste åren i sina liv. Eftersom det under senaste åren skett en öppning i skolan, är det nu bara för kyrkan att lägga om sina prioriteringar. ”För om ungdomarna ligger högt i prioritering så måste skolan också göra det.” Inte minst gäller det att satsa på mellanstadiet.

Med hänvisning till vad som i KsSkr 2000:2 bilaga 9 skrivs om skolarbetet yrkar jag

att alla nödvändiga omprioriteringar görs för att skolan verkligen skall komma i centrum för församlingsarbetet.

Göteborg den 2 maj 2000

Britta Olinder

Gudstjänstutskottets betänkanden
G 2000:1-4

Gudstjänstutskottets betänkanden

- 2000:1 Herrens bön
- 2000:2 Vigsel av homosexuella
- 2000:3 Ekumeniskt nattvardsfirande
- 2000:4 Psalmer i 90-talet

Till gudstjänstutskottet har hänvisats motion 2000:6 av Åke Blomqvist m.fl. om Fader vår, i vilken hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillskriva remissförsamlingarna att i sina yttranden särskilt uppmärksamma lydelsen av bönen Fader vår/Vår Fader i handboks- och bönboksförslagen.

Motionärerna resonerar utifrån ett allmänmänskligt behov av igenkännande och trygghet med invanda formuleringar samt uttalandet att Svenska kyrkan är densamma även efter ikraftträdandet av den förändrade relationen till staten. Att nu ändra lydelsen i bönen Fader vår skulle enligt motionärerna för många innebära saknad, vilshenhet och sorg. Motionärerna menar därför att lydelsen Fader vår även i fortsättningen bör få vara ett av alternativen och föreslår att Kyrkostyrelsen skall få i uppdrag att i det pågående remissarbetet särskilt uppmärksamma den föreslagna förändringen i detta avseende.

Bakgrund

I mitten av 1970-talet påbörjades ett ekumeniskt arbete i avsikt att få fram nya översättningar av i första hand den apostoliska och den nicensk-konstantinopolitanska trosbekännelsen, vilka skulle vara gemensamma för den svenska kristenheten. Snart kom arbetet också att omfatta en ny översättning av Herrens bön. Ett första förslag till nyöversättning presenterades 1993. Efter ytterligare tre år, 1996, lade en arbetsgrupp hos Sveriges Kristna Råd (SKR) fram ett nytt förslag, vilket överlämnades till de kyrkor, samfund och församlingar som är representerade i SKR och Sveriges frikyrkosamråd med förhoppningen ”att texterna skall antas av alla svenskspråkiga kyrkor, samfund och församlingar för regelbunden användning i gudstjänst och undervisning”. (*Låt oss be och bekänna*, Libris 1996.)

Vid 1996 års Kyrkomöte beslutades om en kyrklig kungörelse (SKFS 1996:5) om provanvändning av de nya ekumeniska översättningarna av de nicensk-konstantinopolitanska och apostoliska trosbekännelserna samt Herrens bön. Kungörelsen föreskrev att de av SKR rekommenderade översättningarna efter kyrkorådets medgivande fick användas på prov i Svenska kyrkans gudstjänster under tiden 1 oktober 1996 – 30 juni 1997.

1997 års Kyrkomöte tvingades konstatera att någon enighet kring förslagen till nya översättningar inte fanns, vare sig inom Svenska kyrkan eller i det ekumeniska sammanhanget. Tre motioner angående Herrens bön behandlades i gudstjänstutskottets betänkande (KG 1997:4). Utskottet uttalade sin otåliga längtan efter en version av Herrens bön, som alla i Svenska kyrkan tillsammans med alla andra kristna i vårt land skulle kunna enas kring. Dock hade motionsförslagen inte erbjudit några fungerande lösningar varken för Svenska kyrkan eller för det ekumeniska samarbetet.

Vid en ekumenisk överläggning den 12 maj 1998 visade sig den tidigare bedömningen, att den ekumeniska översättningen av Herrens bön saknade stöd, inte vara riktig. I stället uttalades från övriga kyrkor och samfund en mycket stark förväntan

och önskan att Svenska kyrkan skulle ta i bruk den ekumeniska översättningen av Herrens bön.

Till Kyrkomötet 1998 meddelade kyrkohandboksgruppen sin avsikt att endast presentera en version av Herrens bön. Denna återfinns i Centralstyrelsens skrivelse Vissa frågor rörande Svenska kyrkans gudstjänstböcker (CsSkr 1998:4) Bilaga 1 Översyn av kyrkohandboken.

Kyrkohandboksgruppen ser som sin målsättning att i huvudgudstjänsterna endast ha en version av Herrens bön, men att i de kyrkliga handlingarna, framför allt begravningsgudstjänsten, kunna låta 1917 års version finnas med parallellt.

Kyrkomötet beslutade, i enlighet med Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1998:4), utfärda en kungörelse om att den ekumeniska översättningen av Herrens bön kan användas som ett alternativ i Svenska kyrkans gudstjänster.

I sitt betänkande vid beredningen av ärendet skriver gudstjänstutskottet bl.a. :

Arbetet med den ekumeniska översättningen har särskilt förespråkats av Svenska kyrkan och vi har därför ett särskilt ansvar för att föra arbetet i hamn. ...

Målet måste vara att kommande generationer skall slippa ha flera versioner av Herrens bön i bruk. ...

Omsorgen om människors behov av igenkännande, såväl som deras möjligheter att förstå och göra Herrens bön till sin egen, kräver stor varsamhet. Utskottet vill därför, i anslutning till Centralstyrelsens skrivning, understryka vikten av pastoral vishet i övergången mellan den gamla översättningen och den nya.

Läronämnden hade i sitt yttrande med anledning av Centralstyrelsens skrivelse uttalat att:

det finns starka, även läromässiga, skäl för att fortsätta strävan efter en gemensam översättning för gudstjänstbruk inom svensk kristenhet. Antagandet av en sådan innebär att många får göra avkall på sina förstahandsönskemål – för enhetens skull. Detta betyder inte att människors invanda böneformuleringar ifrågasätts.

Med anledning av beslutet sändes i januari 1999 ett informationsblad innehållande den ekumeniska översättningen av Herrens bön och information om bakgrunden till denna version till samtliga församlingar. Av detta informationsblad framgick också att kyrkohandboksgruppen avsåg att i förslaget till översedd kyrkohandbok införa den ekumeniska versionen av Herrens bön.

Kyrkomötet 1999 beslutade i enlighet med Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:5) om användningen av 1972 års bibelkommissions översättning av Bibeln:

1. att anta förslaget till kyrklig kungörelse om användningen av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning och
2. att från och med den 1 januari 2000 får användas 1972 års bibelkommissions översättning av Bibeln vid läsningar av texter som finns intagna i Den svenska evangelieboken och Den svenska kyrkohandboken I och II samt vid andra textläsningar i församlingens gemensamma gudstjänster och kyrkliga handlingar.

I mars 2000 har förslagen till ny Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, Den svenska evangelieboken och En liten bönbok överlämnats till Kyrkostyrelsen och sänts ut på remiss. I fråga om Herrens bön föreslås i Kyrkohandboken endast den ekumeniska översättningen, Vår Fader, vid samtliga gudstjänster utom vid de olika begravningsgudstjänsterna. Handboksgruppen skriver i sina motiveringar:

Med anledning av de ekumeniska överläggningar som hållits om den ekumeniska versionen av Herrens bön och de ekumeniska översättningarna av trosbekännelserna samt med anledning av kyrkomötets positiva ställningstagande till införandet av texter som är gemensamma för kristenheten i Sverige har kyrkohandboksgruppen beslutat att i sitt förslag införa Herrens bön och trosbekännelserna i de ekumeniska lydelseerna.

Begravningen är det tillfälle där många har behov att få använda sedan barndomen invanda ord i sin bön. När majoriteten deltagare är äldre som kan "Fader vår" kan den användas. Steg för steg kommer allt fler att ha gjort "Vår fader" till sin bön. Därför finns i en handbok för det begynnande 2000-talet denna som första alternativ.

I de frågeformulär som bifogats remisserna uppmärksammas Herrens bön i bönbocksförslaget avseende benämningen av bönen.

Remisstiden har vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 17 maj 2000 förlängts, så att remissvaren angående En liten bönbok skall lämnas senast den 1 februari 2001 medan remissvaren angående Kyrkohandbok för Svenska kyrkan och Den svenska evangelieboken skall lämnas senast den 1 april 2001.

Kyrkokansliet kommer att göra remissammanställningar och från Kyrkostyrelsen kommer därefter nya förslag till En liten bönbok, Kyrkohandbok för Svenska kyrkan och Den svenska evangelieboken att läggas fram för Kyrkomötet 2002.

Church of England

Frageställningen om användandet av en eller flera versioner av Herrens bön är aktuell även i andra kyrkor. Inom Church of England har tre versioner funnits tillgängliga sedan 1975;

- ◆ en traditionell form som modifierats något till modernare bruk, "den modifierade traditionella formen"
- ◆ en internationellt och ekumeniskt överenskommen text som publicerats av the English Language Liturgical Consultation, "ELLC-texten", vilken dock inte använts inom Church of England de senaste 20 åren
- ◆ Alternative Service Book-versionen, vilken tillkom som ett resultat av en revisionsprocess och sedan 1980 funnits i allmänt bruk inom Church of England, "ASB-texten".

En revisionskommitté har arbetat med frågan och till General Synod presenterat ett förslag innebärande att två versioner, den modifierade traditionella formen och ELLC-texten, skall tryckas i handboken och i annat gudstjänstmaterial. General Synod debatterade förslaget under 1999 och antog slutgiltigt följande text i februari 2000:

Två versioner skall tryckas: Den modifierade traditionella samt ASB-texten. ELLC-texten kommer att finnas i ett appendix och auktoriseras för användning i ekumeniska sammanhang eller 'for pastoral reasons'. I övrigt antogs Revisionskommitténs förslag.

Utskottet

Utskottet finner det ej tillfredsställande att det utsända remissmaterialet inte efterfrågar remissinstansernas syn på handboksgruppens val vad gäller olika versioner av Herrens bön. Samtidigt konstaterar utskottet att detta är en av flera frågor, vilka på ett tydligare sätt borde bearbetas under remissomgången. Ansvaret för gudstjänstlivet ligger på de lokala församlingarna. Ett motsvarande förtroende för församlingarnas

kompetens hade i remissmaterialet kunnat konkretiseras i en presentation av fler alternativ och möjligheten att också formulera egna alternativ i vissa delar.

Utskottet noterar att gudstjänstutskottet 1998 pekade på behovet av ”pastoral vishet i övergången mellan den gamla översättningen och den nya”. Samtidigt är det ett viktigt ansvar att se och tillgodose behovet av att hålla trons språk levande och i samklang med nutidens språk.

Med hänvisning till att remisstiden för kyrkohandboken nu har förlängts ser utskottet det som en möjlighet för Kyrkostyrelsen att uppmuntra och inbjuda remissinstanserna att, utöver det frågeformulär som tidigare sänts ut, också ge sina synpunkter på andra delar eller aspekter av det utsända förslaget. Utskottet konstaterar dock att det ligger utanför utskottets befogenheter att under pågående remissarbete ge förslag till nya direktiv.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion 2000:6 av Åke Blomqvist m.fl. om Fader vår

Uppsala den 19 maj 2000

Glenn Håkansson

Lena Bohman

Närvarande: Glenn Håkansson, ordförande, Gunnar Prytz, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, Anders Åkerlund, AnnMarie Nylander, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson, Christina Holmgren.

Biskop Claes-Bertil Ytterberg har deltagit i utskottets överläggning.

Reservation:

Utskottet har konstaterat att remissmaterialet i fråga om kyrkohandboksförslaget inte är tillfredsställande. Det är anmärkningsvärt att vissa grundläggande principfrågor inte ges utrymme i materialet. För närvarande används inom Svenska kyrkan tre olika alternativ av Herrens bön. Handboksförslaget innebär en markant förändring. Det är då synnerligen otillfredsställande att denna fråga inte tas upp i remissmaterialet.

Vi vill därför tillstyrka motionen och reserverar oss mot utskottets avslagsbeslut.

Gunnar Prytz, Ulla-Britt Emanuelsson, Martin Cruce, Anders Åkerlund, AnnMarie Nylander, Christina Holmgren

Till gudstjänstutskottet har hänvisats motion 2000:1 av Mikael Börjesson om kyrklig vigsel även för homosexuella, i vilken hemställs

1. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att avge skrivelser till Sveriges riksdag samt till Sveriges regering om att äktenskapsbalken även skall omfatta möjligheten att ingå äktenskap mellan en man och en man samt mellan en kvinna och en kvinna, samt

2. att Kyrkomötet beslutar om sådan ändring i kyrkohandboken att denna omfattar även vigsel mellan kvinna och kvinna samt mellan man och man.

Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionen (Ln 2000:11). Yttrandet bifogas (bil.).

Bakgrund

Inomkyrklig behandling

Svenska kyrkans syn på homosexualitet har behandlats ur olika aspekter vid ett flertal kyrkomöten, senast 1997. Frågan har i olika omgångar bearbetats av samtalsgrupper. Dessa har resulterat i publiceringar som *En fråga om kärlek. Homosexuella i kyrkan*. En bok från samtalsgruppen Kyrkan och de homosexuella. Stockholm 1988 samt *Kyrkan och homosexualiteten* Rapport från en arbetsgrupp. Svenska kyrkans utredningar 1994:8. I den förra skriften finns förslag till välsignelseakt, i den senare förslag till förbön.

Vid 1988 års kyrkomöte aktualiserades frågan om en välsignelseakt för homosexuella genom motionen KMot 1988:1. Motionären Olle Wingborg önskade att kyrkomötet skulle uttala att "homosexuellas kärlek bör accepteras lika helhjärtat som de heterosexuellas". I sitt yttrande (Ln 1988:14) hade läronämnden sagt att det här rörde sig om stora och svåra bibelteologiska och etiska frågor, som det vore mycket angeläget att ta upp till fördjupad teologisk bearbetning. Kyrkomötet uppdrog åt Centralstyrelsen att tillsätta den utredning, som 1994 resulterade i rapporten *Kyrkan och homosexualiteten*.

Vid 1994 års Kyrkomöte motionerade Gunnar Prytz om partnerskapslagen och Svenska kyrkan (KMot 1994:15), där han betonade vikten av att Svenska kyrkan hade beredskap att hantera de frågor som aktualiserades genom lagen om registrerat partnerskap. Motionen behandlades i församlingsutskottet som i sitt betänkande (KF 1994:2), med yttrande inhämtat från gudstjänstutskottet (1994:1y), bl.a. framhöll att man inte ansåg att det fanns behov av någon av Svenska kyrkan antagen ritual att använda i samband med registrering av partnerskap. Men utskottet påpekade också att "Svenska kyrkan som folkkyrka har ett pastoralt ansvar i hela vårt folk". Utskottet uttalade en förhoppning att den rapport som arbetsgruppen Kyrkan och homosexualiteten förväntades överlämna hösten 1994 skulle tillföra värdefull kunskap. Dessutom sade utskottet sig förutsätta att biskoparna skulle ge vägledning i det pastoral handlandet.

I december 1994 utgav Biskopsmötets sekretariat ett samtalsunderlag *Kyrkans syn på äktenskap och partnerskap*. (Bilaga till redogörelse för Centralstyrelsens verksam-

het under första halvåret 1995, CsSkr 1995:3) Vid samma tid gav Biskopsmötet ut *Pastoral rådgivning angående förbön för dem som ingått partnerskap*.

Utredningen *Kyrkan och homosexualiteten* (SKU 1994:8) sändes i september 1994 till Svenska kyrkans församlingar, stift och andra organ (sammanlagt mer än 2.500) vilka uppmanades inkomma med synpunkter på utredningen. Endast sjutton instanser svarade och utöver dessa inkom fem spontana remissvar. Centralstyrelsen konstaterade i sin redogörelse för verksamheten under det första halvåret 1995 (CsSkr 1995:3) det anmärkningsvärda i att så få yttranden inkommit och att man avsåg att under hösten 1995 ta initiativ för att inspirera till en fortsatt bearbetning av frågan.

Vid Kyrkomötet 1997 aktualiserades på nytt frågan om en välsignelseakt för homosexuella. I motion 1997:39 av Paul Trossö hemställdes att Kyrkomötet skulle begära att "Centralstyrelsen låter se över möjligheterna till en fastställd ordning gällande för välsignelseakt samt möjligheten för präst som så vill förrätta en sådan akt i öppet kyrkorum (i närvaro av exempelvis familj, vänner etc.)". Läronämnden hänvisade denna gång (Ln 1997:10) till sitt tidigare yttrande (Ln 1995:18) där en principiell syn på homosexuell samlevnad redovisats samt till att Kyrkomötet ännu ej tagit ställning till den där redovisade uppfattningen. Läronämnden såg för sin del inga läromässiga hinder för att Centralstyrelsen, i konsultation med andra kyrkor, skulle låta se över förutsättningen för en ordning för en offentlig förböns- eller välsignelseakt att förrättas av präst som är beredd därtill.

Gudstjänstutskottet uttryckte i sitt betänkande med anledning av motionen (KG 1997:7) som sin mening att det var viktigt att inte fastställa ordningar innan en teologisk bearbetning var gjord. Detta bl.a. utifrån konstaterandet att Kyrkomötet inte slutgiltigt behandlat rapporten *Kyrkan och homosexualiteten* och inte heller tagit ställning till läronämndens ovan nämnda yttrande (Ln 1995:18). Utskottet pekade också på Centralstyrelsens uppgift att initiera en bred debatt i dessa frågor.

Vid Centralstyrelsens och Biskopsmötets gemensamma överläggningar den 28 januari 1998 fördes bland annat ett samtal om det fortsatta arbetet med frågan om Svenska kyrkan och homosexualiteten. Man enades om en handlingsplan med två huvudpunkter:

- ◆ för det första att lämna ett uppdrag åt Teologiska kommittén att fortsätta bearbetningen av de principiella frågorna, som skulle omfatta historiskt, sociologiskt, ekumeniskt och systematiskt teologiskt arbete samt frågan om att fungera som kyrka inrymmande två olika förhållningssätt till homosexualiteten.
- ◆ För det andra att lämna ett uppdrag åt Församlingsnämnden att i samverkan med SKS ta fram material för samtal i församlingarna kring de homosexuellas situation i samhälle och församling.

I Centralstyrelsens verksamhetsberättelse för 1998 (CstSkr 1999:2) redovisas att Församlingsnämnden tillsammans med SKS och EKHO (Riksförbundet Ekumeniska grupperna för Kristna Homosexuella) arbetat fram tre slags material, ett lättillgängligt för samtal i församlingens olika grupper, ett s.k. MOD-material samt ett häfte där anhöriga till kristna homosexuella berättar.

Arbetsgruppen för gudstjänstliv, tillsatt av Församlingsnämnden, skrev i januari 1999 till ärkebiskopen med anledning av att man i arbetet med ett nummer i serien *Mitt i Församlingen*, Riter i själavården, hade diskuterat möjligheten av att ta med en välsignelsegudstjänst för homosexuella par som ingått partnerskap. Frågan behandlades i Biskopsmötet i mars 1999. Biskoparna avrådde dock från publicering av det utarbetade materialet eftersom det kunde finnas en oklarhet i fråga om vilken status sådana material kunde ha i förhållande till kyrkohandboken. Med hänvisning till Kyrkomötets (KG 1997:7) uttalande att ordningar inte får tillkomma innan den teologiska bearbetningen har skett samt Biskopsmötets och Centralstyrelsens gemen-

samma handlingsplan för det fortsatta arbetet med frågan, var det inte lämpligt att från Kyrkokansliet nu ge ut ordningar som inte stämde med den beslutade handlingsplanen.

Biskopsmötet beslöt i oktober 1999 om revidering av *Pastoral rådet om förbön för dem som ingått registrerat partnerskap*, vilka sedan sänts till präster och kyrkoråd. En jämförelse mellan de två versionerna visar en tydlig förändring i förhållningssättet.

TIDIGARE VERSION	REVIDERAD VERSION
<p>Allmänna synpunkter Dessa pastorala råd vill vara prästerna till hjälp då man ställs inför förfrågan om förbön för dem som med stöd av lagen om partnerskap från och med den 1 januari 1995 registrerat sitt partnerskap.</p> <p>Det är angeläget att prästerna i ett pastorat talat igenom hur de ser på sin medverkan i förbön av detta slag.</p> <p>Präst skall inte medverka vid själva registreringen.</p>	<p>Allmänna synpunkter Dessa pastorala råd vill vara prästerna till hjälp då man ställs inför förfrågan om förbön för dem som ingått registrerat partnerskap.</p> <p>Det är angeläget att prästerna i ett pastorat talat igenom hur de ser på sin medverkan i förbön av detta slag.</p> <p>Präst skall inte medverka vid själva registreringen.</p>
<p>Pastoral utformning Varje präst bedömer själv om hon/han vill medverka när önskemål om enskild själavård i form av denna förbön framförs.</p> <p>De som önskar förbön skall bemötas på ett pastoralt genomtänkt sätt och känna trygghet i mötet med prästen oavsett dennes personliga ståndpunkt. Om en präst själv inte kan/vill medverka kan kontakt förmedlas med annan präst.</p> <p>Förbönen utformas som enskild bön med prästen och de två som registrerat sitt partnerskap. Det skall framgå att det inte är fråga om en officiell akt utan om en enskild förbön.</p> <p>Förbönen kan ske i sakristia, kapell eller kyrkorum. För enskild själavård fordras inga beslut om upplåtelse av kyrka.</p>	<p>Pastoral utformning Varje präst bedömer själv om hon eller han vill medverka när önskemål framförs om <i>förbön</i> sedan registrerat partnerskap har ingåtts.</p> <p>De som önskar förbön skall bemötas på ett pastoralt genomtänkt sätt och känna trygghet i mötet med prästen oavsett dennes personliga ståndpunkt. Om en präst själv inte kan eller vill medverka <i>förmedlas kontakt med annan präst</i>.</p> <p><i>Förbönen genomförs som en del av den församlingsvårdande verksamheten, och ligger inom den tillfrågade prästens pastorala ansvar.</i></p> <p><i>Förbönen utformas som bön med de två som registrerat sitt partnerskap. Det skall framgå att det inte är fråga om en officiell akt utan om en enskild förbön, även när anhöriga bereds tillfälle att närvara.</i></p> <p>Förbönen kan ske i sakristia, kapell eller kyrkorum. För <i>sådan förbön</i> fordras inga beslut om upplåtelse av kyrka.</p>

<p>Förbön</p> <p>Gud, du ger oss livet med längtan efter helhet och kärlek. Vi ber för det partnerskap som NN och NN nu registrerat. Vi ber att de skall få kraft att leva i förtroende och ömsesidig respekt. Hjälpt dem att förverkliga sin gemenskap till stöd för varandra i öppenhet mot andra människor.</p> <p>Var dem nära när dagarna blir tunga. Hjälpt dem att se förlåtelsens möjlighet och att ständigt på nytt ta emot glädje och kraft ur din hand.</p> <p>Hjälpt oss att alltid leva nära dig, du som lovat att vara med oss alla dagar. I Jesu namn. Amen</p> <p>Förbönen kan även innehålla textläsning, t.ex. Jak 1:17 och Fil 2:1-5. Den kan även avslutas med Herrens bön och fridsönskan.</p>	<p>Förbön</p> <p><i>Följande förbön kan användas:</i></p> <p>Gud, du ger oss livet med längtan efter helhet och kärlek. Vi ber för NN och NN, som har valt att dela livet med varandra. Vi ber att de skall få kraft att leva i förtroende och ömsesidig respekt. Hjälpt dem att förverkliga sin gemenskap till stöd för varandra i öppenhet mot andra människor.</p> <p><i>Var med dem i framgång och lycka, sorg och motgång. Hjälpt dem att ständigt på nytt ta emot glädje och kärlek ur din hand.</i></p> <p>Hjälpt oss alla att alltid leva nära dig, du som har lovat att vara med oss alla dagar. I Jesu namn. Amen</p> <p>Vid förbönen kan även förekomma textläsning, t.ex. Jak 1:17 och Fil 2:1-5. Den kan även avslutas med Herrens bön och <i>välsignelsen eller en annan fridsönskan.</i></p>
--	--

Teologiska kommittén arbetar vidare med sitt uppdrag enligt sekreterarens beskrivning i halvårsrapporten till Kyrkostyrelsen: ”Teologiska kommittén har av Kyrkostyrelsen och Biskopsmötet fått i uppdrag att fortsätta bearbetningen av de principiella frågorna rörande homosexualiteten. Kommittén har i sitt arbete med denna fråga sökt dra nytta av de erfarenheter som gjorts under arbetet med dokumentet *Guds Vägar, Judendom och Kristendom – ett inomkyrkligt samtalsdokument*. En grundläggande ambition har därvid varit att i ett första skede teckna olika argumentationslinjer på ett respektfullt och rättvisande sätt, att i en fortsatt analys peka på styrka och svagheter i respektive förhållningssätt, att lyfta fram ev. alternativa argumentationsvägar samt att därefter söka presentera ett ev. eget alternativ. Processen inbegriper tillfälle för företrädare för organisationer, vetenskapliga discipliner och enskilda att reflektera över den där beskrivna bilden. Arbetet har under 1999 inriktats på att etablera struktur och göra nödvändiga ämnesavgränsningar. Under år 2000 fortskrider det konkreta textskrivandet utifrån en ambition att så snart som möjligt öppna upp för dialog med intressenter och sakkunniga.” Någon tidsram för när detta arbete skall vara slutfört är inte fastställt.

Statlig behandling

I januari 1991 tillsatte regeringen en kommitté med uppdrag att överväga lagstiftning om registrerat partnerskap, som 1993 framlade sitt betänkande *Partnerskap* (SOU 1993:98) i vilken föreslogs en lag om registrerat partnerskap.

Lagen om registrerat partnerskap trädde i kraft den 1 januari 1995. Registreringen innebär att flertalet av de bestämmelser som gäller för äktenskap också gäller för partnerskap. De undantag som görs i lagen avser adoption, gemensamt utövande av vårdnad av underårig, assisterad befruktning samt de fall där bestämmelser som gäller för makar innebär en särbehandling av den ene maken endast på grund av dennes kön.

I juni 1997 beslöt regeringen att tillkalla en kommitté med uppgift att utvärdera lagen om sambors gemensamma hem (sambolagen), vari bland annat ingick att överväga om skillnaderna i den rättsliga behandlingen av homosexuella sambor jämfört med heterosexuella sambor är motiverade. Kommitténs förslag redovisas i *Nya samboreg-*

ler. *Betänkande från Samboendekommittén* (SOU 1999:104). Utredningens slutsats är att ”det finns behov av en ny reglering för att undanröja omotiverade rättsliga skillnader mellan sambor av samma och av motsatt kön. Endast i den mån de rättsliga skillnaderna mellan homosexuella och heterosexuella samboförhållanden motsvaras av de rättsliga skillnaderna mellan partnerskap och äktenskap kan de anses vara motiverade.”

Regeringen tillsatte i februari 1999 en kommitté vars syfte är att undersöka och analysera villkoren för barn i homosexuella familjer, samt att ta ställning till om de rättsliga skillnader som i dag finns mellan homosexuella och heterosexuella par i fråga om möjligheten att adoptera och att utses till särskilt förordnade vårdnadshavare är motiverade. Uppdraget skall redovisas senast den 1 januari 2001.

Läronämnden

Läronämnden har i sitt yttrande över motionen hänvisat till det pågående arbetet i Teologiska kommittén och Avdelningen för kyrkolivets utveckling samt till sitt principiellt hållna yttrande Ln 1995:18.

Utskottet

Utskottet konstaterar att frågan om Svenska kyrkan och homosexualiteten måste bearbetas och att det pågående utredningsarbetet därför är angeläget. Det är nu inte lämpligt, med hänvisning till det pågående arbetet, att ta några beslut i de frågor som utredningen fått i uppdrag att bearbeta.

Samtidigt vill utskottet peka på det nödvändiga i att arbetet med dessa frågor går framåt. Motioner med liknande innehåll, om än inte med lika långtgående förslag, har behandlats vid flera kyrkomöten och besvarats på motsvarande sätt, med hänvisning till att den teologiska bearbetningen ännu inte avslutats. Därför menar utskottet att en tidsram för Teologiska kommitténs uppdrag är önskvärd. Om det visar sig att Teologiska kommittén inte har tillräckliga resurser måste andra vägar prövas.

Med utgångspunkt t.ex. i de reviderade pastorala råden från Biskopsmötet menar utskottet att det är tydligt att förhållningssättet till homosexualiteten förändras, såväl inom Svenska kyrkan som i samhället i stort. I den pågående processen är det angeläget att t.ex. utredningsmaterial från Teologiska kommittén kan ge ytterligare bidrag till den gemensamma bearbetning som pågår i kyrka, församlingar och människor emellan.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet

1. att Kyrkomötet avslår motion 2000:1 av Mikael Börjesson om kyrklig vigsel även för homosexuella
2. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att fastställa en tidsram för Teologiska kommitténs arbete med frågorna om Svenska kyrkan och homosexualiteten.

Uppsala den 19 maj 2000

Glenn Håkansson

Lena Bohman

Närvarande: Glenn Håkansson, ordförande, Gunnar Prytz, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, Anders Åkerlund, AnnMarie Nylander, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson, Christina Holmgren.

Biskop Claes-Bertil Ytterberg har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:11

om kyrklig vigsel även för homosexuella

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:1 om kyrklig vigsel även för homosexuella.

Motionärens hemställan aktualiserar ett stort frågekomplex, som för närvarande bearbetas i Teologiska kommittén och i Avdelningen för kyrkolivets utveckling. I avvaktn på resultatet av detta arbete hänvisar läronämnden till sitt principiellt hållna yttrande Ln 1995:18.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har hänvisats KMot 2000:52 av Urban Gibson. I motionen hemställs
att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att 20 kap. 6 och 7 §§ får här
föreslagna lydelse:

20 kap. 6 §

Kyrkoherden får inbjuda den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat
kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen.

Biskopen får inbjuda den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat
kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst som firas för ett kontrakt
eller för stiftet.

20 kap. 7 §

En präst i Svenska kyrkan får biträda vid en nattvardsgudstjänst i något annat kristet
trossamfund. I gudstjänstordningen skall ingå läsningen av instiftelseorden samt ut-
delandet av det välsignade brödet och vinet.

Läronämnden har yttrat sig över motionen, Ln 2000:4. Yttrandet bifogas, bilaga.

Motionen

Motionären menar att kyrkoordningens reglering av ekumeniskt nattvardsfirande inte
vittnar om god ekumenisk anda genom att 20 kap. 6 § kräver samråd mellan kyrko-
herde, övriga präster och kyrkoråd, samt genom att 7 § kräver att kyrkoherden i den
församling där gudstjänsten skall firas medger detta. Motionären hemställer om en
förenkling av reglerna så att kyrkoherden får inbjuda präst/pastor från annat samfund
utan samråd med övriga präster och kyrkorådet, samt att präster i Svenska kyrkan får
biträda vid nattvardsgudstjänst i annat kristet samfund utan kyrkoherdens medgivande.

Den nuvarande kyrkoordningen har i angivna paragrafer nedanstående lydelse. De
ord som i motionen föreslås skall utgå har här strukits under.

6 § Kyrkoherden får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet
i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i
församlingen. Innan kyrkoherden gör en sådan inbjudan skall han eller hon
samråda med församlingens övriga präster, och kyrkorådet skall ge sitt
medgivande.

Biskopen får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något
annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst som firas
för ett kontrakt eller för stiftet.

7 § En präst i Svenska kyrkan får biträda vid en nattvardsgudstjänst i något
annat kristet trossamfund om kyrkoherden i den församling där gudstjäns-
ten skall firas medger det. I gudstjänstordningen skall ingå läsning av instif-
telseorden samt utdelande av det välsignade brödet och vinet.

Bakgrund

Den nuvarande kyrkoordningen beslutades av 1999 års kyrkomöte och togs i bruk vid årsskiftet. Bestämmelserna i det bakomliggande kyrkoordningsförslaget byggde i huvudsak på föreskriften i SKFS 1991:10 om ekumeniskt nattvardsfirande. Denna byggde i sin tur på lagen (1976:173) om gemensamt nattvardsfirande mellan Svenska kyrkan och andra kristna samfund i landet. I stort överensstämmer bestämmelserna i denna lag med det som stadgades i SKFS 1991:10 och som sedan blev kyrkoordningens 20 kap. 6 och 7 §§.

I kyrkoordningsförslaget redogörs utförligt för hur synen på förutsättningarna för nattvardsgemenskap har förändrats under 1900-talet. Framför allt kom förslaget till de nuvarande bestämmelserna från en särskild kommitté för utredning om viss gudstjänstgemenskap mellan Svenska kyrkan och andra inom riket verksamma kristna samfund. Denna kommitté utgav år 1975 betänkandet *Gemensamt nattvardsfirande*.

Under senare år har flera viktiga ekumeniska överenskommelser ingåtts. Här kan nämnas beslutet om fördjupad samverkan med Metodistkyrkan i Sverige 1993, Borgå-överenskommelsen 1994 samt överenskommelsen med Filippinska oberoende kyrkan 1995. På församlingsplanet finns nu flera församlingar med en etablerad och kontinuerlig samverkan i gudstjänstlivet mellan Svenska kyrkan och ett eller flera andra kristna samfund.

Den nuvarande regleringen bygger främst på situationen så som den såg ut år 1975 och räknar inte med ingångna överenskommelser om nattvardsgemenskap med andra samfund och inte heller räknar den nuvarande regleringen med en situation där en församling alltid firar gudstjänst i gemenskap med ett annat kristet samfund.

En skillnad mellan den nuvarande regleringen i 7 § och den förutvarande bestämmelsen är att kyrkoherden i den församling där gudstjänsten skall firas skall medge att en präst från Svenska kyrkan biträder vid nattvardsgudstjänst i annat kristet samfund. Centralstyrelsen anförde i sin skrivelse till 1999 års kyrkomöte, CsSkr 1999:3, 2-190, att de ”ekumeniska relationerna mellan en församling i Svenska kyrkan och en församling i ett annat samfund berör församlingen som helhet. Det är därför naturligt att kyrkoherden med sitt ledningsansvar och övergripande samordningsansvar skall vara delaktig i beslut på detta område.”

I sitt yttrande över motionen skriver Läronämnden att kyrkoordningens bestämmelser om ekumeniskt nattvardsfirande syftar till att inbjudan till ett sådant nattvardsfirande skall vara väl förankrat i församlingen. Detta är skälet till att kyrkoordningen innehåller bestämmelsen om samråd med övriga präster och att kyrkoherden skall ge sitt medgivande innan en präst medverkar vid ekumeniskt nattvardsfirande på platsen.

Utskottet

Gudstjänstutskottet delar den ståndpunkt som Läronämnden för fram i sitt yttrande. Ett ekumeniskt nattvardsfirande skall vara förankrat i församlingen. Det är av stor vikt att församlingen är indragen i en lokal ekumenisk samverkan med andra kristna församlingar på platsen och att den blir delaktig genom att delta i ekumeniska samtal och genom att vara med i planering och förberedelser av ekumeniska gudstjänster.

Gudstjänsten tillhör församlingens identitet och kännetecken som församling. Det är därför nödvändigt att gudstjänsten inte ses som en angelägenhet och ett ansvar endast för prästen. Alla i församlingen har del i detta ansvar och detta ansvar gäller även ekumeniska gudstjänster. Att kyrkorådet och prästerna i församlingen är delaktiga i inbjudan till ekumeniskt nattvardsfirande ser utskottet därför som en tillgång,

inte som ett hinder för ekumeniken. Ekumenikens framtid bygger i hög grad på att fler än prästerna är med i det ekumeniska arbetet och tar ansvar.

En komplikation i sammanhanget skulle kunna vara att församlingsgränserna för de andra kristna samfundet ofta inte överensstämmer med de territoriella avgränsningarna för Svenska kyrkans församlingar. Utskottet menar dock att gudstjänstlivet i Svenska kyrkan utgår från den lokala församlingen. Därigenom har den församling i Svenska kyrkan i vilken en ekumenisk gudstjänst skall firas ett ansvar och är berörd som helhet.

Gudstjänstutskottet ser i och med detta inga skäl att förändra den nuvarande regleringen på denna punkt, utan menar att dessa bestämmelser lyfter fram vikten av att den lokala församlingen är delaktig i ett ekumeniskt ansvarstagande.

En komplettering av nuvarande reglering skulle dock kunna behövas med tanke på de församlingar som alltid eller nästan alltid firar sina gudstjänster i gemenskap med ett eller flera andra kristna trossamfund.

Utskottet yrkar avslag på förslaget i motionen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion 2000:52.

Uppsala 19 maj 2000

Glenn Håkansson

Nils-Henrik Nilsson

Närvarande: Glenn Håkansson, ordförande, Gunnar Prytz, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, Anders Åkerlund, AnnMarie Nylander, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson, Christina Holmgren.

Biskop Claes-Bertil Ytterberg har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:4

om ekumeniskt nattvarvsfirande

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:52 om ekumeniskt nattvarvsfirande och 2000:75 om ekumeniskt nattvarvsfirande med Svenska Missionsförbundet.

Allmänt om ekumeniskt nattvarvsfirande

Kyrkoordningens bestämmelser om formerna för inbjudan till ekumeniskt nattvarvsfirande syftar till att en sådan inbjudan skall vara väl förankrad i församlingen. Därför föreskrives samråd med övriga präster liksom kyrkorådets medgivande innan kyrkoherden beslutar om sådan inbjudan. Bestämmelsen om att kyrkoherden skall ge sitt medgivande innan en präst medverkar vid ekumeniskt nattvarvsfirande inom en annan kyrka har samma syfte.

Bestämmelserna i denna del av kyrkoordningen avser sådana kyrkor med vilka Svenska kyrkan ej har träffat en särskild ekumenisk överenskommelse. De kyrkor med vilka Svenska kyrkan träffat en särskild överenskommelse om kyrkogemenskap omfattas av andra regler. Den särskilda överenskommelsen innebär att Svenska kyrkan erkänt dessa kyrkors ämbeten.

Ekumeniskt nattvarvsfirande med Svenska Missionsförbundet

Till de frågor som behandlas för att uppnå kyrkogemenskap mellan två samfund hör frågan om ämbeten och tjänster i församlingen. Behörighet för en ämbetsbärare i det ena samfundet att erkännas som präst eller diakon i det andra samfundet är ett uttryck för den uppnådda gemenskapen tillsammans med en grundläggande gemensam syn i frågor om tro, bekännelse och lära. Ett sådant teologiskt grundat samband bör ej upplösas lättvindigt.

Läronämnden har sig bekant att den gemensamma arbetsgrupp som verkat mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet kommer med förslag i hithörande frågor.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har hänvisats KMot 2000:58 av Tomas Forsner och Sten-Åke Engdahl. I motionen hemställs

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att i samband med revideringen av evangeliehandboken, bönboken och kyrkohandboken göra ett urval av nya psalmer, som kan finnas med som ett psalmbokstillägg i den nya utgåvan av den samlade psalmboken.

Bakgrund

Psalmer i 90-talet utgavs år 1994 av Verbum Förlag. Den innehåller psalmer och sånger nr 801-923 för användning i församlingens gudstjänstliv. Arbetet bakom Psalmer i 90-talet utfördes av arbetsgruppen i hymnologi under åren 1986-93 inom Nämnden för Gudstjänstliv och Evangelisation, som senare ombildades till Svenska kyrkans församlingsnämnd. Arbetsgruppens ordförande var biskop Jan Arvid Hellström.

I en motion till 1993 års kyrkomöte (1993:8) hemställde biskop Jan Arvid Hellström att kyrkomötet skulle godkänna psalmerna i det utarbetade tillägget och tillåta att dessa under en försöksperiod av 5-10 år fick användas i församlingarnas huvudgudstjänst. Den dåvarande regleringen av gudstjänsten tillät endast att en psalm fick hämtas från annan psalm- eller sångsamling än Den svenska psalmboken. Kyrkomötet avslog biskop Hellströms hemställan.

I gudstjänstutskottets behandling av motionen, KG 1993:2, konstaterades att avsikten med utgivningen av dessa nyskrivna psalmer och sånger var att kontinuerligt utge supplement till psalmboken och att ”innehållet successivt skulle förnyas genom nya upplagor”. I Centralstyrelsens skrivelse till 1986 års kyrkomöte, CsSkr 1986:1, ges intrycket att supplementet ”skulle ges karaktären av ett tillfällighetstryck som med viss regelbundenhet skulle förse församlingarna med värdefulla och användbara exempel på samtida psalmdiktning och musik”. Gudstjänstutskottet konstaterade vidare att biskop Jan Arvid Hellström i sin motion utgick från att supplementet skulle få ”längre varaktighet än vad tidigare förutsatts. Därigenom innehåller motionen samtidigt ett förslag om en ändrad utgivningsprincip.”

Gudstjänstutskottet önskade fasthålla principen att Psalmer i 90-talet skulle vara en tillfällig utgivning som skulle följas av flera liknande samlingar av psalmer och sånger. Utskottet ställde sig frågande till varför kyrkomötet över huvud taget skulle ta ställning i frågan. ”Varken i utskott eller plenum har tidigare föreslagits eller önskats att varje upplaga av detta supplement som kontinuerligt skall utges först skall underställas kyrkomötets godkännande. Det ingår inte i dag i uppdraget att arbeta fram ett supplement att detta skall prövas av kyrkomötet eller ges en ställning liknande Den svenska psalmboken.” Utskottet menade att en diskussion om eventuellt ändrade utgivningsprinciper skulle behövas innan frågan om godkännande av det nya psalmmaterialet togs upp till behandling. Utskottet hemställde därför om avslag på biskop Hellströms motion där det föreslogs att supplementet till psalmboken skulle få användas i huvudgudstjänsten under en övergångsperiod.

Det hymnologiska arbetet har efter utgivningen av Psalmer i 90-talet inte avstannat. Flera sångsamlingar har utgivits. Som exempel kan nämnas Kärnord, utgiven år 1995

på Gehrmans förlag och Hela världen sjunger, utgiven år 1997 på Verbum Förlag. En hymnologisk arbetsgrupp inom Kyrkokansliets avdelning för kyrkolivets utveckling förbereder nu utgivning av ytterligare ett supplement till psalmboken. Detta sker i enlighet med det ursprungliga uppdraget att kontinuerligt utge samtida material för användning i församlingarnas gudstjänstliv.

Utskottet

Gudstjänstutskottet önskar understryka vikten av ett fortsatt arbete med att sammanställa och utge psalm- och sångsamlingar, främst innehållande nya psalmer och sånger, för användning i församlingarna.

Efter Psalmer i 90-talet har inte psalmdiktningen och komponerandet avstannat. Utskottet menar att arbetet inom detta område måste uppmuntras. Även utbytet med andra länder där nya psalmer och sånger skrivs har en viktig roll genom att visa på vår kyrka som en del av den världsvida kyrkan. Ett fortsatt internationellt utbyte måste därför också lyftas fram. Utskottet har särskilt noterat det viktiga stöd som Anders Frostenson-stiftelsen Psalm och sång ger genom att arrangera seminarier och andra samlingar, samt genom att utdela stipendier till psalmförfattare, översättare och tonsättare.

Utskottet ser fram emot ett ytterligare supplement till psalmboken i enlighet med vad som nämns i Kyrkostyrelsens mål- och ramskrivelse för Svenska kyrkans nationella nivå, avdelningen för kyrkolivets utveckling.

Utskottet anser att om några psalmer och sånger ur Psalmer i 90-talet nu förs in som ett tillägg i själva psalmboken, så som motionärerna föreslår, kommer de övriga psalmerna och sångerna i Psalmer i 90-talet att falla i glömska. Församlingarna bör ges möjlighet att använda materialet i Psalmer i 90-talet under en tid och därefter bör ytterligare supplement ges ut. Först därefter menar utskottet att tiden har kommit att göra en utvärdering av vilka psalmer och sånger som kan föras in i psalmboken. Ett sådant tillvägagångssätt ger också utrymme att se vilka områden som behöver kompletteras därför att psalmer saknas eller för att ytterligare aspekter tillkommit.

Utskottets mening är således att motionärernas förslag är alltför tidigt väckt och utskottet yrkar därför avslag på förslaget.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion 2000:58.

Uppsala 19 maj 2000

Glenn Håkansson

Nils-Henrik Nilsson

Närvarande: Glenn Håkansson, ordförande, Gunnar Prytz, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, Anders Åkerlund, AnnMarie Nylander, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson, Christina Holmgren.

Biskop Claes-Bertil Ytterberg har deltagit i utskottets överläggning.

Organisationsutskottets betänkanden
O 2000:1–6

Organisationsutskottets betänkanden

- 2000:1 Valfrågor
- 2000:2 Stiften
- 2000:3 Församlingstillhörighet
- 2000:4 Behandling av lärofrågor och biskoparnas ställning i Kyrkomötet
- 2000:5 Om församlingarna
- 2000:6 Vissa frågor rörande Svenska kyrkans organisation på nationell nivå

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas en skrivelse från Kyrkostyrelsen samt två motioner. Skrivelsen och motionerna berör vissa inomkyrkliga valfrågor. Utskottet har tillstyrkt bifall till skrivelsen men föreslagit avslag på motionerna.

Skrivelsen

Genom skrivelsen (KsSkr 2000:10). Ändring i bestämmelserna om utskick av röstkort föreslår Kyrkostyrelsen Kyrkomötet besluta anta i skrivelsen föreslagen ändring av 38 kap 34 § kyrkoordningen.

Motionerna

I motion 60 av Tomas Forsner hemställs

att Kyrkomötet beslutar ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att inför nästkommande Kyrkomöte utreda och redovisa den beräknade totala kostnaden för samtliga nivåer i kyrkan för det nya valsystemet.

I motion 65 av Per Lindberg hemställs

att Kyrkomötet beslutar att anta de ändringar i kyrkoordningen som framgår i betänkande 2KL 1999:1 reservation 2, bilaga A (med undantag för 4 kap 25 §, 38 kap 1 § och 38 kap 2 a – 9 §§ samt för vad som i reservationen sägs om rösträttsålder i 33 kap 2 §).

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att belysa möjliga modeller för ett framtida inomkyrkligt valsystem med kostnader och konsekvenser samt att efter remissbehandling presentera förslag till ny nionde avdelning i kyrkoordningen.

Beträffande de närmare motiveringarna hänvisas till motionerna.

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över Kyrkostyrelsens skrivelse (Kr 2000:1y). Yttrandet fogas som bilaga till betänkande, se bilaga 1. Läronämnden har yttrat sig över motion 65 rörande valfrågorna (Ln 2000:1). Yttrandet fogas som bilaga till betänkandet, se bilaga 2.

Skrivelsen

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.

Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen en ändring i kyrkoordningen som medför att inga blanka valsedlar skall skickas ut till de röstberättigade tillsammans med röstkortet. Anledningen är att det visat sig vara mer komplicerat än vad som tidigare förutsatts att under en mycket begränsad tid producera röstkort och skicka ut dem tillsammans med tre eller fyra olika valsedlar. Enligt Kyrkostyrelsen kvarstår inte de ursprungliga

motiven för att skicka ut blanka valsedlar tillsammans med röstkortet efter det att 1999 års kyrkomöte beslutat att samma typ av valsedlar skall användas vid de kyrkliga valen som vid de allmänna valen.

Utskottet

Utskottet ansluter sig till vad Kyrkostyrelsen anfört som motiv för den föreslagna ändringen i 38 kap 34 § kyrkoordningen. På grund härav och då kyrkorättsutskottet inte haft något att erinra föreslår utskottet Kyrkomötet att anta ändringsförslaget.

Kostnader för det nya valsystemet (motion 60)

Bakgrund

I motion 2000:60 efterlyses en beräkning av de totala kostnaderna för Svenska kyrkan för införandet och genomförandet av det valsystem som Kyrkomötet fattade beslut om 1999.

Av Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 framgår att det för år 2001 budgeterats 51,2 miljoner kronor för kyrkovalet. Tryckning och utskick av röstkort och valteknisk information i samband med valet bedöms utgöra huvuddelen av kostnaderna. Bidrag till tryckning av valsedlar åt kandidaterande nomineringsgrupper bedöms uppgå till ca. 10 miljoner. Detta är de beräknade kostnaderna för den nationella nivån. Någon motsvarande sammanfattande kalkyl för stiftet och den lokala nivån har inte tagits fram.

Utskottet

Enligt utskottets uppfattning torde det vara svårt att få fram de uppgifter som behövs för att få fram den beräknade kostnaden för lokal- och stiftsplanet. Utskottet anser härutöver att det knappast är meningsfullt att, med hänsyn till den förhållandevis korta tid som återstår till dess valen sker, vidta några större åtgärder för att utreda detta. Enligt utskottets mening är det av betydligt större intresse att få kunskap om vad valet, sedan det väl genomförts, verkligen har kostat. Enligt vad utskottet erfarit har det också inom ramen för det nu pågående förberedelsearbetet inför kommande val vidtagits åtgärder i detta syfte. Mot bakgrund av det ovan sagda saknas enligt utskottet anledning att nu vidta några åtgärder i den riktning motionären önskar. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Indirekta val till kyrkomöte och stiftsfullmäktige (motion 65)

Bakgrund

Under utredningsarbetet och ända fram till Kyrkomötets slutliga beslut i frågan om de kyrkliga valen har denna fråga varit en av de mest omdebatterade. Huvudfrågan har gällt direkta eller indirekta val till såväl samfällighetens beslutande organ som till stiftsfullmäktige och Kyrkomöte. Centralstyrelsens förslag till Kyrkomötet 1999 i dessa delar stämde i huvudsak överens med det slutförslag som fanns i huvudbetänkandet från utredningen om Svenska kyrkans framtida organisation (SKU 1998:1). Centralstyrelsen ansåg att det borde införas direkta val till samtliga nivåer inom Svenska kyrkan. Reservationer fanns i såväl utredningsförslaget som i styrelsens förslag. Efter utskottsbehandling vid 1999 års Kyrkomöte hade mötet att ta ställning till dels ett utskottsforstag (2 KL 1999:1) med direkta val till samtliga nivåer samt dels ett

förslag i utskottsreservationen (reservation 2 i 2 KL 1999:1). Reservationen förordade indirekta val till stiftens och den nationella nivån. Utskottsförslaget innehöll även i förhållande till det förslag centralstyrelsen lagt vissa förändringar av valadministrativ natur. Det förslag som majoriteten i andra kyrkolagsutskottet stannat för blev efter votering Kyrkomötets beslut.

Utskottet

I motion 2000:65, första att-satsen, yrkas sådan ändring av nionde avdelningen i kyrkoordningen att de kyrkliga valen år 2001 kan genomföras i stort sett enligt den ordning som gällde vid det senaste genomförda valet 1997, men naturligtvis med beaktande av ett inomkyrkligt ansvar för administration och genomförande. Yrkandet innebär omfattande förändringar av kyrkoordningens valbestämmelser och sammanfaller i sina huvuddrag med reservation 2 i andra kyrkolagsutskottets betänkande 1999:1 till samma års kyrkomöte.

Utskottet kan för sin del inte se några skäl att frånga det ställningstagande som 1999 års Kyrkomöte gjorde i frågan om de kyrkliga valen. Det kan härutöver konstateras att det torde vara förenat med mycket stora svårigheter att så sent som bara ett år före det beslutade valets genomförande fatta beslut om en helt ny ordning. Mot denna bakgrund föreslår utskottet avslag på motionen i denna del.

I samma motion begärs i den andra att-satsen att Kyrkostyrelsen skall ges i uppdrag att belysa möjliga modeller för ett framtida valsysteem med kostnader och konsekvenser och därefter lägga fram förslag till nya valbestämmelser. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till att Kyrkomötet i samband med beslutet om kyrkoordningens valbestämmelser även begärt att Kyrkostyrelsen skall genomföra en särskild uppföljning och utvärdering av valen år 2001. Enligt vad utskottet inhämtat har vissa förberedelser redan nu vidtagits i detta syfte av Kyrkostyrelsen inom ramen för det pågående förberedelsearbetet inför nästa val. Syftet med motionärens önskemål i nu aktuellt avseende är därmed enligt utskottet redan tillgodosett. Det saknas därför anledning att bifalla motionen i denna del. Den bör därför avslås.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer utskottet

1. beträffande *skrivelsen*

att Kyrkomötet antar Kyrkostyrelsens förslag till ändring av 38 kap 34 § kyrkoordningen,

2. beträffande *kostnader för det nya valsysteem*

att Kyrkomötet avslår motion 2000:60,

3. beträffande *indirekta val till Kyrkomöte och stiftsfullmäktige*

att Kyrkomötet avslår motion 2000:65 mom 1 samt

att Kyrkomötet avslår motion 2000:65 mom 2.

Uppsala den 19 maj 2000

Evert Josefsson

Patrik Tibbling

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Börje Henriksson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Ulla Eriksson.

Biskoparna: Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Av Tomas Forsner, Eva Forssell Aronsson och Per Lindberg som anser

dels att det som på sidan 2 i betänkandet anförts i avsnittet om kostnader för det nya valsystemet under utskott bort haft följande lydelse:

Utskottet anser att frågan om valsystemets kostnader är principiellt viktig och av allmänt intresse. Kyrkomöte, stift och församlingar liksom allmänheten bör därför ges möjlighet att få kännedom om de beräknade kostnaderna för det nya valsystemet för alla nivåer i Svenska kyrkan. Eftersom dessa inte kunnat beräknas före beslutet 1999 bör kyrkostyrelsen snarast utreda och redovisa beräkningen. Motionen bör därför bifallas.

dels att utskottets hemställan 2 beträffande kostnader för det nya valsystemet bort ha följande lydelse:

att Kyrkomötet bifaller motion 2000:60.

Reservation 2

Av Per Lindberg, Tomas Forsner och Eva Forssell Aronsson som anser

dels att utskottet på sidan 3 under utskottet i stället bort anföra följande:

Utformningen av den inomkyrkliga demokratin och kyrkans valsystem uttrycker en kyrkosyn. Denna insikt har växt fram efterhand. Den nya relationen till staten innebär en svagare kyrkorättslig struktur. Det betyder att Kyrkomötets auktoritet som Svenska kyrkans högsta beslutande organ och lojaliteten mot fattade beslut är viktiga för sammanhållningen inom Svenska kyrkan.

Kyrkoordningens nionde avdelning "Val" arbetades fram under stor tidspress av Kyrkomötet 1999, eftersom bestämmelserna ändrades på principiellt viktiga punkter i förhållande till vad som föreslagits i Centralstyrelsens skrivelse 1999:3. Detta innebar att en nödvändig genomarbetning av hela förslaget liksom förankring på lokal nivå inte kunnat genomföras. Vissa bestämmelser förefaller något inkonsekventa och svårtillämpbara och skall ändå som gällande Kyrkoordning tillämpas under stor tidspress. Av detta följer en risk att respekten för kyrkoordningens bestämmelser urholkas.

Vilka konsekvenser det i föl beslutande valsystemet får för Svenska kyrkan i stort och hur kyrkomötets demokratiska legitimitet kan komma att uppfattas är inte heller klarlagda. Det finns därför goda skäl att ytterligare utreda och förankra ett inomkyrkligt valsystem och efter en bred remiss i församlingar och stift återkomma med förslag till ny nionde avdelning i kyrkoordningen. Detta innebär att valet år 2001 bör

genomförs av kyrkan efter samma principer som vid valet 1997. Motion 2000:65 bör därför bifallas.

dels att utskottets hemställan 3 beträffande indirekta val till Kyrkomöte och stiftsfullmäktige bort ha följande lydelse:

att Kyrkomötet bifaller motion 2000:65 mom 1 och 2.

Kyrkorättsutskottets yttrande

2000:1y

Utskick av röstkort

Till Organisationsutskottet

Organisationsutskottet har anhållit om Kyrkorättsutskottets yttrande över innehållet i Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:10 Ändring i bestämmelserna om utskick av röstkort. Kyrkorättsutskottet har inget att erinra mot den i skrivelsen föreslagna ändringen i kyrkoordningen.

Uppsala den 17 maj 2000

På kyrkorättsutskottets vägnar

Lars Johnsson

Maria Lundqvist Norling

Mattias Lindahl

Närvarande: Lars Johnsson, ordförande, Anna-Maria Björkman, Tor Frylmark, Torgny Larsson, Thomas Söderberg, Catharina Månsson, Eskil Jinnegård, Inger Lifv, Robert Schött, Karl-Johan Nilsson, Staffan Holmgren, Hans-Olof Hansson, Kerstin Kedvall, Susann Torgerson, Ann-Christine Andersson.

Biskop Lars Eckerdal och biskop Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att

utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivarroll med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sammantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsystemet gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsystemet uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Utskottet behandlar i detta betänkande motionerna 2000:19, 30 och 66.

I motion av 2000:19 av Erna Arhag hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att utreda och lämna förslag till en framtida stiftsorganisation.

I motion 2000:30 av Reidar Gustafsson hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över stiftsindelningen och lägga förslag om detta i god tid före kommande val.

I motion 2000:66 av Britta Olinder och Hans-Olof Andrén hemställs

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda frågan om biträdande biskopar i Lunds, Göteborgs och Stockholms stift.

För de närmare motiveringarna hänvisas till motionerna.

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2000:19, 2000:30 och 2000:66 i sitt yttrande Ln 2000:6 om stiftsorganisation och biträdande biskopar. Läronämndens yttrande fogas till detta betänkande , bilaga 1.

Stiftsindelningen

Bakgrund

Frågan om förändring av stiftsindelningen har behandlats av den s.k. Stifts- och kontraktsutredningen som i juni 1993 överlämnade sitt betänkande ”Regioner i relationer” till Centralstyrelsen. Efter en genomförd större enkätundersökning och direkta kontakter med stiften konstaterade utredningen att det inte fanns något stöd ute i stiften för att initiera en mer omfattande översyn av stiftsindelningen. Man fäste dock uppmärksamheten på den diskussion som förts i Göteborgs stift. Utredningens förslag blev därför att någon genomgripande förändring av stiftsorganisationen inte skulle ske och att förändringar inom ett stift endast skulle tas upp till prövning på initiativ av berört eller berörda stift.

Utredningen lämnade dock förslag om fortsatt utredningsarbete vilket resulterade i den av Centralstyrelsen i maj 1994 tillsatta stiftsorganisationsutredningen. Enligt direktiven skulle arbetet inriktas på att se över vissa delar av stiftsorganisationen, men något uppdrag att även se över stiftsindelningen gavs däremot inte. Förutsättningarna för utredningens arbete förändrades i och med principbeslutet om förändrade relationer mellan svenska kyrkan och staten som fattades hösten 1995. Resultatet av utredningens dithills gjorda arbete kom dock att finnas med som underlag för det inomkyrkliga utredningsarbetet Enligt de av Centralstyrelsen inför relationsändringen fastställda direktiven angavs vad gäller indelningsfrågorna att utredningsarbetet inte denna gång skulle syfta till några genomgripande förändringar av den kyrkliga indelningen.

I Centralstyrelsens skrivelse till Kyrkomötet med förslag till Kyrkoordning för Svenska kyrkan (CsSkr 1999:3) lades inte fram några förslag till ändringar i stiftsin-

delningen. Ifråga om ändringar i stiftsindelningen fann Centralstyrelsen i likhet med utredningarna att den beslutanderätt som tidigare tillkom regeringen, överföringen av en eller flera församlingar från ett stift till ett angränsande stift, skulle tillkomma Kyrkostyrelsen medan beslut om att bilda eller upplösa ett stift, vilket tidigare fordrade riksdagsbeslut, skulle fattas av Kyrkomötet.

Centralstyrelsens förslag i nu aktuella delar godtogs av 1999 års Kyrkomöte.

Stiftsorganisationen

Bakgrund

Av lagen om Svenska kyrkan framgår att stiftet är en regional enhet inom Svenska kyrkan och är som sådan egen juridisk person. Dess grundläggande uppgift är enligt lagen att främja och ha tillsyn över församllingslivet. Det framgår vidare att det för varje stift skall finnas en biskop.

Kyrkoordningens grundläggande bestämmelser om stiftet finns i 6 kap., där det även framgår att stiftet har förvaltande uppgifter. De närmare motiven till den organisation som stiften skall ha enligt kyrkoordningen framgår av Centralstyrelsens skrivelse till Kyrkomötet med förslag till Kyrkoordning för Svenska kyrkan (CsSkr 1999:3), vilken Kyrkomötet i allt väsentligt ställt sig bakom.

Utskottet

Utskottet finner det angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftsorganisationen skall växa fram utifrån de behov som finns i stiften. Det är enligt utskottet olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika ändringar.

Med anledning härav kan utskottet inte tillstyrka bifall till motionerna 2000:19 och 2000:30.

Biträdande biskop i Lunds, Göteborgs och Stockholms stift

Bakgrund

I Uppsala stift finns enligt kyrkoordningen en ärkebiskop och en biskop. Den biskop som inte är ärkebiskop benämns biskopen i Uppsala stift. Arbetsuppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift fördelas mellan dem på pastorala områden. Tidigare benämndes den biskop i Uppsala stift som inte var ärkebiskop biträdande biskop i Uppsala stift och ärkebiskopen fick uppdra åt den biträdande biskopen att sköta de uppgifter som ankom på biskopen i stiftet.

Av Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) framgår att den huvudsakliga fördelningen av arbetsuppgifterna mellan ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift bör slås fast i kyrkoordningen. Då det kunde uppstå oklarhet bl.a. om episkopéfunktionen och styrningen i stiftet fann Centralstyrelsen att den tidigare ordningen med arbetsuppgifter på delegation var olämplig.

1999 års Kyrkomöte godtog Centralstyrelsens förslag i denna del och bestämmelserna härom finns i 8 kap. 3 § kyrkoordningen.

Utskottet

Utskottet anser att det saknas grund för en ordning med biträdande biskopar. Kyrkoordningen har gått ifrån den tidigare ordningen med en biträdande biskop med arbetsuppgifter på delegation. Vidare instämmer utskottet i Läronämndens uppfattning att biträdande biskopar inte överensstämmer med den tradition som finns inom Svenska kyrkan.

Med anledning härav kan utskottet inte tillstyrka bifall till motionen 2000:66.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande stiftsindelning och stiftsorganisation

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:19 och 2000:30

2. beträffande *biträdande biskop*

att Kyrkomötet avslår motionen 2000:66.

Uppsala den 18 maj 2000

Evert Josefsson

Lena Källgren Rommel

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Börje Henriksson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson och Ulla Eriksson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:6

om stiftsorganisation och biträdande biskopar

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:19 om stiftsorganisation, 2000:30 om stiftsöversyn och 2000:66 om biträdande biskop.

I Kyrkoordningens bestämmelser rörande stiftet ges en ingående beskrivning av stiftets och biskopens uppdrag. Stiftet skall främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (6 kap 4 §). Särskilda bestämmelser finns om stiftets styrelser och dessas uppdrag.

Biskopen har ansvar för kyrkans lära och sakramentsförvaltning, utövar tillsyn och värnar kyrkans enhet tillika med vigningsuppgiften (8 kap 1-2 §§). Biskopens uppdrag finns vidare tecknat i ordningen för biskopsvigning. Läronämnden finner att stiftets och biskopens uppdrag är väl beskrivna i kyrkoordningen liksom i ekumeniska dokument från senare tid (Dop Nattvard Ämbete och Borgåöverenskommelsen).

Kyrkan i Sverige har alltid trätt fram som församlingar och stift. En förändring av stiftsindelningen bör inledningsvis grundas i behov inom stiftet.

I samband med besluten om en andra biskopstjänst i Uppsala stift yttrande sig Läronämnden ingående i frågor om biskopstjänsten, Ln 1989:9. Läronämnden konstaterar att biträdande biskopar inte tillhör den svenska traditionen där principen ”ett stift – en biskop” varit gällande. Läronämnden anförde:

Med hänsyn till den beprövade ordning som hittills gällt i vår kyrka vore det dock lämpligt att den biträdande biskopen ges särskilt uppdrag över viss del av stiftet, vilket markerar att det är fråga om en interimistisk lösning som på sikt skulle kunna bana väg till den stiftsdelning, som i detta läge närmast svarar mot vår kyrkas tradition.

Införandet av en biträdande biskopstjänst i Uppsala stift hade sin särskilda bakgrund i de omfattande arbetsuppgifter ärkebiskopen har för den nationella nivån, en situation som ej på samma sätt är för handen i andra stift. En direkt jämförelse för övriga stift med Uppsala stift är därför inte tillämplig.

Ordningen med en biträdande biskopstjänst i Uppsala stift upphörde från den 1 januari 2000, då tjänsten omvandlades till en tjänst som biskop i Uppsala stift med kyrkoordningsbestämt pastoralt område, i linje med Ln 1989:9.

Läronämnden menar att vår kyrkas tradition och erfarenheter i första hand talar för stiftsdelningar.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som samtliga syftar till att öka möjligheten för den enskilde att själv få bestämma församlingstillhörighet. Utskottet har avstyrkt motionerna.

Motionerna

I motion 44 av Åke Blomqvist hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om kriterier och möjligheter för den enskilde att välja församlingstillhörighet.

I motion 45 av Susann Torgersson hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur man praktiskt ordnar möjlighet för tillhöriga i Svenska kyrkan att i vissa fall få välja församlingstillhörighet.

I motion 53 av Urban Gibson hemställs

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att 33 kap 4 § får här föreslagen lydelse:

33 kap 4 §

Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt, fyller 18 år senast på dagen för valet och är folkbokförd i

1. församlingen eller, om församlingen ingår i en samfällighet, en annan församling inom denna samfällighet, om det gäller val till en församling,

2. -

3. -

4. -

Den som . icke-territoriella församlingen ingår. Ingen får åta sig förtroendeuppdrag i mer än en församling.

Om valbarhetshinder . i 5 – 8 §§.

Beträffande de närmare motiveringarna hänvisas till motionerna.

Kyrkoordningen

Av 35 kap 1 § kyrkoordningen framgår att den som tillhör Svenska kyrkan tillhör den territoriella församling där han eller hon är folkbokförd. Till denna territorialprincip är bestämmelserna om rösträtt och valbarhet i 33 kap knutna. En förutsättning för rösträtt och valbarhet är att man är folkbokförd inom församlingen respektive i

förekommande fall samfälligheten. Huvudregeln är att såväl rösträtt som valbarheten upphör automatiskt vid flyttning från den församling/samfällighet där man är folkbokförd. Ett undantag härifrån är tillhörighetsreglerna för de icke-territoriella församlingarna. Ett annat avsteg från denna territorialprincip har gjorts i 33 kap 10 § om uppdragets upphörande. Den som flyttar och folkbokförs i en annan församling får ha kvar uppdraget som ledamot eller ersättare i ett kyrkoråd eller en nämnd i en församling eller som kyrkvärd. En förutsättning är dock att uppdraget går att fullgöra även fortsättningsvis och att den förtroendevalde inte har något uppdrag i en annan församling. Det bör noteras att möjligheten att kvarstå i uppdrag är begränsad till församlingen. Uppdrag i en samfällighet upphör alltså automatiskt vid flyttning till församling utanför samfälligheten.

Bakgrund

Vid tidigare Kyrkomöten har vid en rad tillfällen behandlats frågan om möjligheten för den enskilde att själv välja församlingstillhörighet och den därmed sammanhängande frågan om valbarhet i annan församling än den där man är folkbokförd. Kyrkomötet har vid dessa tillfällen inte ansett sig kunna tillmötesgå önskemålen om en rörligare församlingstillhörighet. Motivet har varit den historiskt grundade territorialprincipen och de problem som vid ett avsteg från denna kunnat befaras av såväl juridisk som administrativ natur. Med anledning av två motioner till 1996 års Kyrkomöte anförde läronämnden följande i sitt yttrande Lr 1996:4

Territorialförsamlingsprincipen syftar till att människor lokalt skall ha tillgång till ord och sakrament och därmed vara delaktiga i ett sammanhang, där de kan växa och utvecklas som människor och kristna. Denna territoriella princip är en grundläggande del av vår kyrkas tradition och självförståelse. Vad som konstituerar den territoriella anknytningen kan dock variera, och samhällsutvecklingen kan framtvunga en omprövning eller komplettering av tidigare synsätt och regelverk. Det finns inga teologiska eller läromässiga skäl för att den territoriella principen endast skall grundas i den skattetekniska folkbokföringen. Den bör också kunna kopplas till sådana sakförhållanden som anger lokal samhörighet t.ex. arbetsplats, studieort eller ort för fritidsboende av regelbundet slag.

Motionerna avslogs med hänvisning till det då pågående inomkyrkliga utredningsarbetet.

I skrivelsen till 1999 års Kyrkomöte med förslag till kyrkoordning för Svenska kyrkan konstaterade centralstyrelsen att territorialprincipen som grund för församlingsindelningen framgår av lagen om Svenska kyrkan. Mot denna bakgrund föreslog centralstyrelsen i likhet med utredningen att församlingstillhörigheten även fortsättningsvis skulle grunda sig på den församling där den tillhörige är folkbokförd. Därigenom betonades enligt centralstyrelsen sambandet mellan folkbokföring, erläggande av kyrkoavgift, rösträtt och valbarhet.

I förhållande till vad som tidigare gällt föreslog dock centralstyrelsen det avsteg från territorialprincipen som redovisats ovan och som innebär en viss begränsad möjlighet att ha kvar ett förtroendeuppdrag mandatperioden ut även om man flyttar till annan församling. Motivet till detta var bl.a att det kunde vara av värde både för utflyttningsförsamlingen och kyrkorådsledamoten själv att kunna behålla uppdraget mandatperioden ut trots avflyttning.

Vid 1999 års Kyrkomöte behandlades sex motioner som väckts med anledning av centralstyrelsens ställningstagande i nu aktuella delar. I motionerna 1999:68, 129 och

131 framställdes önskemål om att valbarheten i en samfällighet inte skulle vara begränsad till folkbokföringsförsamlingen utan skulle gälla samtliga församlingar inom samfälligheten. Motionerna 1999:181, 210 och 215 hade ett vidare syfte. Förslagen i dessa paragrafer gick sålunda ut på att den kyrkotillhörige skulle få frihet att efter viss prövning själv få välja vilken församling han eller hon ville tillhöra. Samtliga motioner avslogs, främst med hänvisning till territorialprincipens grundläggande betydelse för sambandet mellan folkbokföring, erläggande av kyrkoavgift, rösträtt och valbarhet.

Utskottet

Utskottet kan inledningsvis konstatera att frågan om rätten för den kyrkotillhörige att själv välja församling har varit föremål för kyrkomötets behandling under en följd av år. Den har även diskuterats i utredningssammanhang, såsom exempelvis i utredningsbetänkandet Kyrkofullmäktigevalen – Problem och möjligheter (Svenska kyrkans utredningar 1994:4). I Svenska kyrkans utredningar 1998:4 Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv finns på sidorna 67-71 en analys av de problemkomplex som är förenade med frågeställningen. Utredningsgruppens överväganden och förslag kom härefter att ligga till grund för kyrkoordningens bestämmelser i nu aktuellt hänseende.

Mot bakgrund av det omfattande material som finns i denna fråga är det utskottets uppfattning att de motiv som finns för såväl nuvarande ordning som en ordning med en rörligare församlingstillhörighet är väl kända. För ett bibehållande av nuvarande ordning talar å ena sidan territorialprincipen och det till denna princip kopplade sambandet mellan folkbokföring, erläggande av kyrkoavgift, rösträtt och valbarhet. Även territorialprincipen som en förutsättning för människors lokala tillgång till ord och sakrament och som en grundläggande del av vår kyrkas tradition och självförståelse är av betydelse i detta sammanhang. Det som talar för en mer flexibel lösning med större valfrihet för den enskilde är å andra sidan den förändrade samhällssituationen. Sambandet boende – arbetsplats – fritid är inte lika relevant som tidigare. Många känner sig ha sin ”andliga hemvist” i annan församling. Valfriheten ökar inom alltfler samhällssektorer.

Den ökade rörligheten i landet och samhällsutvecklingen i stort är sådant som enligt utskottet också har betydelse för kyrkans ställning. Det är viktigt att kyrkans sätt att verka i landet och det regelsystem som styr verksamheten anpassas till människors behov och önskemål. Utskottet anser därför att frågan om ökad frihet när det gäller församlingstillhörigheten är en viktig strategisk framtidsfråga. Som framgår av Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:9 till årets Kyrkomöte kommer styrelsen att från stift och församlingar samla erfarenheter från den praktiska användningen av kyrkoordningens bestämmelser och kontinuerligt följa utvecklingen. Utskottet utgår från att även de av utskottet nu gjorda överväganden kommer att beaktas i detta sammanhang och tas med i en kommande framtida utvärdering och översyn av kyrkoordningen.

Mot bakgrund av tidigare gjorda ställningstaganden och inte minst 1999 års kyrkomötesbeslut i frågan anser dock utskottet att tiden ännu inte är mogen för att ta några initiativ i den av motionärerna önskade riktningen. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka bifall till motionerna 44, 45 och 53. Dessa bör därför avslås.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:44, 2000:45 och 2000:53.

Uppsala den 18 maj 2000

Evert Josefsson

Patrik Tibbling

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Göte Karlsson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Ulla Eriksson.

Biskoparna: Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

av Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson och Kristina Lundgren som anser

dels att fjärde stycket under utskottet bort utgå och ersättas med en ny mening efter sista meningen i tredje stycket med följande lydelse:

”Detta bör ges Kyrkostyrelsen tillkänna.”

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att Kyrkomötet med anledning av motion 2000:44 och 2000:45 som sin mening ger Kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet ovan anfört och

att Kyrkomötet avslår motion 2000:53.”

Reservation 2

av Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forsell Aronsson och Ulla Eriksson som anser

dels att sista meningen i tredje stycket och hela fjärde stycket under utskottet bort utgå och istället ersättas med följande:

Utskottet menar att Kyrkostyrelsen i samband med en utvärdering av församlingarnas och stiftens behandling av struktur- och indelningsfrågorna, bör utreda vilka möjligheter det kan finnas att anpassa reglerna om församlingstillhörighet och valbarhet till den ökade rörligheten i samhället. Kyrkostyrelsens förslag i dessa frågor bör föreläggas Kyrkomötet i god tid före valet år 2005. Utskottets mening bör ges Kyrkostyrelsen tillkänna.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att Kyrkomötet med anledning av motionerna 2000:44, 2000:45 och 2000:53 ger Kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande motionerna 2000:3, 51 och 63.

I motion 2000:3 av Yngve Kalin och Per Lindberg hemställs

att 11 kap. 18 § i kyrkoordningen får följande lydelse:

Beslutar Kyrkomötet i något ärende som gäller ett ämne som anges i 17 § att bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden skall denna åter yttra sig och ärendet på nytt beredas i utskottet innan Kyrkomötet fattar ett slutligt beslut. – Vid det slutliga beslutet måste fem sjättedelar av de röstande bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden för att förslaget skall genomföras.

I motion 2000:51 av Urban Gibson hemställs

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen så att följande avsnitt får här föreslagen lydelse:

11 kap 3 § Utöver de valda ledamöterna enligt 1 § är de som är anställda som biskop i ett stift ledamöter av Kyrkomötet.

9 § första meningen, ”Stiftens biskopar får delta i Kyrkomötets överläggningar och framställa förslag”, slopas.

10 § 2. Orden ”eller en biskop” slopas. Sista meningen skall lyda ”Kyrkostyrelsen och ledamöter får väcka ärenden endast till årets första sammanträde”.

I motion 2000:63 av Martin Cruce hemställs

att det i kyrkoordningen göres följande ändringar i 11 kap. Kyrkomötet:

1 § läggs till orden...”samt landets biskopar”

10 § första stycket andra punkten tas bort orden ”...eller en biskop...”

10 § andra stycket ändras till ”Kyrkostyrelsen och ledamöter får väcka...”.

För de närmare motiveringarna hänvisas till motionerna.

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2000:51 och 2000:63 i sitt yttrande Ln 2000:2 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet. Läronämndens yttrande fogas till detta betänkande, bilaga 1. Läronämnden har även yttrat sig över motion 2000:3 i sitt yttrande Ln 2000:1 Frågor rörande kyrkoordningen. Läronämndens yttrande fogas till detta betänkande, bilaga 2.

Kyrkomötets behandling av lärofrågor

Bakgrund

Av kyrkoordningen framgår att det skall finnas en Läronämnd som består av stiftens biskopar och åtta andra ledamöter valda av Kyrkomötet. Nämnden skall yttra sig innan kyrkomötet beslutar i vissa väsentliga lärofrågor. Om Kyrkomötet beslutar att bifalla ett ärende som är att anse som en väsentlig lärofråga och som har avstyrkts av Läronämnden skall denna åter yttra sig och ärendet på nytt beredas i utskottet innan Kyrkomötet fattar ett slutligt beslut. Vid det slutliga beslutet måste två tredjedelar av de röstande bifalla ett förslag som har avstyrkts av Läronämnden för att förslaget skall genomföras.

Beträffande den situationen där Kyrkomötet beslutar att bifalla ett ärende som avstyrkts av läronämnden framhöll Centralstyrelsen i sin skrivelse (CsSkr1999:3) att erfarenheterna från Kyrkomötets arbete tyder på att den situationen inte skall behöva uppstå att Kyrkomötet och Läronämnden kommer på direkt kollisionskurs. Centralstyrelsen utgick därför ifrån att bestämmelserna om återremiss till Läronämnden och beslut med nämnda majoritet inte sannolikt skulle behöva tillgripas.

Centralstyrelsens förslag i nu aktuella delar godtogs av 1999 års Kyrkomötet.

Biskoparnas ställning i Kyrkomötet

Bakgrund

Enligt kyrkoordningen har biskoparna närvaroplikt vid Kyrkomötets sammanträden. De har även rätt att delta i kyrkomötets överläggningar och att framställa förslag. Det som skiljer biskoparnas ställning från ledamöternas är att de inte har beslutanderätt och får därmed inte delta i omröstningarna.

Frågan om biskoparnas ställning i Kyrkomötet är en fråga som behandlats mycket under en lång rad Kyrkomöten. I utredningen som föregick kyrkoordningen föreslogs att biskoparna skulle ges rösträtt och bli ledamöter i Kyrkomötet fullt ut. Centralstyrelsen avvek dock i sin skrivelse (CsSkr 1999:3) från utredningens förslag. I sin skrivelsen angav Centralstyrelsen:

Vi har, främst av demokratiska skäl, stannat för att inte föreslå någon förändring i förhållande till vad som nu gäller på denna punkt. Det enligt vår mening inte i överensstämmelse med grundläggande demokratiska principer att det i ett organ av Kyrkomötets karaktär skall finnas självskrivna ledamöter. Samtliga ledamöter bör alltså väljas.

Till biskoparnas uppdrag, som de givits av kyrkan, hör ett visserligen särskilt tillsynsansvar avseende kyrkans tro, bekännelse och lära som skulle kunna motivera att biskoparna får en ställning i Kyrkomötet. Biskoparna finns dock med i Läronämnden och kan genom den fullgöra detta uppdrag. Även om läronämnden inte är ett beslutande organ torde ingen ifrågasätta dess betydelse och inflytande i de för kyrkan väsentliga lärofrågorna.

Centralstyrelsens förslag godtogs av 1999 års Kyrkomöte. De fem motioner där motionärerna hemställt att biskoparna skulle ha rösträtt i Kyrkomötet avlogs därmed på nu angivna grunder.

Utskottet

Utskottet vill inledningsvis framhålla att frågan om biskoparnas rösträtt inte i första hand är en fråga om biskoparnas ställning utan om Kyrkomötets legitimitet och dess

ställning som Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Detta är en viktig symbolfråga. Utskottet anser dock att då frågan tidigare grundligt behandlats finns det inte skäl att frånga 1999 års kyrkomötesbeslut. Motionerna 2000:51 och 2000:63 bör därför avslås.

Vad gäller bestämmelserna om lärofrågornas behandling i Kyrkomötet finns det inte skäl att avvika från Kyrkomötets beslut. Motionen 2000:3 bör därför avslås.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *behandling av lärofrågor*

att Kyrkomötet avslår motionen 2000:3,

2. beträffande *biskoparnas ställning i Kyrkomötet*

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:51 och 2000:63.

Uppsala den 18 maj 2000

Evert Josefsson

Lena Källgren Rommel

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Börje Henriksson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Ulla Eriksson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Eva Forssell Aronsson, Tomas Forsner, Per Lindberg och Ulla Eriksson anser

dels att första stycket under utskottet bort utgå och ersättas med ett nytt stycke med följande lydelse:

Frågan vad avser biskoparnas ställning i Kyrkomötet behandlades vid Kyrkomötet 1999. Läronämnden anförde i sitt yttrande 1999:3 över Kyrkoordningsförslaget att "Det är...följdriktigt i en kyrka med episkopal ordning att biskoparna är med och tar ansvar för alla de frågor som Kyrkomötet behandlar." För att tillgodose en episkopal ordning samt ge ökad legitimitet för Kyrkomötet både inom Svenska kyrkan och i olika ekumeniska sammanhang skall biskoparna vara självskrivna ledamöter av Kyrkomötet.

dels att utskottets hemställan nr 2 bort ha följande lydelse:

att Kyrkomötet beslutar att ändra kyrkoordningen i enlighet med bilaga 3.

Reservation 2

Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Tomas Forsner och Ulla Eriksson anser

dels att andra stycket under utskottet bort utgå och ersättas med ett nytt stycke med följande lydelse:

Lärofrågornas behandling i Kyrkomötet är av avgörande betydelse för Kyrkomötets auktoritet som Svenska kyrkans högst beslutande organ. Detta har också kommit till uttryck i förarbetena till kyrkoordningen. Den diskrepans som motionärerna pekar på, mellan lärofrågornas betydelse och kyrkoordningens bestämmelse på denna punkt är olycklig. Utskottet anser att det är viktigt att markera lärofrågornas betydelse och återgå till ordningen att en kvalificerad majoritet om fem sjättedelar krävs i de fall som anges i 11 kap 18 § kyrkoordningen och att motion 2000:3 därför bör bifallas.

dels att utskottets hemställan nr 1 bort ha följande lydelse:
att Kyrkomötet bifaller motion 2000:3.

Särskilt yttrande 1

Tomas Forsner, Per Lindberg och Eva Forssell Aronsson för följande:

Enligt 4 kap 21 § i Kyrkomötets arbetsordning skall ett utskott inhämta yttrande från Kyrkorättsutskottet innan det avgör ett betänkande i ett ärende som medför ändring i kyrkoordningen. Ett sådant remissyrkande ställdes avseende förslagen i motionerna 2000:3, 2000:51 och 2000:63, men avvisades av utskottet. Förslagen till ändring av kyrkoordningen som föreslås i reservationerna har därför ej blivit behandlade av Kyrkorättsutskottet.

Särskilt yttrande 2

Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson och Kristina Lundgren anför följande:

Vi anser att biskoparna skall vara ledamöter i Kyrkomötet. Vid 1999 års Kyrkomöte var frågan uppe till behandling och ett, enligt vår uppfattning, felaktigt beslut fattades. Vid årets Kyrkomöte har frågan åter aktualiserats och vår ståndpunkt står fast. Dock med tanke på konsekvenser – antal ledamöter etc. anser vi det omöjligt att vid årets Kyrkomöte genomdriva en förändring.

Läronämndens yttrande

2000:2

om biskoparnas ställning i Kyrkomötet

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:51 och 2000:63 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet.

Läronämnden anförde i sitt yttrande Ln 1999:3 över Kyrkoordningsförslaget följande:

I Läronämndens beredning av ärenden till Kyrkomötet fullgör biskopen sina uppgifter på det nationella planet att i enlighet med 8 Kap 1 § ha ansvar för att evangelium förkunnas rent och klart och för att sakramenten förvaltas i enlighet med kyrkans bekännelse. Det är därutöver följdriktigt i en kyrka med episkopal ordning att biskoparna är med och tar ansvar för alla de frågor som Kyrkomötet behandlar. Att biskoparna inte har skyldighet att ta ställning i alla de frågor som behandlas i Kyrkomötet utgör en särskild problematik.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att

utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivarskap med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sammantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsystemet gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsystemet uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

O 2000:4

Bilaga 2

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Bilaga 3

Nuvarande lydelse

11 kap. 1 §

Kyrkomötet består av tvåhundrafemtioen valda ledamöter.

11 kap. 2 §

Kyrkomötet väljs av de röstberättigade i hela landet.

Bestämmelser om rösträtt och valbarhet finns i 33 kap. och om valet i 38 kap.

11 kap. 3 §

Stiftets biskopar skall närvara vid Kyrkomötets sammanträden.

11 kap. 4 §

Ledamöter och ersättare skall väljas för fyra år räknat från och med den 1 mars året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

11 kap. 5 §

För varje ledamot utses lika många ersättare som ledamotens nomineringsgrupp har fått mandat i valkretsen. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje ledamot.

11 kap. 9 §

Stiftets biskopar får delta i Kyrkomötets överläggningar och framställa förslag. Ledamöterna i Kyrkostyrelsen har rätt att närvara och delta i Kyrkomötets överläggningar. De får delta i besluten bara om de är ledamöter av Kyrkomötet. Ordföranden i Kyrkofondens styrelse får delta i överläggningarna, men inte i besluten vid granskningen av verksamheten hos styrelsen även om han eller hon inte är ledamot av Kyrkomötet eller i kyrkostyrelsen. Detsamma gäller ordföranden i en nämnd som har tillsatts av Kyrkomötet enligt bestämmelserna i 10 kap. 6 § vid granskningen av nämndens verksamhet.

Föreslagen lydelse

11 kap. 1 §

Kyrkomötet består av tvåhundrafemtioen valda ledamöter, *samt stiftens biskopar.*

11 kap. 2 §

Kyrkomötets valda ledamöter väljs av de röstberättigade i hela landet.

Bestämmelser om rösträtt och valbarhet finns i 33 kap. och om valet i 38 kap.

11 kap. 3 §

11 kap. 4 §

Valda ledamöter och ersättare skall väljas för fyra år räknat från och med den 1 mars året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

11 kap. 5 §

För varje *vald* ledamot utses lika många ersättare som ledamotens nomineringsgrupp har fått mandat i valkretsen. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje *vald* ledamot.

11 kap. 9 §

Ledamöterna i Kyrkostyrelsen har rätt att närvara och delta i Kyrkomötets överläggningar. De får delta i besluten bara om de är ledamöter av Kyrkomötet. Ordföranden i Kyrkofondens styrelse får delta i överläggningarna, men inte i besluten vid granskningen av verksamheten hos styrelsen även om han eller hon inte är ledamot av Kyrkomötet eller i kyrkostyrelsen. Detsamma gäller ordföranden i en nämnd som har tillsatts av Kyrkomötet enligt bestämmelserna i 10 kap. 6 § vid granskningen av nämndens verksamhet.

11 kap. 10 §

Kyrkomötet skall besluta i ärenden som har väckts av

1. Kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot eller en biskop genom en egenhändigt underskriven motion,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande, och
4. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar får väcka ärenden endast till årets första sammanträde.

11 kap. 10 §

Kyrkomötet skall besluta i ärenden som har väckts av

1. Kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot genom en egenhändigt underskriven motion,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande, och
4. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen och ledamöter får väcka ärenden endast till årets första sammanträde.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fem motioner som på olika sätt berör den lokala nivåns organisation och verksamhet. Utskottet föreslår i detta betänkande avslag på motionerna.

Motionerna

I motion 2000:5 av Yngve Kalin hemställs

att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att utreda och komma med förslag hur de territoriella församlingarna kan samverka i begravningsfrågor för att uppfylla bestämmelserna i begravningslagen 2 kap 1 § så att inte nödvändiga indelningsförändringar förhindras genom att territorialförsamlingarna är huvudmän för begravningsverksamheten.

I motion 2000:16 av Ulla Eriksson och Åke Blomqvist hemställs

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att själv eller genom annat organ på den nationella nivån utfärda rekommendationer och fördelningsnycklar för det finskspråkiga arbetet i stift och pastorat.

I motion 2000:42 av Allan Lewin hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att förenkla kyrkoordningen så att pastoratsnämnd enligt 4 kap 3 § faller bort.

I motion 2000:46 av Birger Palo hemställs

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att skrivningen om vem som skall tjänstgöra som ”ålderspresident” efter ett nyval till fullmäktige förtydligas.

I motion 2000:59 av Tomas Forsner och Sten Åke Engdahl hemställs

att Kyrkomötet beslutar ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att framlägga förslag till ändring av kyrkoordningens 5 kap 5 § och 37 kap 52 §. I skälen till sin hemställan föreslår motionärerna att stiftsstyrelsen inom ramen för stiftets främjande och tillsynsansvar skulle kunna utse den för tillfället mest lämpade kyrkoherden i flerpastoratssamfällighetens kyrkonämnd respektive indelningsdelegerades arbetsutskott.

I motion 2000:61 av Gösta Äng m.fl. hemställs

att Kyrkomötet beslutar att 4 kap 24 § i kyrkoordningen skall lyda:

Kyrkorådet väljer för mandatperioden kyrkvårdar bland dem som är döpta och röstberättigade i församlingen. Minst en av kyrkvårdarna skall utses bland ledamöter och ersättare i kyrkorådet.

Beträffande de närmare motiveringarna hänvisas till motionerna.

Kyrkliga indelningsenheter och begravningslagen (motion 2000:5)

Bakgrund

Enligt 2 kap 1 § begravningslagen (1990:1144) ankommer det på de territoriella församlingarna inom Svenska kyrkan att anordna och hålla allmänna begravningsplatser med ett tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag. Med församling avses enligt definitionen i 1 kap 1 § samma lag församling eller samfällighet inom Svenska kyrkan. Enligt samma paragraf är församlingen/samfälligheten huvudman och skall som sådan hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda inom huvudmannens förvaltningsområde. Av propositionen 1998/99:38 staten och trossamfunden, sid 101, framgår att detta medför att det är möjligt för huvudmannen att utföra uppgifter även på annan plats än inom förvaltningsområdet.

Kyrkoordningen medger endast att församlingar samverkar i s.k totala samfälligheter enligt 2 kap 8 och 9 §§. De nu befintliga s.k partiella flerpastoratssamfälligheterna får dock finnas kvar till mandatperiodens slut. Undantag är dock samfälligheten Gotlands kyrkor som enligt 2 kap 12 § regleras särskilt. Motivet för att endast tillåta totala samfälligheter var framför allt utjämnningseffekten och de avsevärda förenklingar som därigenom uppstår när det gäller den ekonomiska hanteringen.

Kyrkoordningens bestämmelser om samfälligheter innebär dock inte att församlingarna fråntagits möjligheterna att samverka på annat sätt. Möjligheterna till frivillig samverkan mellan församlingarna har bl.a förts fram under utredningsarbetet. I SKU1998:3 sid 71, pekade exempelvis den s.k nivåutredningen på möjligheten att sluta olika typer av samverkansavtal eller att i annan juridisk form, t.ex genom en ekonomisk förening eller ett aktiebolag, driva viss verksamhet gemensamt.

Även 1999 års Kyrkomöte betonade frivilliga samverkansformer som ett alternativ till kyrkliga samfälligheter. Med hänvisning till detta avslogs på andra kyrkolagsutskottets hemställda motionen 1999:74 i vilken hemställdes att det i kyrkoordningen skulle intas bestämmelser för att möjliggöra en frivillig samverkan mellan flera församlingar.

Utskottet

De problem som aktualiseras i motion 2000:5 torde främst grunda sig på det faktum att kyrkoordningen inte tillåter det som tidigare gick under benämningen partiella samfälligheter. Enligt motionären finns det risk för att detta medför att annars nödvändiga indelningsförändringar inte kan genomföras. Enligt utskottet behöver detta dock ej bli fallet. Som framgått ovan finns det enligt kyrkoordningen inget som hindrar att församlingar och samfälligheter samverkar på annat sätt än genom den samfällighetsform som regleras i kyrkoordningen. Civilrättsliga samverkansavtal, ekonomisk förening eller aktiebolag är tänkbara modeller som kan komma ifråga för samverkan församlingar och samfälligheter emellan. Enligt vad utskottet inhämtat pågår i Församlingsförbundets regi ett projekt som syftar till att närmare studera dylika alternativa samverkansformer. Avsikten är att detta skall resultera i en skrift att användas av församlingar och samfälligheter som på olika sätt och inom olika samverksamhetsområden är intresserade av samarbete.

Motionären tar även upp de problem som kan uppstå om och när en indelningsändring medför att en församling blir utan begravningsplats eller får en begravningsplats som är dimensionerad för ett större behov än vad den församlingen har. Om så

skulle bli fallet finns som ovan nämnts en möjlighet för en huvudman att utföra uppgifter även på annan plats än inom förvaltningsområdet.

Mot nu angivna bakgrund och med hänsyn till 1999 års Kyrkomötes ställningstagande i nu aktuell fråga saknas anledning att bifalla motionen.

Finskspråkiga arbetet (motion 16)

Bakgrund

Av 2 kap 1 § kyrkoordningen framgår församlingarnas grundläggande uppgift och att församlingarna har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Stiftets grundläggande uppgift är enligt 6 kap 1 § att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Vad gäller ansvarsfördelningen i nu aktuellt hänseende mellan den lokala nivån och stiftet har Centralstyrelsen i sin av Kyrkomötet i denna del godtagna skrivelse CsSkr 1999:2 på sid 106–107 anfört följande:

Några remissinstanser efterlyser tydligare skrivningar vad gäller ansvarsfördelningen mellan församling och stift. Vi menar dock att det alltid är församlingarna som har det grundläggande ansvaret för sin verksamhet och för att den grundläggande uppgiften blir utförd på bästa sätt. Det är detta som anges i 2 kap om församlingen uppdrag (fjv avsnitt 8.2.1) och som också är tänkt att framgå av församlingsinstruktionen (se mer om denna i det följande, avsnitt 8.13.2). Självfallet finns det uppgifter som pga sin karaktär och de resurser som finns tillgängliga är särskilt lämpliga att på olika sätt hantera på stiftsnivån. Som har påpekats av några remissinstanser är verksamhet på teckenspråk och andra språk en sådan uppgift där stiftsnivån många gånger ger ett tillräckligt stort underlag för att exempelvis anställa någon för verksamheten. Att främjandet i en sådan situation även i framtiden bör kunna inbegripa att ha en person anställd inom stiftet för att hjälpa församlingarna med uppgiften anser vi självklart. Det viktiga är dock att det finns en medvetenhet, inte minst hos församlingarna, om att detta i grunden är deras ansvar. Detsamma gäller ansvaret för dem som vistas i församlingen där stiftet kan tänkas stödja församlingar med särskilda behov, bl a genom strukturbidrag som vi tidigare har nämnt. Begreppet *främja* avser att markera just detta.

Vad särskilt gäller församlingens ansvar för det finskspråkiga arbetet bör även framhållas att detta är sådant som särskilt skall beaktas vid utarbetandet av församlingsinstruktionen enligt 57 kap 5 §.

Utskottet

Utskottet vill inledningsvis göra det konstaterandet, vilket även framhållits i Centralstyrelsens ovan citerade uttalande, att församlingen har ansvaret för den lokala kyrkliga verksamheten. Detta inbegriper givetvis även verksamhet på andra språk än svenska. I motionen 2000:16 efterlyses någon form av centralt utfärdade rekommendationer och fördelningsnycklar för hur viss del av denna verksamhet, nämligen den finskspråkiga, skall finansieras. Enligt utskottet är det av grundläggande betydelse att värna om den ansvarsfördelning mellan de olika nivåerna i Svenska kyrkan som finns klarlagda i kyrkoordningen. Ett tillgodoseende av de i motionen framställda önskemålen skulle strida mot denna princip. Det måste vara församlingarna och stiftet själva som på eget ansvar och med de resurser bl a i form av eventuellt strukturbidrag,

som står till buds göra de för verksamhetens bästa nödvändiga prioriteringarna. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Pastoratsnämnd (motion 42)

Bakgrund

Enligt 4 kap 3 § skall det i varje flerförsamlingspastorat som ingår i en flerpastoratsamfällighet finnas en pastoratsnämnd. De närmare bestämmelserna om pastoratsnämndens uppgifter, hur den utses samt vad som i övrigt gäller för nämnden finns i 4 kap 33-37 §§.

Motivet till att pastoratsnämnd införts som ett obligatoriskt organ i ovan angivna flerförsamlingspastorat var enligt kyrkostyrelsen att det måste finnas ett organ på pastoratsnivån till vilken samfälligheten kan delegera uppgifter och beslut. Pastoratet som kyrkoherdens tjänstgöringsområde medför att detta tjänstgöringsområde även blir det område inom vilket också andra personalkategorier arbetar. Kyrkoherdens ansvar när det gäller samordning, tillsyn och ledning måste därför enligt centralstyrelsen tydliggöras. Detta har möjliggjorts genom tillskapandet av den för församlingarna i pastoratet gemensamma pastoratsnämnden med uppgiften att svara för vissa arbetsgivarfunktioner för sådan personal som är verksam inom församlingarna i pastoratet.

Utskottet

Som motiv för att vilja avskaffa pastoratsnämnden som ett lokalt obligatoriskt organ enligt kyrkoordningen åberopas i motionen 2000:42 främst förenklingsskäl. Utskottet är dock av den uppfattningen att pastoratsnämnder är ett nödvändigt organ för att kunna fullgöra arbetsgivarfunktionen på pastoratsnivån och därmed även bidra till ett tydliggörande av kyrkoherdens ansvar på denna nivå. Den lösning som motionären anvisar som alternativ är mot denna bakgrund inte genomförbar. Utskottet föreslår därför att motionen skall avslås.

Ålderspresident (motion 46)

Bakgrund

I kyrkoordningen saknas bestämmelser om vem som skall föra ordet vid sammanträde med kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige till dess att en ordförande utsetts. Inte heller kyrkolagen innehöll någon regel om detta. Däremot angavs att kyrkofullmäktige i en arbetsordning skulle meddela de ytterligare föreskrifter som behövdes för fullmäktiges sammanträde och ärendenas handläggning. En av de frågor som sålunda skulle regleras i den obligatoriska arbetsordningen var vem som skulle föra ordet till dess att ordförande utsetts. Detsamma gällde genom en hänvisningsbestämmelse även för stiftsfullmäktige.

Kyrkolagens bestämmelser om arbetsordning har ingen motsvarighet i kyrkoordningen. Trots detta kan fullmäktige naturligtvis antas egna föreskrifter för hur sammanträden skall genomföras och hur ärendena skall hanteras. En sådan föreskrift kan därvid vara frågan om vem som skall föra ordet till dess ordförande utsetts.

Det kan särskilt noteras att denna fråga aktualiserats i ett av de nyhetsbrev som ges ut i samarbete mellan Kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans församlingsförbund, Svenska kyrkan 2000. I nr 22/99 finns ett förslag till arbetsordning som bl a innehåller en bestämmelse om "ålderspresident". Bestämmelsen lyder:

Tills presidievalen har förrättats, tjänstgör som ordförande den som har varit ledamot i kyrkofullmäktige längst tid (ålderspresident). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid skall den äldste av dem vara ålderspresident.

Utskottet

Som konstaterats i motion 2000:46 saknas i kyrkoordningen en bestämmelse om ålderspresident. Enligt utskottet är detta inte någon nackdel. Som ovan framhållits är detta, men även andra detaljartade frågor, något som hellre bör regleras lokalt i en arbetsordning. Utskottets uppfattning är att kyrkoordningen inte bör tyngas med olika typer av detaljföreskrifter. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Kyrkoherde i samfällighet och indelningsdelegerade (motion 59)

Bakgrund

Enligt 5 kap 5 § kyrkoordningen ankommer det på kyrkoherdarna i en flerpastorats-samfällighet att genom omröstning välja en bland dem att vara ledamot i kyrkonämnden och en annan att vara ersättare. I samband med kyrkomötets behandling av Centralstyrelsens skrivelse i denna del avslög kyrkomötet på andra kyrkolagsutskottets hemställan en motion enligt vilken det borde ankomma på domkapitlet att bestämma detta. Motivet till kyrkomötets avslag var att det låg ett värde i att beslut av detta slag fattades av de berörda kyrkoherdarna, se 2 KL 1999:1 sid 104.

Vad gäller den prästerliga representationen i indelningsdelegerades arbetsutskott föreskriver kyrkoordningen i 37 kap 52 § andra stycket att, i den mån flera präster kan komma ifråga, ledamotskapet skall tillkomma den person som varit kyrkoherde längst, alternativt om ingen har varit kyrkoherde, den som varit anställd som präst längst.

Utskottet

I motion 2000:59 hemställs om en ordning som skulle innebära att det borde ankomma på stiftsstyrelsen att inom ramen för stiftets främjande och tillsynsansvar utse den för tillfället mest lämpade kyrkoherden i nu aktuella organ. Motionären menar att varken ålder eller omröstning kan vara den lämpligaste urvalsgrunden. Utskottet har i viss mån förståelse för dessa synpunkter men anser att det för närvarande inte finns skäl att vidta några åtgärder i den av motionären önskade riktningen. Motionen bör därför avslås.

Kyrkvärdar (motion 61)

Bakgrund

Av 4 kap 24 § kyrkoordningen framgår att kyrkorådet skall utse kyrkvärdar och att minst två av dessa skall utses bland ledamöterna och ersättarna i rådet. Enligt kyrkolagen räckte det med att minst en av kyrkvärdarna skulle utses ur kyrkorådskretsen. Som motiv för den nya ordningen har centralstyrelsen i sin skrivelse CsSkr 1999:3 del 2 sid 2-96 anfört att det är viktigt med ett personsamband genom kyrkvärdarna mellan kyrkorådet som församlingens styrelse och den gudstjänstförande församlingen och att detta blir tydligare med den föreslagna ändringen.

Vid 1999 års kyrkomötes behandling av centralstyrelsens förslag i denna del av- slogs på andra kyrkolagsutskottets hemställan, en motion med yrkande om att det borde räcka med att minst en av kyrkvårdarna skall utses bland ledamöterna och ersättarna i rådet. Som skäl för sin hemställan om avslag hänvisade utskottet till vad centralstyrelsen anfört samtidigt som utskottet konstaterade den möjlighet som alltid står tillbuds, att utse gudstjänstvärdar, ett uppdrag som inte är reglerat i kyrkoord- ningen.

Utskottet

I motion 2000:61 yrkas en ändring av 4 kap 24 § kyrkoordningen som syftar till en återgång till den ordning som gällde enligt kyrkolagen, dvs att minst en av kyrkvär- darna skall utses ur kyrkorådskretsen. Utskottet delar den uppfattning Kyrkostyrelsen redovisat i sina motiv för den nu gällande ordningen. Personsambandet är viktigt. Det måste finnas en stark koppling mellan kyrkorådet som församlingens styrelse och den gudstjänstfirande församlingen. Av detta skäl avstyrker utskottet bifall till motionen.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer utskottet

1. beträffande *kyrkliga indelningsenheter och begravningslagen*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:5,
2. beträffande *finskspråkiga arbetet*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:16,
3. beträffande *pastoratsnämnd*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:42,
4. beträffande *ålderspresident*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:46,
5. beträffande *kyrkoherde i samfällighet och indelningsdelegerade,*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:59
6. beträffande *kyrkvårdar*
att Kyrkomötet avslår motion 2000:61.

Uppsala den 18 maj 2000

Evert Josefsson

Patrik Tibbling

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Göte Karlsson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Ulla Eriksson

Biskoparna Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets över- lägningar.

Till organisationsutskottet har hänvisats Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2000:6, vari Kyrkostyrelsen föreslår Kyrkomötet besluta

att med godkännande lägga redovisningen i Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:6 till handlingarna.

Skrivelsen

I skrivelsen behandlar Kyrkostyrelsen 1999 års kyrkomötes beslut att uppdra åt Centralstyrelsen att till Kyrkomötet år 2000 analysera och klargöra de inbördes relationerna mellan Kyrkomötet, Kyrkostyrelsen och nämnderna under Kyrkomötet samt föreslå de förändringar och åtgärder som är erforderliga.

Med hänsyn till att Kyrkoordningen endast varit i kraft sedan den 1 januari 2000 konstaterar Kyrkostyrelsen att det nu saknas egentliga förutsättningar för att göra någon annan analys av de inbördes relationerna mellan Kyrkomötet, Kyrkostyrelsen och nämnderna under Kyrkomötet än den som redovisades i utredningsarbetet och i Centralstyrelsens skrivelse till 1999 års Kyrkomöte.

Utskottet

Utskottet delar Kyrkostyrelsens uppfattning om att skrivelsen skall läggas till handlingarna och tillstyrker därmed förslaget.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet beslutar med godkännande lägga redovisningen i Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:6 till handlingarna.

Uppsala den 19 maj 2000

Evert Josefsson

Lena Källgren Rommel

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Börje Henriksson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson och Ulla Eriksson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Tillsyns- och uppdragsutskottets
betänkanden
TU 2000:1–18

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

- 2000:1 Yrkeslegitimation för präster och diakoner
- 2000:2 Svenska kyrkans församlingsförbund som företrädare för kyrkliga arbetsgivare
- 2000:3 Introduktionsår för diakoner
- 2000:4 Utlandssvenskars kyrkotillhörighet
- 2000:5 Tillsättning av domprost
- 2000:6 Förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda
- 2000:7 Prästers tjänstgöring på landsbygden
- 2000:8 Alternativa karriärvägar för präster
- 2000:9 Behörighetsprövning av pastorsadjunkter
- 2000:10 Kyrkomusikertjänster
- 2000:11 Utökade delegationsmöjligheter för domkapitlet
- 2000:12 Marias förbön
- 2000:13 Prästskjortors färg
- 2000:14 Främjande av en reformatorisk process
- 2000:15 Benämningen Svenska kyrkan
- 2000:16 Kyrkomötets sanktionsmöjligheter
- 2000:17 Svenska kyrkans gemensamma arkiv
- 2000:18 Register för tillsyn över präster och diakoner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:2 om yrkeslegitimation för präster och diakoner. Utskottet ser det som angeläget att en legitimationshandling tas fram. Det bör övervägas ytterligare bl.a. vilka personer som en för Svenska kyrkan gemensam legitimationshandling bör avse. Utskottet föreslår att Kyrkostyrelsen ges ansvaret att fullfölja det tidigare påbörjade arbetet.

Motionen

I motion 2000:2 av Britas Lennart Eriksson m.fl. om yrkeslegitimation för präster och diakoner hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att utforma en för hela Svenska kyrkan gemensam yrkeslegitimation för vigda till det kyrkliga ämbetet.

Bakgrund

Som redovisas i motion 2000:2 beslutade 1989 års ombudsmöte att uppdra åt styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV) att utreda utformningen av ett Svenska kyrkans id-kort (OMot 1989:544, OI 1989:55, oskr 1989:13). Motionen syftade till att en präst genom arbetsgivarens försorg skulle tilldelas ett legitimationskort som visade att vederbörande är präst i Svenska kyrkan. Informationsutskottet menade att frågan rörde flera medarbetargrupper. Utskottet framhöll också att det behövde belysas om det var en sak som borde skötas på församlingsnivå eller centralt.

Ärendet från 1989 års ombudsmöte överlämnades till Församlingsnämnden, vilken presenterade ett förslag 1993. Efter ytterligare beredning i styrelsens kansli sändes ett förslag på remiss till stiftsstyrelserna. Där föreslogs för att få en rationell hantering att stiftsstyrelserna skulle svara för utfärdande av id-kort. Den lösningen valdes efter kontakter med tillverkare av id-kort som menade att det inte var bra att lägga hanteringen på för små enheter. Arbetsgivarna skulle avgöra vem som skulle få ett id-kort. Remissbehandlingen gav en splittrad bild. Inte minst delade sig meningarna ifråga om vilken eller vilka kategorier ett id-kort skulle avse.

Frågan återkom i en motion till 1998 års ombudsmöte om legitimationshandling för präster och diakonal personal (OMot 1998:513, OK 1998:503). I kulturutskottets betänkande redovisades behandlingen av skrivelsen från 1989 års ombudsmöte. Vidare angavs att styrelsen för SFRV bedömt att frågan borde få en samlad lösning i anslutning till det regelverk som skulle gälla i Svenska kyrkan fr. o. m. år 2000. Utskottet menade att förutsättningarna då rimligen skulle kunna underlätta en samordnad handläggning av personalfrågorna i Svenska kyrkan. Kulturutskottet ställde sig positivt till en legitimationshandling för alla präster och diakoner men avvisade tanken på att legitimeringen skulle omfatta all diakonal personal. Med hänvisning till vad som anförts föreslog utskottet att motion 1998:513 skulle avslås. Detta blev också om-

budsmötets beslut. Det har dock inte gjorts något ställningstagande i frågan om idkort/legitimationshandling i anslutning till beslutet om kyrkoordning.

Utskottet

Det finns uppenbart ett behov av en legitimationshandling av det slag som efterfrågas i motionen. Den tidigare behandlingen i ombudsmötet av motsvarande motioner pekar också detta. Tillsyns- och uppdragsutskottet finner det angeläget att ärendet nu förs vidare och leder till konkreta åtgärder.

Utifrån utskottets behandling av motion 2000:2 står det klart att det finns några frågor som behöver övervägas ytterligare. En fråga gäller vilken personkrets en legitimationshandling skall avse. I motionen talas om yrkeslegitimation för präster och diakoner. Det bör enligt utskottets mening inte vara fråga om en legitimationshandling som avser alla som är behöriga att utöva ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. Den bör gälla dem som har en kyrklig anställning eller i varje fall ett tydligt definierat särskilt uppdrag. Det finns skäl som talar för att det som föreslås i motionen skall vara en legitimationshandling som gäller präster och diakoner. De som givits ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst står under tillsyn av biskop och domkapitel och deras behörighet prövas i en särskild ordning. De har också en i kyrkoordningen reglerad tystnadsplikt. Det finns också skäl som talar för att inte göra begränsning till präster och diakoner. Andra anställda i församlingarna har också uppgifter där en legitimationshandling är av stor betydelse. Det gäller inte minst alla som i olika sammanhang gör hembesök eller på annat sätt företräder kyrka och församling i möte med enskilda personer.

En annan fråga gäller ansvaret för att ta fram och utfärda en legitimationshandling. Enligt utskottets mening talar mycket för att det skall vara en handling som är utformad så att den är gemensam för hela Svenska kyrkan. Därmed blir det naturligt att det är en uppgift för den nationella nivån att ta fram denna. Blir det fråga om en yrkeslegitimation för präster och diakoner är det naturligt att stiftet med sitt tillsynansvar ska ha ett ansvar vid utfärdandet av en legitimationshandling för en viss person. Med den koppling till en anställning eller särskilt uppdrag som utskottet förordar bör kostnaden falla på arbetsgivaren som därmed också har att besluta om en viss person skall ges en legitimation. Legitimationshandlingen är inte att se som en personlig egendom utan tillhör arbetsgivaren/uppdragsgivaren. Blir det fråga om en vidare personkrets än enbart präster och diakoner bör även det fulla ansvaret för att utfärda legitimationen ligga hos arbetsgivaren.

Det har inte varit möjligt att inom ramen för en begränsad utskottsberedning slutligt ta ställning till de frågor som här redovisas. Härtill kommer att fortsatta överväganden kan visa på att det finns ytterligare frågor att ta ställning till. Med hänsyn till ärendets karaktär och tidigare behandling bör det inte krävas någon längre tid för att komma fram till konkreta resultat. Vad gäller den mer praktiska hanteringen torde det inte möta några svårigheter att ta fram en legitimationshandling med hjälp av företag som tillverkar motsvarande handlingar för andra organisationer av olika slag.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det bör vara en uppgift för Kyrkostyrelsen att ansvara för att en legitimationshandling tas fram. Det bör också lämnas till Kyrkostyrelsen att besluta om vilken personkrets en för Svenska kyrkan gemensam legitimationshandling skall avse och den närmare hanteringen i övrigt.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 2000:2.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andréén, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2000:4, 2000:12 och 2000:38. Utskottet finner inte skäl till ändring av bestämmelserna om en gemensam arbetsgivarorganisation. Utskottet konstaterar att formerna för förhandlingar om prästlöner är en väsentlig del i den samlade lösningen avseende prästernas anställningsförhållanden. Utskottet föreslår att motionerna avslås.

Motionerna

I motion 2000:4 av Yngve Kalin om tvånget att församlingar och samfälligheter skall representeras av Svenska kyrkans Församlingsförbund i arbetsgivarfrågor hemställs
att kyrkoordningens 34 kap. 6 § ges ett sådant innehåll att församlingarna och samfälligheterna kan ingå kollektivavtal utan att det sker genom ett obligatorium genom Svenska kyrkans Församlingsförbund.

I motion 2000:12 av Göran Wahlström m.fl. om löneförhandlingsrätt när det gäller prästerna hemställs

att Kyrkomötet fattar erforderliga beslut och ändringar av 34 kap. 6 § kyrkoordningen i syfte att göra det möjligt för de församlingar och samfälligheter som önskar att själva förhandla om prästernas löneförmåner på samma sätt som gäller för övriga anställda hos samma arbetsgivare.

I motion 2000:38 av Joakim Svensson och Jan-Anders Ekelund om Svenska kyrkans Församlingsförbund som arbetsgivarorganisation hemställs

att Kyrkomötet beslutar att 6 § i 34 kap. utgår ur kyrkoordningen

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:1), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

Fram till den 1 januari 2000 hade större delen av Svenska kyrkans personal vad som brukade kallas kyrkokommunal anställning. Detta innebär att de hade ett anställningsavtal med en kyrkokommun, alltså en församling eller en samfällighet. Samtliga kyrkokommuner hade valt att låta sig företrädas av Svenska kyrkans Församlingsförbund – tidigare Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund. Förbundet tecknade på den grunden som arbetsgivarorganisation kollektivavtal med berörda fackliga organisationer.

Arbetsgivarfunktionerna för dem som innehade prästtjänster i pastorat och stifts-samfälligheter var delade mellan statliga och kyrkokommunala organ. Arbetsgivarverket företrädde de kyrkliga kommunerna i deras egenskap av arbetsgivare för prästerna vad gäller förhandlingar, ingående och uppsägning av kollektivavtal om avlöningsförmåner, beslut om vissa stridsåtgärder samt även i vissa arbetsrättsliga tvister. Bestämmelser om detta fanns i 32 kap. 11 § kyrkolagen.

Av lagen (1999:289) om Svenska kyrkans personal vid relationsändringen följde att de rättigheter och skyldigheter på grund av anställningsavtal och anställningsförhållanden som gällde vid tidpunkten för relationsändringen övergick till enheterna församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift inom trossamfundet Svenska kyrkan. Detta medförde bl. a. att samtliga kyrkoherdar och komministrar – liksom anställda med kyrkokommunalt reglerade anställningar i och med de ändrade kyrkostatrelationerna blev anställda hos församlingar och samfälligheter i deras nya rättsliga gestalt.

I utredningsarbetet om kyrkoordningen angavs i det s.k. ”prästpaketet” ett antal inomkyrkliga villkor för att ha ett samlat arbetsgivarskap för samtliga arbetstagare verksamma hos församlingarna. De olika delarna i den samlade lösningen syftade till ett bibehållande av Svenska kyrkans episkopala struktur även när kyrkoherdar och komministrar fullt ut är lokalt anställda. Församlingsförbundets ställning som i kyrkoordningen reglerad företrädare för de kyrkliga arbetsgivarna var ett av villkoren i den samlade lösningen. I betänkandet Personal, tillsyn, överklagande (Svenska kyrkans utredningar 1998:6) sid. 50 sägs härom följande:

En gemensam arbetsgivarorganisation för alla församlingar, samfälligheter, stift och rikskyrkliga organ skall ha en i kyrkoordningen föreskriven fullmakt att sluta kollektivavtal. Även om det skulle vara möjligt med någon annan så föreslår vi att Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund (Pastoratsförbundet) skall ges denna roll. Den lokala lönebildningen för prästerna bör enligt vår uppfattning hanteras av förbundets stiftsavdelningar efter hörande av domkapitlet. Genom denna konstruktion ökas det lokala inflytandet över lönebildningen samtidigt som risken för en okontrollerbar lönedifferentiering – ”feta och magra pastorat” – minskas.

I Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan re-do visade styrelsen sina skäl för att föreslå att Församlingsförbundet enligt bestämmelser i kyrkoordningen företräder de kyrkliga arbetsgivarna. Frågan om en gemensam arbetsgivarorganisation behandlas i volym 2 sid. 57 ff. i skrivelsen. Där sägs bl.a. följande:

Vi utgår från att de allmänna anställningsvillkoren för alla kyrkligt anställda kommer att regleras i ett gemensamt kollektivavtal på motsvarande sätt som sker på andra sektorer av arbetsmarknaden. När det gäller prästernas anställningsförhållanden anser vi det vara av stort värde att lönebildningen i likhet med nuvarande ordning sker ”på stiftsnivå”. Därigenom kan risken minska för en lönedifferentiering som mera grundas på skillnader mellan olika pastorats betalningsförmåga än på vedertagna principer för individuell lönesättning såsom befattningens ansvarsnivå och svårighetsgrad samt den anställdes prestation och duglighet. Handläggningen på stiftsnivå och med yttranderätt för domkapitlet skall också ses som en åtgärd i syfte att utesluta risken att den lokala arbetsgivaren i lönesättningen ger uttryck för missnöje som kan hänföra sig till ämbetsutövningen. Vi finner också detta förslag ägnat att minska den oro för prästernas stora beroende av den lokala arbetsgivaren som bl. a. Kyrkans Akademikerförbund givit uttryck för.

Centralstyrelsen konstaterade vidare att flera remissinstanser hade ställt sig frågande till det föreslagna obligatoriet. Av remissammanställning framgick samtidigt att en betydande majoritet, 73 % av inkomna remissvar, utan några invändningar hade sagt ja till utredningsförslaget. Centralstyrelsen pekade på att Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund redan var central arbetsgivarorganisation vad avser all kyrkokommunal personal och var även företrätt i samtliga de förhandlingsdelegationer på stiftsplanet som hanterade frågorna om prästlöner. Centralstyrelsen fann det därför naturligt att denna organisation skulle bli central arbetsgivarpart i det för alla kyrkligt anställda gemensamma kollektivavtal som styrelsen utgick från skulle komma till stånd.

Vissa remissinstanser menade att utredningsförslaget syftade till en centralisering av lönebildningen. Centralstyrelsen angav att detta inte var avsikten.

Bestämmelser om delegering av ansvar för lokala förhandlingar ingår i Församlingsförbundets (Pastoratsförbundets) stadgar. Den lokala arbetsgivaren avgör om lokala förhandlingar skall ske i församling/samfällighet eller gemensamt i Församlingsförbundets stiftsförbund. När det gäller förhandlingar avseende prästerna skall dock dessa hanteras på stiftsnivå med respektive stiftsförbund i stället för (med nuvarande statliga avtal) domkapitlet som arbetsgivarpart. Beträffande lokala yttranden över bl.a. prästernas löner har vi erfarit att detta ingår i Församlingsförbundets organisationsförslag. Antagna stadgar och förbundsstyrelsens rekommendationer för stiftsförbundens arbetsuppgifter och organisation fr.o.m. den 1 januari 2000 innehåller uppdrag för stiftsförbunden att samla in underlag och yttranden från församlingar och samfälligheter. Detta gäller både förhandlingar om prästernas löner och om löner för övriga anställda i de fall stiftsförbundet har förhandlingsuppdrag för dessa.

Förslaget i Centralstyrelsens skrivelse överensstämde helt med de bestämmelser som nu gäller enligt 34 kap. 6 § kyrkoordningen.

- 6 § När en församling, en samfällighet eller ett stift är arbetsgivare skall Svenska kyrkans församlingsförbund
1. företräda arbetsgivaren när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal,
 2. avgöra frågor om lockout eller andra stridsåtgärder vid konflikter om sådana kollektivavtal,
 3. företräda arbetsgivaren i tvister om sådana kollektivavtal eller om påföljder vid konflikter om sådana avtal, och
 4. i anslutning till ingångna kollektivavtal företräda arbetsgivaren i fråga om sådana arbetstagare som inte är medlemmar i någon avtalslutande arbetstagarorganisation.
- Svenska kyrkans församlingsförbund skall på motsvarande sätt företräda Svenska kyrkan som arbetsgivare för personalen i kyrkokansliet.

Församlingsförbundet som obligatorisk företrädare för de kyrkliga arbetsgivarna togs upp i tre motioner till 1999 års kyrkomöte. I motionerna 1999:41 och 189 föreslogs att bestämmelserna helt skulle utgå. I motion 1999:147 föreslogs att det skulle finnas bestämmelser i kyrkoordningen om att en gemensam arbetsgivarorganisation skall finnas. Vilken denna är skulle dock inte anges i kyrkoordningen utan genom ett särskilt beslut av Kyrkomötet. Kyrkomötet följde andra kyrkolagsutskottets förslag i betänkandet 2 KL 1999:1 Kyrkoordning för Svenska kyrkan och avslog alla tre motionerna. Utskottet menade att det lokala inflytandet över lönesättningen skulle komma att öka även om inte församlingen/samfälligheten gavs frihet att själv löneför-

handla. ”För den samlade lösningen rörande prästanställningen är frågan om lönebildningen för prästerna inte oväsentlig.”

Den närmare ansvarsfördelningen för olika typer av förhandlingar och överenskommelser om avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras inte i kyrkoordningen. Det har dock i arbetet med kyrkoordningen förutsatts, såsom tidigare framgått, att lönebildningen för präster ska hanteras på stiftsplanet. I enlighet härmed har Församlingsförbundets styrelse uppdragit åt Församlingsförbundets stiftsförbund att vad gäller präster genomföra löneöversynsförhandlingar hos medlem/arbetsgivare i respektive stift. Detta uppdrag gäller även lönesättning i samband med nyanställning. Domkapitlet skall yttra sig över förslag till lönesättning och lönebildning för enskilda befattningshavare. Överenskommelse om formerna för domkapitlets yttrande träffas mellan respektive stiftsförbund och domkapitel. För övriga anställda lokalt och i stiftet har det inte skett någon förändring i ansvarsfördelningen beträffande löneöversynsförhandlingar. Vad avser Kyrkostyrelsens anställda har Kyrkostyrelsen för all personal fått i uppdrag att löneöversynsförhandla och lönesätta i samband med nyanställning.

Utskottet

I bakgrundsbeskrivningen har redovisats skälen för Kyrkomötets beslut om en gemensam arbetsgivarorganisation och att detta beslut avsåg en integrerad del i den samlade lösningen av frågan om prästernas ändrade anställningsförhållanden. Kyrkomötet lade stor vikt vid att de olika inslagen i denna reform är att se som en helhet. Som Läronämnden konstaterar skulle detta vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

I motionen 2000:4 framförs invändningar mot ”tvånget att församlingar och samfälligheter skall representeras av Församlingsförbundet i arbetsgivarfrågor”. Yrkan- det i motionen 2000:38 om att bestämmelsen i 34 kap 6 § kyrkoordningen skall utgå grundas dels på en principiell invändning mot att reglera frågor av denna typ i kyrkoordningen, dels på en ”praktisk invändning” relaterad till att Församlingsförbundet ”visat sig inte kunna genomföra den sig påtagna uppgiften på ett sätt som Kyrkomötet hade all rätt att förvänta” varmed åsyftas slutandet av kollektivavtal avseende prästernas anställningsvillkor.

Utskottet finner inte några skäl till ett annat synsätt än det som låg till grund för förra årets beslut. Det är naturligt att trossamfundet Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar har en gemensam arbetsgivarorganisation och att de allmänna anställningsvillkoren för alla kyrkligt anställda regleras i ett gemensamt kollektivavtal.

Att denna organisation skall vara Församlingsförbundet finner utskottet också naturligt mot bakgrund av förbundets mångåriga ställning som arbetsgivarorganisation vad avser all tidigare kyrkokommunalt anställd personal och förbundets medverkan redan tidigare vid regleringen av prästernas lönefrågor. Antalsmässigt utgör dessa båda kategorier ca 24 000 resp ca 3000 personer. Vad gäller den i motionen 2000: 38 framförda ”praktiska invändningen” vill utskottet notera att en generell förutsättning för att ett avtal mellan två parter skall komma till stånd är att det accepteras av dem båda.

I motionen 2000:12 behandlas formerna för reglering av löneförmåner för präster. Motionärerna yrkar att församlingar och samfälligheter skall ha möjligheter att själva förhandla i sådana frågor på samma sätt som för övriga anställda hos samma arbetsgivare.

Att lönebildningen för präster skall hanteras på stiftsplanet var en av förutsättningarna för och en del av den samlade lösningen beträffande prästernas anställningsvillkor. I Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) har anförts att därigenom risken minskas för en lönedifferentiering som mera grundas på betalningsförmågan hos det enskilda pastoratet än på arbetsuppgifternas omfattning och svårighetsgrad samt den anställdes prestation och duglighet. Samtidigt som domkapitlet enligt motiveringen till kyrkoordningen skall ha rätt till yttrande skall också enligt Församlingsförbundets delegationsregler församlingen/samfälligheten höras i dessa ärenden. Det noteras att Kyrkans Akademikerförbund inför det utskott som förra året beredde frågan lade stor vikt vid att lönefrågorna skulle hanteras på detta sätt.

I formellt hänseende regleras inte förfarandet avseende löneförhandlingar för präster genom någon paragraf i kyrkoordningen utan genom den ”arbetsgivarnyckel” som Församlingsförbundet beslutat om. Läronämnden berör i sitt yttrande frågor om rollfördelning m.m. mellan arbetsgivarorganisationen och biskop och andra stiftsorgan. Utskottet anser det viktigt att dessa frågor uppmärksammas.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:4, 2000:12 och 2000:38

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Carina Etander Rimborg reserverar sig mot utskottets avstyrkande av motionerna 2000:4, 2000:12 och 2000:38. I reservationen anför följande:

Det borde stå varje församling fritt att själv bestämma hur man vill bli företrädd som arbetsgivare.

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att

utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivarroll med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sammantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsystemet gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsystemet uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

TU 2000:2

Bilaga 1

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnemark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:11 om introduktionsår för diakoner. Utskottet finner det angeläget att stiftets och biskopens ansvar för de nyvigda under deras första tid som diakoner konkretiseras. Olika modeller kan väljas, och utskottet är inte berett att nu ta ställning för den lösning som föreslås i motionen. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:11 av Gunnar Prytz om introduktionsår för diakoner hemställs

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om introduktionsår för diakoner.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:5), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

Den i motionen aktualiserade frågan har inte behandlats närmare i arbetet med kyrkoordningen. Det har inte funnits något förslag om en motsvarighet för diakonerna till den ordning med en inledande tjänstgöring som pastorsadjunkt som gäller för präster. Skillnaden på denna punkt och därmed också, som noteras i motionen, beträffande förutsättningarna för vigning behandlas i Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan volym 2 sid. 224 f.

Den som vigs till präst skall första året efter sin prästvigning tjänstgöra som pastorsadjunkt. Det finns inte någon motsvarande utbildningstjänst i stiftet för diakoner. I 32 kap. 6 § sägs att domkapitlet i diakonexamen får pröva den som skall tjänstgöra som diakon inom stiftet. Den närmare innebörden av detta i olika situationer när diakonkandidater önskar genomgå diakonexamen har domkapitlet att pröva. Grundläggande är att var och en som vigts till tjänare åt evangelium i kyrkan skall ha en tydlig relation till kyrka och församling oavsett vilken anställningsform han eller hon har. Det avgörande för att behålla befogenheten att fullgöra ett uppdrag inom kyrkans ämbete är att den en gång kallade, vigde och sände prästen, biskopen eller diakonen är beredd att leva i enlighet med sina avgivna vigningslöften i den livslånga tjänsten. Dopet som den för alla gemensamma och grundläggande vigningen och att kyrkan fullgör sin kallelse och är närvarande genom alla som lever med i hennes liv riskerar att fördunklas om de som genom vigningen får ett särskilt uppdrag primärt skall fullgöra detta i arbetsuppgifter ”ute i samhället”. Vigning till samhällstjänst innebär risk för kvalitetstänkande i

förhållande till de döpta och kan medföra svårigheter när det gäller att stärka den kallelse och det tjänande som kyrkans folk gemensamt har. Vid antagningen av kandidater att vigas till diakonens uppdrag behöver därför beaktas om det i den befattning som är aktuell finns möjlighet till en tydlig relation till församling och kyrka.

Kyrkoordningen innehåller endast ett par bestämmelser som särskilt gäller pastorsadjunkter. Det framgår av 34 kap. 4 § att pastorsadjunkt är en befattning som präst i ett stift. Där sägs nämligen att det för varje stift skall finnas anställda det antal präster (stiftsadjunkter, kontraktsadjunkter och pastorsadjunkter) som stiftsstyrelsen bestämmer. Vidare anges i 34 kap. 10 § som ett behörighetsvillkor för att anställas som komminister att ha varit anställd som pastorsadjunkt i ett år.

Utskottet

Vid utskottets överläggning kring motionsförslaget om ett introduktionsår för diakoner har konstaterats att det finns ett samband mellan detta och den pågående översynen av utbildningarna med anledning av utvärderingen av utbildningsreformen (ÖSUT). Enligt direktiven har en av arbetsgrupperna i ÖSUT till uppgift att undersöka samverkansmomenten i de kyrkliga utbildningarna och se över praktik och handledningsmöjligheter före, under och efter utbildningarna. Översynsarbetet skall vara klart år 2002 och resultatet av arbetet kommer då att remissbehandlas innan ett slutligt förslag läggs fram.

Vidare kan konstateras att även om diakonatet med kyrkoordningen är reglerat som ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst följer därav inte att det på alla punkter behöver gälla samma bestämmelser för diakoner som för präster. Viss tid kan behöva gå innan det är möjligt att ta ställning till om de bestämmelser om diakonatet som nu finns i kyrkoordningen bör få ytterligare konsekvenser. I såväl motionen som i Läronämndens yttrande Ln 2000:5 framhålls stiftets och biskopens ansvar för de nyvigda under deras första tid som diakoner. Utskottet anser också att det här finns en viktig uppgift för stift och biskop men menar i likhet med Läronämnden att olika modeller kan väljas. Motionsförslaget om ett introduktionsår är en sådan möjlighet. Det kan bl.a. konstateras att det skulle leda till nya kostnader för stiftet av i vissa fall relativt stor omfattning. Utskottet är inte berett att för närvarande förespråka någon viss modell i fråga om ansvarstagandet för nyvigda diakoner. Det får förutsättas att stiftet prövar olika vägar och att det sker ett utbyte av erfarenheter på detta område bl.a. genom Biskopsmötet. När ytterligare erfarenheter har vunnits kan övervägas om det skall finnas en för alla stift gemensam modell för introduktionen av diakoner.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:11.

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:5

om introduktionsår för diakoner

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:11 rörande introduktionsår för diakoner.

Stiften – biskop och domkapitel – har ett särskilt ansvar rörande dem som söker sig till vigningstjänsten. Kallelsen, lämpligheten och behörigheten prövas. Vigningen sker av biskopen. Stiftet har här en sändande uppgift i förhållande till församlingen.

Det är viktigt att stiftet har konkreta möjligheter att – utöver det ansvar stiftet har för alla vigda – följa upp vigningen under en inledande period. Olika modeller kan väljas för att genomföra detta särskilda ansvarstagande från stiftets sida.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2000:13 och 2000:25. Utskottet konstaterar dels att frågor som aktualiseras av motionerna behandlas i den pågående SKUT-utredningen, dels att det i kyrkoordningen finns bestämmelser om utlandssvenskars kyrkotillhörighet. Utskottet föreslår att motionerna avslås.

Motionerna

I motion 2000:13 av Nils Gårder om kyrkotillhörighet för svenska medborgare som ej är kyrkobokförda i Sverige m.m. hemställs

att Kyrkomötet hos Kyrkostyrelsen begär att en utredning görs av frågan om kyrkotillhörighet för personer som inte är bosatta i landet samt av frågan om vilket informationsbehov som finns beträffande dessa personers ställning i vad avser avgifter m.m.

I motion 2000:25 av Ann-Marie Nilsson och Börje Henriksson om utlandssvenskars tillhörighet i Svenska kyrkan hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att klargöra de bestämmelser som gäller för en utlandssvensk för att tillhöra Svenska kyrkan.

Bakgrund

Bestämmelser om kyrkotillhörighet finns i kyrkoordningens 29 kap. I 1 § anges vem som får tillhöra Svenska kyrkan.

1 § En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen får besluta att även någon annan person får tillhöra Svenska kyrkan.

I det följande redovisar utskottet hur hanteringen sker i kyrkotillhörighetsregistret när någon som tillhör Svenska kyrkan flyttar utomlands och vad som sker när någon flyttar tillbaka till Sverige. Utskottet har inte närmare prövat frågan om detta förfarande fullständigt uttrycker kyrkoordningens bestämmelser.

När en svensk medborgare som tillhör Svenska kyrkan flyttar utomlands och inte längre är folkbokförd i Sverige kvarstår den personen som tillhörig Svenska kyrkan. Ansvar för kyrkobokföringen för dessa personer ligger hos Kyrkostyrelsen. Frågor om inträde i och utträde ur Svenska kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige prövas enligt 6 § av Kyrkostyrelsen. Vid återinflyttning i landet förs en svensk medborgare som bott utomlands och tillhör Svenska kyrkan till sin folkbokföringsförsamling genom den samkörning som sker mellan Riksskatteverkets och kyrkotillhörighetsregistret.

När någon som tillhör Svenska kyrkan och inte är svensk medborgare flyttar från Sverige finns den personen kvar i kyrkotillhörighetsregistret om han eller hon döpts eller konfirmerats i Svenska kyrkans ordning. Om en sådan person återflyttar till Sverige

aviseras kyrkoherden som har att kontakta personen i fråga och undersöka om han/hon vill vara tillhörig Svenska kyrkan. Om han/hon vill det registreras tillhörigheten.

I fråga om konsekvenserna av kyrkotillhörigheten för den som inte är folkbokförd i Sverige kan konstateras att kyrkoordningen medfört den förändringen att valbarhet inte längre gäller vid val till Kyrkomötet. Enligt 29 kap. 1 § kyrkolagen (1992:300) kunde bara den som, tillhörde Svenska kyrkan och hade fyllt 18 år vara ledamot eller ersättare för ledamot i Kyrkomötet. I 33 kap. 4. kyrkoordningen finns därtill bl.a. angivet att den som väljs till ett uppdrag som förtroendevald på den nationella nivån skall vara folkbokförd i landet.

Beträffande rätten för den som tillhör Svenska kyrkan att få del av de kyrkliga handlingarna och avgifter i sådana sammanhang så har frågan om behandlingen av utlandssvenskar inte uppmärksamats särskilt i arbetet med kyrkoordningen. I betänkandet Ekonomi och egendom (Svenska kyrkans utredningar 1998:5) har däremot tagits upp frågor avseende dem som inte tillhör Svenska kyrkan men en kyrka som hör hemma inom Borgå-gemenskapen. Det som utredningen anfört på denna punkt kan noteras som en bakgrund även när frågan gäller utlandssvenskar såvitt gäller avgiftsfrågor i samband med kyrkliga handlingar.

En särskild fråga rör dem som tillhör andra kyrkor som omfattas av den s.k. Borgå-överenskommelsen (de anglikanska kyrkorna i Storbritannien och Irland samt de övriga lutherska kyrkorna i Norden och Baltikum). Genom överenskommelsen har kyrkorna ömsesidigt förpliktat sig bl.a. att välkomna varandras medlemmar att motta pastorala tjänster och att betrakta döpta medlemmar av alla kyrkorna som medlemmar i den egna kyrkan. Rätten att få kyrkliga handlingar utförda inom Svenska kyrkan torde mot denna bakgrund gälla även för sådana kyrkotillhöriga som genom dopet upptagits i någon av de övriga kyrkor som omfattas av Borgå-överenskommelsen. Enligt vår mening bör sådana medlemmar i dessa sammanhang behandlas på samma sätt som kyrkotillhöriga i en annan församling; de bör ha rätt till avgiftsfritt dop och mot avgift till övriga kyrkliga handlingar. I sammanhanget bör noteras hur den av oss föreslagna obligatoriska clearingen för begravningsgudstjänster fungerar för en avliden person som tillhört någon av de kyrkor som omfattas av Borgå-överenskommelsen. En följd av våra förslag att dödsboet efter den som tillhört Svenska kyrkan har rätt till begravningsgudstjänst utan extra kostnad även i annan församling än hemförsamlingen (och av Borgå-överenskommelsens uttalande att övriga kyrkors tillhöriga skall behandlas som de egna kyrkotillhöriga) är att sådana utlänningar har rätt till begravningsgudstjänst utan kostnad för dödsboet. Samtidigt kan den församling där gudstjänsten äger rum inte fordra ersättning för detta från annat håll. Skulle någon församling i stor omfattning komma att drabbas av kostnader på denna grund, bör detta utgöra skäl för extra utjämningsbidrag. (Betänkandet Ekonomi och egendom sid. 89).

Frågor som aktualiseras genom motionerna om utlandssvenskars kyrkotillhörighet är också aktuella i SKUT-utredningen, verksamhetsberättelsen för Svenska kyrkans centralstyrelse 1999 KsSkr 2000 sid. 5. Av direktiven framgår att utredningen skall lägga förslag om framtida inriktning och omfattning av SKUT:s verksamhet, dess organisatoriska ställning och dess finansiering. I sitt arbete har utredningen sålunda anledning att ingående behandla frågan om vilken organisatorisk och kyrkorättslig ställning församlingarna i utlandet skall ha. I detta sammanhang måste utredningen även beröra frågor som rör kyrkotillhörigheten för de svenskar som under kortare eller längre tid är bosatta utomlands. Utredningen har analyserat det rådande rättslä-

get och även tagit upp frågan i en enkät som gått ut till samtliga utlandskyrkor. Utredningen har inlett en diskussion om behovet av åtgärder och avser att lägga förslag i dessa avseenden.

Utskottet

Utskottet konstaterar att frågor som aktualiseras genom motionerna om utlandssvenskars kyrkotillhörighet är aktuella i den pågående SKUT-utredningen. Det finns därför inte anledning för Kyrkomötet att ta initiativ till ytterligare utredningsarbete. Resultatet från SKUT-utredningen och remissbehandlingen av denna bör avvaktas. När detta föreligger får det bedömas om det finns behov av ytterligare åtgärder.

Vad särskilt gäller motion 2000:25 råder det enligt utskottets mening ingen oklarhet i fråga om bestämmelserna rörande utlandssvenskars kyrkotillhörighet. En svensk medborgare som tillhör Svenska kyrkan kvarstår som kyrkotillhörig så länge han eller hon inte själv begär utträde. Detta gäller oavsett bosättningsort.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motioner 2000:13 och 2000:25.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist Elisabeth Engberg, Ingrid Emanuelson och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2000:14 och 2000:15. Utskottet konstaterar att tillsättning av domprost är ett av de områden där frågan om samverkan och rollfördelning mellan församling och stift blir särskilt tydlig. Utskottet anser att frågan bör uppmärksammas även fortsättningsvis. Om det framöver visar sig motiverat förutsätts att Kyrkostyrelsen tar erforderliga initiativ. Utskottet föreslår att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anför.

Motionerna

I motion 2000:14 av Nils Gårder om tillsättning av domprost hemställs

att Kyrkomötet hos Kyrkostyrelsen begär en förnyad utredning om hur domprost bör tillsättas.

I motion 2000:15 av Lennart Andersson m.fl. om tillsättning av tjänst som domprost hemställs

att Kyrkomötet beslutar om sådan ändring i kyrkoordningen att 34 kap. 12 § får följande lydelse:

”En befattning som domprost skall tillsättas av kyrkorådet i den församling där stiftets domkyrka är belägen.

Innan kyrkorådet beslutar om tillsättningen skall stiftsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter skall domkapitlet yttra sig.”

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:1), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

I utredningsförslaget till kyrkoordning angavs i 33 kap. 8 § som ett behörighetsvillkor för att anställas som domprost eller kyrkoherde att ”av domkapitlet ha förklarats uppfylla de särskilda krav som befattningen ställer”. Denna s.k. reella behörighetsprövning skulle också gälla för tillsättning av övriga befattningar som präst och vid tillsättning av befattningar som diakon. I övrigt fanns i förslaget inga särskilda bestämmelser om tillsättning av domprost. Det innebar att liksom i övrigt för kyrkoherdar skulle tillsättningen ske genom beslut av kyrkoråd/pastoratsnämnd.

I det förslag till kyrkoordning som Centralstyrelsen lade fram för 1999 års kyrkomöte genom skrivelsen CsSkr 1999:3 Kyrkoordning för Svenska kyrkan fanns inte ordningen med ”reell behörighetsprövning”. En prövning huruvida de formella kraven var uppfyllda skulle göras av domkapitlet. Domkapitlet skulle också innan någon anställs som präst yttra sig över de behöriga sökandena utifrån de särskilda krav som befattningen ställer. Centralstyrelsens förslag godtogs av Kyrkomötet och bestämmel-

serna om behörighetsprövning och yttrande avseende domprost eller kyrkoherde återfinns i 34 kap. 9 § kyrkoordningen. Härtill föreslog Centralstyrelsen att domkapitlet skulle få besluta om särskilda villkor för att någon skall kunna anställas på en viss befattning som bl.a. kyrkoherde. Även detta förslag godkändes av Kyrkomötet och bestämmelsen finns i 34 kap. 11 § kyrkoordningen.

Domprostar tillsattes fram till den 1 januari 2000 av regeringen.

I fråga om kyrkoordningens bestämmelser om tillsättning av domprost anförde Centralstyrelsen i sin skrivelse följande (volym 2 sid. 241):

Domprosten är kyrkoherde i domkyrkoförsamlingen men har därtill viktiga uppgifter i stiftet som ledamot och vice ordförande i domkapitlet och som ersättare för biskopen som ledamot i stiftsstyrelsen. Utredningsförslaget innebär att domprosten i likhet med övriga kyrkoherdar skall tillsättas av församlingens kyrkoråd eller pastoratsnämnden. I avvägningen mellan de olika intressen som gör sig gällande i frågan om vem som skall tillsätta en domprost har vi kommit till ett annat resultat än i utredningsarbetet. Vi föreslår att domprosten skall tillsättas av stiftsstyrelsen. En viktig förändring mellan utredningsförslaget och vårt förslag avseende prästanställningen är att det inte skall ske en reell behörighetsprövning. I fråga om domprosten skulle ett genomförande av detta förslag ha inneburit att domkapitlet kunde fastställa särskilda kriterier gentemot vilka behörighetsprövningen skulle ha gjorts. Det bör vidare noteras att det för närvarande är regeringen som tillsätter domprostar. Vi menar att domprostens ställning i stiftet motiverar att tillsättning skall ligga hos stiftet genom stiftsstyrelsen. Domkyrkoförsamlingen får, liksom nu, utöva sitt medinflytande genom att yttra sig över behöriga sökande.

I motionerna 1999:26, 1999:78 och 1999:220 föreslogs att domprostar skulle tillsättas lokalt liksom övriga kyrkoherdar. I motion 1999:220 föreslogs att domkapitlet alltid skulle besluta om särskilda villkor för att någon skall kunna anställas som domprost. Andra kyrkolagsutskottet fann i avvägningen mellan olika intressen att en befattning som domprost borde tillsättas av stiftsstyrelsen på det sätt som Centralstyrelsen har föreslagit och hemställde därför att yrkandena i motionerna 26, 78 och 220 skulle avslås (2 KL 1999:1 sid. 133). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets hemställan. I 34 kap. 12 § kyrkoordningen anges i enlighet härmed att en befattning som domprost, efter yttrande från församlingarna i pastoratet och av domkapitlet, skall tillsättas av stiftsstyrelsen.

Utskottet

Kyrkoordningens bestämmelser om tillsättning av domprost föregicks av överväganden vid förra årets kyrkomöte. Mot bakgrund av en generell förändring av förslaget till regler om behörighetsprövning för anställning som präst var Centralstyrelsens förslag ett annat än det ursprungliga utredningsförslaget. Kyrkomötet biträdde styrelsens förslag att för anställning som domprost skulle gälla en annan ordning än för anställning som kyrkoherde i annan församling. Motiveringen framgår av bakgrundsbeskrivningen.

Under de drygt fem månader som kyrkoordningen gällt har två ärenden om anställning som domprost behandlats. Av dessa har det ena avgjorts i enighet medan det andra föranlett problem. Yrkandet i motionen 2000:15 grundas på sistnämnda förhållande.

Som Läronämnden framhållit är tillsättning av domprost ett av de områden där frågan om samverkan och rollfördelning mellan församling och stift blir särskilt tydlig.

Utskottet anser att frågan bör uppmärksammas även fortsättningsvis. Om det framöver visar sig finnas skäl till någon ändring förutsätter utskottet att Kyrkostyrelsen tar initiativ i frågan.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet med anledning av motionerna 2000:14 och 2000:15 ger Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att

utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivarroll med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sammantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsystemet gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsystemet uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

TU 2000:5
Bilaga 1

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnemark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:20 om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda. Utskottet ser det angeläget att behovet av förtroendeskapande åtgärder mellan förtroendevalda och anställda uppmärksammas och tillgodoses. Utskottet anser detta vara uppgifter för stiftens församlingarna och inte någon fråga där Kyrkomötet skall besluta. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:20 av Vivianne Wetterling om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgiften att arbeta fram förslag på obligatoriska, förtroendeskapande åtgärder mellan förtroendevalda och anställda, som sedan delges samtliga församlingar i Svenska kyrkan.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:13), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Utskottet

Den fråga som tas upp i motionen är av stor betydelse. Det är angeläget att åtgärder av olika slag vidtas i syfte att skapa ökat förtroende mellan förtroendevalda och anställda. Som Läronämnden anför bör dock perspektivet vidgas till att omfatta församlingen som helhet. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Kyrkans enhet är viktig.

Det är en återkommande uppgift i stiftens församlingar att arbeta med den inriktning som motionen anger. Inte minst den förebyggande effekten att minska risken för konflikter är angelägen. Arbetsklimatet kan förbättras och bli mera uppgiftsrelaterat.

Även om utskottet alltså ställer sig mycket positivt till att behovet av förtroendeskapande åtgärder uppmärksammas och tillgodoses är utskottet inte berett yrka bifall till motionen. Utskottet anser det nämligen vara en uppgift för stiftens församlingar – utifrån deras tillsyns- och främjandeansvar – samt för församlingarna – utifrån deras arbetsmiljöansvar att arbeta med dessa frågor. Formerna kan som framhållits variera. Utskottet anser det således inte vara en fråga för Kyrkomötet att besluta i.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:20

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg och Ingrid Emanuelson.

Biskop Biörn Fjärstedt har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:13

om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:20 om förtroendeskapande åtgärder mellan kyrkans förtroendevalda och anställda.

Motionen belyser en väsentlig fråga. Perspektivet bör omfatta församlingen som helhet:

Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. (Kyrkoordningen, andra avdelningens inledning, jfr sjunde avdelningens inledning.)

Det är angeläget att dessa intentioner förverkligas. För att så skall kunna ske, behövs en mängd olika åtgärder.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:23 om prästers tjänstgöring på landsbygden. Utskottet anser att den i motionen aktualiserade frågan inte kräver någon ytterligare utredning. Samverkan mellan församlingar i personalfrågor kan ske inom ramen för gällande bestämmelser och bör hanteras lokalt och i samråd med stiftet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:23 av Lars-Ivar Ericson om prästers tjänstgöring på landsbygden hemställs

att Kyrkomötet tar initiativ till en utredning om hur man på ett smidigt sätt kan lösa vikarieproblem på landsbygden genom att styra över predikolediga stadspräster för tjänstgöring på landsbygden.

Bakgrund

Den i motionen aktualiserade frågan har tidigare uppmärksammats av bl.a. 1982 års kyrkokommitté. I rapporten Församlingar i samverkan (SOU 1985:1) framförde kommittén att den som är präst i en större församling bör kunna ges ansvar för viss verksamhet i en närliggande liten församling. Kommittén menade att det också borde vara möjligt att ge en präst med sin huvudsakliga verksamhet förlagd till en liten församling visst ansvar för verksamhet i en näraliggande stor församling.

En ökad flexibilitet av detta slag borde vara ett verksamt medel för att utjämna problem som uppkommer genom prästbrist och därtill förbättra arbetssituationen för såväl många församlingar som många präster. Till detta kan läggas att ett icke obetydligt antal präster i dag är verksamma i organisationer och företag utan att ha direkt prästerlig funktion. Även i vissa av dessa fall skulle måhända en ökad flexibilitet vara möjlig, då genom en begränsad deltidstjänstgöring i en mindre församling som saknar präst eller en större församling med stor arbetsbelastning. (SOU 1985:1 sid. 89)

I prop. 1987/88:31 Ny organisation på lokal- och stiftsplanet inom svenska kyrkan m.m. redovisade regeringens sina förslag med anledning av det utredningsarbete som skett genom 1982 års kyrkokommitté. I propositionen (sid. 136) framhölls bl.a. betydelsen av att en prästs arbets- och intresseinriktning tillvaratas på det för det kyrkliga arbetet mest förmånliga sättet.

Detta kan bl.a. ske genom en flexibel tjänstgöring som också medger ett utbyte av prästerliga arbetsinsatser mellan olika pastorat. Den delade tjänstgöringen – som är att se som ett beslut om arbetets ledning och fördelning – kan lämpa sig väl för jourtjänster, konfirmandundervisning, regelbunden predikotjänst i någon kyrka i annat pastorat, tjänstgöring vid kriminalvårdsanstalt eller vid ett militärt förband. Det innebär också att en stifts-

präst, vars arbetsuppgifter medger det, kan få en klar förankring i en lokal arbetsgemenskap.

I propositionen föreslogs att en delad tjänstgöring skulle fastställas i tjänstgöringsföreskrifterna. Det underströks att det var av särskild betydelse att det fanns en dokumentation av detta slag för vad som skulle gälla särskilt för de fall då det kunde bli fråga om en ekonomisk reglering.

Genom införandet av kyrkoordningen kvarstår inte längre ordningen med av domkapitlet beslutade tjänstgöringsföreskrifter för präster. I 57 kap. 5 § kyrkoordningen finns bestämmelser om att det skall finnas en församlingsinstruktion för varje församling. Där anges också hur församlingsinstruktionen skall utarbetas och fastställas samt vad den skall innehålla. En av de punkter som skall ingå i församlingsinstruktionen är en redovisning av församlingens samverkan med andra församlingar i personalfrågor.

Utskottet

Den i motion 2000:23 aktualiserade frågan om en sådan samverkan att en präst anställd i en församling kan fullgöra viss tjänstgöring i en annan församling kräver enligt utskottets mening ingen utredning på nationell nivå. Det finns inga bestämmelser som hindrar samarbete över församlings- eller samfällighetsgränser.

Gäller det att finna lämpliga modeller för samverkan är detta snarast att se som en stiftsfråga. Detta ligger i linje med bestämmelserna om församlingsinstruktionen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen. Församlingsinstruktionen skall utarbetas lokalt och i samråd med domkapitlet. Som tidigare redovisats skall församlingsinstruktionen innehålla en redovisning av församlingarnas samverkan i personalfrågor. Inom ramen för denna redovisning kan tas upp en sådan samverkan som föreslås i motion 2000:23. Det kan vidare finnas ett koppling mellan tankegångarna i motionen och frågor om den lokala strukturen. Strukturfrågor av detta slag hör till de områden där stiftsstyrelsen har ett särskilt ansvar.

Utskottet menar alltså att det inte föreligger behov av något utredningsarbete av det slag som föreslås i motionen. Det finns goda möjligheter att utifrån den lokala situationen och i samverkan med stiftet finna lämpliga lokala samverkansformer. Samtidigt som detta konstateras vill utskottet notera att motionen enbart se till prästernas tjänstgöringen under helgerna. Det förhållandet att präster i vissa storstadförsamlingar mer sällan än på landbygden leder söndagens huvudgudstjänst medför inte att dessa präster inte arbetar heltid. Det finns en mängd prästerliga arbetsuppgifter i övrigt som fullgörs under veckorna. En utökad helgtjänstgöring torde medföra att det finns mindre tid för dessa andra uppgifter.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:23

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjellkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof André, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:24 om alternativa karriärvägar för präster. Utskottet framhåller värdet av en utveckling av prästtjänsten och av att olika specialkompetenser tas till vara. Däremot finns enligt utskottets mening inget behov av ett särskilt utredningsarbete via Kyrkostyrelsen och därför föreslås att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:24 av Tony Guldbrandzén om alternativa karriärvägar för präster hemställs

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till alternativa karriärvägar för präster.

Bakgrund

Tanken på specialtjänster som ett alternativ för enskilda präster till kyrkoherdetjänster har förekommit tidigare i den allmänna debatten. I sitt slutbetänkande (SOU 1986:17) Framtid i samverkan sid. 120 f. redovisade 1982 års kyrkokommitté vissa överväganden som delvis har ett samband med de frågor som tas upp i motion 2000:24. Kommittén menade att stiftspräster och pastoratspräster skulle kunna finnas i två parallella tjänstesystem. Utgångspunkten var då att stiftssamfälligheterna skulle anställa sjukhuspräster som kontraktsadjunkter och att det även skulle finnas kontraktsadjunkter för andlig vård vid militära förband och kriminalvårdsanstalter och för det finskspråkiga församlingsarbetet. Även i övrigt skulle kunna finnas stiftsprästtjänster för verksamhetsområden som stiftssamfälligheten kunde komma att ta ansvar för. Stiftsprästtjänsterna skulle alltså åtminstone i viss utsträckning kunna vara specialtjänster. Stiftsprästtjänstorganisationen skulle inte behöva ses som en första del i en normal prästerlig karriär, där man går från kontraktsadjunkturen till komminister-tjänsten och sedan till kyrkoherdetjänsten.

De båda delarna av tjänsteorganisationen svarar i stället mot olika inriktning på den prästerliga verksamheten och mot olika intresseinriktning. Den präst som väljer att arbeta inom sjukhuskyrkan skall kunna göra detta under hela sin prästerliga verksamhet utan att av "befordringsskäl" anse sig tvungen att söka en kyrkoherdetjänst inom ett pastorat. Om stiftssamfälligheten skall kunna fungera som ett livsvaraktigt tjänstgöringsområde för speciella prästerliga arbetsuppgifter, måste det stå fritt att skapa lönenivåer som svarar både mot uppgifter, erfarenhet och ansvar. Vi hoppas således att de förhandlingar som skall föregå inrättandet av tjänsterna i den nya organisationen skall leda fram till att tjänsteorganisationen kommer att bestå av två principiellt sett ekonomiskt likvärdiga arbetsfält. (Framtid i Samverkan sid. 120)

Utskottet

Motionären konstaterar att kyrkoordningen ger domkapitlet möjlighet att ange speciella villkor för att någon skall kunna inneha vissa typer av tjänster. Utskottet vill även i övrigt framhålla de möjligheter som finns att lokalt och i samverkan mellan stift och församlingar till utveckling av prästtjänsten. Som arbetsgivare har församlingar och samfälligheter ett ansvar för personalvårdande och personalsociala åtgärder och för att de anställda bereds utvecklingsmöjligheter. Stiftens har utifrån sin främjande- och tillsynsuppgift också ett ansvar på detta område.

De frågor som tas upp i motionen kräver inte några ändringar i kyrkoordningen. Det är däremot viktigt att se vilka möjligheter som finns inom kyrkoordningens ram.

Enligt 2 kap. 1 § kyrkoordningen har församlingen ansvar för den kyrkliga verksamheten för dem som vistas i församlingen. Detta ansvar kan i vissa fall, t.ex. när församlingen rymmer arbetsplatser med ett stort antal anställda, leda till behov av specialtjänster. Det finns också möjligheter att på olika sätt samverka mellan församlingarna i personalfrågor. En sådan samverkan kan i vissa fall innebära att en prästs särskilda gåvor och kompetens tas till vara på ett annat sätt än som är möjligt om allt arbete sker i en enda församling.

Under utskottets överläggningar har uppmärksammats att präster i vissa fall anställs direkt av företag just för att de är präster. Det står klart att en präst i sin ämbetsutövning står under biskopens och domkapitlets tillsyn också under sådana förhållanden. Utskottet vill i detta sammanhang peka på betydelsen av att alla som fullgör någon form av prästerlig tjänst har mer än en formell relation till stift och biskop.

Ytterligare faktorer som kan bidra till förändringar i linje med vad som tas upp i motionen är ordningen med individuell lönesättning. Den ger möjlighet att när lönen fastställs stimulera den enskilda prästens vilja till utveckling och att ta hänsyn till olika specialkompetenser.

Det utskottet anfört innebär att utskottet bejakar att det finns skäl att pröva olika möjligheter till utveckling av prästtjänster med viss specialinriktning. Detta är av betydelse såväl för den enskilda prästen som för att i det kyrkliga arbetet ta tillvara specialkompetens av skilda slag. Utskottet menar dock att det saknas anledning att begära en särskild utredning från Kyrkostyrelsens sida.

Konstaterandet i motionen att 70% av prästerna förr eller senare blir kyrkoherdar hänger nära samman med den lokala kyrkliga strukturen. Den 1 januari 1999 fanns 1 074 pastorat och något över 3 000 befattningar som kyrkoherdar och komministrar. De flesta pastorat är flerförsamlingspastorat och av de 1 074 pastoraten hade den 1 januari 1999 72 % en folkmängd som understeg 10 000 personer. De flesta pastoraten hade därmed högst 3-4 prästtjänster. Med hänsyn till det relativt stora antalet kyrkoherdetjänster i förhållande till det totala antalet präster och till att det naturligen krävs viss erfarenhet av prästerligt arbete för att bli kyrkoherde kommer en stor andel av prästerna att tjänstgöra som kyrkoherdar. Strukturella faktorer torde på olika sätt påverka förutsättningarna för specialbefattningar i pastoraten.

Denna övergripande beskrivning av de strukturella förutsättningarna ger inte rättvisa åt de skillnader som finns mellan olika stift. Det genomsnittliga antalet präster per pastorat och andelen präster som blir kyrkoherdar skiljer sig avsevärt mellan ett storstadsstift som Stockholms stift och t.ex. Härnösands stift. Detta talar för att det inte i första hand behövs en utredning via Kyrkostyrelsen utan att det behövs ett arbete i stiftens som tar hänsyn till deras olika förutsättningar. Det hindrar inte att det är av stort värde att det sker ett erfarenhetsutbyte mellan stiftens. Inte heller detta kräver ett särskilt utredningsarbete även om den nationella nivån inom ramen för sin uppgift att stödja stiftens arbete kan bidra till att erfarenhetsutbytet kommer till stånd.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:24.

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Ingrid Johansson Fjellkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg och Carina Etander Rimborg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:28 om behörighetsprövning av pastorsadjunkter. Utskottet finner det angeläget att pastorsadjunkterna liksom tidigare får möjlighet att söka anställning för tid efter pastorsadjunktsåret redan innan detta löpt ut. Om det visar sig att kyrkoordningsbestämmelsen inte medger en sådan tillämpning anser utskottet att Kyrkostyrelsen bör lägga fram förslag om en ändring.

Motionen

I motion 2000:28 av Elisabeth Engberg om behörighetsprövning av pastorsadjunkter hemställs

att kyrkoordningens 34 kap. 10 § kompletteras med en bestämmelse som gör det möjligt för domkapitlet att behörigförklara den som har varit anställd som pastorsadjunkt i nio månader under förutsättning av att tjänstgöringen på tolv månader fullgörs.

Bakgrund

I 4 § förordningen (1993:997) om biskops- och prästtjänster föreskrevs bl.a. att en tjänst som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt bara fick tillsättas med den som tjänstgjort som pastorsadjunkt i minst ett år eller i minst nio månader, om det kan antas att prästen vid tidpunkten för tillträdet till den sökta tjänsten har tjänstgjort som pastorsadjunkt i minst ett år.

I 34 kap. 9 § kyrkoordningen anges som ett villkor för att anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt att ha varit anställd som pastorsadjunkt i ett år. I Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan volym 2 sid. 407 sägs att denna bestämmelse innebär en förenkling av behörighetsvillkoren i förhållande till reglerna i 4 § förordningen om präst- och biskopstjänster. ”I sak innebär förändringen att endast präster som fullgjort ett år som pastorsadjunkt automatiskt uppfyller de formella förutsättningarna för anställning.” Det som regleras i kyrkoordningen är vad som gäller vid tidpunkten för anställningsbeslutet. Det sägs däremot inte att prästen skall ha varit anställd som pastorsadjunkt i ett år vid behörighetsprövningen hos domkapitlet. Det torde inte föreligga något hinder för att domkapitlet villkorar behörigförklaringen av en präst som ännu inte varit anställd ett år som pastorsadjunkt. I behörigförklaringen kan anges att prästen för att kunna anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt vid tidpunkten för anställningsbeslutet skall ha varit anställd som pastorsadjunkt i ett år.

Ett ärende som rör en likartad bestämmelse i kyrkoordningen har överklagats till Svenska kyrkans överklagandenämnd. Det fallet gäller en sökande till en befattning som kyrkoherde. Enligt 34 kap. 9 § krävs tre års anställning som präst för att vara behörig att anställas som kyrkoherde. I det fallet står det klart att den sökande som har klagat kommer att ha varit anställd mer än tre år vid det beräknade tillträdet till befattningen vilket är den 1 december innevarande år. Vid ansökningstidens utgång

hade prästen endast varit anställd 2 år och 10 månader och domkapitlet har därför inte funnit vederbörande behörig. Ett avgörande från överklagandenämnden kan bedömas komma inom den närmaste tiden.

Utskottet

Utskottet finner det angeläget att pastorsadjunkterna liksom tidigare får möjlighet att söka anställning för tid efter utgången av pastorsadjunktsåret redan innan detta löpt ut. Av motionen framgår att det råder oklarhet huruvida kyrkoordningens bestämmelse om behörighet för pastorsadjunkt att anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt medger en sådan tillämpning.

Överklagandenämndens avgörande av ett aktuellt ärende som gäller tolkningen av motsvarande bestämmelse avseende behörighet för en sökande till en kyrkoherdetjänst kan bli vägledande också vad gäller den i motionen aktualiserade frågan.

Om det visar sig att nämndens avgörande inte kan åberopas som stöd för en tillämpning som innebär att pastorsadjunkt kan söka anställning som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt före utgången av pastorsadjunktsåret erfordras enligt utskottets mening en ändring av kyrkoordningsbestämmelsen. Kyrkostyrelsen bör i sådant fall framlägga förslag om ändring.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet med anledning av motion 2000:28 ger Kyrkostyrelsen tillkänna vad utskottet anfört.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg och Ingrid Emanuelson.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:31 om kyrkomusikertjänster. Utskottet konstaterar att när kyrkoordningen utarbetas har en utgångspunkt varit att det inte skall ske någon förändring av den goda kyrkomusikaliska kompetensen inom Svenska kyrkan. Kyrkoordningens bestämmelser förutsätter att domkapitlet har samrått med församlingen inför ett beslut om den kyrkomusiker som obligatoriskt skall finnas för församlingen skall vara organist eller kantor. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:31 av Reidar Gustafsson och Tomas Lång om kyrkomusikertjänster hemställs

att Kyrkomötet beslutar om ändring i kyrkoordningen för Svenska kyrkan i enlighet med vad som i motionen anförs.

Bakgrund

I 37 kap. 7 § kyrkolagen (1992:300) föreskrevs att det i varje pastorat skulle finnas minst en tjänst som organist, om inte domkapitlet medgav något annat. Centralstyrelsen konstaterade i CsSkr 1999:3 Kyrkoordning för Svenska kyrkan att det organistkravet för alla pastorat hade visat sig alltför svårt att uppfylla. De av domkapitlet meddelade dispensererna var många.

Ett smidigare sätt att hantera frågan är att låta domkapitlet reglera organist/kantorsfrågan i församlingsinstruktionen. Någon minskning av det totala antalet anställda organister i jämförelse med nuvarande förhållanden avses inte. En rimlig ambitionsnivå är att organisterna dels inte tillåts bli färre i stiftet, dels gärna fördelas geografiskt på så sätt att även kringliggande församlingar kan få nytta av organistens särskilda kunskaper och erfarenheter. Avsikten är således inte att det skall ske någon nedrustning av den kyrkomusikaliska kvalitén. Vi menar att kyrkoordningsförslaget inte heller medför någon risk för detta. Domkapitlet kan besluta att det skall finnas organister i samma utsträckning som nu är föreskrivet och härtill kommer att kyrkomusiken har en stark förankring runt om i kyrkan. (CsSkr 1999:3, sid. 2.234 f.)

Centralstyrelsen framförde vidare att kyrkoordningsförslaget värnade om en bibehållen hög nivå på den kyrkomusikaliska verksamheten genom bestämmelserna om att det för varje församling måste finnas minst en kyrkomusiker som är organist eller kantor. Bestämmelser om detta och om att domkapitlet beslutar om den kyrkomusiker som obligatoriskt skall finnas skall vara organist eller kantor finns i 34 kap. 1 och 2 §§ kyrkoordningen. I kommentaren till 2 § på sid. 2-405 i Centralstyrelsens skrivelse står att ”domkapitlets reglering av om den obligatoriska kyrkomusikern skall vara organist eller kantor skall ske i församlingsinstruktionen”.

I motionerna 1999:79 och 1999:205 yrkande 1 föreslogs att det inte skulle finnas någon bestämmelse som medför att domkapitlet bestämmer om en kyrkomusiker skall vara organist eller kantor. Detta skulle avgöras lokalt. I motion 1999:186 föreslogs att minst en kyrkomusiker inom kyrkoherdens ansvarsområde skulle vara organist. Övriga kyrkomusiker kunde vara organister eller kantorer. Andra kyrkolagsutskottet konstaterade i betänkandet 2 KL 1999:1 Kyrkoordning för Svenska kyrkan att förslagen om ändrade bestämmelser om kyrkomusikerbefattningarna gick i helt olika riktning. Utskottet såg det som viktigt att bibehålla en hög musikalisk kompetens. Centralstyrelsens förslag innebar enligt utskottet en god avvägning mellan olika intressen. Utskottet föreslog att Kyrkomötet skulle avslå motionerna 1999:79, 1999:186 och 1999:205 yrkande 1. Detta blev också Kyrkomötets beslut.

Utskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottet ansluter sig till det Andra kyrkolagsutskottet framförde vid 1999 års kyrkomöte om betydelsen av att bibehålla en hög musikalisk kompetens. Samtidigt måste naturligtvis domkapitlets beslut om det skall finnas en organist eller en kantor för en viss församling utgå från vad som är realistiskt med hänsyn till församlingens förutsättningar och till tillgången på kyrkomusiker av olika kategorier. Utskottet kan inte se att det finns några bärande ekonomiska skäl för att göra avkall på det som tidigare sagts om vikten av att bibehålla en hög nivå på den kyrkomusikaliska verksamheten.

Domkapitlets beslut om en församlings kyrkomusiker skall vara organist eller kantor hör till de regler för församlingen som domkapitlet har att besluta om och som enligt kyrkoordningen 57 kap. 5 § första punkten skall ingå i församlingsinstruktionen. Även beträffande de regler där domkapitlet enligt bestämmelser i kyrkoordningen har att besluta om gäller att det skall ske ett samråd med församlingen. Det finns därför inget behov av ytterligare bestämmelser på det området.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:31.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:34 om utökad delegationsmöjlighet för domkapitlet. Utskottet föreslår en ändring av 9 kap 5 § kyrkoordningen innebärande att medgivande av flyttning av kollektdag får delegeras till ordföranden eller vice ordföranden. Utskottet föreslår att motionen i övrigt avslås.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Kyrkorättsutskottet (Kr 2000:2y), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Motionen

I motion 2000:34 av biskop Karl-Johan Tyrberg om utökad delegationsmöjlighet för domkapitlet hemställs

att Kyrkomötet fattar beslut om att ändra innehållet i kyrkoordningen 9 kap. 5 § enligt nedan angivna förslag:

”§ 5 Domkapitlet är beslutfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet skall vara beslutfört.

Vid handläggningen av ärenden enligt 31 kap. 11-14 §§, 32 kap. 11-14 §§, 57 kap. 8-18 §§ och 58 kap. skall också den ledamot som är eller har varit ordinarie domare vara närvarande.

I en arbetsordning får domkapitlet uppdra åt

1. ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att slutligt avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 eller 18 kap., 34 kap. 9, 13 och 14 §§, 43 kap. 7 §, 57 kap. 6 §, samt när beslutet avser att ärendet inte skall prövas i sak.

2. ordföranden eller vice ordföranden att fatta sådana beslut som inte innefattar ett slutligt avgörande av ärendet,

3. den som var ordförande att fatta beslut om rättelse enligt 57 kap. 18 § och 58 kap. 16 §, och

4. ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att vidta åtgärder som gäller ett ärendes beredande.”

Bakgrund

Bestämmelserna om beslutförhet och delegation för domkapitlet finns i 9 kap. 5 § kyrkoordningen. I skrivelsen (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan anförde Centralstyrelsen följande beträffande möjligheterna till delegering.

Som redan har nämnts gäller idag, åtminstone i fråga om ärendeslag, en tämligen generös delegationsbestämmelse för domkapitlen. Det överlämnas i princip till domkapitlen själva att bedöma när delegation kan ske. Där emot är kretsen till vilken delegation får ske begränsad. Utredningens förslag innebär att bara vissa slags ärenden skall få delegeras, nämligen ärenden som inte innebär en slutlig prövning i sak, interimistiska beslut (dvs. ej slutliga beslut, beslut under ärendets handläggning), vissa rättelser samt åtgärder som gäller ett ärendes beredande. Därtill föreslås att delegation bara får ske till ordföranden eller vice ordföranden; dock skall även sekreteraren få vidta beredande åtgärder. Flera av domkapitlen och stiftssamfälligheterna har anfört att delegationsmöjligheterna bör utvidgas.

De föreslagna reglerna har sin förebild i domförhållningsreglerna i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Vid sådana slags ärenden som inte avser ett slutligt ställningstagande i sak gäller regelmässigt lägre krav på domstolens sammansättning. Eftersom domkapitlen nu kommer att överta länsrättens roll som första instans i beslutsprövningsärenden har det ansetts rimligt att på motsvarande sätt begränsa delegationsmöjligheterna för domkapitlen. Det kan möjligen diskuteras om en sådan begränsning är nödvändig också för andra slags ärenden eller om man i enlighet med remissinstansernas önskemål bör öppna upp för ytterligare möjligheter till delegation, t.ex. när det inte handlar om beslutsprövnings- eller överklagandeärenden (eller ärenden om ämbetsprövning). Vi anser dock att det här finns skäl att vara restriktiv. Det kan också noteras att domkapitlets roll i framtiden blir en annan och att tyngdpunkten i deras arbete förskjuts mot det som avser tillsyn i olika bemärkelser. Ett antal mindre kvalificerade ärenden kommer därmed att försvinna från domkapitlen. Vi föreslår därför att utredningens förslag om delegation genomförs.

Vid Kyrkomötets behandling gjordes med anledning av motion 1999:132 en viss justering i bestämmelserna om delegation. Förändringen innebar att domkapitlet kan uppdra åt ordföranden eller vice ordföranden att avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 eller 18 kap. Såvitt gäller avser beslut enligt de båda nämnda kapitlen innebär motionens förslag endast att kretsen till vilka ett beslut kan delegeras, utökas med domkapitlets sekreterare.

Ett bifall till motionen i övrigt skulle innebära att det formellt blir möjligt för domkapitlet att uppdra åt ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att besluta om behörigförklaring av sökande till en befattning som domprost eller kyrkoherde och avge yttrande över de behöriga sökandena utifrån de särskilda krav som befattningen ställer (34 kap. 9 §). Vidare skall beslutet om yttrande över behöriga sökande till befattningar som diakon kunna delegeras (34 kap. 14 §). De i motionsförslaget upptagna bestämmelserna i 34 kap. 13 § avser vad gäller domkapitlets uppgifter, att handlingarna i ett ärende som avser ansökan till en befattning som präst efter domkapitlets yttrande skall överlämnas till den som har att fatta tillsättningsbeslutet samt och att de sökande skall underrättas om beslutet i behörighetsfrågan. Möjligheten till delegation av beslut enligt 43 kap. 7 § gäller domkapitlets medgivande att en riks- eller stiftskollekt får flyttas till annan dag under året än den som fastställts av Kyrkostyrelsen respektive domkapitlet. Delegation av beslut enligt bestämmelserna i 57 kap. 6 § innebär att domkapitlet kan uppdra åt ordföranden, vice ordföranden eller sekreteraren att besluta om utfärdande av en församlingsinstruktion.

Utskottet

I motionen anförs att exempel på områden där delegationsrätt bör finnas är kyrkoordningen 17 kap. 3 § om möjlighet att medge att huvudgudstjänst får firas gemensamt för två eller flera församlingar. Då motionären synes ha uppfattningen att hanteringen av dessa ”återförs till plenarbehandling” vill utskottet erinra om att enligt 9 kap. 5 § beslutanderätten i samtliga ärenden enligt 17 eller 18 kap. får delegeras till ordföranden eller vice ordföranden. Ett bifall till yrkandet i motionen i denna del skulle innebära att beslutanderätten i samtliga dessa ärenden – innefattande bestämmelser bl a om huvudgudstjänster, gudstjänstordning, minsta antal huvudgudstjänster med nattvard - skall kunna delegeras också till sekreteraren. Utskottet är inte berett biträda detta yrkande.

När det gäller yrkandet om delegationsmöjlighet avseende beslut om behörighetsförklaring av präster har utskottet förståelse för att detta kan vara praktiskt då antalet sökande är litet och förutsättningarna klara. Utskottet utgår dock från att domkapitlets yttrande över de sökande skall avges i nära anslutning till behörighetsförklaringen. Enligt utskottets mening är en delegation av beslutanderätten vad gäller yttrandet inte lämplig. Detsamma gäller yttrande över sökande till diakontjänst.

Församlingsinstruktionen är ett nytt instrument och underlag för domkapitlets tillsynsfunktion och relation i övrigt till församlingarna. Beslutanderätten i dessa frågor bör därför enligt utskottets mening inte kunna delegeras. Någon motivering för förslaget om delegationsmöjlighet, som skulle omfatta även sekreteraren, lämnas inte i motionen.

Utskottet anser att medgivande till ändring av dag för rikskollekt eller stiftskollekt bör kunna delegeras till ordföranden eller vice ordföranden. Anledning till att sådana ärenden aktualiseras är regelmässigt omständigheter som inte kunnat förutses. Behov av ställningstagande uppkommer ofta med kort varsel. Utskottet föreslår därför en ändring av 9 kap. 5 § kyrkoordningen i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. *att* Kyrkomötet beslutar att 9 kap. 5 § tredje stycket punkt 1 i kyrkoordningen fr.o.m. den 1 januari 2001 skall ha följande ändrade lydelse:

I en arbetsordning får domkapitlet uppdra åt

1. ordföranden eller vice ordföranden att slutligt avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 kap., 18 kap. eller 43 kap. 7 § eller innebär att ärendet inte skall prövas i sak.

2. *att* Kyrkomötet i övrigt avslår motion 2000:34.

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arbag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg, Elsa Spännar och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottet har anhållit om kyrkorättsutskottets yttrande över ett förslag till ändring i 9 kap. 5 § kyrkoordningen i enlighet med vad som framgår av *bilaga 1*.

Utskottet

Den ändring som nu föreslås i tillsyns- och uppdragsutskottets begäran om yttrande syftar till att utöka domkapitlets möjligheter att delegera ärenden rörande medgivande för kyrkoråd att flytta en riks- eller stiftskollekt till en annan dag. Enligt kyrkoordningens nuvarande lydelse måste sådana medgivanden beslutas av domkapitlet i dess helhet, enligt de beslutförhållningsregler som gäller för domkapitlet.

Eftersom den nu aktuella ändringen är en ändring i sak vill utskottet inledningsvis peka på vad utskottet i sitt betänkande Kr 2000:1 har anfört rent principiellt om hur sådana ändringar bör hanteras. Utskottet har där framhållit vikten av att ändringar i sak sker med viss återhållsamhet och att sådana ändringar bör läggas fram till Kyrkomötet för beslut först efter utredning.

Liknande delegationsmöjligheter har dock givits tidigare och har nu visat sig vara angelägna för att upprätthålla kyrkoordningens auktoritet.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen i 9 kap. 5 § tredje stycket första punkten fränsett att den uppräknade som görs i bestämmelsen bör korrigeras och lyda enligt följande:

I en arbetsordning får domkapitlet uppdra åt

1. ordföranden eller vice ordföranden att slutligt avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 kap., 18 kap. *eller* 43 kap. 7 § eller innebär att ärendet inte skall prövas i sak.

Utskottet förutsätter att tid för ikraftträdande kommer att anges vid den slutliga utformningen.

Uppsala den 19 maj 2000

På kyrkorättsutskottets vägnar

Lars Johnsson

Maria Lundqvist Norling

Mattias Lindahl

Närvarande: Lars Johnsson, ordförande, Anna-Maria Björkman, Tor Frylmark, Torgny Larsson, Thomas Söderberg, vice ordf., Catharina Månsson, Eskil Jinnegård, Inger Lifv, Robert Schött, Karl-Johan Nilsson, Staffan Holmgren, Hans-Olof Hansson, Kerstin Kedvall, Susann Torgerson och Michael Martinson.

Biskop Lars Eckerdal och biskop Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1, Begäran om yttrande från tillsyns- och uppdragsutskottet

Till Kyrkorättsutskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottet har vid behandling av motion 2000:34 av biskop Karl-Johan Tyrberg funnit skäl föreslå att Kyrkomötet beslutar om följande ändring av 9 kap. 5 § tredje stycket punkt 1 i kyrkoordningen:

I en arbetsordning får domkapitlet uppdra åt
1. ordföranden eller vice ordföranden att slutligt avgöra ärenden, när beslutet avser ett ärende enligt 17 eller 18 kap. *eller 43 kap. 7 §* eller innebär att ärendet inte skall prövas i sak.

(43 kap. 7§ har följande lydelse: En rikskollekt eller stiftskollekt som har bestämts till en viss dag får av kyrkorådet flyttas till en annan dag under året, om det finns synnerliga skäl och domkapitlet medger det.)

Utskottet hemställer om Kyrkorättsutskottets yttrande i ärendet.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arbag

Gunnar Samuelsson

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:37 om Marias förbön. Utskottet menar att det inte är en uppgift för Kyrkomötet att i konkreta frågor besluta om vad som är förenligt med Svenska kyrkans lära och föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:37 av Börje Finnstedt om Marias förbön hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att utreda huruvida det är förenligt med Svenska kyrkans lära att räkna med Marias förbön.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:15), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Utskottet

Utskottet finner motionens frågeställningar väl värda en teologisk belysning men som utskottet förstått hemställan är avsikten att Kyrkomötet efter en utredning av Kyrkostyrelsen på en konkret punkt skall göra en tolkning av vad som strider mot eller är förenligt med Svenska kyrkans bekännelse. Utskottet menar att detta inte är en uppgift för Kyrkomötet.

Många beslut som Kyrkomötet har att fatta involverar ställningstaganden i lärofrågor. I kyrkoordningen tydliggörs detta genom att det i 11 kap. 16-18 §§ finns särskilda bestämmelser om behandlingen av lärofrågor. Till de ärenden som på detta sätt har tillmätts en särskild vikt hör grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det är här fråga om grundläggande bestämmelser inte om beslut av det slag som avses i motion 2000:37. Beslut om innehållet i t.ex. psalmboken eller kyrkohandboken rymmer visserligen ställningstaganden i fråga om enskilda punkter i kyrkans tro, bekännelse och lära. Enligt utskottets mening är detta dock något annat än att fatta beslut om lärotolkningar av det slag som efterfrågas av motionären.

Uppgiften att i konkreta frågor pröva vad som är förenligt med Svenska kyrkans lära ligger närmast hos biskopar och domkapitel som en del av stiftets grundläggande tillsynsfunktion. Ytterst prövas dessa frågor av Svenska kyrkans överklagandenämnd och av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar – inte av Kyrkomötet.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:37.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg och Göran Pettersson.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:15

om Marias förbön

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:37 om Marias förbön.

Maria har en viktig plats också i Svenska kyrkans fromhetstradition. Församlingen sjunger och ber tillsammans med Maria (SvPs 480) och med Guds ”trojna i alla tider och med hela den himmelska härskaran” (prefationen). En av Martin Luthers mest innerliga böcker är kommentaren till Marias lovsång. Där tecknas Maria som förebild. Detta sker med korsteologiskt förtecken, som betonar hur makten och härligheten är fördold under ringhet och svaghet.

Hur mycket reformatörerna än talar om att Maria skall äras och betraktas som föredöme, så vidhåller de dock att ”vi böra sätta vår förtröstan till Kristi förbön, emedan Guds löfte gäller endast denna” (Augsburgska bekännelsens apologi, art. XXI).

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:40 om prästskjortors färg. Utskottet redovisar ett uttalande från Biskopsmötet beträffande prästskjortors färg och menar att det inte krävs några ytterligare åtgärder från Kyrkostyrelsens sida. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:40 av Hans-Olof Andrén om prästskjortors färg hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att utforma regler för prästskjortors färg.

Bakgrund

Frågor om den prästerliga klädedräkten omfattas inte av bestämmelser i något regelsystem. Enligt praxis har Biskopsmötet angivit vissa rekommendationer och riktlinjer på detta område. I viss utsträckning har detta också gjorts av enskilda biskopar och domkapitel. Biskopsmötet gjorde 1987 följande övergripande uttalande:

Biskopsmötet har senast 1976 och 1977 antagit bestämmelser om ämbetsdräkter för manliga och kvinnliga präster. I anslutning till de konkreta klädesbeskrivningarna har biskopsmötet angivit att ämbetsdräkt användes i tjänsten vid offentliga gudstjänster, vid förrättningar och i andra högtidliga sammanhang. Biskopsmötet vill understryka att, även om dessa bestämmelser är att betrakta som råd och rekommendationer, att med gott omdöme brukas av den enskilde prästen, det ändå är synnerligen viktigt att envar präst i sin tjänstutövning är så klädd att det inte blir till hinder för tjänstutövningen. Den pastorala omsorgen kräver av varje präst, också vad avser klädseln, en lyhördhet för tankar och känslor hos de människor prästen är satt att betjäna.

Senast har Biskopsmötet 1997 konstaterat att svart prästskjorta används till mörk kostym resp. dräkt samt att kaftan eller motsvarande gäller vid högtidliga tillfällen. Angående färgen på prästskjorta har biskoparna uttalat sig för att den begränsas till svart, grå och mörkblå.

Utskottet

Genom Biskopsmötets uttalande finns en rekommendation om prästskjortors färg. Utskottet menar att det inte finns anledning att begära att Kyrkostyrelsen härutöver skall utforma några regler på detta område. Hittillsvarande praxis att biskoparna ger råd och rekommendationer bör bibehållas. I och med att diakonatet finns reglerat inom ramen för kyrkans vinningstjänst kan även frågan om lämplig klädedräkt för diakoner komma att aktualiseras för Biskopsmötet.

Utskottet vill särskilt peka på det som framhölls i det ovan refererade uttalandet av Biskopsmötet från 1987. Det centrala måste vara hänsynen till de krav som den pastorala omsorgen kräver.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:40.

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof André, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:41 om främjande av en reformatorisk process. Utskottet ser ingen anledning att åter påbörja ett tidsbegränsat bekännelsearbete men framhåller angelägenheten av en ständig reformatorisk process. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:41 om främjande av en reformatorisk process av Fredrik Sidenvall och Per-Anders Grunnan hemställs

1. *att* Kyrkomötet avsätter och prioriterar resurser under till en början en femårsperiod med början 2001 för att främja en reformatorisk process i Svenska kyrkan,
2. *att* Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att därvid anlita kunniga teologer från Sverige och från andra lutherska kyrkor som på ett kongenialt sätt aktualiserar Bibelns och bekännelsens texter och budskap i vår tid,
3. *att* Kyrkomötet uppdrar åt presidiet att tillse att ledamöterna har tillgång (ett personligt exemplar var) till Svenska kyrkans bekännelseskrifter och ges kunzig vägledning in i dessa texter,
4. *att* Kyrkomötet uttalar att, när kunskap finns, en revision av kyrkoordningen skall genomföras utifrån Bibeln och bekännelsen.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:16), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

1983 års kyrkomöte beslutade att Centralstyrelsen i samråd med Läronämnden skulle låta utarbeta förslag till en innehållsbestämning av begreppet ”evangelisk-lutherskt trossamfund” enligt lagen (1982:942) om svenska kyrkan 1 §. (motion 1983:70, EU 1983:16, kskr 1983:25). Detta var inledningen till bekännelsearbetet 1983-1993. En närmare redovisning av det tioåriga bekännelsearbetet lämnades i Svenska kyrkans centralstyrelses skrivelse (CsSkr 1993:4) om Svenska kyrkans bekännelsearbete. I den skrivelsen gavs också en teologisk redogörelse angående Svenska kyrkans bekännelse 1993 i anslutning till 1992 års kyrkomötets beslut om Svenska kyrkans grundläggande dokument avseende tro, bekännelse och lära. Detta beslut överensstämde såvitt gäller identitetsbestämningen av Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund med nuvarande bestämmelser i 1 kap. 1 § kyrkoordningen.

I Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan redovisas i volym 2 på sid. 65 ett remissyttrande från teologiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet.

Fakultetsnämnden menar att var oösch en av de fyra grupper av dokument som finns med – Bibeln, tre fornkyrkliga bekännelser, 1500-talets lutherska reformations bekännelseskriter och andra av Svenska kyrkan bejakade dokument – är nödvändig. De två i nutiden mest betydelsefulla grupperna, Bibeln och andra av Svenska kyrkan bejakade dokument, får minst utrymme. Deras roll borde tydliggöras. Svenska kyrkan står därför inför ett fortsatt nödvändigt utredningsarbete, som får ta form av en fortsatt teologisk reflexion och läroutveckling med samtal om hur portalparagrafens olika lärodokument skall uppfattas. Teologiska fakulteten i Lund bidrar gärna med sin kompetens i det fortsatta arbetet.

Samtidigt som Centralstyrelsen genom skrivelsen föreslog – och Kyrkomötet också beslutade – att de tidigare gällande bestämmelserna skulle föras in i kyrkoordningen bejakade styrelsen behovet av ett fortsatt arbete av det slag som teologiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet efterlyste. Centralstyrelsen anförde att det ”finns behov av en fortsatt teologisk reflexion och läroutveckling med samtal om hur portalparagrafens olika lärodokument skall uppfattas. Bl.a. behöver i ett sådant sammanhang belysas innebörden i den förpliktelse till kyrkans lära som ingår i vagningslöftena.”

Utskottet

Som framgår av bakgrundsteckningen har under perioden 1983-1993 genomförts ett arbete om Svenska kyrkan bekännelse med utgångspunkt från bestämningen av Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Tidpunkten för avslutningen av bekännelsearbetet var kopplad till Svenska kyrkans jubelår 1993, 400 år efter Uppsala möte 1593.

Centralstyrelsen har också framhållit att det finns behov av en fortsatt teologisk reflexion och läroutveckling med samtal om hur de olika lärodokumenterna i 1 kap. 1 § kyrkoordningen skall uppfattas. Detta ligger enligt utskottets mening väl i linje med vad Läronämnden anför i sitt yttrande (Ln 2000:16) om angelägenheten att hålla det reformatoriska arvet levande genom ständig självprovning och ständigt sökande efter nya uttrycksformer.

Utskottet ser det som mycket angeläget att Svenska kyrkans reformatoriska arv hålls levande. Däremot finns enligt utskottets mening inte anledning att åter under en viss begränsad tidsperiod påbörja ett särskilt bekännelsearbete. Det är angeläget att den fortsatta teologiska reflexion som omtalas i Centralstyrelsens skrivelse äger rum. Det behövs också en ständig bearbetning av frågorna kring hur kyrkan med bibehållande av sin identitet på ett för vår tids människor relevant sätt kan nå ut med det bibliska budskapet. Liksom Läronämnden ser utskottet den nya bibelöversättningen och arbetet med kyrkans böcker som väsentliga inslag i en genuint reformatorisk process.

Som anges i inledningen till kyrkoordningen måste dess bestämmelser stå i samklang med vad kyrkan tror, bekänner och lär. Detta har funnits med som en förutsättning när kyrkoordningen utarbetades och måste gälla för de förändringar i bestämmelserna som kommer att göras. Det som vidare sägs i inledning om att kyrkoordningen kontinuerligt behöver ses över och anpassas till nya förutsättningar för att kunna fullfölja sin uppgift kan också ses som ett uttryck för en pågående reformatorisk process.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:41

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg och Ingrid Emanuelson.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:16

om främjande av en reformatorisk process

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:41 om främjande av en reformatorisk process.

För Svenska kyrkan är det ytterligt angeläget att hålla det reformatoriska arvet levande. Detta sker genom ständig självprövning och ständigt sökande efter nya uttrycksformer, eftersom ”kyrkan alltid bör reformeras” (*ecclesia semper reformanda est*). Rättfärdiggörelsen av nåd allena genom tron är den fundamentala artikel som speglar och värnar det som sker i gudstjänsten, i dop och nattvard, i själavård och bön, människors möte med levande Gud. Den nya bibelöversättningen och det arbete som nu pågår med kyrkans böcker är därför väsentliga inslag i en genuint reformatorisk process. Genom detta kan vi i vår tid tydliggöra och värna ”evangeliets bruk och gemenskapen vid Herrens bord” (*usus euangelii et communio mensae Domini*).

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:49 om benämningen Svenska kyrkan. Utskottet ansluter sig till vad Läronämnden anfört om att namnet Svenska kyrkan inte bör ändras utan mycket starka skäl. Namnet är en identitetsbärare och en förändring kan uppfattas som något mycket genomgripande. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:49 om benämningen Svenska kyrkan av Urban Gibson hemställs
att Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningen införa benämningen ”Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige” som benämning på Svenska kyrkan.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:7), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

Benämningen ”Svenska kyrkan” användes första gången i lagtext i den första dissenterlagen 1860. Enligt gällande regelsystem är det inte endast eller primärt genom bestämmelser i kyrkoordningen som benämningen ”Svenska kyrkan” är fastställd. I 8 kap. 6 § regeringsformen sägs att föreskrifter om grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund skall meddelas i lag. Riksdagen har vidare utfärdat bl.a. en lag (1998:1591) om Svenska kyrkan. I denna anges i 1 § att Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund.

Ser man till vad som gäller i de närmaste nordiska grannländerna kan konstateras att i Finland finns Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland (1993 års kyrkolag 1 kap. 1 §). I Norge kallas kyrkolagen ”Lov om Den norske kirke” och där sägs i 1 § att ”foremålet med loven er å legge forholdene til rette for et aktivt engasjement og en stadig fornyelse i den evangelisk-lutherske folkekirke i Norge”. I den danska grundlagens 4 § sägs att ”Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke”. Som officiell benämning används i regel enbart ”Folkekirken”. Vad gäller benämningar på kyrkor internationellt kan vidare som ett exempel pekas på att Borgå-gemenskapen även omfattar Islands kyrka, Estniska evangelisk-lutherska kyrkan, Den evangelisk-lutherska kyrkan i Litauen, Engelska kyrkan (The Church of England), Irländska kyrkan (The Church of Ireland), Skotska episkopala kyrkan (The Scottish Episcopal Church) och Kyrkan i Wales (The Church in Wales).

Utskottet

Utskottet delar helt till Läronämndens uppfattning att frågan om förändrat namn på Svenska kyrkan är en symbolfråga av stor vikt. Det har varit av grundläggande betydelse vid förändringen av kyrka-statrelationerna att detta inte skulle uppfattas som en förändring av Svenska kyrkans identitet. Det finns en uppenbar risk att detta skulle bli fallet om benämningen på Svenska kyrkan ändras. Utskottet kan inte finna att det finns några avgörande ekumeniska skäl som talar för ett namnbyte. Utskottet ansluter sig till Läronämndens slutsats att en namnförändring för Svenska kyrkan inte bör övervägas med mindre än att någon avgörande förändring inträffat som kan motivera en sådan, t ex ett ekumeniskt genombrott.

Tillsyns- och uppdragsutskottet menar att namnet Svenska kyrkan är väl etablerat såväl nationellt som internationellt. Även med en annan benämning är det naturligt att det i många sammanhang finns behov av att ge en närmare bestämning av Svenska kyrkans karaktär än vad ett namn kan ge. Det är som framgår av redovisning av beträffande namnen på vissa andra kyrkor på intet sätt unikt för en folkkyrka av Svenska kyrkans karaktär att ha ett namn av detta slag. Härtill kommer att namnet Svenska kyrkan inte endast används i den av Kyrkomötet beslutade kyrkoordningen utan även i lagstiftningen. Såväl de sedan den 1 januari 2000 gällande lagarna som kyrkoordningen har innan de fastställdes varit föremål för en mycket bred remissbehandling. I båda fallen gav remissutfallet ett mycket starkt stöd för de remitterade förslagen. Också detta förhållande gör det olämpligt att göra en förändring av det slag som förespråkas i motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:49

Uppsala den 17 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunmar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:7

om benämning på Svenska kyrkan

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:49 om benämning på Svenska kyrkan.

Beteckningen Svenska kyrkan – ecclesia svecana – är känd sedan medeltiden och har stark historisk hävd. Den uttrycker att Svenska kyrkan leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna. Den är förbunden med kyrkans tidigaste tid i det som i dag kallas Sverige. Beteckningen avser kyrkan inom den svenska provinsen och skall ej tolkas nationalistiskt.

I inledningen till kyrkoordningen sägs:

Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk be-
kännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinen.

Läronämnden anförde i sitt yttrande Ln 1997:11:

I 1 § förslaget till lag om Svenska kyrkan sägs att Svenska kyrkan är ett
evangelisk-lutherskt trossamfund. Därmed avses enligt läronämndens upp-
fattning ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse.

Läronämnden är medveten om den problematik som det anspråksfulla i beteck-
ningen Svenska kyrkan kan aktualisera i dagens pluralistiska och mångkonfessionella
samhälle.

Frågan om förändrat namn på Svenska kyrkan är en symbolfråga av stor vikt. Det
bör enligt Läronämnden finnas övertygande skäl till att ett namnbyte skall komma på
tal, skäl som kan övertyga dem som tillhör Svenska kyrkan att namnförändringen i sig
inte uttrycker en förändrad identitet. Symbolfrågor och identitetsfrågor av sådan art
måste behandlas med stor varsamhet och reflektion. En namnförändring för Svenska
kyrkan bör enligt Läronämndens uppfattning knappast övervägas med mindre än att
någon avgörande förändring inträffat som kan motivera en sådan, t ex ett ekumeniskt
genombrott.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop
Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina
Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund,
biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén,
Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:50 om Kyrkomötets sanktionsmöjligheter. Utskottet betonar att *vilja* till samverkan och samförståndslösningar är av grundläggande betydelse vid tillämpningen av kyrkoordningen. Samarbetet måste präglas av lojalitet. Biskopar och domkapitel har ett särskilt tillsynsansvar. Frågeställningar hur man ansvarigt kan hantera de instrument som finns i kyrkoordningen för att stärka efterlevnaden av regelverket bör bli föremål för gemensamma överläggningar mellan biskoparna och domkapitlen. Utskottet anser att Kyrkostyrelsen skall ta initiativ till detta.

Motionen

I motion 2000:50 av Urban Gibson om Kyrkomötets sanktionsmöjligheter hemställs att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda och lägga fram förslag i frågan om vilka sanktionsmöjligheter som Kyrkomötet bör ha i förhållande till församlingar som avsiktligt bryter mot kyrkomötesbeslut.

Yttrande

I ärendet föreligger ett yttrande från Läronämnden (Ln 2000:1), vilket är fogat till betänkandet som bilaga 1.

Bakgrund

Den i motion 2000:50 aktualiserade frågan om sanktionsmöjligheter vid medvetna brott mot kyrkoordningen har ett samband med kyrkoordningens ställning och auktoritet. I Centralstyrelsens skrivelse (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan fanns ett avsnitt om kyrkoordningens förhållande till lagstiftningen (volym 2 sid. 8 f.). Där konstaterades bl.a. att konstitutionellt sett är kyrkoordningen givetvis underställd lagstiftningen. Det innebär att vid en konflikt mellan en kyrkoordningsregel och en regel i den statliga lagstiftningen får kyrkoordningen vika. Samtidigt framhölls att kyrkoordningen är uppbyggd från utgångspunkten att den ryms inom de ramar som lagstiftningen ger. Vidare anförde Centralstyrelsen följande:

Kyrkoordningsförslaget bygger på bestämmelsen i lagen om Svenska kyrkan om kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. I propositionen uttalades i anslutning till denna bestämmelse att den ger kyrkomötet förutsättningar att besluta sådana gemensamma stadgar (kyrkoordning) för Svenska kyrkan och dess delar som behövs för sammanhållning och god ordning inom kyrkan (prop. 1997/98:116 s. 58).

Förslaget utgår också från att alla kyrkliga organ lojalt kommer att följa kyrkoordningen och de beslut som fattas med stöd av den. Det finns ingen

anledning att förvänta sig att kyrkliga organ skulle utnyttja samhällets rättsordning för att ifrågasätta sådana beslut.

Till Centralstyrelsens skrivelse fanns som bilaga 4 ett yttrande från den fristående juridiska granskningsgrupp som granskat kyrkoordningsförslaget. Den juridiska granskningsgruppen uppmärksamade i sitt yttrande inte minst frågor om kyrkoordningens ställning. Bl.a. pekade den på att kyrkliga organ kan ingå avtal som blir civilrättsligt bindande och inte kan upphävas genom något inomkyrkligt överprövningssystem. Det kan dock noteras att motsvarande problem har funnits även inom ramen för det tidigare kyrkokommunala systemet.

I följande avsnitt i sitt yttrande citerade den juridiska granskningsgruppen lagrådets yttrande över förslag till lag om Svenska kyrkan och kommenterade i anslutning hör till kyrkoordningsförslaget.

I sitt yttrande över förslag till lag om Svenska kyrkan (prop. 1997:98:116 s. 1999) uttalade Lagrådet bl.a. ”Lagen ger inte bestämmelser för att lösa konflikter mellan Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar. Även dessa är juridiska personer och Svenska kyrkans centrala organ har inte någon normgivningsrätt. Till yttermera visso är det inte troligt – och för övrigt inte heller avsett – att domstolarna kommer att befatta sig med sådana konflikter, om de inte rör egendomsrättsliga förhållanden eller andra civila rättigheter (artikel 6 Europakonventionen). Till en början kommer säkerligen allt att gå väl, men i sinom tid kan splittringstendenser uppkomma med tvister som pockar på sin lösning i rättslig väg utan att det finns några anvisningar för hur det skall gå till. Lagrådet förutsätter dock att åtskilliga problem kan lösas genom en kyrkoordning med inomkyrklig rättsverkan.”

Flera av de oklarheter som förelåg när lagen om Svenska kyrkan antogs har undanröjts genom det framlagda förslaget. Kvar står emellertid de svårigheter som hänger samman med att trossamfundet Svenska kyrkan inte har någon normgivningsrätt. Kyrkoordningsförslaget innehåller inte någon lösning på de problem som kan uppstå om en konflikt uppkommer mellan t.ex. en församling och kyrkans centrala organ eller mellan en församling och ett domkapitel. Kyrkoordningen ger visserligen regler för hur bestämmandekedjan skall se ut men några rättsliga möjligheter att genomföra ett beslut om t.ex. en tvångsvis sammanläggning av församlingar finns inte. Problemen bör dock inte överdrivas. Det måste förutsättas att den lojalitet mellan Svenska kyrkan centralt och dess organisatoriska delar liksom mellan dessa senare som förslaget till kyrkoordning bygger på kommer att avsevärt minska riskerna för att allvarliga konflikter uppstår. Ett stort ansvar får anses ligga på var och en inom Svenska kyrkan att lojalt verka för att samarbetet skall fungera. Uppkommer en konflikt får den lösas i samförstånd mot bakgrund i de beslut som kyrkomötet fattat. ((CsSkr 1999:3, volym 3 sid. 158 f)

I sina kommentarer med anledning av den juridiska granskningsgruppens yttrande konstaterade Centralstyrelsen att dess synpunkter överensstämde med vad den själv anfört.

I en artikel i nr 2/2000 av Svenska kyrkans församlingsförbunds tidskrift FÖR har rättschefen hos Kyrkostyrelsen Lars Friedner tagit upp frågan om sanktioner i en artikel med rubriken ”Vad händer den som bryter mot kyrkoordningen?”. Då det gäller medvetna brott mot kyrkoordningen sägs i artikeln bl.a. följande:

Kvar står eventuella bekymmer av sådana kyrkliga organ som avsiktligt bestämmer sig för att bryta mot kyrkoordningen. Sådana brott torde ske – som jag inledningsvis varit inne på – därför att man inte är beredd att

respektera de former för beslutsfattande som gäller inom kyrkan. Den första fråga de personer som deltar i ett sådant beslut bör ställa sig är, enligt min uppfattning, om de önskar vara en del av Svenska kyrkan eller ej.

Som jag ser det finns i det nuvarande inomkyrkliga regelsystemet tre vägar att reagera mot t.ex. en församling som avsiktligt trotsar kyrkoordningens bestämmelser:

- Stiftsstyrelsen kan avstå från att bevilja församlingen sådana individuella bidrag som utgår genom utjämningsystemet.
- Domkapitlet kan ta ifrån den präst eller diakon som medverkar till ett sådant beslut hans eller hennes rätt att utöva den kyrkliga vignings-tjänsten. För prästens del innebär detta bl.a. att staten inte längre accepterar honom eller henne som vigselförrättare.
- Stiftsstyrelsen kan lägga samman församlingen med en grannförsamling.

De angivna vägarna utgör som synes trubbiga instrument. Det utesluter i och för sig inte att de i speciella situationer kan komma till användning. Men kyrkoordningens utgångspunkt är – som nämnts – inte att med tvångsmedel hålla någon i kyrkan utan att de som verkar i kyrkan skall göra det i lojalitet med den och med de system för beslutsfattande som gäller inom kyrkan.

Utskottet

”Syftet med kyrkoordningen är att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan” (citat ur Inledning till kyrkoordningen).

I inledningen till sjunde avdelningen i kyrkoordningen tydliggörs vidare alla kyrkotillhörigas gemensamma uppdrag:

”Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopet är den grundläggande vinningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigts till uppdrag inom kyrkans vinningstjänst skall fullgöra de uppdrag som de anförtrots i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, lära och bekännelse. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet”.

Detta är fundamentet för Svenska kyrkans kyrkorättsliga ställning. Av det gemensamma uppdraget följer en förpliktelse för varje enskild kyrkotillhörig att följa kyrkoordningen och att medverka till att konflikter inte uppstår. Svenska kyrkans ställning som ett fritt trossamfund i ett samhälle präglat av religionsfrihet innebär att vid tillämpningen av kyrkoordningen *viljan* till samverkan och samförståndslösningar är av grundläggande betydelse. Den kyrkotillhörige ger därigenom uttryck för en önskan att tillhöra både Svenska kyrkan som helhet och gemenskapen i församlingen. Församlingarna är förenade i stift. Präster och diakoner har genom sina vinningslöften en särskild relation till biskopen. Kyrkoordningen bygger på lojalitet mellan olika nivåer och mellan olika organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Detta kan inte betonas tydligt nog. Som den juridiska granskningsgruppen med instämmande av Central-

styrelsen anfört ”får ett stort ansvar anses ligga på var och en inom Svenska kyrkan att lojalt verka för att samarbetet skall fungera”.

Den som tillhör Svenska kyrkan och därmed har en relation till såväl församlingen som kyrkan som helhet kan med rätta kräva att verksamheten präglas av lojalitet. Det är en rättssäkerhet för den kyrkotillhörige att kunna få klara och entydiga besked om vad som gäller enligt kyrkoordningen.

Det är angeläget med ett uppmärksamt förhållningssätt för att de intentioner som ligger till grund för kyrkoordningen skall vidmakthållas. Detta gäller såväl den som fattar beslut som den som berörs av beslutet. De som har tillagts ett tillsynsansvar har därvid en viktig roll. Detta gäller i första hand biskoparna och domkapitlen. Enligt reglerna om ansvarsfördelning på lokal nivå har även kyrkoherden en tillsynsfunktion.

Den som är ansvarig för tillsyn måste ägna denna uppgift stor uppmärksamhet inte minst när ett nytt regelverk är i ett inledningsskede. Därigenom markeras en bestämd hållning att bevara kyrkans trovärdighet och minskas risken för avsteg. Det har uppkommit olika frågeställningar om hur man ansvarigt hanterar de instrument av mer eller mindre ingripande slag som finns i kyrkoordningen för att stärka efterlevnaden av regelverket. Ett gemensamt utbyte av erfarenheter och synpunkter är då särskilt angeläget. Det är enligt utskottet viktigt att de i första hand tillsynsansvariga – biskopar och domkapitel – ges tillfälle till sådana överläggningar. Utskottet anser att Kyrkostyrelsen skall ta initiativ till detta. Utskottet anser också att det kan vara av värde att i här aktuella frågor ta del av erfarenheter från kyrkor med en med Svenska kyrkan likartad struktur i andra länder.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet med anledning av motion 2000:50 ger Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört

Uppsala den 19 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Ingrid Johansson Fjellman, Astrid Roos Ydell, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg, Sten Elmberg, Elsa Spännar, Göran Pettersson och Carina Etander Rimborg.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att

utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivarroll med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sammantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsystemet gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsystemet uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:67 om Svenska kyrkans gemensamma arkiv. Utskottet bedömer att det kommer att dröja åtskilliga år innan behov av att kunna överlämna arkivmaterial till ett sådant arkiv uppkommer. Utskottet anser därför inte att frågan skall utredas nu utan förutsätter att Kyrkostyrelsen när den finner detta påkallat tar erforderliga initiativ. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:67 av Jan Erik Ågren om Svenska kyrkans gemensamma arkiv hemställs

1. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur och var Svenska kyrkans gemensamma arkiv ska läggas upp, och
2. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att särskilt undersöka möjligheten att förlägga Svenska kyrkans arkiv i Sollefteå.

Bakgrund

Bestämmelserna om Svenska kyrkans arkiv i kyrkoordningens 55 kap. avser de inomkyrkliga arkiv som börjat bildas från och med år 2000. För de delar av arkiven som består av allmänna handlingar kommer statliga bestämmelser om inleverans att tillämpas, om än över en längre tidsperiod. Mot denna bakgrund förutsattes i betänkandet Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv (Svenska kyrkans utredningar 1998:4) att det inte under överskådlig tid kommer att uppstå platsbrist i de lokala kyrkliga arkiven. I betänkandet (sid. 239) sägs vidare:

Sett över en längre tidsperiod kan det dock tänkas att församlingar, samfundligheter och stift önskar frigöra arkivutrymme genom att överlämna material för förvaring som är gemensamt för kyrkan. Enligt vår uppfattning bör det vara en uppgift för Kyrkostyrelsen att tillhandahålla en frivillig möjlighet härtill. En sådan gemensam förvaring kan också komma att vara en viktig förutsättning för ett rationellt bevarande och tillhandahållande av främst sådana digitalt lagrade handlingar som kräver särskild förvaring eller hantering.

Möjligheten att enligt 55 kap. 8 § överlämna handlingar till Kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv gäller de handlingar som inte längre behövs för kyrkans verksamhet.

Centralstyrelsen anslöt sig i skrivelsen (CsSkr 1999:3) Kyrkoordning för Svenska kyrkan volym 2 sid. 304 till den bedömning som gjorts i betänkandet Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv. I skrivelsen konstateras också – liksom i betänkandet – att kyrkans gemensamma arkiv fysiskt kan befinna sig på flera platser (CsSkr 1999:3, volym 2 sid. 441).

Beträffande vissa arkivfrågor pågår överläggningar mellan företrädare för Riksarkivet och Kyrkostyrelsen. En fråga som har aktualiserats i kontakterna mellan Riks-

arkivet och Kyrkostyrelsen gäller Svenska kyrkans framtida arkivbildning. Detta innebär dock inte att något direkt utredningsarbete har påbörjats beträffande Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Utskottet

Till Svenska kyrkans gemensamma arkiv skall, som också redovisas i motionen, kunna överlämnas arkivmaterial som bildas fr o m den 1 januari 2000. Det torde enligt utskottets bedömning dröja åtskilliga år innan behov härav uppkommer.

Även om det generellt sett är viktigt med framförhållning och tid för planering är utskottet inte berett att biträda förslaget att en utredning för denna fråga skall tillsättas nu. Utskottet förutsätter att Kyrkostyrelsen när den finner detta påkallat tar erforderliga initiativ i frågan om Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:67

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Samuelsson

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjelkman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist, Elisabeth Engberg och Ingrid Emanuelson.

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2000:69 om tillsyn över dem som är vigda till präst eller diakon inom Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att det i kyrkoordningen finns bestämmelser om register över samtliga diakoner och präster och att sådan register är under uppbyggnad. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Motionen

I motion 2000:69 av Sten-Åke Engdahl om tillsyn över dem som är vigda till präst eller diakon inom Svenska kyrkan hemställs

att Kyrkomötet beslutar att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda frågan om ett centralt register över dem som har vigning i kyrkans vigningstjänst och därefter inrätta och ansvara för detta register.

Bakgrund

Bestämmelser om register över präster och diakoner finns i 56 kap. 6-8 §§ kyrkoordningen. En grundläggande bestämmelse om registrering av alla präster och diakoner finns i 7 §.

7 § Ett verksamhetsregister för ett stift skall innehålla följande uppgifter om de präster och diakoner som står under domkapitlets tillsyn: namn, personnummer, adress, ort och datum för vigning och eventuella beslut om inskränkningar i behörigheten att utöva kyrkans vigningstjänst.

I 6 § sägs att ett verksamhetsregister för en församling, en samfällighet eller ett stift skall innehålla uppgifter om bl.a. om namn, personnummer och befattning för präster och diakoner som finns anställda hos församlingen, samfälligheten respektive stiftet.

Enligt 8 § skall bl.a. sådana uppgifter som skall finnas i ett verksamhetsregister för ett stift enligt 7 § föras till det centrala verksamhetsregistret. Det finns således redan bestämmelser i kyrkoordningen om register av det slag som efterfrågas i motionen. Det primära ansvaret för registerinnehållet ligger dock på stiftet. Ett motiv för kyrkoordningens bestämmelser om register över präster och diakoner har varit att det skall underlätta arbetet med att ta fram vallängder och att utöva tillsyn över präster och diakoner (CsSkr 1999:3, sid. 2-441).

Utskottet

Utskottet konstaterar att det enligt bestämmelser i kyrkoordningen skall finnas register över samtliga präster och diakoner. Primärt skall dessa uppgifter enligt 56 kap. 7 § finnas i verksamhetsregister för ett stift men de skall också finnas i det centrala verksamhetsregistret enligt 8 § i samma kapitel. Önskemålet i motionen bör därmed i huvudsak vara tillgodosett även om ansvaret inte på det sätt som föreslås ligger hos

Kyrkostyrelsen. Det saknas enligt utskottets mening skäl att göra någon förändring i den ansvarsfördelning som fastlagts i kyrkoordningen.

I mars 2000 behandlades frågan om register med uppgifter om präster och diakoner vid en samling för dem som arbetar med dessa frågor i stiftet och på den nationella nivån. De tekniska förutsättningarna för registren är klara och arbetet pågår med att föra in de uppgifter som skall ingå.

Hemställan

Utskottet hemställer

att Kyrkomötet avslår motion 2000:69

Uppsala den 18 maj 2000

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag

Gunnar Edqvist

Närvarande: Erna Arhag, ordförande, Gunborg Engman-Ericsson, Sven Håkansson, Maja Larsson, Börje Dahlvid, Anna-Lena Forsdahl, Christina Åkerlund, Herbert Sjödin, Ingrid Johansson Fjellman, Bertil Persson, Astrid Roos Ydell, Hans-Olof Andrén, Nils Gårder, Åke Blomqvist och Elisabeth Engberg

Biskoparna Biörn Fjärstedt och Anders Wejryd har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekonomi- och egendomsutskottets
betänkanden
EE 2000:1–5

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden

- 2000:1 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar
- 2000:2 Etiska kapitalplaceringar
- 2000:3 Upplåtelse av kyrka
- 2000:4 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar
- 2000:5 Särskilda utjämningsavgiften

Till utskottet har för beredning hänvisats Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:7 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar. Till utskottet har vidare överlämnats motion 72 av Carl Gustaf von Ehrenheim.

I samband med behandlingen av ärendet har utskottet haft tillfälle att ställa frågor till ordföranden i Kyrkofondens styrelse Bertil Persson, förutvarande vice ordföranden i Kyrkofondens styrelse Carl Gustaf von Ehrenheim, generalsekreteraren Leni Björklund samt rättschefen Lars Friedner.

Skrivelsen

I skrivelsen föreslår Kyrkostyrelsen Kyrkomötet besluta

att uppdra åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för att de sju biskopsgårdar som ägs av Svenska kyrkan, undantaget ärkebiskopsgården, skall överlåtas vederlagsfritt till respektive stift,

att överlåtelsen av fastigheterna skall vara förenad med villkoret att vid en eventuell vidareförsäljning av fastigheterna fordras medgivande från Svenska kyrkan, och

att ersättning skall utgå till Linköpings stift och Växjö stift med belopp, som motsvarar den köpeskilling stiftens erlade för respektive biskopsgård, under förutsättning att de förbinder sig att vid en framtida försäljning tillämpa samma villkor.

Motionen

I motion 2000:72 hemställer Carl Gustaf von Ehrenheim

1. *att* Kyrkomötet beslutar avslå Kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2000:7, och
2. *att* om mitt förstahandsyrkande ej vinner bifall, Kyrkomötet måtte besluta om ersättning till de stift som 1999 erhållit hyresersättning för respektive biskops bostad, med ett belopp svarande mot den kapitaliserade hyran.

Motionären anför bl.a.:

I Kyrkostyrelsens uppdrag ingick att undersöka de ekonomiska konsekvenserna av en äganderättsöverföring. Detta synes ej ha skett. Det förefaller dessutom som om man ej varit medveten om regleringen av biskoparnas hyreskostnader i årets budget.

Biskopsgårdarna i Skara, Strängnäs, Västerås, Göteborgs, Karlstads och Härnösands stift ägs således av trossamfundet Svenska kyrkan. Det synes lämpligt att dessa stift kan förfoga över biskopsgårdarna som ägare. Stiftens bör därför erbjudas att övertaga fastigheterna, men en överlåtelse kan inte ske vederlagsfritt.

Det skulle te sig orättvist gentemot övriga stift om trossamfundet utan vederlag skulle skänka dessa fastigheter till berörda stift. Om principen om lika behandling är viktig i församlingen, borde den även vara viktig i vad gäller Kyrkostyrelsens förvaltning.

Dessutom har trossamfundet ett ansvar gentemot hela Svenska kyrkan att förvalta sin egendom på bästa sätt.

Yttrande

Budgetutskottet (B 2000:4y) har yttrat sig med anledning av skrivelsen. Yttrandet bifogas betänkandet.

Bakgrund

Svenska kyrkan äger ärkebiskopsgården, biskopsgårdarna i Skara, Strängnäs, Västerås, Göteborgs, Karlstads och Härnösands stift jämlikt bestämmelserna i 9 § första stycket punkten 6 lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan (införandelagen).

De av trossamfundet ägda biskopsgårdarna skall enligt 46 kap. 14 § kyrkoordningen skötas av de stift där de är belägna. Stiftet skall därmed ansvara för uppvärmning och underhåll av fastigheterna, yttre fastighetsskötsel etc. Den nationella nivån skall ersätta stiftet för det arbete de utför på fastigheterna och stiftet fakturera Svenska kyrkan för uppkomna kostnader.

I enlighet med 34 kap. 4 § kyrkoordningen är biskoparna från och med den 1 januari 2000 anställda av respektive stift. I egenskap av arbetsgivare har stiftet att ansvara för kostnaderna för biskoparnas tjänstebostäder. Stiftet skall därmed betala hyra till Svenska kyrkan för att biskoparna får nyttja fastigheterna till tjänstebostäder och representationslokaler.

Stiftssamfälligheten i Linköpings stift köpte biskopsgården för 3,5 mkr med tillträde den 31 december 1999 och stiftssamfälligheten i Växjö stift köpte under sommaren 1999 biskopsgården med tillhörande flyglar för 4 mkr.

Utskottet

Utskottet instämmer i Kyrkostyrelsens bedömning att nuvarande förhållande [ägande på nationell nivå] kommer att medföra onödigt mycket arbete mellan den nationella nivån och stiftet. Den nationella nivån skall ersätta stiftet för den praktiska skötseln, samtidigt som stiftet skall betala hyra till trossamfundet för att de av stiftet anställda biskoparna har tjänstebostäder och representationslokaler i fastigheterna. Det framstår därför som rimligt att stiftet kan förfoga över fastigheterna som ägare. Ärkebiskopsgården bör dock undantas och förbli i Svenska kyrkans ägo, då den får anses vara en angelägenhet för hela Svenska kyrkan och då den nationella nivån ansvarar för ärkebiskopens lönekostnader.

Kammarkollegiet föreslog i betänkandet Staten och trossamfundet, Den kyrkliga egendomen (SOU 1997:47) att äganderätten till de biskopsgårdar, som inte samtidigt var av annat egendomslag (domkyrkas fastighet eller kyrkofondsfastighet), efter relationsändringen uttryckligen skulle tillkomma det stift i vilket biskopsgården ligger. Regeringen konstaterade, i proposition 1997/98:116, Staten och trossamfundet, att det var oklart hur dessa undantagsbestämmelser skulle tolkas och att det endast kunde bli fråga om någon enstaka biskopsgård som skulle överlämnas till ett stift. Med anledning härav fann regeringen att fastigheterna skulle föras över till Svenska kyrkan. Bakgrunden till att regeringen frångick utredningens förslag torde ha varit att det var oklart vad förslaget i sin helhet innebar och att endast några enstaka fastigheter skulle överlämnas enligt huvudförslaget.

Med anledning av Kammarkollegiets förslag, fastigheternas tidigare oklara ägarförhållanden samt den historiska anknytning som dessa fastigheter har till stiftet anser Kyrkostyrelsen att det synes rimligt att fastigheterna överlåtes vederlagsfritt till

respektive stift. Utskottet delar Kyrkostyrelsens uppfattning. Utskottet anser också att det vid en samlad bedömning är angeläget att överföringen av de aktuella biskopsgårdarna inte onödigtvis fördröjs.

Budgetutskottet har i sitt yttrande 2000:4y uttalat att det måste klargöras vilka konsekvenser äganderättsöverföringen medför för budget och balansräkning från år 2001 och framåt. Ekonomi- och egendomsutskottet förutsätter, att Kyrkostyrelsen bl.a. genom nästa års skrivelse med redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets ärenden och/eller kommande skrivelse om Mål- och rambudget för Svenska kyrkan på nationell nivå, redovisar ekonomiska konsekvenser av de villkorade äganderättsöverföringarna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet, med avslag på motion 2000:72, bifaller Kyrkostyrelsens förslag KsSkr 2000:7.

Uppsala den 19 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Per Westberg

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Gösta Äng, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Christer Mohlin, Sten-Åke Engdahl, Dan Johansson och Marjut Fagerlund.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggning.

Reservation

av Boris Olson, Barbro Pettersson och Bengt Berg som anser att utskottet bort hemställa att Kyrkomötet återremitterar förslaget i KsSkr 2000:7 om äganderättsöverföring av biskopsgårdar till Kyrkostyrelsen för vidare beredning.

Budgetutskottets yttrande

2000:4y

Yttrande över KsSkr 2000:7 om äganderättsöverföring av biskopsgårdar

Till ekonomi- och egendomsutskottet

Budgetutskottet har av ekonomi- och egendomsutskottet beretts tillfälle att yttra sig över Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2000:7 om äganderättsöverföring av biskopsgårdar.

Enligt frågeställaren föreslås Kyrkomötet

att uppdra åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för att de sju biskopsgårdar som ägs av Svenska kyrkan, undantaget ärkebiskopsgården, skall överlätas vederlagsfritt till respektive stift,

att överlåtelsen av fastigheterna skall vara förenad med villkoret att vid en eventuell vidareförsäljning av fastigheterna fordras medgivande från Svenska kyrkan, och

att ersättning skall utgå till Linköpings stift och Växjö stift med belopp, som motsvarar den köpeskillingen stiften erlade för respektive biskopsgård, under förutsättning att de förbinder sig att vid en framtida försäljning tillämpa samma villkor.

Budgetutskottet har noterat att Kyrkostyrelsens i budgetskrivelsen till Kyrkomötet (KsSkr 2000:1) fäst uppmärksamhet vid de ekonomiska konsekvenserna som följer av förslaget vilket anges på sid. 59:

Kyrkostyrelsen har i särskild skrivelse till Kyrkomötet föreslagit att de biskopsgårdar som Svenska kyrkan äger utan ersättning skall med äganderätt överlämnas till respektive stift. Därutöver skall – för de stift som nyligen inköpt sina biskopsgårdar – återbetalning ske av köpeskillingen. Dessa åtgärder kommer att påverka resultatet under år 2000 med ca 50 miljoner kronor.

Budgetutskottet anser att det måste klargöras vilka konsekvenser äganderättsöverföringen medför för budget och balansräkning från år 2001 och framåt.

Uppsala den 18 maj 2000

På utskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Dag Hedin

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg, Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Till utskottet har för beredning hänvisats motion 2000:7 av Åke Blomqvist och Åke Bendix om policy för etiska placeringar m.m. och motion 2000:27 av Ingrid Emanuelson om etiska riktlinjer för aktieinnehav.

I samband med behandlingen av ärendet har utskottet haft tillfälle att ställa frågor till rättschefen Lars Friedner, ordföranden för Kyrkofondens styrelse Bertil Persson, generalsekreteraren Leni Björklund och ekonomichefen Helén Ottosson-Lovén.

Yttrande

Läronämnden har yttrat sig med anledning av motionerna. Yttrandet bifogas betänkandet.

Motionerna

I motion 2000:7 av Åke Blomqvist och Åke Bendix hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att till Kyrkomötet år 2001 framlägga förslag till placeringspolicy för fastställelse.

I motionen hänvisas till det mediaintresse som Svenska kyrkans placeringspolicy rönt under de senaste månaderna. Motionen hänvisar till 51 kap. 2§ kyrkoordningen där medelsförvaltningen regleras. Det påpekas i motionen, att kutymen före år 2000 på den lokala nivån varit att det beslutande organet fastställt ett placeringsreglemente, vilket enligt motionen efter relationsförändringen borde gälla även för den nationella nivån.

I motion 2000:27 av Ingrid Emanuelson hemställs

att Kyrkomötet beslutar uttala att det som framförts i motionens sammanfattning bör gälla i Svenska kyrkan.

I motionen framhålls att Svenska kyrkan för att finansiera sin verksamhet inte skall tjäna pengar på det som är destruktivt i samhället som pornografin. I kyrkans riktlinjer för aktieinnehav skall därför ingå en bestämmelse om att kyrkan inte skall inneha aktier i företag som är involverade i framställning, visning eller distribution av porrfilm.

Bakgrund

51 kap. 2§ kyrkoordningen lyder:

Trossamfundet Svenska kyrkan skall på den nationella nivån förvalta sina medel på ett sådant sätt att kravet på god avkastning och betryggande säkerhet tillgodoses. Medlen skall därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Enligt 2 § Arbetsordning för styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet, beslutad av styrelsen den 28-29 oktober 1998, svarar Förvaltningsdelegationen för beredning av styrelsens ärenden rörande personal- och ekonomifrågor med mera.

Delegationen har fastställt finans- och valutapolicy för Svenska kyrkan på nationell nivå, reviderad senast den 21 februari 2000. De etiska/moraliska kriterierna lyder:

Kyrkans penningmedel skall ej placeras i verksamhet som på olika sätt står i strid med de grundläggande värderingar som kyrkan vill värna. Detta innebär att man medvetet undviker placeringar i vissa företag eller verksamheter. Där det är möjligt skall kyrkan söka sig till placeringar inom områden där människan sätts i centrum och där skapelsen/miljön värnas. Vidare skall kyrkan, där så är möjligt, stödja sådan verksamhet som medverkar till att utjämna de globala orättvisorna.

Om ideella kriterier står:

Vid placering av penningmedel skall avkastning inte enbart räknas i ekonomiska termer. En ideell placering kan innebära att man helt eller delvis avstår från ekonomisk avkastning där man i stället erhåller en social avkastning som kan vara av värde. Ideella placeringar skall främst syfta till att delta i arbetet för en mer rättvis ekonomisk världsordning och större global rättvisa.

Kyrkofondens placeringar regleras av 45 kap 2 § kyrkoordningen och av Kyrkofondens styrelses egen placeringspolicy. Denna begränsar fondens placeringar i vapen- och tobaksindustrin. Fonden anlitar både svenska och utländska förvaltare.

Med anledning av tidigare mediadebatter har styrelsen arbetat vidare med placeringsfrågan under 1998 och 1999. I september 1999 anordnade Centralstyrelsen ett seminarium om aktieförvaltning med etisk placeringsinriktning. Vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 30 mars 2000 beslutades att uppdra åt Kyrkokansliet att sätta igång ett ettårigt projektarbete, som påbörjas under år 2000, om aktieförvaltning med etisk placeringsinriktning. I beslutet hänvisas till vad som framkommit vid seminariet, nämligen att det vore önskvärt att driva arbetet vidare med syfte att höja kompetensen i kyrkliga beslutsfattande organ kring frågor om positiva kriterier för Svenska kyrkans ekonomiska agerande, att stimulera till samtal och att utarbeta modeller för detta. Det noterades också att Kyrkofondens styrelse avser att tillsätta ett Svenska kyrkans etiska råd för finansiella frågor. Detta råd ansågs kunna fungera som en referensgrupp för projektet (Dnr Ks 2000:152). Kyrkofondens styrelse fattade beslutet att tillsätta ett etiskt råd den 14 mars 2000. Rådet förväntas:

- ge Kyrkofondens styrelse och andra kapitalförvaltare inom Svenska kyrkan råd i de enskilda frågor som styrelsen eller andra kapitalförvaltare hänskjuter till rådet
- ge synpunkter på nuvarande placeringspolicies för kapitalförvaltning inom kyrkan
- verka som referensgrupp till projektgrupper med uppdrag inom området kapitalförvaltning med etisk inriktning
- i övrigt ta initiativ till vad helst rådet finner lämpligt i fråga om kapitalförvaltning i Svenska kyrkan.

Samtidigt beslutade Kyrkofondens styrelse att uppdra åt arbetsutskottet att i samråd med Kyrkostyrelsen ta fram förslag om rådets sammansättning.

Utskottet

Utskottet konstaterar att både Kyrkostyrelsen och Kyrkofondens styrelse aktivt arbetar med tillämpningen av kyrkoordningens bestämmelser om medelsförvaltningen. Det är, som Läronämnden konstaterar i sitt yttrande, inte möjligt att skapa ett policydokument som skulle täcka alla tänkbara situationer. Det krävs en bred kompetens och

ett kontinuerligt arbete kring dessa frågor. Därför välkomnar utskottet Kyrkofondens styrelses initiativ att tillsammans med Kyrkostyrelsen skapa ett etiskt råd och det av Kyrkostyrelsen beslutade projektet. Det etiska rådet kan fungera som en resurs för alla kapitalförvaltare inom Svenska kyrkan både i det långsiktiga arbetet och vid akuta situationer. Trots att olika delar av Svenska kyrkans kapitalförvaltning på den nationella nivån kan ha behov av olika riktlinjer önskar utskottet att det tas fram även gemensamma övergripande riktlinjer. Utskottet noterar därvid Kyrkostyrelsens intention att tillsammans med Kyrkofondens styrelse finna långsiktigt hållbara kriterier genom det beslutade projektet (KsSkr 2000:1 s. 9).

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:7 och 2000:27.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Leena Björstedt

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Göran Lundquist, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Anders Reinholdsson, Sten-Åke Engdahl, Bengt Peterson och Marjut Fagerlund.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:12

om etiska riktlinjer för aktieplaceringar

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:7 om policy för etiska placeringar m.m. och KMot 2000:27 om etiska riktlinjer för aktieinnehav.

Läronämnden understryker att allt ägande och förvaltande har läroimplikationer, därför också valet av aktieinnehav. Kyrkan lever i världen med dess dilemman och etiska tvetydigheter. En policy för aktieplacering behövs, men ägarförhållanden och dylikt är ofta så komplicerade att ett policydokument blir otillräckligt och måste kompletteras med tillgång till bred kompetens, som kan bistå Svenska kyrkans aktieplacerare med kontinuerlig rådgivning.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnemark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har för beredning hänvisats motion 2000:9 av Thomas Söderberg m.fl. om råd och rekommendationer vid upplåtelse av kyrka.

Motionen

I motion 2000:9 av Thomas Söderberg m.fl. hemställs

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att låta utarbeta nya ”Råd och rekommendationer vid upplåtelse av kyrka”.

Som exempel på frågeställningar där det kan finnas behov av rekommendationer anger motionärerna:

Var går gränsen mellan ”ekumenisk gästfrihet” och upplevelsen av kyrkorummet som ett ”allmänreligiöst rum” vid upplåtelse för gudstjänst i annan kyrkas ordning?

Kan andra samfund anse det som självklart att kyrkorummet skall kunna användas för begravningsakt med aktuell begravningslagstiftning som grund?

För vilka samfund och i vilka sammanhang kan upplåtelse, att ”låna ut” kyrkan, vara lämpliga?

För vilka andra ändamål kan det vara lämpligt att upplåta kyrkan utan att det strider mot kyrkorummets helgd (KO 41 kap. 3 §)?

Upplåtelse av kyrka har också ekonomiska konsekvenser. Hur är det lämpligt att hantera frågor om upplåtelse av kyrka för icke-församlingsbo vid t.ex. vigsel? Och vilka råd och rekommendationer kan ges, då det gäller någon som inte tillhör Svenska kyrkan?

Yttrande

Läronämnden (Ln 2000:8) har yttrat sig med anledning av motionen. Yttrandet bifogas betänkandet.

Bakgrund

Bestämmelserna om upplåtelse av kyrka återfinns i 41 kap. kyrkoordningen. Enligt 1 respektive 2 §§ har biskopar och präster som tjänstgör i en församling, under angivna förutsättningar, rätt att använda kyrkor i stiftet respektive församlingens kyrkor.

Enligt 41 kap. 3 § första stycket får en kyrka upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 §§ bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet. Kyrka får inte upplåtas för något ändamål som kränker kyrkorummets helgd. En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt.

Frågor om upplåtelse av kyrka för andra ändamål än de som avses i 41 kap. 1 och 2 §§ prövas av församlingens kyrkoråd. Kyrkoherden skall, om det är möjligt, ges tillfälle att yttra sig om vederbörande är förhindrad att delta i sammanträdet.

Kyrkorådets beslut får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut får däremot inte överklagas.

Enligt 9 kap. 6 § begravningslagen (1990:1144) ingår lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler i begravningsavgiften. Huvudman för begravningsverksamheten måste alltså sörja för att det finns tillgång till sådan neutral lokal.

Utskottet

Läronämnden har i sitt yttrande uttalat att när det gäller upplåtande av kyrka, utöver kyrkoordningens bestämmelser, erfordras råd av pastoral natur för mötet med enskilda människor som önskar ett upplåtande, t.ex. för en begravning. Vidare kan rekommendationer av ekumenisk karaktär rörande samverkan med andra kristna samfund behövas.

Utskottet delar läronämndens uppfattning och konstaterar att en praxis torde utvecklas på detta område genom den överprövning som kan ske till domkapitlet. Läronämnden menar att pastorala råd och rekommendationer av ekumenisk karaktär utgör en del av tillsynsuppgiften i stiftet.

Utskottet noterar att arbetet med framtagandet av pastorala råd på detta område har inletts inom Biskopsmötets ram och anser därmed att motionärernas önskemål i praktiken torde komma att uppfyllas. Biskopsmötets uppgift är reglerad i 13 kap. 2 § kyrkoordningen där det bl.a. anges att Biskopsmötet kallas till samråd om stiftsledningen och ämbetsansvaret. Den tillsynspraxis som utvecklas genom rätten till överprövning i domkapitlet ger också förutsättningar till en mer likartad bedömning i hela Svenska kyrkan.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion 2000:9.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Per Westberg

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Gösta Äng, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Anders Reinholdsson, Sten-Åke Engdahl, Bengt Peterson och Jan-Erik Ågren.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:8

om råd och rekommendationer vid upplåtande av kyrka

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:9 om råd och rekommendationer vid upplåtande av kyrka.

Normgivning inom Svenska kyrkan sker inom kyrkoordningens ram samt genom de bestämmelser som Kyrkostyrelsen utfärdar.

Regler för upplåtande av kyrka framgår av kyrkoordningens bestämmelser jämte författningskommentarer. Vad som därutöver erfordras är råd av pastoral natur för mötet med enskilda människor som önskar ett upplåtande, t ex för en begravning. Vidare kan rekommendationer av ekumenisk karaktär rörande samverkan med andra kristna samfund behövas. Läronämnden menar att sådant är att se som en del av tillsynsuppgiften i stiftet. Framtagandet av sådana pastorala råd har inletts inom Biskopsmötets ram.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har för beredning hänvisats motion 2000:18 av Erna Arhag om obligatorisk clearing vid dop, motion 2000:36 av Evert Josefsson om avgifter vid vigsel samt motion 2000:48 av Göran Petterson om obligatorisk clearing för dop.

Motionerna

I motion 2000:18 av Erna Arhag hemställs

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att obligatorisk clearing skall ske för dopkostnader när dopet sker i annan församling än hemförsamlingen.

I motion 2000:36 av Evert Josefsson hemställs

att Kyrkomötet gör sådana ändringar i kyrkoordningens 42 kap. 8 §, att vigsel i någon av kontrahenternas konfirmationskyrkor tillhandahålles gratis.

I motion 2000:48 av Göran Petterson hemställs

att Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningen föreskriva att den kyrkliga handlingen dop skall omfattas av obligatorisk clearing.

Yttrande

Läronämnden (Ln 2000:3) har yttrat sig med anledning av motionerna. Yttrandet bifogas betänkandet.

Bakgrund

Dop

För dop gäller enligt 42 kap. 6 § kyrkoordningen att någon avgift inte får tas ut av den enskilde. Något obligatoriskt clearingsystem mellan församlingarna finns inte.

Konfirmation

I 42 kap. 7 § kyrkoordningen anges att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att delta i konfirmation, om inte synnerliga skäl hindrar det. I den egna församlingen får någon avgift inte tas ut, men om konfirmationen sker i någon annan församling, får denna ta ut en avgift. Något obligatoriskt clearingsystem mellan församlingarna finns sålunda inte.

Vigsel

För vigsel gäller enligt 42 kap. 8 § kyrkoordningen att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det. I den församling som någon av de blivande makarna tillhör får någon avgift inte tas ut, men om vigseln sker i någon annan församling, får denna ta ut en avgift. När inte någon av de blivande makarna tillhör Svenska kyrkan, får de vigas i Svenska kyrkans ordning, om det finns särskilda skäl. Då får en avgift tas ut.

I likhet med dop och konfirmation saknas ett obligatoriskt clearingsystem mellan församlingarna.

Obligatorisk clearing vid begravningsgudstjänst

I 42 kap. 10 § kyrkoordningen finns regler som innebär att ett dödsbo har rätt till begravningsgudstjänst inom en annan församling än den som den avlidne tillhörde vid dödsfallet, om inte synnerliga skäl hindrar det. Enligt 10 § andra stycket betalar dödsboet inte någon avgift för begravningsgudstjänsten. Den församling som den avlidne tillhörde skall ersätta den andra församlingen för detta. Kyrkostyrelsen fastställer beloppets storlek.

Behandlingen vid 1999 års kyrkomöte

Andra kyrkolagsutskottet uttalade (2KL 1999:1) sid. 139 följande:

Centralstyrelsen har i sin skrivelse när det gäller frågan om obligatorisk clearingsystem för dop vägt för- och nackdelar mot varandra. Fördelarna, främst en noggrann kostnadsfördelning mellan de berörda församlingarna uppväger enligt Centralstyrelsen inte de administrativa nackdelarna som följer av ett sådant system. Skälet till att inte införa ett motsvarande clearingsystem för vigsel är enligt Centralstyrelsen bl.a. att det skulle medföra ett ökat tryck på församlingar med attraktiva bröllopskyrkor. Centralstyrelsen menar också att församlingarna i möjligaste mån bör ha friheten att själva besluta i sina angelägenheter.

Andra kyrkolagsutskottet delar Centralstyrelsens uppfattning att det obligatoriska clearingsystemet endast skall omfatta begravningsgudstjänster. För de församlingar som ekonomiskt sett blir särskilt berörda finns också möjligheten till strukturbidrag. Den möjlighet som vigselförsamlingen har att ta ut avgift från hemförsamlingen kan också användas om den ekonomiska situationen så kräver.

Med denna motivering föreslogs avslag på två motioner (1999:34 och 144) med förslag om obligatorisk clearing för dop och vigsel.

Andra kyrkolagsutskottet uttalade vidare att inget hinder föreligger att på frivillighetens väg införa ett clearingsystem för andra kyrkliga handlingar än begravningsgudstjänster.

Frivillig kyrklig clearing

Församlingsförbundet har i sin cirkulärserie *Förbundsinfo* nr 9/2000 uttalat:

För clearingen av dop och vigsel gäller samma regler som förut - den är helt frivillig. Församlingsförbundets rekommendation till församlingarna om den frivilliga clearingen av dop och vigsel från 1994 gäller fortfarande [*läs: Rekommendation till församlingarna att ansluta sig till den frivilliga clearingen*]. I likhet med tidigare kommer Församlingsförbundet att tillhandahålla förteckning över anslutna församlingar samt taxor för förrättningarna. Den här clearingen benämns frivillig kyrklig clearing av dop och vigsel.

Utskottet

Utskottet anser att det är för tidigt att förändra bestämmelserna i kyrkoordningen 42 kap. Avgifter och uppbörd. Starka skäl talar dock för en framtida ordning där dopgudstjänsten ingår i ett clearingsystem mellan församlingarna. För den enskilde saknar dock frågan betydelse genom att 42 kap. 6 § kyrkoordningen anger att dopet skall tillhandahållas avgiftsfritt.

När det gäller andra kyrkliga handlingar konstaterar utskottet att det kan finnas väsentliga pastorala, praktiska och kostnadsmissiga frågeställningar som man bör ta hänsyn till inför överväganden om revidering av regelverket. Detta talar för att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att göra en grundlig genomlysning när det gäller avgifter och clearing mellan församlingarna i samband med kyrkliga handlingar. Kyrkostyrelsen bör i återkomma i dessa frågor till Kyrkomötet under nästa mandatperiod.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet med avslag på motionerna 2000:18, 2000:36 och 2000:48 uppdrar till Kyrkostyrelsen att till Kyrkomötet återkomma med utredning och förslag i enlighet med vad utskottet anför.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Per Westberg

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Gösta Äng, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Anders Reinholdsson, Sten-Åke Engdahl, Bengt Peterson och Marjut Fagerlund.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggningar.

Läronämndens yttrande

2000:3

om clearing vid dop och avgifter vid vigsel

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:18 och 2000:48 om clearing vid dop samt 2000:36 om avgifter vid vigsel.

Genom dopet upptages den som döps i Svenska kyrkan. För många människor är tillhörigheten till Svenska kyrkan i första hand en tillhörighet till samfundet som sådant, i andra hand en tillhörighet till den församling där man är bosatt. I inledningstexten till kyrkoordningens sjätte avdelning berörs detta:

Den som tillhör Svenska kyrkan och är bosatt i Sverige tillhör någon av kyrkans församlingar, vanligen den territoriella församling inom vars område personen är folkbokförd.

Svenska kyrkan är öppen för alla dem som vill tillhöra den. Det är tydligt att det finns en skillnad mellan denna grundläggande uppfattning som är en viktig del av Svenska kyrkans syn på sig själv som folkkyrka och de bestämmelser som motiverar avgifter för kyrkliga handlingar på annan ort än inom den egna territorieförsamlingen. De pastorala svårigheter som uppstår i sådana fall skadar kyrkans trovärdighet. Det uppfattas som stötande att kyrkoavgiften inte anses täcka sådana kostnader.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har för beredning hänvisats

motion 2000:33 av Kenneth Åberg om fastställande av utdelningen till församlingarna från stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna och fastställande av den särskilda utjämningsavgiften,

motion 2000:35 av Gösta Äng m. fl. om prästlönetillgångarnas avkastning och

motion 2000:70 av Lars Starkerud om beräkningsgrunder för den särskilda kyrkofondsavgiften.

Motionerna

I motion 2000:33 av Kenneth Åberg hemställs

att Kyrkomötet beslutar att kyrkoordningen omformuleras så, att det klart framgår att det är stiftens som bestämmer om storleken av utdelningen från förvaltningen av prästlönekapitalet samt att storleken av den särskilda utjämningsavgiften blir en konsekvens av detta.

Motionen beskriver den motsättning som kan uppstå mellan stiftens och kyrkofonden vid bestämmandet av den särskilda utjämningsavgiften. Motionären påpekar att det ligger en inbyggd konflikt i rollfördelningen mellan stiftens och kyrkofonden, i och med att dessa organ – med delvis olika intressen att bevaka – i praktiken skall bestämma samma sak. Enligt motionären begränsar detta stiftens möjligheter att förvalta prästlönetillgångarna på effektivast möjliga sätt.

I motion 2000:35 av Gösta Äng m. fl. hemställs

att Kyrkomötet beslutar ändra kyrkoordningen så att 70 procent av prästlönetillgångarnas avkastning per år skall återföras till församlingarna och 30 procent föras till kyrkofonden.

Enligt motionen är prästlönetillgångarna i många fall donationer från församlingarna som önskat att de efterlämnade medlemmarna skall tillfalla den egna sockenkyrkan och församlingen. Eftersom kostnaderna för församlingsverksamheten på landsbygden är betydligt högre än i storstadsförsamlingarna anser motionärerna att landsbygdsförsamlingarna borde få behålla mer av sina tillgångars avkastning, vilket skulle stämma med donatorernas vilja.

I motion 2000:70 av Lars Starkerud hemställs

att Kyrkomötet beslutar att 44 kap. 4 § kyrkoordningen ändras så att stiftens genom stiftsfullmäktige bestämmer storleken av utdelningen från förvaltningen av prästlönekapitalet.

Motionen beskriver hur kyrkofondens styrelse i praktiken överprövar stiftets beslut om utdelning till församlingarna genom att bestämma den särskilda utjämningsavgiften och storleken på den balanserade vinst stiftens får avsätta. Detta innebär en inskränkning i stiftens förvaltningsansvar för prästlönetillgångarna. Motionen refererar sedan till kyrkofondens styrelses förslag till nya beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift och beskriver dess konsekvenser med Stockholms stift som exempel. Förslaget skulle enligt motionären försvåra en effektiv och högavkastande förvaltning.

Bakgrund

I 10 § lagen om införande av lagen om Svenska kyrkan regleras den egendom som utgör prästlönstillgångarna. Där fastställs att högst hälften av egendomens avkastning får användas för andra kyrkliga ändamål än den församling eller samfällighet som enligt kyrkolagen hade rätt till andel av avkastningen.

I 44 kap. 4 och 5 §§ kyrkoordningen finns bestämmelserna om särskild utjämningsavgift, om dess storlek som skall vara 50 procent av nettovinsten på förvaltningen av prästlönstillgångarna, om hur vinsten beräknas och om Kyrkofonden styrelses befogenheter.

Utskottet

Utskottet anser att det skulle vara förhastat att nu föreslå ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om ekonomisk utjämning. I Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet om mål och rambudget för Svenska kyrkan (KsSkr 2000:1) framgår att Kyrkofondens styrelse räknar med att en utvärdering och översyn av utjämningsystemet kommer att kunna påbörjas i början av år 2001. Utskottet räknar med att förhållandet mellan kyrkofondens och stiftens uppdrag och intressen beaktas i översynen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motionerna 2000:33, 2000:35 och 2000:70.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Leena Björstedt

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Gösta Ång, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Anders Reinholdsson, Sten-Åke Engdahl, Bengt Peterson och Jan-Erik Ågren.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekumenikuskottets betänkanden
Eu 2000:1–3

Ekumenikutskottets betänkanden

- 2000:1 Svenska kyrkans samarbete med den anglikanska kyrkan i södra Sudan
- 2000:2 Stöd till Östersjökyrkor
- 2000:3 Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan

I detta betänkande behandlas en motion om Svenska kyrkans samarbete med den anglikanska kyrkan i södra Sudan.

I motion 2000:10 av Gunnar Prytz hemställs

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om samarbete med och stöd till den anglikanska kyrkan i södra Sudan.

Motionen

Motionären pekar på behovet av stöd till de kristna kyrkorna i det krigsdrabbade södra Sudan. De svenska stifts- och församlingskontakter som redan finns förtjänar att utvecklas vidare, exempelvis i form av fördjupat samarbete på nationell nivå med den anglikanska kyrkan på plats, vars situation idag är mycket utsatt.

Bakgrund

Det nu 34-åriga kriget i Sudan har pågått i två faser. Först mellan 1955 och 1972 då fred slöts enlighet det s.k. Addis Abeba-avtalet där kyrkorna i Sudan, tillsammans med All African Council of Churches och Kyrkornas världsråd, spelade en viktig roll. Detta avtal fick emellertid inte det skydd som skulle ha behövts och man förmådde heller inte lösa de djupast bakomliggande faktorerna för konflikten mellan norr och söder. Därför var det heller inte så förvånande när ett nytt krig bröt ut 11 år senare – ett krig som ännu pågår med den skillnad att det nu vidgats till att omfatta även andra delar av Sudan. Det finns motståndsrörelser både i västra och nordöstra delarna av landet samlad i en allians som kallar sig NDA, National Democratic Alliance.

Detta i sig mycket rika land, med stora jordbrukspotentialer och nu också betydande oljefyndigheter, skulle gott och väl kunna försörja sin befolkning. Kriget sätter emellertid stopp för verklig utveckling av landet.

Säkert upplever sig de lokala kyrkor som finns och verkar i Sudan isolerade på många sätt. Det behöver emellertid sägas att kyrkorna har sina gemensamma råd, SCC (Sudans kristna råd) för kyrkorna i norr och de kyrkor som finns i regeringskontrollerade områden i Södra Sudan, samt NSCC, (det nya Sudans kristna råd) som verkar i de av gerillan kontrollerade områdena.

Basen för SCC finns i Khartoum och NSCC har sitt huvudkontor i Nairobi. I själva verket handlar det dock om ett och samma råd där uppdelningen bara är ett resultat av det nu pågående kriget. Dessa råd betyder mycket för kontakten kyrkorna emellan och ger dem en röst och ett ansikte utåt. Härutöver relaterar varje kyrka till den vidare gemenskap som den egna kyrkofamiljen utgör, vare sig det gäller Romerska katoliker, ortodoxa, anglikaner, presbyterianer eller andra.

Vatikanen uppmärksammar på olika sätt förhållandena i landet och mycket görs inom den romersk-katolska kyrkan. Kyrkornas världsråd i Genève spelar en samordnande roll för protestanterna och de ortodoxa. Dessutom har det under ett antal år

funnits något som heter Sudan Focal Point – (Där Liv och Fred Institutet under en tid hade rollen som lead agency). SFP följer kontinuerligt utvecklingen i landet, särskilt när det gäller mänskliga rättigheter, konflikterna, frågor som rör fred och försoning, försörjningsläget etc. Tanken är att det ska fungera som en röst utåt gentemot kyrkorna och biståndsorganisationerna i väst. Informationen når också EU och västländernas utrikesförvaltningar och biståndskontor. Svenska kyrkan har under flera år givit bidrag till denna verksamhet. Svenska kyrkan har också bidragit med medel till Liv och Fred Institutets utbildningsprogram (Civic education) i Sudan. En viktig målgrupp har varit lokala kyrkor och kvinnogrupper.

Inom Kyrkokansliet diskuteras idag möjligheten att etablera närmare kontakt med de lokala kyrkorna i Sudan. Svenska kyrkan på nationell nivå har också givit stöd till Lunds Stifts program för Sudan. Hösten 2000 startar ett utbytesprogram mellan SCC och Svenska kyrkan (EFS).

Nämnas kan också att Sudan just nu uppmärksammas i svenska media främst genom en film i svensk TV som delvis finansierats av Lutherhjälpen och EFS.

Utskottet

Utskottet delar motionärens syn såväl på det allvarliga läget i Sudan, som på vikten av att hjälp kanaliseras genom partnerskap med Sudans inhemska kristenhet, såsom den av motionären nämnda anglikanska kyrkan i södra Sudan. Vad gäller prioriteringar inom Svenska kyrkans internationella verksamhet står emellertid såväl SKM som Lutherhjälpen inför ständiga avvägningar, då varje nytt åtagande kräver svåra beslut om minskat engagemang i andra projekt. Beslut av denna karaktär omfattas av det uppdrag Kyrkomötet delegerat till utrikesnämnderna.

Situationen i Sudan har föranlett de kyrkliga hjälporganisationerna att agera genom gemensamma internationella kyrkliga organ och genom stöd till enskilda initiativ. Det är viktigt att de kyrkliga hjälporganen på detta sätt kan komplettera varandra genom att på bästa sätt utnyttja respektive kyrkas redan upparbetade kontakter i olika delar av världen. Så stöder exempelvis EFS arbetet inom Sudans kristna råd (SCC). Lunds stifts samverkan med Luistiftet i södra Sudan kan också här nämnas. Partnerskap på stifts- och församlingsnivå är viktiga komplement till utrikesnämndernas arbete. Utskottet hänvisar till sin formulering i yttrandet Eu 2000:1y: ”Kyrkokansliet behöver intensifiera sitt arbete med att identifiera, stödja och främja lokala och regionala initiativ – inte på bekostnad av samordningen utan som ett värdefullt komplement och ett uttryck för frågornas breda förankring.”

Härutöver finns möjligheten för stift och församlingar att i enlighet med kyrkoordningens 2 kap 1§ lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande Svenska kyrkans samarbete med den anglikanska kyrkan i södra Sudan

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:10.

Uppsala den 19 maj 2000

Åsa Ingårda

Sven-Bernhard Fast

Närvarande: Åsa Ingårda, ordförande, Kerstin Bergman, Olof Lönneborg, Helga Kero, Bengt Nilsson, Börje Finnstedt, Allis Olsson, Sten Lundgren, Christina Schnackenburg, Sven Janson, Johan Lothigius, Britta Olinder, Fredrik Sidenvall, Urban Gibson, Katarina Wedin.

Biskop Bengt Wadensjö och biskop Christina Odenberg har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om Svenska kyrkans stöd till några av de evangelisk-lutherska kyrkorna kring Östersjön.

I motion 2000:56 av av Per-Anders Grunnan och Joakim Svensson hemställs:

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma till nästa års Kyrkomöte med förslag på hur stiftelser skulle kunna bildas vars avkastning skulle användas av de evangelisk-lutherska kyrkorna i Ingermanland, Estland, Lettland och Litauen.

Motionen

Motionärerna menar att Svenska kyrkan tydligare behöver manifesteras sin nära gemenskap med de evangelisk-lutherska kyrkorna i Estland, Lettland och Litauen samt med den ingermanländska evangelisk-lutherska kyrkan genom att tillskapa ett antal biståndsstiftelser för att därigenom mer långsiktigt sörja för dessa kyrkors verksamhet och utveckling.

Bakgrund

Svenska kyrkan har av tradition starka relationer till de evangelisk-lutherska kyrkorna kring Östersjön. Kontakter finns på alla nivåer inom Svenska kyrkan i form av vänförsamlingsutbyte, stiftskontakter och samarbete på det nationella planet, genom Biskopsmöte, Kyrkostyrelse och nämndorganisation och då särskilt inom Lutherhjälpens arbete på den internationell diakonins område.

I syfte att åstadkomma en god och tydlig samordning av arbetet har Finlands evangelisk-lutherska kyrka axlat ett särskilt ansvar för kontakterna med Estland och Ingermanland, medan Svenska kyrkan koncentrerat sitt arbete till Lettland. Härutöver samarbetar östersjöregionens kyrkor med de tyska kyrkorna, kyrkorna i Norge och Danmark, flera andra kyrkor inom Lutherska världsförbundet och den anglikanska kyrkogemenskapen samt Missouri synoden. Den fördjupade kyrkogemenskap som Borgågemenskapen medfört innebär en positiv resursförstärkning för regionens kyrkor, inte minst då den sätter in det lokala och nationella samarbetet i ett vidare och mer dynamiskt sammanhang.

Vägledande för det svenska samarbetet har varit att initiera processer inom ramen för vilka kyrkorna själva ges möjlighet att formulera sina behov. Så har också skett på mellankyrklig och lokal nivå vad gäller utvecklingssamarbete, bistånd och humanitära insatser. Kyrkorna i regionen har formulerat sina prioriteringar och härvid särskilt betonat utbildningsfrågornas betydelse - såväl vad gäller teologisk grund- och forskarutbildning som utbildning inom diakoni och kyrkomusik.

När det gäller det diakonala arbete som bedrivs inom Lettlands evangelisk-lutherska kyrka kan Lutherhjälpen se tillbaka på ett mångårigt väl fungerande samarbete som också involverat tyska och norska partners. Så stöder Lutherhjälpen exempelvis den Lettiska kyrkans diakoncentrum och dess utbildning. Motsvarande samarbete sker i Ingermanland, Estland och Litauen med andra partners.

För att på bästa sätt kunna förvalta den egendom som Lettlands evangelisk-lutherska kyrka nu får tillbaka av staten, har kyrkan vänt sig till Lutherhjälpen med en förfrågan om hjälp att utveckla erforderliga ekonomiska och administrativa funktioner vid konsistoriet. Många års erfarenhet av utvecklingssamarbete har lärt Svenska kyrkan hur viktigt det är att mobilisera de resurser, både vad gäller personal och ekonomi, som finns i landet. I stället för att lösa problemen åt människorna, söker Svenska kyrkan därför i samarbete med lokala företrädare mobilisera redskap med vilkas hjälp kyrkan själv ska kunna säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling. Företrädare för Lutherhjälpen medverkar i arbetet med att utforma rutinerna kring de löne- och pensionsfonder (utjämningsfonder) som för närvarande är under uppbyggnad i flera av de aktuella kyrkorna. Grundkapitalet utgörs dels av gåvomedel från Tyskland, dels av kyrkornas eget kapital. Även här efterfrågar kyrkorna i Östersjöområdet specialkompetens från sina Skandinaviska syskonkyrkor.

Utskottet

Samhörigheten med de evangelisk-lutherska kyrkorna i Estland, Lettland och Litauen samt med den ingermanländska evangelisk-lutherska kyrkan kommer idag till uttryck på många sätt, av vilka några visas i bakgrundsteckningen ovan. Svenska kyrkan på nationell nivå har valt att låta detta ske inom ramen för befintlig nämndorganisation. Detta torde också vara det lämpligaste för att, på det sätt motionärerna efterfrågar, bygga upp ett långsiktigt väl fungerande samarbete. Det vore ett avsteg från den grundprincip om en sammanhållen kyrklig verksamhet, som präglar kyrkoordningens reglering av det internationella arbetet, om Kyrkomötet tog initiativ till bildande av särskilda fristående stiftelser för lösande av uppgifter som ankommer på hela kyrkan. Svenska kyrkans biståndsarbete på nationell nivå och beslut rörande prioriteringar inom verksamhetsområdet handläggs på Kyrkomötets uppdrag av Nämnden för Svenska kyrkans mission och Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen.

Förutom Borgåsamarbetet kan de regelbundet återkommande Teobalkonferenserna nämnas som exempel på initiativ vilka ger möjlighet till ekumeniskt samarbete mellan kyrkorna runt Östersjön.

Även på stifts- och församlingsplanet finns ett väl utvecklat samarbete med de baltiska kyrkorna genom vänstift och vänförsamlingar. Detta samarbete underlättas också av den nya kyrkoordningen som medger för församlingarna att i enlighet med kyrkoordningens 2 kap 1§ lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande stöd till Östersjökyrkor

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:56.

Uppsala 19 maj 2000

Åsa Ingårda

Sven-Bernhard Fast

Närvarande: Åsa Ingårda, ordförande, Kerstin Bergman, Olof Lönneborg, Helga Kero, Bengt Nilsson, Börje Finnstedt, Allis Olsson, Sten Lundgren, Christina Schnackenburg, Sven Janson, Johan Lothigius, Britta Olinder, Fredrik Sidenvall, Urban Gibson, Katarina Wedin.

Biskop Bengt Wadensjö och biskop Christina Odenberg har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan.

I motion 2000:75 av Michael Martinsson hemställs

att Kyrkomötet beslutar att pastor i Svenska Missionsförbundet får leda gudstjänst och nattvardsfirande enligt Svenska kyrkans ordning på vederbörlig kallelse av kyrkoherde i Svenska kyrkan, förutsatt att gudstjänsten utlyses som ekumenisk, och att präst i Svenska kyrkan, på kallelse från församling inom Svenska Missionsförbundet, äger rätt att leda gudstjänst inklusive nattvardsfirande enligt Svenska Missionsförbundets ordning, såvida gudstjänsten är utlyst som ekumenisk.

Läronämnden har yttrat sig över motionen. Ln 2000:4 bifogas betänkandet som bilaga.

Motionen

Motionären hemställer att Kyrkomötet, föregriper de eventuellt positiva slutsatserna av dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet, genom att redan nu undanröja hindren för ömsesidigt altar- och predikstolsutbyte.

Bakgrund

Samtalen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet om samverkan har pågått i olika faser sedan 1965. Under denna tid har en rad frågor bearbetats, som stegvis fört kyrkorna närmare varandra. Samtalens tidigare omgångar har redovisats i *Samtal om samverkan*¹ och i *Svenska kyrkan i ekumeniska samtal – evangeliet som förenar*² samt senast i *Guds kyrka och en levande församling*³.

I den första samtalsomgången diskuterades bl.a. teologiska frågor främst i samband med gudstjänst och nattvardsgemenskap samt ämbete och praktiska samverkansfrågor vad gäller evangelisation, undervisning, former för predikstolsbyten bl.a. vid vakanser och upplåtande av kyrkorum. Man rekommenderade gemensam revision av kyrkoårets texter samt en gemensam psalmbok.

Revisionen av evangelieboken 1983 skedde i ekumenisk samverkan, liksom det förslag till revision som nu föreligger. Beträffande gemensam psalmbok vidgades frågan att gälla samtliga kyrkor och samfund i Sverige. Resultatet blev en gemensam första del av psalmboken 1986 – 325 psalmer, en unik ekumenisk händelse genom bredden av medverkande kyrkor och samfund.

1 Samtal i samverkan. Svenska kyrkan Svenska Missionsförbundet. Red Gösta Hedberg. Falköping 1971

2 Svenska kyrkan i ekumeniska samtal. Holsten Fagerberg i Svenska kyrkans utredningar 1987:1, Stockholm 1987

3 Guds kyrka och en levande församling. Svenska kyrkans centralstyrelse och Svenska Missionsförbundets missionsstyrelse, Verbum 1995.

Ämbetsfrågan behandlades av en särskild arbetsgrupp i slutet av 1970-talet vars rapport tills vidare förblev arbetsmaterial. Frågan om liturgisk ordning för övergång från det ena samfundet till det andra tillhörde det som man menade krävde ytterligare bearbetning.

Parallellt med denna process av bilaterala lärosamtal har det konkreta praktiska ekumeniska samspelet samfunden emellan intensifierats vilket fått betydelse för hela den lokalekumeniska situationen på många håll.

I juni 1995 lämnade den officiella samtalsgruppen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet sin rapport *Guds kyrka och en levande församling*. Rapporten tog upp de frågor som sedan länge setts som hinder för en djupare gemenskap mellan de båda kyrkorna. Så diskuterades dopet som väg in i kyrkan, förhållandet dop och tro, dopet och medlemskapet, dopet som förutsättning för kommunion, omdop och Svenska kyrkans doppraxis liksom förhållandet dop och konfirmation.

Utfallet av den därpå följande remissbehandlingen gav vid handen att kyrkorna ännu inte uppnått tillräcklig enighet för att kunna etablera en fördjupad kyrkogemenskap på grundval av samtalsgruppens rapport.

De båda kyrkorna enades då om att inom ramen för en förnyad samtalsomgång särskilt fokusera på de frågor som berör en fortsatt ekumenisk samverkan samfunden emellan – och då i första hand på lokalt plan. I den slutrapport som i maj 2000 presenteras för kyrkorna lyfter arbetsgruppen fram betydelsen av fördjupad gemenskap på flera plan samtidigt som man konstaterar att fr a skillnader i dopsynen ännu utgör hinder för fullständig kyrkogemenskap.

Läronämnden betonar i sitt yttrande Ln 2000:4 det tydliga sambandet mellan behörighetsförklaring och ämbetserkännande.

Behörighet för en ämbetsbärare i det ena samfundet att erkännas som präst eller diakon i det andra samfundet är ett uttryck för den uppnådda gemenskapen tillsammans med en grundläggande gemensam syn i frågor om tro, bekännelse och lära.

Utskottet

Ekumenikutskottet noterar att det remissarbete de båda samfunden nu går in i behöver genomföras och utvärderas innan slutsatser om en eventuell fördjupad sakramental gemenskap kan föras vidare för avgörande i respektive kyrkas beslutsorgan. Att genom ensidigt beslut i Kyrkomötet föregripa utgången av en sådan process vore att visa bristande respekt för den ekumeniska dialogen.

Utskottet vill samtidigt påminna om det på många sätt framåtsyftande och värdefulla samarbete mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet som genom lokala församlingars och enskilda kristnas engagemang, bristen på nationella överenskommelser till trots, vuxit fram under de senaste decennierna.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan.

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:75

Uppsala 19 maj 2000

Åsa Ingårda

Johan F Dalman

Närvarande: Åsa Ingårda, ordförande, Kerstin Bergman, Olof Lönneborg, Helga Kero, Bengt Nilsson, Börje Finnstedt, Allis Olsson, Sten Lundgren, Christina Schnackenburg, Sven Janson, Johan Lothigius, Britta Olinder, Fredrik Sidenvall, Urban Gibson, Katarina Wedin.

Biskop Bengt Wadensjö och biskop Christina Odenberg har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:4

om ekumeniskt nattvarvsfirande

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:52 om ekumeniskt nattvarvsfirande och 2000:75 om ekumeniskt nattvarvsfirande med Svenska Missionsförbundet.

Allmänt om ekumeniskt nattvarvsfirande

Kyrkoordningens bestämmelser om formerna för inbjudan till ekumeniskt nattvarvsfirande syftar till att en sådan inbjudan skall vara väl förankrad i församlingen. Därför föreskrives samråd med övriga präster liksom kyrkorådets medgivande innan kyrkoherden beslutar om sådan inbjudan. Bestämmelsen om att kyrkoherden skall ge sitt medgivande innan en präst medverkar vid ekumeniskt nattvarvsfirande inom en annan kyrka har samma syfte.

Bestämmelserna i denna del av kyrkoordningen avser sådana kyrkor med vilka Svenska kyrkan ej har träffat en särskild ekumenisk överenskommelse. De kyrkor med vilka Svenska kyrkan träffat en särskild överenskommelse om kyrkogemenskap omfattas av andra regler. Den särskilda överenskommelsen innebär att Svenska kyrkan erkänt dessa kyrkors ämbeten.

Ekumeniskt nattvarvsfirande med Svenska Missionsförbundet

Till de frågor som behandlas för att uppnå kyrkogemenskap mellan två samfund hör frågan om ämbeten och tjänster i församlingen. Behörighet för en ämbetsbärare i det ena samfundet att erkännas som präst eller diakon i det andra samfundet är ett uttryck för den uppnådda gemenskapen tillsammans med en grundläggande gemensam syn i frågor om tro, bekännelse och lära. Ett sådant teologiskt grundat samband bör ej upplösas lättvindigt.

Läronämnden har sig bekant att den gemensamma arbetsgrupp som verkat mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet kommer med förslag i hithörande frågor.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Kyrkolivsutskottets betänkanden
Kl 2000:1–5

Kyrkolivsutskottets betänkanden

- 2000:1 Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna, m.m. (KsSkr 2000:5)
- 2000:2 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- 2000:3 Användningen av Kyrknätet
- 2000:4 Nej till illegal jakt
- 2000:5 Svenskkyrkliga friskolor
- 2000:6 Personer med funktionshinder
- 2000:7 Skeppsholmskyrkan – ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum
- 2000:8 Den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan
- 2000:9 Svenska kyrkans grundkurs
- 2000:10 Finansiering av praktiklön
- 2000:11 Resurser för religionsmötesfrågor
- 2000:12 Kyrkan och kommunismen – ännu en röd fläck på kartan
- 2000:13 Stöd till forskarstudier
- 2000:14 Församlingens grundläggande uppgift
- 2000:15 Kyrkans uppgift i skolan

I detta betänkande behandlar utskottet Kyrkostyrelsens skrivelse *Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna, m.m.* (KsSkr 2000:8).

Kyrkostyrelsens skrivelse

I skrivelsen har Kyrkostyrelsen föreslagit Kyrkomötet

att godkänna den redovisning beträffande Svenska kyrkans utbildningscentrum m.m. som Kyrkostyrelsen lämnat genom denna skrivelse, samt

att förklara att vad 1997 års ombudsmöte begärt i detta ärende uppfyllts.

Skrivelsen

Styrelsen konstaterar att den ekonomiska saneringen vid SKUC och SKUAB nu har fullföljts och att ekonomin nu är i balans. 1999 års bokslut är positivt och verksamheten beräknas gå ihop också under år 2000. I skrivelsen redovisas även den utredning som SFRV:s styrelse tillsatte i januari 1999 med uppdraget att utreda utbildningsbehoven på den nationella nivån i Svenska kyrkan. Styrelsen konstaterar vidare, att det varken finns ekonomiska eller verksamhetsmässiga skäl att överväga någon avveckling av verksamheten vid Ansgarsliden. Styrelsen anser, att vad som begärdes av 1997 års ombudsmöte nu är uppfyllt och att verksamheten i Sigtuna nu bör få arbetsro att arbeta vidare utifrån den förbättrade situationen. Kyrkostyrelsens avsikt är att noga följa utvecklingen och att arbeta vidare med de rekommendationer som utredningen gett om Svenska kyrkans utbildningsbehov på nationell nivå.

Bakgrund

Den omdelbara bakgrunden till Kyrkostyrelsens skrivelse är 1997 års ombudsmötes beslut om att SFRV:s styrelse årligen skall lämna en redogörelse för utvecklingen vid kurs- och konferensanläggningen Ansgarsliden i Sigtuna samt den verksamhet som bedrivs där av Stiftelsen Svenska kyrkans utbildningscentrum (SKUC) och av Svenska kyrkans Utbildnings AB (SKUAB), (OO 1997:503). Till såväl 1998 som 1999 års ombudsmöten har därför SFRV:s styrelse lämnat redogörelser för den ekonomiska utvecklingen liksom av planerade och genomförda åtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen. Detta skedde genom skrivelserna StSkr 1998:504 samt StSkr 1999:503, kap.2.

Vid 1997 års ombudsmöte förelåg en motion med en hemställan om att SFRV:s engagemang i SKUC, direkt eller via SKUAB, skulle avvecklas snarast, senast inom ett år (OMot 1997:515). Organisationsutskottet delade inte motionärens uppfattning utan ansåg, att den av SKUAB för utskottet redovisade målsättningen att kurs- och konferensverksamheten skulle bli självbärande inom två år borde avvaktas innan Ombudsmötet tog någon ställning till den fortsatta verksamheten, (OO 1997:503). Ombudsmötet följde utskottets hemställan och avslög motionen, men begärde att SFRV:s sty-

relse till 1998 och 1999 års ombudsmöten skulle lämna redogörelse för den ekonomiska utvecklingen enligt ovan.

Till 1998 års ombudsmöte föreslog SFRV:s styrelse, att hos Kyrkofondens styrelse och i enlighet med de riktlinjer som beslutats av Ombudsmötet ansöka om ett engångsbelopp om högst 35 miljoner kronor för att möjliggöra en sanering av ekonomin inom Stiftelsen Svenska kyrkans utbildningscentrum och Svenska kyrkans Utbildnings AB, (StSkr 1998:504). Skrivelsen behandlades av ekonomiutskottet, (OEo 1998:502). Med bifall till ekonomiutskottets hemställan beslutade Ombudsmötet i enlighet med styrelsens förslag, men med följande tillägg:

- ◆ Eventuella tillskott av medel till Stiftelsens Svenska kyrkans utbildningscentrum skall ges genom ränte- och amorteringsfria lån med säkerhet i fastigheten.
- ◆ Sådana lån skall vara villkorade av att de i SKUC huvudsakligen används till att lätta skuldbördan.
- ◆ Efter erhållet tillskott kvarstår de principiella ställningstaganden som Ombudsmötet gjorde 1997 (OO1997:503).

Till 1999 års ombudsmöte redovisade styrelsen genom en skrivelse de åtgärder för ekonomisk sanering som utförts i enlighet med Ombudsmötets beslut år 1997, (StSkr 1999:503, kap. 2). Med anledning av skrivelsen hemställdes i en motion, att Ombudsmötet som sin mening skulle tillkännage att inga dolda eller öppna subventioner från kyrkliga beslutsorgan härnäst skulle ges till SKUC och SKUAB, OMot 1999:504. I enlighet med ekonomiutskottets hemställan, (OEo 1999:501), beslutade Ombudsmötet att avslå motionen.

Utskottet

Vad som begärdes av 1997 års ombudsmöte ifråga om noggrann ekonomisk uppföljning av utvecklingen vid Svenska kyrkans utbildningscentrum och Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag har Kyrkostyrelsen fullföljt genom de åtgärder för sanering som utfördes under 1999. Redovisningar har skett till 1998 och 1999 års ombudsmöten. Utskottet konstaterar att resultatet är positivt och att verksamheten vid Ansgarsliden nu bör få arbetsro att utvecklas vidare.

De stora krav som ibland ställs på att en verksamhet skall vara självbärande kan inte drivas in absurdum vilket ibland skett i debatten om Ansgarsliden. Om Svenska kyrkans högsta beslutande organ har fattat beslut om att driva en kurs- och konferensanläggning inkluderande en folkhögskola kräver det uthållighet och resurser. Stiftens gårdar och folkhögskolor i likhet med församlingars församlingshem utgör fastigheter och lokaler som är en del av prioriterad verksamhet på regional och lokal nivå. Demokratiskt fattade beslut med sådan ekonomisk omfattning som gällt vid Ansgarsliden bör inte ifrågasättas gång på gång utan måste få långsiktig giltighet.

I den utredning om utbildningsbehoven på nationell nivå i Svenska kyrkan som bifogas Kyrkostyrelsens skrivelse finner utskottet värdefulla resonemang i Kyrkostyrelsens överväganden. Man konstaterar mot bakgrund av denna och tidigare utredningar, att Ansgarsliden inte bör ha en monopolställning vad gäller ansvaret för utbildningar på nationell nivå utan bör utgöra en resurs bland andra.

Utskottet har i sitt yttrande över Mål och Rambudgeten för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003, framhållit det pedagogiska utvecklingsarbetet som centralt i det pågående och framtida förandet av Ansgarsliden som ett av den nationella nivåns pedagogiska centra med möjligheter till nära samverkan mellan Kyrkokansliets och Ansgarslidens personella resurser. Utskottet menar, att i likhet med vad som

redan sker när den nationella nivån ger uppdrag utlagda till andra anordnare, t. ex. diakoniinstitutioner, Ansgarsliden bör erhålla ett tydligt uppdrag att bedriva pedagogiskt utvecklingsarbete för nationell nivå och därtill erhålla erforderliga ekonomiska medel.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna, m.m.* att Kyrkomötet bifaller KsSkr 2000:8

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2000:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan, i vilken föreslås att Kyrkomötet beslutar

att lägga 2000 års jämställdhetsredovisning till handlingarna.

Läronämnden har yttrat sig över skrivelsen. Yttrandet Ln 2000:10 bifogas betänkandet som bilaga.

Bakgrund

Beträffande innehållet i skrivelsen hänvisas till denna.

Bakgrunden till den nu föreliggande skrivelsen är det beslut Ombudsmötet fattade år 1998, då Styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet fick i uppdrag att återkomma med en ny rapport över jämställdhetssituationen vid en sådan tidpunkt att denna kan få betydelse för nomineringarna inför nästa kyrkoval. Den rapporten skulle även innehålla statistik över könsfördelningen bland de förtroendevalda på lokal nivå och på stiftsnivå.

Frågor om jämställdheten i Svenska kyrkan har behandlats av kyrko- och Ombudsmötet 1988, 1990, 1995, 1996, 1997 och 1998. De beslut som fattades av Ombudsmötet med anledning av 1995 års skrivelse (StSkr 1995:509) och de förslag som framlades i 1998 års skrivelse (StSkr 1998:505) samt en del av utskottets uttalande då finns redovisade i den nu föreliggande skrivelsen.

Utskottet

Kyrkolivsutskottet har med intresse tagit del av Kyrkostyrelsens skrivelse om jämställdheten i Svenska kyrkan. Utskottet delar Läronämndens uppfattning att den teologiska bearbetningen av genderfrågor i kyrka och samhälle är viktig för Svenska kyrkan. Därför anser utskottet i likhet med vad Läronämnden anför att den redovisning som skall lämnas till 2004 års Kyrkomöte utvidgas så att den, förutom det statistiska siffermaterialet som nu föreligger, även omfattar analys och reflektion kring dessa frågor.

I en ambition att uppnå en förnyring av de som nomineras till förtroendeuppdrag anser utskottet att det skulle vara värdefullt om det i skrivelsen hade funnits en redovisning av genomsnittsåldern för kvinnor och män som är förtroendevalda på nationell nivå. Utskottet vill avslutningsvis betona vikten av att det material, rörande jämställdheten i Svenska kyrkan, som redovisas i skrivelsen verkligen blir spritt till dem som ansvarar för nomineringsarbetet, på samtliga nivåer, inför nästa kyrkoval.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Jämställdheten i Svenska kyrkan*

att Kyrkomötet beslutar med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2000:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan att lägga den till handlingarna.

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:10

om jämställdheten i Svenska kyrkan

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:5 om jämställdheten i Svenska kyrkan.

Läronämnden har med intresse tagit del av redovisningen av jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan. Eftersom den teologiska bearbetningen av genderfrågor i kyrka och samhälle är viktig för Svenska kyrkan, vore det önskvärt att den redovisning som skall lämnas 2004 utvidgas, så att den ger en samlad bild inte bara av jämställdhetssituationen utan också av det analys- och reflektionsarbete i dessa frågor som pågår inom Svenska kyrkan.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

I detta betänkande behandlas två motioner om riktlinjer för Kyrknätet.

I KMot 2000:17 av Erna Arhag hemställs

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad i motionen anförts om förändringar och förbättringar vid användning av Kyrknätet.

I KMot 2000:39 av Hans-Olof Andrén hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att utforma riktlinjer för Kyrknätets användning.

Motionerna

I *motion 17* och *motion 39* påtalar motionärerna vikten av att etiska regler upprättas för användare av Kyrknätet. Mot bakgrund av förekomsten av informationsskrivelser från Kyrkans Akademikerförbund som sänts i massadresserade utskick under början av år 2000, menar man att Svenska kyrkans datanät har använts på ett oprofessionellt sätt och orsakat extraarbete på pastorsexpeditioner genom diarieföring. Motionärerna efterlyser även god ton i användningen av Kyrknätet. De förändringar och förbättringar som föreslås i motionerna handlar om av Kyrkostyrelsen fastställda etiska riktlinjer för Kyrknätet, utbildning i dataetikett samt sanktionsmöjligheter vid olämpligt bruk av Kyrknätet.

Bakgrund

Kyrknätet skapades 1997 som ett gemensamt datanät för Svenska kyrkan. Uppdraget var att erbjuda Svenska kyrkans enheter tillgång till de datatjänster som är allmänt förekommande. Framför allt skulle nödvändig kommunikation kring Kyrkobokföringen säkerställas.

Driftansvaret för Kyrknätet lades på ett bolag, Kyrknätet AB. Detta bolag har dock ingen normgivningsrätt i Svenska kyrkan och har bara ingripit när någon av bolagets kunder missbrukat tillhandahållen teknik i avsikt att skada annan. Detta har hänt till exempel när någon använt en dator ansluten till Kyrknätet för att olovligen bryta sig in i andras datasystem.

De olika delar som tillhandahålls genom Kyrknätet kan specificeras som bland annat:

- ◆ Internetanslutning, surfning, hämta filer, skicka och ta emot e-post över Internet.
- ◆ Webbpublicering på Internet och i Kyrknätet.
- ◆ E-postsystem.
- ◆ Kyrkobokföring, Organisationsregistret och andra gemensamma registerlösningar.

E-postsystemet är alltså bara en del av det som utgör Kyrknätet. Sammanlagt nyttjar mellan 8 000 och 8 500 personer detta system. Det finns 43 E-postserverar som är sammankopplade till Kyrknätets E-postsystem. Varje server kan skapa egna sändlistor och gör ofta det. Vid träffar för administratörer 1-2 gånger per år strävar Kyrknätet AB efter att uppnå konsensus kring hur E-postsystemet skall administreras. Det har visat sig svårt att få sådana beslut verkställda. Många gånger beroende på att det är en extern konsult som är inhyrd för att administrera servern och att sådana konsulter endast undantagsvis deltar vid samlingarna och att de inte känner krav på att följa de

beslut som fattas eftersom församlingen/samfälligheten, som kanske inte heller deltar i samlingen, inte för dem vidare som en beställning till konsulten.

Kyrknätet AB skapar och underhåller gemensamma sändlistor för Svenska kyrkan. De listor som finns i dag av denna karaktär är en lista med pastoraten i varje stift samt kyrkoherdar. På beställning kan flera listor skapas men det är då nödvändigt att användaren själv på ett eller annat sätt anmäler sig till listan.

Kyrknätet AB har valt att inte spärra sändlistorna för vissa användare. Eftersom det alltid går att skicka meddelanden till alla i adressboken skulle en sådan spärr riskera att leda till att meddelanden sänds på ett helt okontrollerat sätt.

Kyrknätet AB rekommenderar att man skapar gemensamma mappar, eller elektroniska konferenser för diskussioner över Kyrknätet. Detta minskar onödig trafik och låter den intresserade välja vad han/hon vill delta i.

Styrelsen för Kyrknätet AB har tidigare efterfrågat Centralstyrelsens riktlinjer för nyttjandet av nätet och det finns fortlöpande behov av att aktualisera sådana riktlinjer.

Ett utkast till riktlinjer utarbetades 1997 lämnades till Centralstyrelsen från Kyrknätet AB, men fastslogs aldrig. Inom Kyrkokansliet pågår för närvarande ett arbete vid Informationsavdelningen med att utforma nya riktlinjer.

Utskottet

Enligt vad utskottet erfarit pågår för närvarande ett arbete vid Kyrkokansliets Informationsavdelning med att utforma nya riktlinjer med följande innehåll bl. a: En policy för Svenska kyrkans e-postsystem. Avsikten är att denna policy skall antas av Kyrkostyrelsen och gälla som en del i det avtal de kyrkliga enheterna binds av när de ansluter sig och sina medarbetare till e-postsystemet. Vidare skall policydokumentet innehålla rekommendationer till egna policies för respektive enhet. Rekommendationerna berör enheternas egna ansvarsområden (diarieföring, personalpolitik, arbetsledning etc) och kan inte dikteras centralt.

Utskottet konstaterar att det pågående riktlinjearbetet svarar mot vad motionärerna efterlyst. Vad utskottet erfar, välkomnar stiftens ett policydokument för Kyrknätet för användning i deras tillsynsuppgift.

Hemställen

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:17 och KMot 2000:39

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om illegal jakt.

I motion 2000:21 av Vivianne Wetterling och Ann Berg hemställs

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad som i motionen anförts om att Svenska kyrkan på riksnivå visar att den tar avstånd från illegal jakt.

Motionen

Motionärerna anser att Svenska kyrkan på nationell nivå aktivt bör delta i den debatt som Världsnaturfonden (WWF) vill stimulera för att stoppa illegal jakt och handel med hotade djurarter. De anser att det måste vara en självklarhet att kyrkan tydliggör hur den ser på naturen som en del av Guds skapelse som vi människor inte kan behandla hur som helst. I motionen påtalas även att rovdjursutredningen kommit fram till att det krävs en attitydförändring till jaktbrott i vårt samhälle.

Bakgrund

Rovdjursutredningen

Svenska kyrkans före generalsekreterare Sören Ekström, har som ensamutredare haft i uppdrag att göra Rovdjursutredningen. Förutom ensamutredaren fanns det två sakkunniga, en från Jordbruksdepartementet och en från Naturvårdsverket samt experter från Världsnaturfonden, Naturskyddsföreningen, Sametinget, Svenska samernas riksförbund, Jordbruksverket, LRF, Svenska jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund-Landsbygdens jägare, Miljödepartementet och Jordbruksdepartementet. Utredningens förslag och motiv till förslagen föreligger i betänkandet Sammanhållen rovdjurspolitik (SOU 1999:146).

Utredningens uppdrag har varit att utforma ett förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik med en helhetssyn på de biologiska, jaktliga och näringsmässiga frågorna. Uppdraget har omfattat björn, järv, lo, varg och kungsörn.

Jaktbrott

Olaglig jakt förekommer på björn, järv, varg, lo och kungsörn och många gånger begås dessa jaktbrott med grymma metoder. Det finns säkerligen olika förklaringar till detta men en kan vara att förövaren måste använda metoder som inte är tillåtna för att undvika upptäckt och när man använder vanliga jaktmetoder vid olaglig jakt så måste man ju också undvika att bli upptäckt och utnyttjar därför även dåliga skottillfällen och undviker att spåra upp skadeskjutna djur.

Rovdjursutredningen har försökt skaffa sig en uppfattning om omfattningen av jaktbrotten och har då kommit fram till att den olagliga jakten kan få allvarliga konsekvenser för vissa av ovan nämnda djurarter. Vargstammen är fortfarande så liten att dess positiva utveckling kan brytas och när det gäller järven kan en huvudorsak till att stammen inte ökat, trots att arten länge varit skyddad, vara den olagliga jakten.

Förekomsten av jaktbrott är så omfattande att det är ett problem som man måste komma tillrätta med för att kunna styra utvecklingen av rovdjursstammarna.

Utredningen har kommit fram till att det finns två kategorier av förklaringar till den omfattande brottsligheten. Den ena är att det finns konkreta ekonomiska och liknande intressen som påverkas negativt av rovdjursförekomsten. Dit hör tamdjursägare som anser att omfattningen på den tillåtna skyddsjakten är för liten och jägare som tycker att rovdjursstammarnas påverkan på bytesstammar är alltför stor. Den andra kategorin handlar om att det finns mer djupt liggande orsaker som bottnar i en känsla av avstånd till de beslutsfattande myndigheterna. Utredaren anser att det under utredningsarbetet framkommit att det finns människor som upplever en förtroendeklyfta till de myndigheter som svarar för rovdjurspolitiken. Det finns även grupper som upplever att de personer som fattar beslut saknar förståelse för lokalbefolkningens verklighet.

Utöver denna huvudsakliga förklaring finns det människor som utan synbar anledning inte gillar rovdjur. De känslorna kan naturligtvis också vara drivkraften till olaglig jakt.

Rovdjursutredningens förslag till åtgärder

Utredningen föreslår att Sverige skall ta sitt ansvar för att det skall finnas livskraftiga stammar av björn, järv, lo, varg och kungsörn på den skandinaviska halvön. Det bör finnas en fastställd miniminivå för varje art och innan den är uppnådd skall endast skydds jakt vara tillåten. Rovdjursarterna bör få sprida sig under kontrollerade former inom respektive arts utbredningsområde.

Bernkonventionen samt EG:s art- och habitatdirektiv innebär att jakt endast kan tillåtas av vissa anledningar. Utvecklingen av stammarna av björn och lo ger anledning för Sverige att agera för att få undantag från de reglerna och direktiven vad avser skyddet för björn och lo.

En annan viktig åtgärd som utredningen förordar för att minska de konflikter som förekomsten av rovdjur skapar, är att ge grupper med intressen i rovdjursfrågor information om, insyn i och inflytande över beslut i rovdjursfrågor. Vidare bör rovdjurstammarnas utveckling styras så att ordnad renskötsel inte omöjliggörs eller allvarligt försvåras i någon sameby. Även starka koncentrationer av rovdjur inom vissa geografiskt begränsade områden måste undvikas.

Utredningen lämnar också förslag till bidrags- och ersättningssystem för skador på ren och tamdjur. De omfattar såväl åtgärder för att förebygga skador som ersättningsar för uppkomna skador. Vidare lämnas förslag om regler om skydds jakt.

När det gäller jaktbrott anser utredningen att arbetet mot den jaktbrottslighet som förekommer skulle kunna effektiviseras genom samarbete mellan berörda myndigheter. Detta bör avse såväl förebyggande arbete som bevakning och brottsutredningar. I utredningen föreslås också att minimistraffet för grovt jaktbrott höjs till sex månaders fängelse. Ett höjt minimistraff tillsammans med en ökad bevakning av områden där jaktbrott kan förekomma bedömer utredningen kan ha en preventiv effekt.

För att den breda allmänheten skall ha förståelse för rovdjursituationen och rovdjurspolitiken krävs att den har kunskap om rovdjur. Utredningen anser därför att information till allmänheten kommer att spela en nyckelroll för att uppnå detta mål.

Utskottet

Frågan om jakt berör Svenska kyrkan på flera sätt. Kyrkan har i sin egendom många jaktträtter som arrenderas ut. Det kristna förvaltarskapet innebär att vi är satta att värna om naturen och skapelsen. Utskottet tar naturligtvis avstånd från olaglig jakt. Med anledning av motionen vill utskottet tillägga följande:

Utskottet konstaterar att riksdagen, regeringen och Rovdjursutredningen utgår från att i vårt land naturligt förekommande djurarter skall ha möjligheter att fortleva under naturliga betingelser och i naturliga bestånd.

Utskottet anser att de djurarter som inte har livskraftiga stammar måste få utveckla sådana och att endast skydds jakt skall vara tillåten på dessa djurarter.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Nej till illegal jakt*

att Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2000:21 att Kyrkostyrelsen, med hänsyn till hotade djurarter i Sverige, på lämpligt sätt visar att Svenska kyrkan utifrån det kristna förvaltarskapet endast accepterar att skydds jakt bedrivs på dem.

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om svenskkyrkliga friskolor.

I motion 2000:22 av Per-Anders Grunnan och Joakim Svensson hemställs

1. att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i Uppdrag att i budgetförslaget till Kyrkomötet för år 2002 avsätta medel som möjliggör startbidrag till nya svenskkyrkliga friskolor,

2. att Kyrkomötet uttalar att budgetutrymme härför bör tillskapas genom utökad ram för nationella nivåns finansiering, och

3. att riktlinjer för utdelandet av startbidrag skall vara att det är en friskola med evangelisk-luthersk grundsyn och att skolan skall vara godkänd av Skolverket.

Motionen

Motionärerna påpekar den sedan ett antal år tillbaka ökade möjligheten att starta och driva friskolor i Sverige. Antalet konfessionella friskolor har inte ökat i samma omfattning som övriga friskolor. Det är för närvarande bara 13 procent av friskolorna som räknas till de konfessionella.

De flesta barnen och ungdomarna på de konfessionella skolor, som har en evangelisk-luthersk grund, kommer inte från kyrkligt aktiva familjer. Motionärerna anser därför att möjligheten att starta friskolor på svenskkyrklig grund är ett sätt för folkkyrkan att föra ut evangeliet. Genom att ge Kyrkofonden i uppdrag att utdela ”startbidrag” skulle Kyrkomötet uppmuntra fler att starta och driva konfessionella friskolor.

Bakgrund

Fristående skolor

Jämsides med det offentliga skolväsendet i Sverige finns det s.k. fristående skolor. Enligt skollagen definieras de som skolor som anordnas av enskilda fysiska eller juridiska personer. En fristående skola är alltså en skola med en enskild huvudman dvs. ett i privaträttsliga former bildat rättsobjekt. En fristående skola kan också definieras som en skola som har en annan huvudman än stat, kommun eller landsting. Det finns fristående skolor på såväl grundskole- som gymnasienivå samt särskolor på dessa båda nivåer. I mars 2000 fanns det totalt 640 verksamma fristående skolor och ytterligare ca. 170 godkända förskoleklasser.

Systemet med kommunala bidrag till fristående skolor infördes år 1992 och antalet har ökat kraftigt sedan införandet. I maj 1999 godkände även riksdagen att det skall vara möjligt för en fristående skola att bedriva förskoleklass. Av landets skolelever går idag ca 3 procent i fristående skolor.

Det är Skolverket som fattar beslut om en fristående skola skall godkännas eller inte. Några av de förutsättningar som krävs för att en skola skall bli godkänd är att skolan ger de kunskaper och färdigheter som respektive skola skall förmedla och i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Den fristående skolan måste stå öppen för alla, men olika intagningsregler kan förekomma. Ytterligare ett villkor är att skolan inte tar ut elevavgifter för de elever som de erhåller bidrag för.

Enligt skollagen kan fristående skolor ha konfessionell inriktning. Undervisningen i den egna trosläran får inte ersätta den undervisning som ges inom det offentliga skolväsendet i ämnet religionskunskap.

Sveriges Kristna Råd om fristående skolor

Sveriges Kristna Råd (SKR) har varit remissorgan med anledning av betänkanden från Utbildningsdepartementet som berört fristående skolor (SOU 1995:109 och 113). Av SKR:s remissyttranden framgår att det i sig bejakar den valfrihet som fristående skolor ger, men betonar att det värnar om att den inte får leda till segregering och elitism. Riskerna för detta anser man dock kan förhindras genom den rätt till insyn i verksamheten som kommunerna har. Rådet ser positivt på att de fristående skolorna kan få utgöra ett komplement till de offentliga skolorna.

Utskottet

Utskottet har i sig ingen invändning mot att det drivs friskolor på svenskkyrklig grund. Det kan vara ett sätt för Svenska kyrkan att arbeta bland barn och ungdomar. Utskottet vill samtidigt betona att om vi i kyrkan vill nå majoriteten av våra barn och ungdomar så måste vi även satsa på ett aktivt engagemang och samverkan med de skolor som kommunerna driver.

Utskottet konstaterar att erfarenheterna visar att det för att starta och driva en friskola effektivt och med ett bra resultat krävs ett starkt lokalt engagemang. Utskottet anser därför att frågan om personellt och ekonomiskt engagemang är en uppgift som den lokala nivån måste ta ansvar för. Ett startbidrag från Svenska kyrkan på nationell nivå skulle enligt vår uppfattning ge en felaktig signal och minska det lokala engagemang som krävs för att driva en friskola.

Ett stöd för stiftet i deras uppgift att främja de församlingar som vill starta en egen friskola skulle ett informationsmaterial om vad som krävs och hur man går tillväga om man vill starta en friskola utgöra. Det är därför med tillfredsställelse utskottet erfarit att det vid en samling i början av maj 2000, med handläggare från stift och den nationella nivån som arbetar med frågor rörande barn och familj, beslutats att tillsätta en arbetsgrupp som skall sammanställa denna typ av informationsmaterial.

Hemställan

Utskottet hemställer med anledning av *Svenskkyrkliga friskolor*

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:22

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om de handikappade i Svenska kyrkan

I motion 2000:26 av Marianne Josephsson hemställs

1. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utreda vad som kan göras för att underlätta för våra handikappade kyrkomedlemmar att delta i kyrkans liv, och

2. att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att låta denna utredning läggas till grund för ett informationsmaterial som kan användas i våra församlingar.

Motionen

I denna motion behandlas frågan om hur vår kyrka blir tillgänglig för alla, oavsett funktionshinder. Motionären påtalar här Svenska kyrkans ansvar för att även den med funktionshinder skall kunna delta i kyrkans gudstjänster och övrig verksamhet. För att möjliggöra denna självklarhet behöver de anställda och förtroendevalda kunskap om de olika funktionshindren och hur tillgängligheten kan ökas.

Det huvudsakliga ansvaret för detta ligger på lokal nivå, men motionären anser också att Svenska kyrkan på nationell nivå har ett ansvar och borde se till att det finns ett informationsmaterial till grund för församlingarnas arbete med denna fråga.

Bakgrund

Tidigare behandling av Kyrkomötet och Ombudsmötet av handikappfrågor

Redan 1970 års Kyrkomöte behandlade en motion (KMot 1970:53) om handikappfrågor i allmänhet. Det beslut som fattades ledde till att Svenska kyrkans diakoninämnd (SKD) tillsatte en utredning och resultatet av den presenterades i en studiebok år 1975 "Kyrkan – tillgänglig för alla?" (SKD:s skriftserie Diakoniaktuell nr 5).

Vid 1989 års Kyrkomöte behandlades en motion om Andlig vård för utvecklingsstörda, hjärnskadade, senildementa och deras anhöriga (OMot 1989:508 och OD 1989:53). Den behandlingen resulterade bl.a. i att en bok gavs ut "Kom gärna lite närmare – om personer med funktionshinder i kyrkans liv och verksamhet" (Mitt i församlingen 1993:8).

År 1996 behandlade Ombudsmötet tre motioner som rörde dessa frågor. De utvecklingsstördas situation i kyrkan (OMot 1996:501), inrättande av prästtjänster för förståndshandikappade (OMot 1996:508) och konfirmationsläsning för ungdomar med begåvningshandikapp (OMot 1996:519).

Arbete som gjorts och arbete som pågår inom området

Svenska kyrkans centrum för handikappfrågor (HKC) har funnits och drivits sedan år 1997 av Diakonistiftelsen Samariterhemmet i Uppsala och har enligt ett avtal med Svenska kyrkan på nationell nivå, ansvaret för Svenska kyrkans nationella arbete inom detta område. Mycket av det material som utarbetats kan man nå via internet. På Samariterhemmets startsida når man Svenska kyrkans centrum för handikappfrågor (<http://www.svenskakyrkan.se/samariterhemmet>).

Stockholms stift har genomfört en inventering av den fysiska tillgängligheten i stiftets kyrkor. Den publicerades år 1997 och finns nu även tillgänglig på stiftets hemsida. Skara stift har också genomfört en liknande inventering och Lunds stift är på gång.

I Strängnäs stift genomfördes under sommaren 1999 en inventering av den fysiska tillgängligheten till såväl kyrkor som församlingshem. Arbetet skedde i samverkan med Handikappförbundens samarbetsorganisation i Södermanland (HSO), som hade erhållit anslag från Allmänna arvsfonden för denna inventering. Vid varje besök lämnades till församlingarna skriften "Tillgänglighet – vad är det?" Om attityder, handikapp, funktionshinder och människosyn, (utgiven av Sveriges Kristna Råds arbetsgrupp för handikappfrågor) och en fickversion av FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Det omfattande enkätmaterial som samlats in håller nu på att matas in i en ny databas TIKYRIS (tillgänglig kyrka i stift). Basen har bekostats av HKC och finns inom kyrknätet. När inmatningen är klar kommer andra stift och församlingar att ha tillgång till det inventeringsformulär som användes som databasen.

HKC har i samverkan med Västerås stift och Bergslagens kontrakt under åren 1998-99 genomfört ett mindre projekt om generell tillgänglighet till kyrkans lokaler och verksamhet. Genom intervjuer med personer från handikappråd och intresseorganisationer har man fått tips om vad som kan göras och vad som bör undvikas.

Gagnef, Mockfjärd, Floda pastorat i Västerås stift har under några år arbetat målmedvetet omkring handikappfrågor. Där har utarbetats en Arbetsplan för integrering av funktionshindrade inom pastoratet. Arbetssättet skulle kunna användas av flera pastorat inom Svenska kyrkan.

Vid årskiftet 2000 påbörjades inom HKC projektet MMUSIK (Människor med utvecklingsstörning i kyrkan). Syftet är att i Svenska kyrkan, i ekumenisk samverkan, skapa "Ett forum för erfarenhetsutbyte om – och för – människor med utvecklingsstörning". Utgångspunkt är regel 12 i FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder. Projektet avses pågå i tre år.

Ett projekt som nyligen avslutats är "Tillgänglig kyrka – hörsel". Det kommer att presenteras i en utställning vid årets riksmöte i Göteborg "I samma båt". Under hösten 2000 kommer ett nummer av Mitt i församlingen att handla om ljud, hörsel och tillgänglighet.

Under riksmötet i Göteborg kommer även tre av seminarierna att arbeta med frågor som är aktuella för handikappområdet.

På HKC pågår även en försöksverksamhet "Växtplats/upplevelserum". Enskilda personer och små grupper är välkomna till Samariterhemmet för att samtala om den egna församlingens behov, vad som behöver prioriteras lokalt, studera litteratur och tidskrifter, i viss mån praktiskt pröva på vilka problem som olika funktionshinder kan leda till samt få kunskap om en del hjälpmedel.

Andra användbara material är "En pärm om handikapp/Lika i Värde" Den pärmen innehåller ett material som kan användas för att arbeta med attitydfrågor och tillämpar den metod som utvecklades i slutet av 1980-talet för att motarbeta främlingsfientlighet och rasism (MOD/Mångfald och dialog). Vidare faktaboken "Funktionshinder Vad är det?" Boken ger en kort beskrivning av sjukdomar, följder, behov etc. och information om några myndigheter och samarbetsorganisationer inom handikappområdet samt uppgifter om hur man når dem. En hel del statliga utredningar har genomförts under åren (Handikapputredningen, SOU 1992:73, Bemötandeutredningen, SOU 1999:16 och SOU 1999:48 samt Handikappombudsmannens verksamhetsberättelser) och deras resultat och innehåll är aktuella även i kyrkans sammanhang.

Utskottet

Utskottet delar motionärens uppfattning att Svenska kyrkan skall vara tillgänglig för alla oavsett funktionshinder. För att uppfylla det ansvaret krävs självklart kunskap hos anställda och förtroendevalda om vad dessa funktionshinder innebär samt om hur tillgängligheten kan ökas. Av bakgrundsteckningen framgår, att det redan finns material som kan användas för att öka kompetensen om vad de olika funktionshindren innebär samt hur man skall göra för att öka tillgängligheten för den som är funktionshindrad.

Det finns ytterligare en resurs i detta sammanhang nämligen Sveriges Kristna Handikappförbund som står i nära relation till Sveriges Kristna Råd. Förbundets syfte är att på teologisk grund och utifrån tanken på alla människors lika värde, medverka till ökad medvetenhet inom kyrkor och samfund om funktionshindrade människors rättigheter och möjligheter.

Även Boverket har bestämmelser om hur lokaler skall vara anpassade för att de skall vara tillgängliga för människor med olika handikapp.

Eftersom tillgången till material är omfattande inom detta område finner utskottet att det inte föreligger något behov av att tillsätta någon utredning.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *de handikappade i Svenska kyrkan*

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:26

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om Skeppsholmskyrkan – ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum.

I motion 2000:29 av Börje Finnstedt m.fl. hemställs

att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att låta utreda möjligheterna för ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum där målare, skulptörer och arkitekter kan visa sina verk och där församlingar och enskilda kan få inspiration och vägledning. Samtidigt kan Skeppsholmskyrkan bli en mötesplats för konstnärer som vill uttrycka sin tro för vår samtid och bli en kontaktyta för sökare, en väg att genom konsten förkunna evangeliet till människor i vår tid.

Motionen

Motionärerna anser att det föreligger ett mycket stort behov av ett kyrkligt kulturcentrum för arkitektur, skulptur och måleri då församlingarna behöver inspiration och vägledning inom dessa områden. Ett sådant centrum skulle kunna vara ekumeniskt.

En lämplig plats för detta konst- och kulturcentrum, skulle enligt motionärerna, Skeppsholmskyrkan vara med sitt läge på Skeppsholmen där redan flera muséer av rikskaraktär ligger.

Bakgrund

Skeppsholmskyrkan förvaltas av Statens Fastighetsverk. Regeringen beslöt den 31 augusti 1995 att Statens Fastighetsverk i samråd med Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkans centralstyrelse har att besluta om den framtida användningen av Skeppsholmskyrkan.

Det har funnits flera intressenter från olika håll som har kontaktat Fastighetsverket och uttryckt sitt intresse för kyrkan. En del av dessa har även fört samtal med företrädare för styrelsen för Stiftelsen för rikskyrklig verksamhet (SFRV). Ibland de idéer som framkommit kan nämnas att låta Skeppsholmskyrkan bli en oas för människor som söker stillhet och möjlighet att samlas till tyst gemenskap. Sveriges Kristna Råd (SKR) förklarade sig under hösten 1997 berett att ta ett ansvar för användandet av Skeppsholmskyrkan som ett *Tystnadens rum*. Villkoret var för SKR:s del att mäsas skulle firas en morgon i veckan, ekumeniskt i de olika traditionernas form. Något ekonomiskt åtagande hade de däremot inte möjlighet att åta sig.

Skeppsholmskyrkan har länge varit i behov av renovering och en renovering av den yttre fasaden har genomförts. Fastighetsverket har även förberett en inre renovering, men den är uppskjuten på grund av en pågående process mellan Fastighetsverket och den svensk-ortodoxa församlingen som inte vill lämna byggnaden.

I mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 (KsSkR 2000:1) framgår det att ett av Kulturrådets delprogram Kyrkliga kulturcentra, har som inriktningsmål, ”att tillsammans med de institutioner som är intresserade av att

utveckla kulturarbetet i Svenska kyrkan pröva olika sätt att stödja detta arbete, att initiera/delta i diskussioner om framtida formerna för dialog och möten kring kulturfrågor i kyrkan”.

Ombudsmötets tidigare behandling av frågan om Skeppsholmskyrkan

Det är inte första gången som frågan om Svenska kyrkan skall inrätta ett kyrkligt konst- och kulturcentrum är uppe till behandling. Den har behandlats i en rad olika sammanhang av Ombudsmötet.

Vid flera tillfällen har kulturutskottet med anledning av väckta motioner, haft frågan uppe (OMot 1991:512, OK 1991:502, OMot 1992:501, OK 1992:502, OMot 1993:507, OK 1993:501, OMot 1996:513, OK 1996:503 samt OMot 1998:502 och OK 1998:502). Den har även aktualiserats i en fråga (OFråga1995:516) och behandlats i Stiftelsen för rikskyrklig verksamhets rapport om det rikskyrkliga arbetet med kulturfrågorna (SKU 1994:5).

I samband med kulturutskottets hearing under Ombudsmötet 1998 meddelade kulturrådets sekreterare att det hos kulturinstitutionerna på Skeppsholmen fanns en förväntan och förhoppning om att Svenska kyrkan skall fortsätta att förvalta Skeppsholmskyrkan.

Kulturutskottet påtalade i sitt betänkande (OK 1998:502) att det bejakar motionärens grundtanke om Skeppsholmskyrkan som en plattform för konstnärer att kunna presentera samtida konst, både bild och skulptur. Utskottet konstaterade att man återigen behöver undersöka förutsättningarna för hur Svenska kyrkan i samarbete med andra skall kunna ta detta ansvar. Utskottet ansåg att det måste klargöras vilken verksamhet som kan rymmas där utan att den blir allmän scen. Det måste alltså finnas en klar och bärande idé. Vidare måste det tydliggöras vilka samarbetspartners som är möjliga samt hur finansieringen skall vara ordnad. Utskottet konstaterade att Stockholms stift inte har möjlighet att bära den ekonomiska kostnaden. Vidare betonade utskottet att det är viktigt att Skeppsholmskyrkan får fortsätta att vara kyrka och att det arbetet sker på ekumenisk bas.

Avslutningsvis konstaterade kulturutskottet att samtal om Skeppsholmskyrkans framtid pågick och att de därför inte fann anledning att bifalla motionen. Ombudsmötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Utskottet

Enligt vad utskottet erfarit pågår det för närvarande samtal i Svenska kyrkans kulturråd om att låta Skeppsholmskyrkan bli ett stillhetens rum. Det skulle innebära att människor inbjuds till enskild andakt, mässa, egen reflektion, meditation och kulturupplevelser av olika slag (konst, musik m.m.) på de villkor som kyrkorummet erbjuder. Vidare att resurser satsas på att utveckla samarbete med de kulturinstitutioner som finns runt omkring Skeppsholmskyrkan. Tillsammans med dem skulle utställningar och andra kulturevenemang kunna anordnas liksom debatter och seminarier. Utskottet vill betona vikten av att Skeppsholmskyrkan får förbli ett kyrkorum och ser positivt på de tankar som nu finns om den framtida användningen av Skeppsholmskyrkan. Eftersom samtal ännu pågår om detta anser utskottet att man bör avvakta resultatet av dem innan något beslut fattas av Kyrkomötet i denna fråga.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Skeppsholmskyrkan – ett ekumeniskt konst- och kulturcentrum*

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:29

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan.

I motion 2000:32 av Karl-Johan Tyrberg m.fl. hemställs

1. att Kyrkomötet beslutar att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att låta utreda vilka möjligheter som finns att underlätta den samiska representationen i de kyrkliga organen på alla nivåer,

2. att Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att verka för att det i samtliga kyrkliga grundutbildningar, profiltutbildningar och fortbildningar sker ett aktivt lärande omkring samerna som urbefolkning i Sverige, vad gäller språk, kulturell identitet, spiritualitet, rättsliga och etiska frågor,

3. att Kyrkomötet beslutar att verksamhetsområdet Samiskt kyrkoliv tillföres ytterligare medel för det administrativa arbetet, och

4. att Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd till att det under det kommande året firas regionala gudstjänster som får präglas av försoning och upprättelse.

Läronämnden har yttrat sig över motionen. Yttrandet Ln 2000:14 bifogas betänkandet (bilaga 1).

Utskottet har berett följande utskott att yttra sig över motionen:

- ◆ Organisationsutskottet (bilaga 2)
- ◆ Budgetutskottet (bilaga 3).

Motionen

Motionärerna påtalar i sin motion de steg som Svenska kyrkan hittills tagit vad avser Svenska kyrkans relation till samerna. De nämner 1993 års Ombudsmötes behandling av Luleå stifts rapport *Från Curitiba till Jokkmokk* och tillkomsten av Svenska kyrkans samiska råd år 1996.

De anser att det nu behöver tas ytterligare steg för bearbetningen av denna relation och den försoningsprocess som påbörjats. De lyfter särskilt fram tre områden inom vilka kyrkan och samerna redan nu är inne i en försoningsprocess: Människosynsfrågor, Språkfrågor och samisk spiritualitet samt Rättsliga och etiska frågor. De anser att konkreta åtgärder kan bidra till att verklig försoning skapas och föreslår därför Kyrkomötet att besluta om ett antal sådana.

För att ge bakgrund till motionen har motionärerna även bifogat uttalanden och rekommendationer om urbefolkningar vid kyrkliga konferenser och i Förenta Nationerna och FN-organ.

Bakgrund

Ombudsmötets tidigare behandling av frågor rörande Svenska kyrkan och samerna

Vid 1990 års Ombudsmöte behandlade gudstjänstutskottet frågor angående föreslagna utredningar och översättningar till finska och samiska och Ombudsmötet beslöt i enlighet med utskottets förslag (OMot 1990:541, OMot 1990:546 och OG 1990:503), att dessa skulle tillsättas och utföras. Till 1992 års Ombudsmöte förelåg en motion (OMot 1992:516), i vilken motionären påtalade att det ännu inte påbörjats

någon översättning av psalmboken till samiska. Gudstjänstutskottet föreslog i sitt betänkande (OG 1992:501), att uppdra åt SFRV att tillsätta en kommitté med uppgift att arbeta med översättning av psalmbok och kyrkohandbok till samiska samt att hos regeringen begära erforderliga medel för detta. Ombudsmötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Vid 1993 års Ombudsmöte behandlades en skrivelse från SFRV:s styrelse om Svenska kyrkan och samerna (StSkr 1993:512) och med anledning av den två inkomna motioner (OMot 1993:566 och OMot 1993:567). I skrivelsen sammanfattades den av stiftsstyrelsens i Luleå stift skrivna rapporten *Från Curitiba till Jokkmokk* samt lyftes fram de viktigaste problemområdena. Rapporten fanns bifogad som bilaga till skrivelsen.

Rapporten belyste mångsidigt och utförligt de svenska samernas historia och liv, deras ställning i det svenska samhället och framför allt inom Svenska kyrkan. I rapporten presenterades flera områden där konkreta åtgärder skulle behöva vidtagas, antingen från Svenska kyrkans sida eller från det svenska samhällets sida, för att säkerställa samernas rättigheter. I rapporten fanns även ett förslag till uttalande som Ombudsmötet föreslogs anta.

I SFRV:s skrivelse lyftes några av de områden fram där Svenska kyrkans insatser var viktiga. Det var bl.a. frågan om att den samiska befolkningen helt saknade representation inom Svenska kyrkans organisation, frågan om varför Sverige inte ratificerat ILO-konventionen 169 som handlar om urbefolkningarnas rättigheter och den kontroversiella delen i konventionen artikel 14 om urbefolkningens äganderätt och besittningsrätt till den mark de traditionellt bebod, gudstjänstlivet med de renägande samernas specifika behov av rörliga tjänster samt tillgång till kyrkkåtor och kapell samt översättning av kyrklig litteratur till de samiska språken. Stiftelsestyrelsen lyfter i sina överväganden fram några nyckelord ifrån det uttalande som gjordes vid Lutherska Världsförbundets åttonde generalförsamling i Curitiba år 1990 i vilket kyrkorna förpliktade sig att ge urbefolkningar all möjlig moralisk, politisk och materiell hjälp. Den formuleringen vill täcka livets olika områden och den uttrycker en förpliktelse att stärka urbefolkningarnas självkänsla, att stödja deras strävanden efter rättigheter och att tillfredsställa materiella behov. Det påtalas också att åtgärder skall vidtas i samråd med dem. Vidare framgår det i övervägandena bl.a. att SFRV:s styrelse avsåg att tillsätta en särskild utredning med uppgift att finna lämplig form att tillgodose den samiska befolkningens behov av egen representation på olika nivåer inom Svenska kyrkan. När det gällde det i rapporten föreslagna uttalandet ställde man sig bakom det.

Skrivelsen och motionerna behandlades av församlingsutskottet (OF 1993:517). Utskottet ansåg att det var angeläget att den samiska befolkningens situation uppmärksammades av Svenska kyrkan och ställde sig därför bakom det uttalande som SFRV:s styrelse i sin skrivelse föreslog Ombudsmötet göra om Svenska kyrkan och samerna. Utskottet påtalade att de ansåg att det var angeläget att frågan om hur samerna skall bli representerade på olika nivåer inom Svenska kyrkan blir föremål för en utredning. Utskottet påtalade vidare vikten av att Ombudsmötets beslut från 1990 och 1992 följs upp så att de beslutade översättningarna av psalmboken och kyrkohandbok 1 samt evangelieboken erhåller tillräckliga ekonomiska medel så att de kan genomföras. Utskottet betonade även vikten av att man inom Svenska kyrkan verkar för att fler samiskspråkiga kyrkoarbetare utbildas. När det gällde frågan om att Sverige inte ratificerat ILO:s konvention 169 fann utskottet det angeläget att SFRV:s styrelse uppvaktar regeringen och begär att den ytterligare penetrerar och klargör möjligheterna för Sverige att ratificera konventionen. Ombudsmötet biföll utskottets förslag att antaga ett uttalande omkring Svenska kyrkan och samerna samt att uppdra åt

Stiftelsestyrelsen att uppvakta regeringen vad beträffar möjligheterna att ratificera ILO:s konvention 169.

Samiska rådet

Under år 1996 bildades Svenska kyrkans samiska råd och rådets första sammanträde hölls i december 1996. Rådets uppgift är att främja den samiska kulturens egenart och dess uttryck i kyrkolivet och därvid särskilt uppmärksamma de samiska språkens ställning i gudstjänst och andaktsliv. Vidare att med beaktande av samernas ställning som urbefolkning bevaka frågor rörande samernas rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle. Det skall vara remissorgan vid behandling av samefrågor på Svenska kyrkans nationella nivå och på stiftsnivå och det skall främja rekrytering och utbildning för kyrkligt arbete bland samer. Rådet skall även främja och samordna arbetet med önskvärda översättningar av kyrkohandbok, psalmbok och bibel liksom utgivning av andaktslitteratur och undervisningsmaterial i samverkan med berörda nationella och stifts kyrkliga organ. Till rådets uppgift hör även samarbete med andra berörda organ och verksamheter i övriga Norden och på Kolahalvön i Ryssland.

Av rådets verksamhetsberättelser framgår att rådet verkat för att de samiska språken skall få en stark ställning i gudstjänsten och att de därför redan under sitt första verksamhetsår inledde ett intensivt arbete med att översätta kyrkliga böcker till samiska. Arbetet sker i samarbete och samråd med andra organ.

Redan år 1989 påbörjades översättningsarbetet av kyrkliga böcker till samiska. Under 1992 inledde Församlingsnämnden arbetet med att översätta kyrkohandboken till lulesamiska och i stort sett förelåg en översättning av kyrkohandboken till lulesamiska i december 1998. År 1997 inleddes en översättning av kyrkohandboken till nordsamiska och under år 1999 blev provöversättningen klar. Översättningarna kommer att prövas under hand och de samiska översättningarna kommer att vara anpassade till den översedda kyrkohandboken. Nämnden för kyrkolivets utveckling, som numera har beredningsansvaret, planerar att den till Kyrkomötet år 2002 skall kunna återkomma med en sådan översättning. Delar av kyrkohandboken har också översatts till sydsamiska. I mindre skala pågår även översättningar av psalmer och sånger till samiska.

Svenska Bibelsällskapet arbetar med översättningar av bibeln. I början av år 1997 utkom Nya testamentet på nordsamiska och under innevarande år kommer en provupplaga av Nya Testamentet på lulesamiska att tryckas. Sedan flera år tillbaka pågår även ett översättningsarbete av Gamla Testamentet till nordsamiska och det arbetet fortgår. Under förra året utkom även *Mov voestes bijbele (Min första bibel)* på sydsamiska.

För att inspirera samer att utbilda sig för tjänst i Svenska kyrkan har under år 1998 en folder *Samer behövs i Svenska kyrkan* producerats på nord-, lule- och sydsamiska samt svenska.

För att främja den samiska kulturens egenart i kyrkolivet har rådet inrättat ett kulturstipendium.

I sin verksamhetsberättelse för år 1999 påtalar rådet att man på samma sätt som i den norska kyrkan vill inleda en försoningsprocess mellan samer och majoritetsbefolkningen. De har därför inventerat vilka delar av vår gemensamma historia som i detta avseende behöver lyftas fram. De skriver om detta arbete:

Ett sådant klagörande av sammanhang i det förflutna kan ge material till försoning i nutid. Genom ett sådant sanningssökande skapas ny historia med helande och gottgörelse och bidrag till gemensam framtidstro. Denna

process måste förankras så brett som möjligt och föras vidare i dialog med samerna samt övriga delar av Svenska kyrkan.

För att kunna fullfölja sin uppgift att stärka det samiska perspektivet på Svenska kyrkans nationella nivå påtalar de att det krävs utökade ekonomiska resurser.

Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169

Regeringen beslöt i december 1997 att uppdra åt förre landshövdingen i Östersund, Sven Heurgren, att utreda om Sverige kan ratificera ILO:s konvention nr 169, om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder, och vilka åtgärder som i så fall krävs för att Sverige skall kunna efterleva bestämmelserna i konventionen (Kommittédirektiv 1997:103). Utredaren har studerat konventionen och analyserat vad bestämmelserna skulle innebära för svensk del om Sverige ansluter sig till konventionen. Utredaren anser att Sverige redan idag uppfyller konventionens krav i de allra flesta avseenden. Den stora stöttestenen är reglerna om samernas rättigheter till mark. Utredaren har gjort en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas och vilka regler som måste ändras för att Sverige skall nå upp till kraven. Utredarens bedömning är sammanfattningsvis, att Sverige kan ansluta sig till konventionen, men att det inte bör ske förrän ett antal åtgärder som rör samernas rätt till mark blivit genomförda. En process som enligt utredarens bedömning kommer att ta cirka fem år.

Utredningen *Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige – Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169* (SOU 1999:25) har varit ute på remiss. Såväl Svenska kyrkans centralstyrelse som Svenska kyrkans samiska råd har avgivit yttranden.

Anledningen till att Samiska rådet också avgivit ett yttrande, i vilket de anslöt sig till utredarens förslag, är den att det ansåg Centralstyrelsens yttrande i sin slutkläm var alltför svävande ”bör fortsätta arbetet med att klargöra Sveriges möjligheter att ratificera ILO:s konvention nr 169”. Centralstyrelsens yttrande väckte stor besvikelse bland samerna och den besvikelsen riktades mot Samiska rådets ordförande och den blev även föremål för artiklar i kyrklig press. I en debattartikel i Kyrkans Tidning 50/99 försäkrade generalsekreterare Leni Björklund att Svenska kyrkans centralstyrelse står kvar vid sin önskan att Sverige skall kunna ratificera konventionen. När Samiska rådets styrelse sammanträdde i december 1999 beslöt de, att uttrycka en önskan till centralstyrelsen om att få mötas för fortsatta samtal samt att bifoga en skrivelse *Kan/vill Svenska kyrkan vara de röstlösas röst?*, som underlag för det samtalet. Den 30 mars 2000 möttes Samiska rådets och Kyrkostyrelsens arbetsutskott. Vid mötet diskuterades bl.a. Svenska kyrkans yttrande över den Heurgrenska utredningen om möjligheterna att ratificera ILO konventionen. Efter samtalet kunde man konstatera att presentationen av remissvaret blivit missvisande i medierna och att Svenska kyrkan aldrig motsatt sig en ratificering.

Positiv diskriminering av samer i Norska kyrkan

I Norska kyrkan har man i kyrkolagen sedan år 1989 infört något som man kallar ”positiv diskriminering”. Det har inneburit att det nu finns samiska representanter i deras Kyrkomöte. De tre nordligaste bispedömena utser var sin samisk representant till Kyrkomötet och de har var sin samisk representant i sina bispedömeråd.

Det Samiska kirkerådet i Norska kyrkan har drivit på för att få igång en försökningsprocess mellan samerna och Norska kyrkan. På deras Kyrkomöte hösten 1997 var ett dokument *Urfolk i den verdensvide kirke med utgangspunkt i samiskt liv*, uppe till behandling och Kyrkomötet gjorde ett uttalande i vilket omnämndes en del av de övergrepp som Norska kyrkan begått samt erkänner att de skapat sår som nu behöver läkas. Vidare anförde de i sitt uttalande att den samiska befolkningen behöver berätta

för dem hur de såren kan läkas. Kyrkomötet erkände att det har behov av en dialog och att den först kan bli pålitlig när den tar sin utgångspunkt i behov som uttryckts lokalt. De påpekar även att en försoning aldrig kan beslutas, men att ramar kan läggas så att denna försoning kan ske. Norska kyrkan är nu mitt uppe i denna försoningsprocess.

Utskottet

Kyrkan har en uppgift att vara en profetisk röst för de svaga och utsatta i vårt samhälle. Utskottet delar därför organisationsutskottets uppfattning att det finns anledning att på olika sätt underlätta minoritetsgruppers deltagande i beslutsprocesserna på Svenska kyrkans olika nivåer och att den samiska befolkningen, i detta avseende, kan sägas inta en särställning. De är ett ursprungsfolk i Sverige som fått utstå många oförrätter under de senaste århundradena.

Det är viktigt att vi på alla sätt underlättar för denna befolkning att få representanter i de olika kyrkliga organen och utskottet ser därför positivt på att man låter utreda vilka möjligheter det finns att uppnå detta syfte. En sådan utredning befriar naturligtvis inte nomineringsgrupperna från att ta ansvar för att aktivera och engagera samer inför kommande kyrkoval.

För att vi skall få en större förståelse är det viktigt att vi lär oss mer om samernas kultur och levnadsmönster. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det i kyrkans olika utbildningar måste ske ett aktivt lärande omkring samerna som befolkning i Sverige.

Samiska rådet kom ju till för att främja samiska kulturens egenart och dess uttryck i kyrkolivet och för att bevaka frågor rörande samernas rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle. Rådet har inte haft tillräckliga ekonomiska resurser för att klara av den uppgiften. Utskottet anser att det är angeläget att Samiska rådet får ett utökat stöd och ser därför med tillfredsställelse att det i Kyrkostyrelsens budgetskrivelse KsSkr 2000:1 i kapitel 11 föreslås att den ekonomiska ramen för huvudprogrammet Samiskt kyrkoliv räknas upp med 500 000 kronor. Utskottet kan konstatera, att under förutsättning att budgetskrivelsen antas, så har redan motionärernas yrkan i moment 3 tillgodosetts och det föreligger därför inte någon anledning att bifalla motionen i denna del.

Det finns all anledning för Svenska kyrkan att kritiskt granska sin delaktighet i det förtryck som samerna utsatts för. Utskottet delar därför Läronämndens uppfattning att den försoningsprocess som påbörjats måste innefatta kunskapssökande och personliga möten som kan fördjupas i gemensam bön och gudstjänst. Utskottet vill därför bejaka motionärernas begäran att Kyrkomötet uttalar sitt stöd för att det firas regionala och lokala gudstjänster som får präglas av försoning och upprättelse.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan*

1. att Kyrkomötet med bifall till KMot 2000:32 moment 1 ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att låta utreda vilka möjligheter som finns att underlätta den samiska representationen i de kyrkliga organen på alla nivåer,
2. att Kyrkomötet med bifall till KMot 2000:32 moment 2 uppdrar åt Kyrkostyrelsen att verka för att det i samtliga kyrkliga grundutbildningar, profilutbildningar och fortbildningar sker ett aktivt lärande omkring samerna som urbefolkning i Sverige, vad gäller språk, kulturell identitet, spiritualitet, rättsliga och etiska frågor,
3. att Kyrkomötet avslår KMot 2000:32 moment 3, samt
4. att Kyrkomötet med bifall till KMot 2000:32 moment 4 uttalar sitt stöd till att det under det kommande året firas regionala gudstjänster som får präglas av försoning och upprättelse.

Uppsala den 19 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sigvard Härnring

Marie Schött

Närvarande: Sigvard Härnring, vice ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Monika Sandström, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:14

om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:32 om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan har anledning att kritiskt granska sin delaktighet i det förtryck av samerna som berövat dem en självklar tillgång till samiska språk, samisk historia och samiska kulturella och religiösa traditioner. Denna förlust kan vara särskilt smärtsam för de samer som också lämnat hembygden och den traditionella rennäringen. Okunskap och obetänksamhet har befordrat fördomar och bitterhet. Den nu nödvändiga försoningsprocessen måste innefatta kunskapsökande och personliga möten som kan fördjupas i gemensam bön och gudstjänst. Särskilda regionala försoningsgudstjänster kan vara viktiga för att bekräfta det som uppnåtts och för att uppmuntra till fortsatt ömsesidigt berikande och fördjupad gemenskap.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Organisationsutskottets yttrande

2000:1y

med anledning av motion 2000:32 om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan

Till kyrkolivsutskottet

Kyrkolivsutskottet har begärt organisationsutskottets yttrande över den första attsatsen i rubricerade motion i vilken föreslås att Kyrkomötet beslutar att Kyrkostyrelsen får i uppdrag att låta utreda vilka möjligheter som finns att underlätta den samiska representationen i de kyrkliga organen på alla nivåer.

Organisationsutskottet får i anledning härav anföra följande.

Utskottet anser att det är en viktig och angelägen fråga som aktualiseras i motionen. Utskottet menar att det i och för sig finns anledning att på olika sätt underlätta minoritetsgruppers deltagande i beslutsprocesserna på Svenska kyrkans olika nivåer, men den samiska befolkningen kan i detta avseende sägas inta en särställning. Som ett ursprungsfolk i Sverige och mot bakgrund av hur samerna genom århundradena behandlats i landet finns det särskilda skäl som motiverar detta.

Utskottet anser därför att det är viktigt att på olika sätt underlätta för denna befolkning att få representation i de kyrkliga organen och därmed öka deras inflytande i Svenska kyrkan. Utskottet är därmed positivt till att låta utreda vilka möjligheter som finns för att uppnå detta syfte.

Utskottet vill dock redan nu framhålla vikten av att alla nomineringsgrupper själva tar ett ansvar för att aktivera och engagera samerna inför kommande kyrkliga val.

Uppsala den 19 maj 2000

Evert Josefsson

Patrik Tibbling

Närvarande: Evert Josefsson, ordförande, Birgitta Björner, Göte Karlsson, Inger Krantz, Lars Öhlén, Birgitta Johansson, Stig-Göran Fransson, Birgitta Larsson, Eivor Hultén, Sven-Olof Karlsson, Kristina Lundgren, Tomas Forsner, Per Lindberg, Eva Forssell Aronsson, Ulla Eriksson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Karl-Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Budgetutskottets yttrande

2000:1y

Yttrande över KMot 2000:32 (mom. 3) om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan

Till kyrkolivsutskottet

Budgetutskottet har av kyrkolivsutskottet beretts tillfälle att yttra sig över KMot 2000:32 om den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan, förslagets tredje yrkande att Kyrkomötet beslutar att verksamhetsområdet Samiskt kyrkoliv tillförs ytterligare medel för det administrativa arbetet.

Utskottet har tagit del av motionen och noterar att Kyrkostyrelsen i budgetskrivelsen KsSkr 2000:1 i kapitel 11 *Samiska rådet inom Svenska kyrkan*, under 11.2 *Huvudprogrammet Samiskt kyrkoliv* föreslår att huvudprogrammets ekonomiska ramar räknas upp med 500 tkr. Detta för att rådet skall kunna anställa en sekreterare vilken skall arbeta som handläggare för Svenska kyrkans arbete med samiska frågor.

Utskottet menar, att under förutsättning att budgetskrivelsen antas, har medel avsatts i enlighet med motionens tredje yrkande. Därmed skulle motionärernas önskemål i denna del vara tillgodosett.

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Dag Hedin

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg, Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

I detta betänkande behandlas en motion om Svenska kyrkans grundkurs.

I motion 2000:43 av Lars Ekblad och Fredrik Nilsson hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över reglerna för antagning till de kyrkliga profilutbildningarna.

Motionen

Motionärerna anser att kravet på att man skall ha genomgått Svenska kyrkans grundkurs för att vara behörig att antas till Svenska kyrkans profilutbildningar är ett krav som ibland får absurda konsekvenser. De påtalar att genomgången grundkurs inte borde vara ett krav för de personer som har erfarenheter av kyrkans arbete. Vidare påpekar de att obligatoriet med grundkursen, med ytterligare en termins studier, innebär ekonomiska besvärligheter för den som redan varit yrkesverksam med försörjningsansvar.

De anser avslutningsvis, att det finns flera möjliga lösningar på detta problem och ger ett par förslag till sådana.

Bakgrund

En del i den reform av de kyrkliga utbildningarna som behandlades och beslutades av 1990 års Ombudsmöte var Svenska kyrkans grundkurs. I skrivelsen och i betänkandet (StSkr 1990:13, OUb 1990:503) kan man läsa "att kyrkans grundkurs skall vara obligatorisk för samtliga och vara krav för tillträde till den avslutande profilutbildningen inom samtliga profiler". En av anledningarna till detta krav var att många som sökte sig till kyrkliga utbildningar saknade personlig erfarenhet av kyrkans arbete och förankring i församlings- och gudstjänstliv. Detta är ett förhållande som gäller i hög grad även idag. Genomgången kyrkans grundkurs har hittills varit ett behörighetskrav för den som påbörjat sin fackutbildning efter 1 juli 1994.

Målet med kyrkans grundkurs

Enligt den centrala utbildningsplan som fastställts av Utbildningsnämnden är målet för kyrkans grundkurs för den som förbereder sig för tjänst i Svenska kyrkan i pastorala, karitativa, pedagogiska eller musikaliska uppgifter, dels att ge grundläggande kännedom om Svenska kyrkans tro och liv och dels ge tillfälle till trosmässig reflexion och vara personligt utvecklande för deltagarna. Kursen skall ge en gemensam grund för dem som förbereder sig för tjänst och ett ideal är därför att alla fyra yrkesprofilerna är företrädare bland deltagarna. Kursen skall även fungera vägledande för den som överväger att utbilda sig för tjänst i Svenska kyrkan.

Dispens

Nämnden för kyrkolivets utveckling har en dispenskommitté. För den som anser att hon/han har lång erfarenhet av att arbeta i Svenska kyrkan är det möjligt att söka dispens från kravet på grundkursen. Under år 1999 inkom 29 ansökningar med begä-

ran om dispens från kyrkans grundkurs. Av dessa beviljades 25 av de sökande dispens från grundkursen och för en av de sökande förelåg inte något formellt krav på genomgången kyrkans grundkurs för att vara behörig att antas till profilutbildningen.

Utvärdering av utbildningsreformen och översyn av kyrkliga utbildningar

I maj 1998 redovisade de externa utvärderare som på Utbildningsnämndens uppdrag genomförde en utvärdering av den av 1990 års Ombudsmöte beslutade förändringarna av de kyrkliga yrkesutbildningarna den s.k. utbildningsreformen. Av deras rapport framgår det att en stor majoritet av dem som tillfrågats om grundkursen anser att den även i fortsättningen bör vara ett krav för att antas till profilutbildningarna. De motiv som anges för detta stämmer väl överens med de mål som är fastställda för grundkursen. Både stift och skolor ser positivt på grundkursen som en del i utbildningsgången. De är för obligatoriet, men betonar att möjligheter till dispenser eller individuella lösningar måste finnas.

Med anledning av vad som framkom i utvärderingen beslöt Utbildningsnämnden att göra en översyn av de kyrkliga utbildningarna (ÖSUT). Nämnden tillsatte därför en ledningsgrupp och tre arbetsgrupper som sedan hösten 1999 är i full gång med sitt översynsarbete. Det omfattar bl.a. att göra en översyn av samtliga utbildningsplaner för såväl Svenska kyrkans grundkurs som profilutbildningarna.

Kyrkans grundkurs omfattning

Kyrkans grundkurs ges på många folkhögskolor som en helfartskurs som omfattar 16 veckor. För den som inte har möjlighet att studera under en termin och bor i eller på pendlingsavstånd till Stockholm finns möjlighet att läsa kursen på halvfart och sköta arbete och familj parallellt med studierna. Det finns också en möjlighet att gå en grundkurs där perioderna på folkhögskolan är uppdelad i intervaller.

Utskottet

Utskottet konstaterar att det redan idag finns möjlighet för den som har längre erfarenhet av tjänst i Svenska kyrkan att beviljas dispens från Svenska kyrkans grundkurs. Vidare framgår det av betänkandets bakgrundstext att det pågår en översyn av de kyrkliga utbildningarna i vilken bl.a. frågan om vilka behörighetskrav som skall gälla för antagning till de olika profilutbildningarna kommer att vara föremål för prövning. Utskottet anser därför att motionärernas krav på en översyn av reglerna för antagning till kyrkliga profilutbildningar redan är uppfyllt.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Svenska kyrkans grundkurs*

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:43

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om finansiering av praktiklön för blivande kyrkoarbetare i Svenska kyrkan.

I KMot 2000:55 av Lars Eckerdal, m. fl. hemställs

att Kyrkomötet beslutar att uppdra åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder så att de fyra profilerna i Svenska kyrkan behandlas lika då det gäller praktiklön, och

att Kyrkomötet beslutar att ur tillgängliga medel för den nationella nivån finansiera ovanstående praktikperiod.

Utskottet har berett Budgetutskottet att yttra sig över KMot 2000:55. Yttrandet bifogas som bilaga.

Motionen

I motion 55 lyfter motionärerna upp frågan om finansiering av praktiklön för den tre månaders handledda församlingspraktik som är en del i behörighetsgrunden för att söka någon av profiltutbildningarna i Svenska kyrkan. Stiften anvisar praktikplats, tillhandahåller handledare och godkänner genomförd praktik. Motionärerna påpekar att det råder olikheter beträffande praktiklön beroende på profilinriktning. Blivande präster erhåller praktiklön, medan det för övriga profiltutbildningar utgår praktiklön endast i vissa stift. Frågan om hur den obligatoriska församlingspraktiken finansieras har kommit att påverka rekryteringen, anser motionärerna, som även påpekar att församlingspraktiken inte berättigar till studiemedel.

Motionärerna betonar vikten av att ekonomisk status och trygghet inte skall påverka stiftens rekrytering av män och kvinnor som vill verka i kyrkans tjänst, utan det bör vara ett ekonomiskt ansvar som åvilar den nationella nivån.

Bakgrund

Svenska kyrkans utbildningsplaner

För *pastoral* profiltutbildning: För tillträde till den pastoralteologiska utbildningen krävs

att den sökande har minst tre månaders kyrklig förpraktik (SFS 1992:997)

För *karitativ* profiltutbildning: Krav för antagning till utbildningen är tre månaders handledd församlingspraktik med i huvudsak karitativ inriktning

För *pedagogisk* profiltutbildning: Krav för antagning till utbildningen är tre månaders handledd församlingspraktik inom det pedagogiska området

Utbildningsplanen för *kyrkomusikalisk* profiltutbildning säger ingenting om praktik.

Svenska kyrkans utredningar 1995:10; Svenska kyrkans utbildningsorganisation

I utredningen återges innehållet i en PM från Utbildningsnämnden där denna preciserar vad nämnden uppfattar som stiftens ansvar och uppgifter i utbildningsreformen. Vad gäller förpraktik skriver man:

- ◆ Tillhandahålla praktikplatser och praktikanställningar för studerande i alla profiler. 1 ½ mån för musikalisk profil, 3 mån för övriga profiler.

- ◆ Lämplighetspröva de blivande prästerna efter den första praktikperioden och fatta beslut om huruvida de kan betraktas som prästkandidater eller ej.
- ◆ Rekrytera och utbilda praktikhandledare. Stiftens bekostar utbildningen och pastoraten arbetstiden. (Anm. 1: Grundutbildningen för handledaruppdraget omfattar 2+1 dag + årlig ”påfyllning” under en dag. Anm. 2: Överenskommelse behöver träffas med SKFP beträffande den kyrkokommunala sektorn om stiftens möjligheter att ta i anspråk kyrkokommunal personal för handledaruppgifter.) (SKU 1995:10, sid. 114)

Utredningen tog del av material från Utbildningsnämndens kansli beträffande stiftens möjligheter att administrera den obligatoriska förpraktiken. ”Den utgestaltning som Utbildningsnämnden givit förpraktiken inom utbildningsreformen kräver att stiftet å ena sidan tillhandahåller praktikplatser och praktikanställningar och å andra sidan bekostar utbildning av praktikhandledare. Rapporterna från stiftet om hur man löst detta Utbildningsnämndens önskemål uppvisar en stor variation. Luleå stift har lyckats avsätta medel för praktiklöner till samtliga profiler för 1995 men hyser dubier inför att kunna klara av detta fortsättningsvis. Samma förhållande gäller i Luleå beträffande arvoden för handledare. Stiftet prövar modeller för handledarutbildning genom arbete i projekt. Ett par stift kan endast ekonomisera betald förpraktik för den pastoral profilen medan andra anmäler att man inte har medel avsatta för praktiklön inom någon av profilerna med hänvisning till rikskyrkans signaler om att praktik skall vara oavlönad. Det normala är att det inte finns några medel avsatta för handledararvoden. Stiftet anmäler dessutom att den obligatoriska förpraktiken är oklar på flera punkter. Man inväntar därför lösningar som kan bli gemensamma för kyrkan.” (SKU 1995:10, sid. 117)

Ombudsmötet 1995

Utbildningsutskottet behandlade vid 1995 års Ombudsmöte en motion rörande den obligatoriska förpraktiken (OMot 1995:520). Utskottet anser i sitt betänkande, (Oub 1995:501), att ansvaret för att lösa arvoderingsfrågorna bör hänskjutas till stiftet. Vidare påpekar man, att frågorna om förpraktikens utformning, förläggning inom de fyra profilerna och dess finansiering särskilt bör uppmärksammas i samband med utvärderingen av hela utbildningsreformen, ansåg utskottet.

Stiftens praktiklöner, maj 2000

- ◆ 13 stift betalar praktiklön till praktikanter inom pastoral profil
- ◆ 2 stift betalar praktiklön till alla
- ◆ 6 stift betalar praktiklön till praktikanter inom pastoral och karitativ profil.
- ◆ 4 stift betalar praktiklön till praktikanter inom pastoral, karitativ och pedagogisk profil

I de stift där man betalar till fler än sökande till pastoral profil är det lika lön i tre stift. Inte i något stift har pastoral profil den lägre praktiklönen. Månadslönen är mycket olika från stift till stift. Det skiljer c:a 5.500:-/månad mellan högsta och lägsta praktiklönen.

Stift	Profil			
	<i>Pastoral</i>	<i>Karitativ</i>	<i>Pedagogisk</i>	<i>Musikalisk</i>
Uppsala	8.814:-	-	-	-
Linköping	11.400:-	11.400:-	11.400:-	
Skara	11.450:-			
Strängnäs	10.100:-	10.100:-	-	-
Västerås	10.000:-	-	-	-
Växjö	10.000:-	10.000	10.000:-	Ej praktik
Lund	11.000:-	-	-	-
Göteborg	12.500:-	-	-	-
Karlstad	11.000:-	8.000:-	8.000:-	8.000:-
Härnösand	11.475:-	11.475:-	11.475:-	11.475:-
Luleå	10.500:-	7.000:-	-	-
Visby	9.200:-	-	-	-
Stockholm	11.000:-	-	-	-

Utskottet

Betydelsen av handledd församlingspraktik är stor. Dels syftar den till att ge såväl den studerande som utbildningsinstitutionen/den blivande arbetsgivaren ömsesidiga möjligheter att pröva om kyrkan är en lämplig arbetsplats för den sökande och om den sökande motsvarar kyrkans sökprofil. Dels syftar församlingspraktiken till att ge värdefulla praktiska erfarenheter av vanligt församlingliv som den studerande kan bearbeta och referera till i den fortsatta profilutbildningen. Av dessa anledningar är församlingspraktiken sedan många år ett obligatorium i tre av profilutbildningarna.

Utskottet konstaterar dock att frågan om förpraktikens oklara finansiering motverkar församlingspraktikens egentliga syften. Genom att förpraktiken i de olika profilutbildningarna avlönas olika eller inte avlönas alls, signalerar kyrkan värderingar som inte motsvaras av Svenska kyrkans officiella hållning.

Utskottet har vidare uppmärksammat att den lågt ersatta eller helt oavlönade förpraktiken ger negativa konsekvenser i kyrkans rekrytering av framtida kyrkoarbetare. Utskottet kan inte acceptera att ungdomar och studerande utan eget sparkapital inte skall kunna påbörja en kyrklig profilutbildning som man önskar.

Utskottet ser en risk i att, som Budgetutskottet även framhåller, de studerande söker sig till de stift som ger prakticklön.

Budgetutskottet delar motionärernas uppfattning att lika ekonomiska förutsättningar för de studerande på de olika profilutbildningarna bör gälla vid handledd församlingspraktik. Det är olyckligt att inom verksamheten skapa konkurrensfördelar baserade på stiftens och pastoratens olika möjligheter att skjuta till pengar för ändamålet.

Utskottet har övervägt Budgetutskottets förslag att det kan finnas skäl att avvakta resultatet av den nu pågående utvärderingen av bl.a. profilutbildningarna (ÖSUT), men kommit fram till att frågan om finansiering av prakticklön är av alltför akut karaktär för att vänta till år 2002.

Det är utskottets mening, att samtliga blivande kyrkoarbetare under sin församlingspraktik skall erhålla lika lön. Utskottet instämmer dock i vad Budgetutskottet anför om att det finns klara svårigheter att i nuvarande skede ta ställning till frågan eftersom budgetunderlag för beslut saknas. Frågan måste helt enkelt beredas så att man kan ta ställning till de ekonomiska konsekvenser ett eventuellt tillstyrkande

skulle medföra. Utskottet vill mot denna bakgrund betona betydelsen av en skyndsam beredning.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *Finansiering av praktiklön*

1. *att* Kyrkomötet med bifall till KMot 2000:55 punkt 1 ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att vidta åtgärder så att de fyra profilerna i Svenska kyrkan behandlas lika då det gäller praktiklön,
2. *att* Kyrkomötet med anledning av KMot 2000:55 punkt 2 uppdrar åt Kyrkostyrelsen att återkomma i ärendet avseende finansiering av praktiklön med ett berett förslag

Uppsala den 19 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Budgetutskottets yttrande

2000:3y

Yttrande över KMot 2000:55 (mom. 2) om finansiering av praktiklön för blivande kyrkoarbetare

Till kyrkolivsutskottet

Budgetutskottet har av kyrkolivsutskottet beretts tillfälle att yttra sig över andra yrkandet i KMot 2000:55 om finansiering av praktiklön för blivande kyrkoarbetare. Motionärerna konstaterar att det råder olika ekonomiska förutsättningar mellan de fyra utbildningsprofilerna – diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst – vid den handledda församlingspraktiken. Exempelvis utgår praktiklön från stiftet till blivande präster på församlingspraktik, medan det för övriga profiler utgår praktiklön enbart i vissa stift. Denna olikhet i församlingspraktikens finansiering har en olycklig styrningseffekt, menar motionärerna, bl.a. i det att de studerande i första hand söker sig till de stift som ger praktiklön. I det yrkande som budgetutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över yrkar motionärerna att Kyrkomötet skall besluta att ur tillgängliga medel för den nationella nivån finansiera praktikperioden så att praktiklön utgår till samtliga studerande oavsett utbildning.

Budgetutskottet delar motionärernas uppfattning om att lika ekonomiska förutsättningar för de studerande på de olika profilutbildningarna bör gälla vid handledd församlingspraktik. Det är olyckligt att inom verksamheten skapa konkurrensfördelar baserade på stiftens och pastoratens olika möjligheter att skjuta till pengar för ändamålet. Utskottet anser dock att det finns klara svårigheter att i detta skede ta ställning till frågan eftersom budgetunderlag för beslut saknas. Frågan måste helt enkelt beredas så att utskottet kan ta ställning till de ekonomiska konsekvenser ett eventuellt tillstyrkande skulle medföra. I detta sammanhang menar utskottet därutöver att det kan finnas goda skäl att avvakta resultatet av den nu pågående utvärderingen av profilutbildningarna. I anslutning till detta vill utskottet också påpeka att det i detta skede inte är självklart vem som skall bära denna kostnad, dvs. vilken nivå som skall finansiera denna utgiftspost. Även denna fråga bör ges utrymme för övervägande.

Mot bakgrund av det anförda finner budgetutskottet således att det inte föreligger tillräckligt underlag för att kunna tillstyrka motionens andra yrkande, utan förordar istället att Kyrkostyrelsen återkommer i ärendet med ett berett förslag.

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Shirin Ahlbäck

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg och Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

I detta betänkande behandlas två motioner om resurser för religionsmötesfrågor.

I KMot 2000:57 av Irene Pierazzi hemställs

att Kyrkomötet som sin mening ger Kyrkostyrelsen till känna vad som i motionen anförts om att på nationell nivå i Svenska kyrkan tillskapa en resurs för främjandet av religionsmöten mellan vår kyrka och islam.

I KMot 2000:76 av Britta Olinder m.fl hemställs

att ekonomiska och personella resurser avsätts för en vidareutveckling av islamprojektet.

Läronämnden har i sitt yttrande Ln 2000:9, över KsSkr 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003, valt att i samband därmed även kommentera KMot 2000:57 och KMot 2000:76. Yttrandet bifogas betänkandet som bilaga 1.

Utskottet har berett Budgetutskottet att yttra sig över KMot 2000:57. Yttrandet bifogas betänkandet som bilaga 2.

Motionerna

I *motion 57* påtalar motionären vikten av att det på nationell nivå finns specialkompetens för att utveckla och fördjupa religionsmötet mellan Islam och Svenska kyrkan. Motionären relaterar till Svenska kyrkans Islamprojekt 1996-1998, som motionären anser har väckt behovet av ökad kunskap om Islam i Sverige. Varken på församlings- eller stiftsnivå finns emellertid önskad specialkunskap varför resursen bör finnas på nationell nivå till stöd för stiftens i deras främjande uppgift. Som största kyrka i landet har Svenska kyrkan ett särskilt ansvar i religionsmötet med Islam, vilket motionären även anser har betydelse för det europeiska samarbetet i frågan.

I *motion 76* relaterar motionärerna till utvärderingen av Islamprojektet och påtalar behovet hos stift och församlingar att få stöd och delta i nätverk. Motionen pekar på kunskapsbehov i pastorala, sociala och teologiska frågor. Islamprojektets vidareutveckling innebär att det skall breddas till att omfatta också andra religiösa minoriteter. Svenska kyrkans roll som brobyggare framhålls som ett fredsbevarande ansvar. Slutligen påpekar motionärerna att ett organ för dialogfrågor på nationell nivå borde läggas på central nivå. Ett vidareutvecklat islamprojekt kräver en särskild handläggare.

Bakgrund

Med anledning av en motion beslutade 1995 års ombudsmöte att SFRV:s styrelse skulle initiera ett projekt för kunskapsutveckling för Svenska kyrkans möte med muslimer, (OMot 1995:546). Motionärerna anförde att mötet med muslimer ställer Svenska kyrkan inför teologiska, pastorala och sociala utmaningar. Behovet av utbildning och information inom Svenska kyrkan ansågs därför vara stort. Motionärerna påpekade att Svenska kyrkan på riksplanet inte hade någon särskild tjänst för mötet mellan Islam och kristen tro. I ekumenikutskottets betänkande framhölls att det vore hög tid att ansvaret för religionsmötesfrågorna inom den samlade riksorganisationen klargjordes (OEu 1995:502). Läronämnden betonade i sitt yttrande behovet av

fortsatt bearbetning av religionsmötesfrågan och av att en vägledande religionsteologi för vår tid formuleras (Ln 1995:508) Ombudsmötet beslutade därför även att begära av Stiftelsestyrelsen att den vidtar åtgärder som främjar utvecklingen av Svenska kyrkans religionsteologi.

SFRV:s styrelse beslutade därför att driva ett projekt under tre år, 1996-1998. Projektet, som kom att kallas "Islamprojektet", administrerades under år 1996 av Sekretariatet för teologi och ekumenik, därefter av Avdelningen för kyrkolivets utveckling.

Islamprojektet avslutades 31 december 1998. Under år 1999 fortsatte projektledaren sin anställning för uppföljning och implementering. Projektet har utvärderats. I den utvärderingen påpekas inom området följande viktiga uppgifter för framtiden:

- ◆ Att återuppta nätverksbyggandet
- ◆ Behovet av en resursperson som kan vara stöd för stiftskonsulenter och församlingsanställda. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot begravningsväsendet.
- ◆ Arbetet på att få in frågorna om islam inte bara vid prästutbildningen utan också i övriga profilutbildningar
- ◆ Ytterligare materialproduktion, kurser och seminarier
- ◆ Bearbetning av de teologiska frågorna
- ◆ Överväga former för dialog med företrädare för islam på central nivå.

Utvärderingen behandlades i Församlingsnämndens sammanträde i maj 1999 varvid beslutades: "Församlingsnämnden inriktar arbetet från år 2000 mot nätverksbyggande, kurser och seminarier i samarbete med andra organisationer samt att kunskaper och erfarenheter från islamprojektet införs i de fyra kyrkliga utbildningarna." Församlingsnämndens protokoll 3/99 § 50).

Mot slutet av implementeringsåret tog nämnden del av projektledaren rapport "Aktuellt från islamprojektet". Då framkom, att det är angeläget att islamfrågorna bearbetas vidare, att det för islamfrågor finns flera samarbetspartners och att ett nätverk kring islamfrågor har vuxit fram med alla stift representerade. (Församlingsnämndens protokoll 5/99 § 78)

Skriftproduktion

Under 1999 utgavs två böcker under namnet *Tro tillsammans* som underlag för samtal mellan kristna och muslimer. Materialet producerades i samarbete mellan Verbum Förlag AB och SFRV och består av en samtalsbok och en fördjupningsbok.

I serien Mitt i församlingen har två volymer utgivits med nära anknytning till Islamprojektet: 1998:6 *Muslimska grannar*. Svenska kyrkan möter islam. Om nya förväntningar och krav på kyrkan, både vad gäller faktisk kunskap och pastoral praxis samt 1999:7 *Muslimska fester och högtider*. Om traditioner och högtider bland islams två huvudgrupper sunni och shia.

Religionsteologi

Vid *Svenska kyrkans forskningsråd* finns huvudprogrammet Kyrkan i samhället – nutidstolkning (KsSkr 2000:1). Inriktningen för detta huvudprogram är att förse Svenska kyrkan med resursmaterial av god vetenskaplig kvalitet såväl för Kyrkokansliet som för Svenska kyrkan i vidare mening.

Inom delprogrammet *Internationell omvärldsanalys, missiologi. Religionsmöten och ekumenik* ligger ansvaret för analys av internationellt relevanta rättvisefrågor om ekonomisk, social och samhällsutveckling samt om de lokala kyrkornas "livssituation". Denna forskning skall också vara ett stöd inom Kyrkokansliet för andra verksamhetsområden. Här behandlas också frågor om globalisering och religi-

on och religionsteologiska frågor om förhållandet mellan tradition och modernitet och möjligheten att anknyta till en gemensam värdegrund (global etik). I olika frågor sker forskningarna i samarbete med studieavdelningarna inom Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

I effektmålen anges bl.a. följande:

att år 2002 skall medlemmar och anställda bland Svenska kyrkans teologer ha tillgång till ett kvalitativt gott grundmaterial om religionsteologiska grundfrågor, kopplat till det egna arbetet med religionsmöten lokalt.

Vid *Sigtunastiftelsen* har ett religionsteologiprojekt påbörjats där arbetet främst är inriktat på att få fram ett teologiskt välunderbyggt dokument, där en möjlig kristen religionsteologi med ekumenisk relevans skall formuleras. Initiativet till projektet kommer från Sigtunastiftelsen men det är helt klart en förhoppning att dokumentet så småningom skall kunna få officiell status i Svenska kyrkan och att arbetet skall kunna vara till nytta för hela kyrkan. I processen mot ett färdigt religionsteologiskt dokument arbetar tre grupper: 1. en grupp av reflekterande praktiker i församlingar med många religioner, 2. en grupp med f d missionärer som arbetat i delar av världen där religionsmöten är vanliga, 3. en grupp akademiska teologer som arbetat med religionsteologi.

I religionsteologiprojektet deltar handläggare från Kyrkokansliet, präster i församlingstjänst, präster anställda vid universitet och högskolor samt några stiftsadjunkter. Om Kyrkomötet och/eller Kyrkostyrelsen så önskar, är ansvariga för religionsteologiprojektet beredda att överlämna det arbete som gjorts till Svenska kyrkan. Från Sigtunastiftelsens och projektets sida finns uttryckta önskemål om att dokumenten officiellt skall tas emot av Svenska kyrkan.

Utskottet

Läronämnden anger i sitt yttrande över Kyrkostyrelsens budgetskrivelse att Svenska kyrkans reflektion över och arbete med den växande religiösa pluralismen i Sverige är en särskilt angelägen uppgift under de närmaste åren. Under behandlingen av de båda motionerna om religionsmötesfrågor har det för utskottet framkommit, att det avslutade islamprojektet kan ses som ett första steg. Det handlar om att utveckla det allt vanligare vardagliga religionsmötet och att som kyrka forma en religionsteologisk reflektion över mötet med människor med annan tro och bekännelse.

Islamprojektet var ett kunskapsinriktat projekt som avsatt värdefulla spår i församlingar, stift och kyrkokansli. Den religiösa pluralismen omfattar emellertid även fler trosbekännare än islam, varför den resursförstärkning på området som utskottet finner nödvändig, måste bidra till att vidga perspektiven.

Utskottet anser, att Svenska kyrkan på nationell nivå i samverkan med stiftet, bör söka former för att utveckla religionsmötesområdet där man dels tar tillvara och utvecklar de värdefulla insikter, erfarenheter och kontakter som islamprojektet gav, dels betraktar och tolkar det ständigt nya som sker i ett mångreligiöst och mångkulturellt samhälle. Svenska kyrkan har genom sina djupa historiska rötter och breda folkliga förankring en särskild roll i mötet med företrädare för muslimska och andra trosriktningar. I detta möte, menar utskottet, har Svenska kyrkan en kallelse att tydliggöra sitt budskap och sin profil och samtidigt verka som brobyggare, sökande en gemensam värdegrund med andra i ett pluralistiskt samhälle.

Utskottet fäster i likhet med Budgetutskottet stor tilltro till att Kyrkostyrelsen brukar de bästa analysjälpmedlen för att forma en långsiktig strategi för religionsmöte, religionsdialog och religionsteologi.

Hemställan

Med anledning av KMot 2000:57 om resurser för religionsmötesfrågor hemställer utskottet

1. *att* Kyrkomötet uppdrar till Kyrkostyrelsen att beakta att religionsdialogsarbetet på bästa sätt kan säkerställas inför arbetet med nästa års budgetskrivelse.
2. *att* Kyrkomötet avslår KMot 2000:76.

Uppsala den 19 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Läronämndens yttrande

2000:9

om Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 m.m.

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003. Läronämnden väljer att i samband därmed även kommentera KMot 2000:57 om resurser för religionsmötesfrågor och KMot 2000:76 om vidareutveckling av islamprojektet som exempel på att motioner om resursutnyttjande måste bearbetas i förhållande till mål och övergripande prioriteringar.

Läronämnden välkomnar den form skrivelsen givits, där målfrågor och ekonomi sammanhålls. Formen kan förmodligen utvecklas ytterligare.

I avsnitt 2.1 sägs att begreppet mission, som betecknar en dimension av församlingens grundläggande uppgift, kräver bearbetning under de närmaste åren (s. 8). Vikten av detta understryks av att begreppet används på olika sätt i skrivelsens olika delar (jfr t ex s. 63 med s. 77).

Läronämnden hade gärna sett att Svenska kyrkans reflektion över och arbete med den växande religiösa pluralismen i Sverige, vilken tas upp i KMot 2000: 57 och KMot 2000:76, hade lyfts fram redan i skrivelsens avsnitt 2.1 som en särskilt angelägen uppgift under de närmaste åren.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Budgetutskottets yttrande

2000:2y

Yttrande över KMot 2000:57 *om resurser för religionsmötesfrågor*

Till kyrkolivsutskottet

Budgetutskottet har av kyrkolivsutskottet beretts tillfälle att yttra sig över KMot 2000:57 *om resurser för religionsmötesfrågor*.

Utskottet har tagit del av motionen och noterar att motionären framhåller att resursen som efterfrågas skall brukas för främjandet av religionsmöten mellan vår kyrka och islam.

Utskottet menar att Svenska kyrkans samlade kompetens för arbetet med religionsmöten i allmänhet och islam i synnerhet behöver stärkas. Samtidigt konstaterar utskottet att det i Kyrkostyrelsens budgetskrivelse KsSkr 2000:1 ej avsatts resurser för detta ändamål år 2001. Utskottet noterar också att frågan om en resursförstärkning för Svenska kyrkans arbete med mötet med islam också väckts i KMot 2000:76 *om vidareutveckling av islamprojektet*. Läronämnden har i sitt yttrande Ln 2000:9 *om Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003 m.m.* framhållit motionerna KMot 2000:57 och KMot 2000:76 som exempel på att motioner om resursutnyttjande måste bearbetas i förhållande till mål och övergripande prioriteringar. Utskottet menar därför att, mot bakgrund av bland annat läronämndens yttrande och religionsdialogens angelägenhet för Svenska kyrkan, Kyrkomötet bör uppdraga till Kyrkostyrelsen att beakta att religionsdialogarbetet på bästa sätt kan säkerställas inför arbetet med nästa års budgetskrivelse.

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Dag Hedin

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg, Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

I detta betänkande behandlas en motion om kyrkan och kommunismen.

I KMot 2000:62 av Bengt Olof Dike hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att låta utreda hur teologer, präster och förtroendevalda i Svenska kyrkan har förhållit sig till regimer, som i kommunismens namn begått brott mot mänskligheten.

Motionen

I motion 62 vill motionären att en vetenskaplig utredning tillsätts för att kartlägga och klargöra Svenska kyrkans förhållande till kommunismen. Motionären menar att det i uppgörelsen med det förflutna, är viktigt att kyrkan också granskar dess hållning till kommunismen såsom skett i dess relationer till nazismen. Motionären anför kyrkans trovärdighet i kampen mot våld och brott mot mänskliga rättigheter och förordar en oberoende forskningsinsats för att utreda hur teologer, präster och förtroendevalda i Svenska kyrkan har förhållit sig till kommunistiska regimer.

Bakgrund

Forskningsläge

I Europa pågår för närvarande flera projekt kring kyrkan och kommunismen. Dessa är till sin natur tvärvetenskapliga med forskare från flera länder och olika kulturer. Således deltar en forskare från Svenska kyrkans forskningsavdelning i ett samtidshistoriskt projekt, som hittills ordnat ett symposium och ett annat hålls i januari 2001: ”Protestantische Kirchen unter kommunistischen Herrschaft”. Tanken med detta projekt är att företrädesvis yngre forskare i Estland, Lettland, Litauen, Ryssland, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Rumänien och Kroatien själva skall undersöka de statliga och kyrkliga arkiv, som nu är tillgängliga. På basis av dessa arkivforskningar skall artiklar och böcker skrivas om de protestantiska kyrkorna under kommunistisk diktatur. Tillsammans med kyrkohistoriker från de nordiska och västeuropeiska länderna bedrivs detta projekt för att kartlägga hur kyrkorna agerade under kommunistiskt inflytande. Ett annat stort anlagt samtidshistoriskt forskningsprojekt har initierats av teologiska fakulteten vid Helsingfors universitet: ”Churches and the Cold War. Christian World Organizations and Churches Divided by the Cold War from 1945 to 1989.” Här skall framför allt olika ekumeniska och kyrkliga organisationers program belysas: deras attityder till de östeuropeiska regeringarna och de sociala systemen och deras strategier gentemot den socialistiska världen. Undersökningen täcker också de ställningstaganden och offentliga yttranden som kyrkor och kyrkliga organisationer gjort. Även i förberedelserna till detta projekt har en forskare från Svenska kyrkans forskningsavdelning deltagit och föreläst vid Helsingfors universitet.

I Tyskland har ca 5 000 vetenskapliga artiklar och böcker kommit om DDR-tiden. Vissa av dessa är i skenet av vetenskaplighet en tribunal mot vissa biskopar och lekmän som under ytterst svåra förhållanden försökt lotsa kyrka och församling i en fientlig omgivning. Det finns således mycket skrivet på detta ämnesområde, en del av vetenskaplig halt, annat av tribunalkaraktär. Tre studier av tyska kyrkohistoriker får

anses både göra vetenskapliga anspråk och vara av tribunalkaraktär är ”Nationaler Protestantismus und Ökumenische Bewegung, Kirchliches Handeln im Kalten Krieg 1945-1990.”

Som exempel på en lärobok i detta ämne, som använts vid de teologiska fakulteterna, kan nämnas Alf Tergel, *Kyrkan och det kalla kriget*, Verbum 1987. Den är således skriven före det kalla krigets slut och belyser Kyrkornas världsråds ställningstaganden och i tillämpliga delar katolska kyrkans syn.

Svenska kyrkans forskningsråd

Svenska kyrkans forskningsråd har erfarenhet av att utföra forskning i frågor, som aktualiseras av en uppmärksam debatt. Som exempel kan nämnas diskussionen om svensk praxis rörande tvångssteriliseringar. För att utreda vad Svenska kyrkan faktiskt sagt och gjort i denna fråga författade TD Kjell Lejon boken *Tvångssteriliseringarna och Svenska kyrkan*, publicerad i Svenska kyrkans forskningsråds serie *Tro & Tanke* 1/1999. Denna skall ses som ett komplement till de statliga utredningarna i ämnet.

Svenska kyrkans forskningsråd har i sin mål- och rambudget presenterat att man vill initiera forskning kring Svenska kyrkans samtidshistoria, (KsSkr 2000:1). Det skall för Svenska kyrkans del motsvara det statliga projektet *Forum för Levande historia*. Programmet skall dokumentera den forskning som finns för perioden mitten av 1930-tal till 1990-tal, det svenska välfärdssamhällets uppbyggnads- och konsolideringsperiod, och där studera vilken roll framför allt Svenska kyrkan spelade. Inom delprogrammet skall också Svenska kyrkans internationella ställning profileras. Ett första mål blir därför att genom nätverksforskning med huvudansvar inom verksamhetsområdet beskriva och analysera Svenska kyrkans ”utrikespolitik” från mitten av 1930-talet och framåt. Det skall innefatta arvet efter Nathan Söderblom inom ekumeniken, tillkomsten av Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet och Svenska kyrkan ställningstaganden till den tyska nationalsocialismen, internationellt nödhjälsarbete omedelbart efter andra världskriget samt därefter de övergripande strategierna för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission i en efterkolonial situation. Inom detta program skall också finnas beredskap att tydliggöra Svenska kyrkans ställningstaganden i olika politiska och etiska frågor som kan aktualiseras i det större samhällsperspektivet i det statliga projektet *Levande historia*. Programmet inleds 2001 och an knyter i sin verksamhet till främst tyska och nordiska forskningar och projekt. Den organisatoriska basen utgörs främst av en forskartjänst inom verksamhetsområdet med stöd av medel för nätverksforskning.

Utskottet

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan i likhet med såväl andra kyrkor som regeringar i västerländska stater är inne i en period av uppgörelse med det historiska arvet. I de försoningssträvanden som görs öppnas de historiska arkiven och berättar sanningar om underlåtelser och övergrepp som tidigare och nu levande generationer gjort sig skyldiga till. Genom de initiativ som tagits i vårt land beträffande de nazistiska och nazistinspirerade övergreppen mot judarna har också kyrkans förhållningssätt bringats i dager.

Utskottet ser nödvändigheten i att reda ut Svenska kyrkans förhållningssätt till totalitära regimer t.ex. kommunismen, som begått brott mot mänskligheten och att kyrkans människosyn prövas mot utförda handlingar. Den pågående forskningen kring Kyrkans ställningstaganden ifråga om tvångssterilisering bör vidgas till en ana-

lys av vilka grundläggande värderingar som präglat Svenska kyrkan i hennes myndighetsutövning. Dessa olika initiativ till kritisk självprövning ger såväl kyrkan som oss som enskilda individer kunskap och insikt för att leva i vaksamhet och självprövning inför skeenden i vår egen tid.

I denna rannsakan över vad som skett i det förflutna, vill dock utskottet med enfaset betona, att sanningen aldrig frigörs genom utpekande av andra eller klappjakt på enskilda personer. Vad kyrkan är i behov av är det vetenskapligt analyserade underlaget som sedan kan bearbetas under reflektion och bön för att omsättas i försonande handling.

Utskottet har tagit del av pågående och planerade forskningsprojekt vid Forskningsavdelningen och noterar, att i Mål- och Rambudgeten för Svenska kyrkan 2001-2003 (KsSkr 2000:1) finns avsatta medel för forskning kring Svenska kyrkans samtidshistoria. Med den inriktning detta forskningsarbete har, konstaterar utskottet, att det utredningsarbete som motionären efterfrågar redan är initierat. Utskottet förutsätter att Kyrkomötet beviljar Forskningsavdelningen erforderliga medel för projektet, vars inriktning äger stort värde för en kyrka i försoningens tjänst.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer utskottet beträffande *om kyrkan och kommunismen – ännu en röd fläck på kartan*

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:62

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Särskilt yttrande

Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson och Alf G Johansson anför följande:

I det svenska samhället har kunskapen om de kommunistiska regimerna länge varit ofullständig. Även om förändring skedde i samband med Sovjetunionens fall finns det fortfarande en benägenhet att blunda för förtrycket i den kommunistiska världen. Detta borde tydligare ha lyfts fram i utskottets betänkande för att understryka behovet av kritisk granskning när det gäller Svenska kyrkans hållning gentemot totalitära regimer.

I detta betänkande behandlas en motion om stöd till forskarstudier. I KMot 2000:64 av Marianne Upmark hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om stöd till vetenskapliga studier på doktorandnivå inom ämnesområden till gagn för verksamheten i församlingar och stift.

Läronämnden har yttrat sig över motionen. Yttrandet Ln 2000:17 bifogas betänkandet som bilaga.

Motionen

I *motion* 64 påtalar motionären betydelsen av hög teologisk kompetens hos kyrkoarbetare i Svenska kyrkans stift och församlingar. Genom ändrade regler för tillträde till högre studier vid högskola och universitet har regeringen bestämt att endast den kan antas till forskarutbildning som kan erbjudas handledning, goda studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering. Möjligheten att, som flera präster tidigare gjort, genomföra en forskarutbildning på fritiden, har därmed upphört. Motionären föreslår därför att Svenska kyrkan genom medel ur Kyrkofonden skall finansiera ett antal heltidsdoktorandtjänster omfattande fyra per år. Varje stift skall ha två fyraårsbegränsade projektjänster. Prioriteringsgrundanden bör vara församlingserfarenhet. En särskild prioritet bör ges kvinnor eftersom andelen kvinnor bland disputerade präster fortfarande är låg. Bedömning av forskningslämplighet hos den sökande skall ske vid berörd institution.

Bakgrund

Tidigare behandling

Vid 1994 års Ombudsmöte behandlades en motion om utvecklande av en magisterexamen för kvalificerade praktiker (OMot 1994:509). Motionärerna ansåg att en utredning borde utarbeta riktlinjer dels för själva magisterexamen, dels för meritvärdering som kan ligga till grund för lönesättning.

Utbildningsutskottet anförde i sitt betänkande (Oub 1994:503) bl.a. att såväl fortbildning som vidareutbildning är viktiga för kyrkan och hennes medarbetare och att en eventuell magisterexamen bör betraktas som vidareutbildning

Ombudsmötet beslutade i enlighet med utskottets hemställan och uppdrog åt SFRV:s styrelse att låta utreda hur vidareutbildningarna inom Svenska Kyrkan kan utvecklas.

Vid 1997 års Ombudsmötet behandlades OMot 1997:514, i vilken hemställdes, att Ombudsmötet skulle begära att Stiftelsestyrelsen utreder frågan om framtida ekonomisering och samordning av kompetensutvecklingen för kyrkans anställda.

Motionären hävdade bl.a. att kostnaderna för kompetensutveckling borde kunna fördelas och utjämnas genom att t.ex. avsätta centrala medel i någon form av utbildningsfonder varifrån församlingar eller enskilda skulle kunna anhålla om stipendier för att uppnå en större likställdhet trots arbetsgivarnas skiftande ekonomiska förutsättningar eller beredvillighet att betala..

Utbildningsutskottet gjorde i sitt betänkande, (Oub 1997:502), en omfattande genomgång av begreppen och behoven för kyrkans omkring 24 000 anställda vad gäller kompetensutveckling. Utskottet refererade till Statens offentliga utredning, 1997:44 angående Svenska kyrkans personal, och betonade att:

- för att Svenska kyrkan skall kunna behålla och förbättra kvaliteten i verksamheten krävs att arbetsgivarna inom Svenska kyrkan satsar resurser på kompetensutveckling
- eftersom hela Svenska kyrkan har en gemensam lära är det naturligt att någon slags samordning eftersträvas beträffande kompetensutveckling.

Ombudsmötet beslöt i enlighet med utbildningsutskottets förslag, att SFRV:s styrelse skulle utreda frågan om kompetensutveckling för kyrkans anställda i enlighet med vad utskottet anfört.

Översyn av de kyrkliga utbildningarna

Under år 1997 lät Svenska kyrkans utbildningsnämnd utvärdera den av 1990 års ombudsmöte beslutade förändringen av de kyrkliga yrkesutbildningarna den s.k. utbildningsreformen. Som en följd av de synpunkter som framkom i utvärderingen tillsatte Utbildningsnämnden år 1999 en översyn av de kyrkliga utbildningarna, (ÖSUT). Denna utredning skall inte enbart se över de kyrkliga yrkesutbildningarna utan också överväga de uppdrag som hänför sig till ovannämnda motioner (OMot 1994:509 och 1997:514). ÖSUT skall år 2001 avge sitt betänkande till Nämnden för Kyrkolivets utveckling.

Regler för forskarutbildning

Högskoleförordningen anger som huvudregel, att till forskarutbildning får antas enbart de som anställs som doktorander eller som beviljats studiestöd för doktorander. En undantagsregel finns som gör det möjligt att anta sökande som på annat sätt kan uppvisa en säkrad studiefinansiering. Ännu har inte utbildats en generellt tillämpbar praxis vad detta senare innebär. Huvudregeln är alltså att forskarutbildning numera kan genomföras antingen med stöd av universitetens doktorandtjänster/studiestöd, eller genom externfinansierade doktorandtjänster/studiestöd inrättade som projekt-tjänster via de statliga forskningsråden, Riksbankens jubileumsfond, doktorandtjänster inrättade av olika vetenskapliga samfund/stiftelser knutna till universiteten eller andra liknande finansörer. Kostnaderna gäller inte bara lön/stipendier utan medför också kringkostnader för lokaler och utrustning.

Externfinansiering av doktorandtjänster

Dessa nya bestämmelser för forskarutbildning kommer mycket kraftigt att påverka försörjningen av högre teologisk kompetens för Svenska kyrkan. Antalet tjänsteinnehavare med doktorsexamen kommer att minska kraftigt liksom inom andra sektorer i det svenska samhället. Detta kommer i hög grad att gälla personer med humanistisk och teologisk doktorsexamen, eftersom dessa fakulteter kommer att drabbas mest. En diskussion har därför börjat komma igång om olika sätt att långsiktigt genom "sponsring" i form av externfinansierade doktorandtjänster/stipendier garantera t.ex. gymnasielärares forskarutbildning för att få fram lektorer till skolan. Inom humaniora har också förekommit att andra statliga myndigheter inrättat kortare externfinansierade doktorandtjänster för långsiktig kompetensuppbyggnad (arkeologi och museerutbildningar).

Det torde inte finnas några hinder från universitetens sida med denna typ av externfinansiering av doktorandtjänster/studiestöd. På alla sökande till forskarutbildning

ställs samma behörighetskrav. Det är fakulteterna som själva antar och genomför utbildningen och genomför examinationen. Från universitetens sida finns inga principiella hinder för externfinansiering. Det torde numera vara en naturlig interaktion mellan universitet och samhälle i form av dess avnämare. För de teologiska fakulteternas del är Svenska kyrkan en av de största avnämarna för forskarutbildning och teologisk forskning.

Kostnader

De två teologiska fakulteterna torde idag vardera ha cirka 20 doktorandtjänster/studiestöd finansierade av dem själva. Härtill kommer ett ungefär lika stort antal externfinansierade doktorandtjänster/studiestöd finansierade av statliga forskningsråd, Riksbankens jubileumsfond och vetenskapliga samfund och stiftelser. En tjänst kostar idag i initialskedet (första året) drygt 300 000 kronor som lön. Därtill kommer fakulteternas omkostnader om cirka 100 000 kronor. För ett första år blir således kostnaderna minimum cirka 400 000 kronor. Om tjänsten innehålls i fyra år kommer kostnaderna att öka något, dels i form av löneökning, dels troligen också i form av omkostnadsökningar. En tjänst på fyra år innebär således ett ekonomiskt åtagande om troligen 1,7 miljoner kronor.

Svenska kyrkan och teologisk forskning

För sin utveckling är Svenska kyrkan beroende också av teologisk forskning och att det inom kyrkan finns anställda med hög teologisk kompetens. Detta gäller inte enbart innehavare av prästtjänster utan också andra tjänsteinnehavare. I hög grad har Svenska kyrkan kunnat repliera på den teologiska forskning som bedrivits av de teologiska fakulteterna vid universiteten i Lund och Uppsala eller vid religionsvetenskapliga institutioner vid universiteten i Göteborg, Linköping och Umeå. Svenska kyrkan har också 1990 inrättat ett eget Forskningsråd. Vid Avdelningen för forskning och kultur vid Kyrkokansliet i Uppsala bedrivs en teologisk forskning med inriktning på temaområden som är av särskilt intresse för Svenska kyrkan.

För den framtida kompetensförsörjningen är emellertid Svenska kyrkan fortsatt helt beroende av den forskarutbildning som bedrivs vid de statliga universiteten. Det är endast här forskarutbildning bedrivs. Teologiska fakulteter med fullt utbyggd forskarutbildning i ett drygt tiotal forskarutbildningsämnen finns enbart vid universiteten i Lund och Uppsala. Det är här de teologiska fakultetsnämnderna som beslutar om studieplaner, antar till forskarutbildning och genomför examination. Den statliga Högskoleförordningen fastställer regelsystemet för all forskarutbildning vid universiteten.

Det har vid universiteten länge varit tradition, att de som genomgått forskarutbildning finansierat denna antingen genom doktorandtjänster eller stipendier, statligt studiestöd eller genom självfinansiering delvis eller helt. En annan vanlig finansiering vid teologisk och humanistisk fakultet har varit att präster inom Svenska kyrkan och lärare inom skolan kunnat erhålla kortare tjänstledigheter med i stort bibehållen lön för att bedriva forskarutbildning. I praktiken har på så sätt en procentuellt stor andel av dem som slutfört sin forskarutbildning med avlagd doktorsexamen gjort detta utan att ha haft statliga doktorandtjänster/stipendier. Regelsystemet har tillåtit universiteten att anta det antal doktorander de själva beslutat om oavsett finansieringssätt och enbart utifrån den egna bedömningen av utbildningsresurserna. På så sätt har man för de mindre forskarutbildningsämnena kunnat skapa tillräckligt stora och kreativa forskningsmiljöer och forskarseminarier. Å andra sidan har forskarutbildningen givetvis förlängts för dem som själva tvingats finansiera sin forskarutbildning eller genom-

fört denna helt eller delvis vid sidan av annan tjänst. Ett stort antal personer har emellertid lyckats med detta. På så sätt har präster och andra anställda i Svenska kyrkan tillfört denna fördjupade teologiska kunskaper eller kunskaper inom andra forskningsområden, som har stor betydelse för kyrkan.

Utskottet

Svenska kyrkan behöver finna former för att stimulera och möjliggöra högre studier för män och kvinnor inom ämnesområden till gagn för verksamheten i församlingar och stift. Genom högskoleförordningens nyligen förändrade antagningsregler till forskarutbildning har tidigare möjligheter till självfinansierade eller externfinansierade forskarstudier på deltid begränsats. Dessa nya bestämmelser för forskarutbildning kommer kraftigt att påverka försörjningen av bl.a. högre teologisk kompetens för Svenska kyrkan, då antalet universitetsfinansierade doktorandtjänster vid de teologiska fakulteterna är begränsat. Kyrkan har stort behov av välutbildade medarbetare inom samtliga profiler. En stor fråga för kyrkan är därför om det finns möjligheter att inrätta och finansiera forskningsstipendier. Utskottet konstaterar att effekterna av de nya antagningsreglerna mycket snart kommer att bli tydliga varför frågan bör utredas skyndsamt.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *stöd till forskarstudier*

att Kyrkomötet bifaller KMot 2000:64

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:17

om stöd till forskarstudier

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KMot 2000:64 om stöd till forskarstudier.

Svenska kyrkan har av hävd lagt stor vikt vid teologisk utbildning och forskning. Behovet av välutbildade medarbetare och av teoretisk genomlysning av människors livsfrågor och kyrkans verksamhet är på intet sätt mindre idag. Det är angeläget att hitta finansieringsvägar som möjliggör högre studier för både män och kvinnor.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

I detta betänkande behandlas en motion om församlingens grundläggande uppgift.

I KMot 2000:68 av Michael Martinsson hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift

1. att precisera vad som menas med begreppen ”bedriva undervisning samt utöva ... mission”,
2. att undersöka möjligheten till ett institut/idéforum/konferens med syfte att ta fram idéer om hur en lokal församling skulle kunna utveckla sina möjligheter att bedriva undervisning och mission,
3. att se över möjligheten att inom ramen för pastoralinstituten bedriva undervisning/forskning inom områdena församlingstillväxt, evangelisation och mission, och
4. att ge några församlingar uppdrag att genomföra liknande undersökningar med tillhörande analyser som den vi möter i boken På rutinens brant (Mitt i församlingen 1993:6).

Motionen

I motionen efterfrågas krismedvetande i Svenska kyrkan mot bakgrund av nedåtgående trender i gudstjänststatistik och deltagande i kyrklig verksamhet. Motionären frågar efter exempel på församlingar som genom medveten strategi förändrat sitt arbetssätt med ökat deltagande som följd. Med referens till Kyrkoordningen och församlingens grundläggande uppgift vill motionären få till stånd en genomlysning av hur församlingens kan utvecklas och hur fler kan komma till tro på Kristus. Motionären anser, att Kyrkostyrelsen skall få uppdraget att tillsätta en utredning för detta.

Bakgrund

Församlingsinstruktionen

Församlingsnämnden beslöt våren 1998 att starta ett projekt med anledning av arbetet med Församlingsinstruktionen. Projektet syftar till att

- ◆ samordna insatser inom Kyrkokansliet,
- ◆ samarbeta över kansliets verksamhetsområdesgränser och mellan förtroendevalda och andra närstående organisationer,
- ◆ inspirera till att använda Församlingsinstruktionen som ett instrument till nytänkande,
- ◆ i samarbete med stiftens bl.a. kunna erbjuda mötesplatser för erfarenhetsutbyte, kompletterande utbildningar samt fördjupningsmaterial,
- ◆ samarbeta med SKS för materialframställning och fortbildning.

Projektgruppens arbetssätt är processinriktat. Stiftens enhetschefer och stiftsjurister har gett projektgruppen mandat att arbeta vidare under förutsättning att de informeras fortlöpande och involveras när arbetsinsatserna utformas. Avstämningsmöten med stiftsrepresentanter och förtroendevalda sker regelbundet.

I samarbete med Luleå stift har en video tagits fram för diskussion och inspiration. En serie pedagogiska häften produceras tillsammans med SKS. Tre häften är klara, *Korsvägen*, *Sex steg i Burlöv* samt *Värdegrunden*.

I förarbetena till Kyrkoordningen finns bakgrundstexter till de fyra dimensionerna i församlingens grundläggande uppgift. Inom de aktuella huvudprogrammen pågår en kontinuerlig reflektion kring begreppens innebörd. Grunddokument för församlingarnas diakonala arbete liksom för arbetet med barn, ungdom, konfirmander liksom det reviderade dokumentet "Lärande och undervisning", har publicerats eller är under utgivning. I anslutning till revideringen av kyrkohandboken, evangelieboken och bönboken har gudstjänstdimensionen nyligen lyfts fram.

I mars månad 2000 möttes nämnden för Svenska kyrkans Mission och nämnden för Kyrkolivets utveckling tillsammans med stiftsrepresentanter till ett tvådagsseminarium under temat "Samtal om mission". Detta seminarium kommer att dokumenteras i skriftserien Mitt i församlingen.

Svenska kyrkans bokförlag Verbum, anknäyer i sin bokutgivning till såväl kyrkoordningen i stort som till församlingsinstruktionen.

Den lokala församlingens utvecklingsmöjligheter att bedriva undervisning och mission

De årligen återkommande *Olofsdagarna* förlagda till Ansgarsliden i Sigtuna, som 1999 arrangerades av Församlingsnämnden, Församlingsförbundet, SKS, Svenska kyrkans centrum för frivillighet och volontärarbete, SKUT, SKM, Lutherhjälpen och Svenska kyrkans utbildning AB, med temat "Församlingens grundläggande uppgift" gav genom många seminarier tillfälle till fördjupning och reflektion kring uppgiftens fyra dimensioner.

Vid Svenska kyrkans riksmöte i Göteborg i juni 2000, kommer angelägna frågor inom Församlingens utveckling att belysas i seminarier, utställningar och gudstjänster.

Pastoralinstitutet

Reflektion över vad församlingens grundläggande uppgift innebär utgör en väsentlig del av undervisningen vid pastoralinstitutet. Frågor som berör församlingstillväxt, evangelisation och mission bearbetas från skilda infallsvinklar inom huvudämnena homiletik, kateketik, liturgik och själavård. Tillfälle för en fördjupad behandling av frågorna ges inom ramen för fältarbetet vid institutet i Lund och arbetet med den pastoralteologiska huvuduppgiften vid institutet i Uppsala. Översyn av profilårets innehåll och arbetsformer pågår för närvarande vid institutet. Ett arbete med att vidareutveckla prästutbildningen så att den bättre kan möta de krav och förväntningar som ställs har inletts i samarbete mellan pastoralinstitutet, Johannelunds Teologiska högskola och Stiftelsen Fjellstedtska skolan.

I gällande Statut för Svenska kyrkans prästutbildning (fastställt av Svenska kyrkans utbildningsnämnd 1993-01-28) framgår att rektor "skall...svara för att pastoralteologisk forskning bedrivs vid institutet." Av det som skett på området kan nämnas arbeten utförda av rektorer och lärare kring bibelsynsfrågor, studier kring framtida prästutbildning, arbeten om etiska överväganden i olika typer av utbildning och metodiska överväganden om hur Gamla Testamentet kan komma kateketiken till del.

Undersökningar och analyser av församlingar

I det brett upplagda och processinriktade projektet "Framtidsstudien Svenska kyrkan som folkkyrka" (Folkkyrkostudien) 1994-98 gjordes en religionssociologisk sammanställning och analys av empiriska undersökningar 1985-96 om Sveriges folk och Svenska kyrkan som publicerades i "En kyrka för vanligt folk" av Jörgen Straarup (Svenska kyrkans utredningar 1997:1) Flera av Mitt i församlingens nummer anknäyt under denna period till Folkkyrkostudien med den lokala församlingens situation i fokus, exempelvis "Möjligheternas kyrka – 10 röster om Svenska kyrkans framtid"

(1997:4), Under ett enda valv – folkkyrka i den moderna staden” (1997:8). Den stora betydelse som kyrkorummet och kyrkobyggnaden har för majoriteten i Sverige har analyserats i ”Rör inte vår kyrka” av Jonas Bromander (Tro & Tanke 1998:7). 1996 utgavs ”Gudstjänst från grunden” (Mif 1996:3) Med boken följde tre disketter med program för användning av lokal gudstjänstenkät.

Under de senaste åren har i skriftserien Mitt i församlingen utkommit flera nummer som vid sidan av de ovan nämnda berör församlingstillväxt, evangelisation och mission utifrån olika församlingserfarenheter.

Utskottet

Utskottet konstaterar att vad som i Kyrkoordningen (KO 2 kap.) kallas Församlingens grundläggande uppgift är en sammanhållen uppgift med fyra dimensioner: fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Ingen av dessa dimensioner kan ryckas loss ur sitt sammanhang. Ett sådant sammanhållet grundperspektiv kommer också till uttryck i det pågående arbetet med församlingsinstruktionen.

Detta hindrar dock inte utskottet från att i likhet med motionären efterfråga bearbetning av de centrala begreppen i församlingens grundläggande uppgift. Därför har också utskottet i sitt yttrande över Kyrkostyrelsens budgetskrivelse (KsSkr 2000:1) påpekat vikten av att bearbeta begreppet mission i församlingens grundläggande uppgift. Det är utskottets mening att vår kyrka för närvarande är inne i en pågående process där dessa centrala frågor bearbetas på lokal nivå genom att samtliga församlingar under de närmaste åren skall formulera det pastorala programmet inom ramen för församlingsinstruktionen. Det är i det lokala sammanhanget som reflektionen skall äga rum om vad det kristna vittnesbördet innebär och hur det gestaltas. Att ge direktiv uppifrån finner utskottet inte vara förenligt med Kyrkoordningen där den lokala nivån utgör grunden och den nationella nivån har att stödja stiftens i deras främjande av församlingslivet.

Trots det rika bakgrundsmaterial som visar att ett omfattande utvecklingsarbete pågår, är utskottet positivt medvetet om att detta inte tillnärmelsevis speglar det församlingsutvecklingsarbete som sker i stift och församling.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår KMot 2000:68

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlas en motion om kyrkans uppgift i skolan.

I motion 2000:77 av Britta Olinder hemställs

att alla nödvändiga omprioriteringar görs för att skolan verkligen skall komma i centrum för församlingsarbetet.

Motionen

Motionären utgår ifrån en av de uppgifter som Församlingsnämnden, enligt sin instruktion, hade att främja församlingens evangeliserande arbete. På skolområdet har det skett i samverkan med Sveriges Kristna Råd (SKR). Motionären konstaterar att det på nationell nivå, sedan SKR:s indragning av handläggartjänsten för skol- och högskolearbete, finns betydligt mindre personella resurser för arbetet med skolfrågor.

Utifrån den markering som finns i kyrkoordningen om att barn har en särställning och med anledning av att skolan numera är öppen för en samverkan med kyrkan anser motionären att Svenska kyrkan på samtliga nivåer bör prioritera arbetet på skolorna så att det kommer i centrum för församlingsarbetet.

Bakgrund

Kyrkomötets och Ombudsmötets tidigare behandling av frågor om skolkyrkoarbete

Skolfrågorna har varit angelägna för Kyrkomötet och Ombudsmötet under en lång tid. De har bl.a. handlat om Svenska kyrkans arbete i skolan samt kyrkans nationella ansvar och stiftens arbete med att främja Skolkyrkan.

Frågor om skolkyrkoarbetet har behandlats av 1984 års Kyrkomöte (KMot 1984:104, UbU 1984:7) samt vid 1991, 1992, 1995 och 1997 års Ombudsmöten (OMot 1991:516, OF 1991:503, OMot 1991:502, OUb 1991:502, OMot 1992:531, 538 och 539, OF 1992:504, OMot 1995:532, OF 1995:508 samt 1997:516 och OF 1997:505). Med anledning av motionen till 1995 års Ombudsmöte beslöt Ombudsmötet att begära av SFRV:s styrelse att en revidering av riktlinjerna för Svenska kyrkans skolkyrkoarbete skulle göras.

Sveriges Kristna Råds arbete med skolfrågor

När SKR bildades inrättades en befattning som konsulent med särskilt ansvar för skol- och högskolefrågor och ekumeniska arbetsgrupper för skol- och högskolefrågor bildades.

Under år 1998 beslöts det att SKR skulle omorganiseras och koncentrera sin verksamhet till så kallad kärnverksamhet. Därför upphörde bl.a. konsulenttjänsten för skol- och högskolefrågor den 31 december 1998 och de fasta arbetsgrupperna upphörde. Istället hoppades SKR att arbetet skulle ske i nätverksgrupper, där de som är intresserade av ett område kan arbeta tillsammans. Idag finns det två nätverksgrupper som arbetar med skolfrågor, den ena med skolpolitiska frågor och den andra med skolkyrkofrågor. Svenska kyrkan finns med i båda dessa grupper.

Nationella nivåns arbete med skolfrågor idag

Under våren 1999 beslöt Församlingsnämnden inrätta en arbetsgrupp för skolfrågor. Arbetsgruppen har till uppgift att bedriva teologisk reflektion utifrån vad det innebär att vara folkkyrka i skolans värld, att bevaka och bedriva skolpolitiska frågor och att följa läromedelsutvecklingen. Vidare har arbetsgruppen ett kontinuerligt uppdrag i att söka struktur, främja engagemang och utveckla långsiktighet i Svenska kyrkans engagemang i skolan på såväl nationell nivå som på stiftsnivå, samt att vidmakthålla och utveckla ekumeniska nätverk kring arbetsfältet skola och kyrka.

Arbetet med att revidera skolriktlinjerna har kommit att ta betydligt längre tid än beräknat men den arbetsgrupp som arbetat med den uppgiften är nu inne i en slutfas. Ett förslag till nya skolriktlinjer är för närvarande ute på remiss och skall fastställas av Nämnden för Kyrkolivets utveckling senare i år. Riktlinjerna kommer att vara tillgängliga såväl på elektronisk väg som i tryckt form. De kommer att ingå i den serie av grunddokument som utges av den nationella nivån. Avsikten är att det skall kunna vara ett stöd i församlingarnas arbete med skolfrågor och en resurs vid utarbetandet av det pastorala programmet i församlingsinstruktionen.

Församlingsnämnden har även avgivit remissvar avseende Skolverkets förslag till nya kursplaner för religionskunskapen på grundskolan och gymnasiet.

Utskottet

Dagens skola är precis som motionären anför mer öppen mot sin omvärld än gårdagens. I denna öppenhet finns både en inbjudan och en längtan efter hjälp och stöd när det gäller att tillmötesgå den moderna människans behov av etik och andlig vägledning. Utskottet anser att det är självklart att Svenska kyrkan bör ta på sig ansvaret för att vårt lands barn och ungdomar får möta kristen tro och religiöst tänkande. Detta blir alltmer viktigt i dagens mångkulturella samhälle.

Redan idag bedrivs i många församlingar ett engagerat och välutvecklat samarbete med skolan men tyvärr inte överallt. Utskottet konstaterar att församlingarna i samband med sitt arbete med församlingsinstruktionen har anledning att lyfta upp denna fråga om hur de skall fullgöra den grundläggande uppgiften när det gäller barn, ungdomar och skolpersonal som vistas i skolan.

Utskottet konstaterar att den omprioritering som motionären förordar inte kan lösas på föreslaget sätt. Det är i det lokala sammanhanget som reflektionen skall äga rum om vad det kristna vittnesbördet innebär och hur det gestaltas. Att ge direktiv uppförifrån finner utskottet inte vara förenligt med kyrkoordningen där den lokala nivån utgör grunden och den nationella nivån har att stödja stiftens i deras främjande av församlingslivet.

Hemställan

Utskottet hemställer beträffande *kyrkans uppgift i skolan*

att Kyrkomötet avslår motion 2000:77

Uppsala den 19 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Marie Schött

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Rune Entelius, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Gunvor Joelsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Budgetutskottets betänkanden
B 2000:1–5

Budgetutskottets betänkanden

- 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003
- 2000:2 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden
- 2000:3 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999
- 2000:4 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans centralstyrelse för år 1999
- 2000:5 Ansgarsliden

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet Kyrkostyrelsens skrivelse *Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003* (KsSkr 2000:1). Utskottet har berett samtliga utskott tillfälle att yttra sig över KsSkr 2000:1, och yttrande har inkommit från:

- ◆ Gudstjänstutskottet (bilaga 1)
- ◆ Ekonomi- och egendomsutskottet (bilaga 2)
- ◆ Ekumenikutskottet (bilaga 3)
- ◆ Kyrkolivsutskottet (bilaga 4)

Läronämnden har yttrat sig över Kyrkostyrelsens skrivelse

- ◆ Ln 2000:9 om *Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003 m.m.* (bilaga 5)

Utskottet har vidare inhämtat upplysningar från generalsekreteraren Leni Björklund, ekonomichefen Helén Ottosson Lovén, Kyrkostyrelsens första och andra vice ordföranden Levi Bergström och Stina Eliasson samt revisorerna Gunborg Engman-Ericsson (ordf), Jan-Olof Lindberg (aukt), Ingemar Åhs och Barbro Ingwall.

Styrelsens skrivelse

Kyrkostyrelsen föreslår Kyrkomötet

att Kyrkomötet fastställer ramen för de nationella kostnaderna år 2001 till 1 829 miljoner kronor, samt att medge planeringsramar för åren 2002 och 2003 till 1 834 miljoner kronor respektive 1 910 miljoner kronor,

att Kyrkomötet beslutar att fastställa mål- och rambudget avseende nationella nivåns verksamhetsområden för åren 2001–2003 i enlighet med skrivelsen,

att Kyrkomötet bemyndigar Kyrkostyrelsen att göra erforderliga omDispositioneringar i syfte att erhålla högre måluppfyllelse, samt

att Kyrkomötet beslutar att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2001 års val till Kyrkomötet skall utgå till de nomineringsgrupper som är företrädde i Kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädde i Kyrkomötet. Bidraget skall motsvara kostnaden för tryckning av dubbla antalet valsedlar i förhållande till antalet röstberättigade i respektive valkrets och transporten av valsedlarna till en av respektive grupp angiven adress i valkretsen.

Förslaget

I skrivelsen lägger Kyrkostyrelsen fram ett förslag till mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå för åren 2001–2003. Inför arbetet med årets budgetskrivelse har Kyrkostyrelsen haft att ta ställning till ytterligare konsekvensförändringar till följd av relationsförändringen som trädde i kraft vid årsskiftet. Detta betyder att de i förutvarande budgetskrivelse (CsSkr 1999:1) angivna budgetramarna för år 2001 behövs korrigeras. Två nya verksamhetsområden har tillkommit år 2000. Detta har också

påverkat skrivelsens totala kostnadsram såväl som fördelningen mellan olika styrorgan och dess verksamhetsområden.

För år 2001 beräknas enligt förslaget andelen intäkter via inbetalningar till utjämningsystemet uppgå till 1,3 miljarder kronor. Andra intäktsposter är kapitalförvaltning vilka beräknas uppgå till 207 miljoner kronor. Det frivilliga givandet, kollekter, gåvor m.m. beräknas uppgå till 223 miljoner kronor och dessa medel kan endast nyttjas för de ändamål givaren destinerat. För den internationella verksamheten erhåller Svenska kyrkan stöd från Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida). Detta bidrag har i förslaget beräknats till 128 miljoner kronor för år 2001.

Avseende förslagets kostnadssida så är den största delen kostnader att hänföra till utbetalningar inom utjämningsystemet. Dessa kostnader motsvarar ca 55% av förslaget totala kostnadsmassa. Budgetposten lämnade anslag uppgår för år 2001 till 321 miljoner kronor. Budgetposten övriga verksamhetskostnader till ca 269 miljoner kronor och kostnaden för kyrkokansliet till 132 miljoner kronor, motsvarande 7% av den totala kostnadsmassan.

I föreliggande skrivelse föreslår Kyrkostyrelsen en förändring av den totala volymen nationell finansiering från ca 241 miljoner kronor för år 2001 (CsSkr 1999:1) till ca. 321,7 miljoner kronor enligt årets förslag (KsSkr 2000:1 se sid. 12, tabell sid. 60). Med begreppet "nationell finansiering" avses i skrivelsen resurser som disponeras från verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning till den nationella nivåns övriga verksamhetsområden. Denna finansieringsform utgjordes fram till och med 1999 av anslag från den statliga Kyrkofonden.

Delar av den nu föreslagna ökningen är av budgetteknisk art och innebär att kostnaderna för det stundande kyrkovalet flyttats från verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning till verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation. (KsSkr 2000:1 sid. 12, s. 32f, sid. 55f). Utöver detta föreslår Kyrkostyrelsen ett ökat uttag vilket innebär att kostnaderna ökar (s. 12, tabell s. 13). Bakgrunden till detta är bland annat att Kyrkostyrelsen förslår en nationell informationskampanj i Communicares efterföljd för år 2001. Kampanjen är avsedd att informera om Svenska kyrkan i allmänhet, och att nå förstagångsväljarna i synnerhet. Denna satsning och andra förändringar eller av Kyrkostyrelsen tillstyrkta nytillkomna satsningar som aviseras innebär att kostnaderna ökar med ca 30 miljoner kronor. Budgetposten balanserade medel skulle därmed uppgå till ca 34,5 miljoner kronor. Kyrkostyrelsen var inte enig i denna del (se reservation sid. 121f i KsSkr 2000:1).

Enligt den nya kyrkoordningen skall budgeten upprättas med en del som avser utjämningsystemet och de medel kyrkofondens styrelse förvaltar och en del som avser den nationella nivån i övrigt (51 kap. 5 §). Denna uppdelning redovisas i två tabeller.

Budgetramen för åren 2001–2003

Tabell 1. Den nationella nivåns samlade ekonomi (belopp i tkr).

	Detaljbudget 2000	Rambudget 2001	Rambudget 2002	Rambudget 2003
INTÄKTER				
Utjämningsavgifter	1 194 400	1 301 300	1 331 700	1 361 600
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	0	50 000	100 000
Enskilda givare	78 000	75 900	100 500	101 000
Kollekter	103 400	99 725	86 675	86 125
Testamenten	30 400	30 400	20 400	20 400
Internt förvaltade stiftelser	16 750	16 950	17 350	17 350
Sidaanslag	128 033	127 596	127 596	127 596
Övriga anslag	26 395	20 579	20 579	20 179
Netto kapitalförvaltning	243 605	206 830	219 810	229 790
Övriga intäkter	57 827	53 183	54 435	55 718
Summa intäkter	1 878 810	1 932 463	2 029 045	2 119 758
KOSTNADER				
<i>Lämnade bidrag och anslag</i>	1 242 472	1 327 969	1 387 749	1 454 903
<i>Löner och arvoden, ej kanslianställda</i>	103 415	100 365	101 413	102 907
<i>Övriga verksamhetskostnader</i>	308 538	268 842	209 625	213 115
<i>Utfördelade gemensamma kanslikostnader</i>	123 523	131 703	135 280	138 926
Summa kostnader	1 777 948	1 828 879	1 834 067	1 909 851
DISPOSITIONER				
Nationell finansiering	0	0	0	0
Rikskollekter	0	0	0	0
Förändring balanserade medel	100 862	34 584	123 378	133 907
Värdesäkring kyrkofonden (KO 45:2)	0	69 000	71 600	76 000
Summa dispositioner	100 862	103 584	194 978	209 907
Budgeterat resultat	0	0	0	0

Tabell 2. Den samlade budgeten för kyrkofonden (belopp i tkr).

	Detaljbudget 2000	Rambudget 2001	Rambudget 2002	Rambudget 2003
INTÅKTER				
Utjämningsavgifter	1 194 400	1 301 300	1 331 700	1 361 600
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	0	50 000	100 000
Netto kapitalförvaltning	232 000	195 000	208 000	218 000
Summa intäkter	1 426 400	1 496 300	1 589 700	1 679 600
KOSTNADER				
Gemensamt för verksamhetsområdet				
Övriga verksamhetskostnader	21 200	1 200	1 200	1 200
Utfördelade gemensamma kanslikostnader	10 236	10 200	10 200	10 200
Summa gemensamt för verksamhetsområdet	31 436	11 400	11 400	11 400
Ekonomisk utjämning				
Lämnade bidrag och anslag	920 000	1 006 900	1 065 500	1 131 500
Övriga verksamhetskostnader	60 000	0	0	0
Summa Ekonomisk utjämning	980 000	1 006 900	1 065 500	1 131 500
Förändringsprojekt				
Övriga verksamhetskostnader	59 564	51 700	54 200	56 800
Summa Förändringsprojekt	59 564	51 700	54 200	56 800
Summa kostnader	1 071 000	1 070 000	1 131 100	1 199 700
DISPOSITIONER				
Nationell finansiering	241 400	321 759	261 585	268 897
Förändring balanserade medel	114 000	35 541	125 415	135 003
Värdesäkring kyrkofonden (KO 45:2)	0	69 000	71 600	76 000
Summa dispositioner	355 400	426 300	458 600	479 900
Budgeterat resultat	0	0	0	0

Till utskottet har yttranden över Kyrkostyrelsens mål och rambudget inkommit från gudstjänstutskottet, ekonomi- och egendomsutskottet, ekumenikutskottet, kyrkolivsutskottet och Läronämnden.

Gudstjänstutskottet påminner om sitt yttrande 1999:3y och det samband mellan gudstjänstutveckling och utbildningsfrågor som där påtalades. I samband med det förda arbetet med förslagen till kyrkohandbok, evangeliebok och bönbok pekar utskottet på behovet av att kyrkans medarbetare i såväl grundutbildningar som övrig utbildningsverksamhet rustas för att ta sin del av ansvaret för församlingens gudstjänstliv. Vidare tar gudstjänstutskottet upp frågan om att kyrkorumsfrågorna handläggs ur olika perspektiv inom tre olika avdelningar på kyrkokansliet, nämligen Avdelningen för kyrkolivets utveckling, Svenska kyrkans kultursekretariat och Verksamhetsområdet kyrkorätt och organisation. Utskottet påtalar att detta förhållande ställer krav på en god samordning inom kansliet, inte minst med hänsyn till kontakten med de regionala samrådsgrupper för dessa frågor, som under våren samlats på inbjudan av Riksantikvarieämbetet och ärkebiskopen. I dessa samrådsgrupper finns representanter för respektive länsstyrelse, stift, länsmuseum och Församlingsförbundet.

Ekonomi- och egendomsutskottet noterar att det i föreliggande budget föreslås att 90 miljoner kronor skall utgå som kyrkobyggnadsbidrag år 2001, ett belopp som utskottet menar är lågt i förhållande till behoven. Utskottet påminner om att den statliga kyrkoantikvariska ersättningen utgår med 50 miljoner kronor först år 2002 och att den därefter stiger. Både kyrkobyggnadsbidraget och den kyrkoantikvariska ersättningen fördelas genom Kyrkofondens styrelses beslut vilket skall garantera att fördelning sker utifrån Svenska kyrkans prioriteringar. Ekonomi- och egendomsutskottet anser att en viss andel av dessa medel bör reserveras för de medeltida domkyr-

korna samt klosterkyrkorna i Vadstena och Varnhem som regeringen i sin skrivelse till Kyrkomötet 1998 (RegSkr 1998:1, sid. 133) ansåg vara av riksintresse. Utskottet menar att dessa kyrkor är av särskilt intresse för hela Svenska kyrkan.

Ekumenikutskottet menar bl.a. att kyrkokansliets integrationsarbete utgör positiva uttryck för en förändringsprocess vars drivkrafter kyrkan inte självständigt rör över. I detta sammanhang understryker ekumenikutskottet betydelsen av att en ökad samordning av verksamheter som burits, och fortfarande bärs, av ett stort frivilligengagemang inte får gå ut över dessa rörelsers unika karaktär. Vidare anser utskottet att nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen bör eftersträva ett samgående. Utskottet konstaterar också att behovet av ett nyproducerat material som på ett överskådligt och sammanhållet sätt beskriver Svenska kyrkans ekumeniska vägval över tid är stort. I övrigt kommenteras värdet av det ekumeniska arbetet på olika nivåer och i olika organ.

Kyrkolivsutskottet delar Läronämndens uppfattning (se bilaga 5) att den växande religiösa pluralismen i Sverige är en viktig angelägenhet för Svenska kyrkan att analysera och bearbeta. Utskottet instämmer i Läronämndens påpekande om att området borde lyfts fram i skrivelsens inledning. Kyrkolivsutskottet noterar med tillfredsställelse de informationsatsningar som budgetskrivelsen inrymmer. Kyrkolivsutskottet lyfter även fram att nämnden för verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling har att samordna och leda utvecklingen av mål och metoder för kyrkans pedagogiska verksamhet. Denna prioriterade uppgift önskar utskottet se en tillämpning av i det pågående och framtida formandet av Ansgarsliden, som därmed skulle tillmätas en roll som ett av flera pedagogiska centra på den nationella nivån. Därutöver efterlyser utskottet resurser för att tillvarata särskilt barns och ungdomars engagemang för formandet av dagens och framtidens kyrka. Slutligen påpekar utskottet att det av skrivelsen inte framgår att omfattande steg tagits för en total översyn av samtliga kyrkliga yrkesutbildningar, dvs. översynen är inte enbart begränsad till prästutbildningens utformning inom ramen för den pastorala profilutbildningen.

Läronämnden välkomnar den form skrivelsen givits, i vilken målfrågor och ekonomi hålls samman. Nämnden menar dock att formen förmodligen kan utvecklas ytterligare. Vidare påpekar läronämnden att det i avsnitt 2.1 sägs att begreppet mission, som betecknar en dimension av församlingens grundläggande uppgift, kräver bearbetning under de närmaste åren (s. 8). Läronämnden konstaterar att begreppet används på olika sätt i skrivelsens olika delar (jfr t. ex. sid. 63 med sid. 77).

Därutöver hade Läronämnden gärna sett att Svenska kyrkans reflektion över och arbete med den växande religiösa pluralismen i Sverige, vilken tas upp i två motioner till kyrkomötet (KMot 2000:57 och KMot 2000:76), hade lyfts fram redan i skrivelsens avsnitt 2.1 som en särskilt angelägen uppgift under de närmaste åren.

Utskottet

Inledningsvis konstaterar budgetutskottet att Kyrkomötets eget beslut att förlägga kyrkomötet tidigt på våren medför svårigheter vad gäller just budgetarbetet. För att budgetskrivelsen skall bli färdig inom föreskriven tid måste den produceras innan bokslut för föregående budgetår är färdigt, vilket skapar problem. Exempelvis saknas det i föreliggande budgetskrivelse budget och utfall för föregående år, och budgetförslaget blir därmed svårare att ta ställning till eftersom verklighetsbaserad referenspunkt saknas. Dessvärre konstaterar utskottet att samma problem kommer att råda nästa år. Det förhoppningsvis övergångsartade problemet skulle emellertid kunna

avhjälpas genom att kompletterande information om budgetutfall m.m. för föregående år förelåg vid tidpunkten för kyrkomötet.

Ett annat försvarande utgångsläge då utskottet skall ta ställning till budgetförslaget rör den förväntade värdesäkringen av kyrkofonden (sid. 60). Det framgår av budgetskrivelsen att ett betydande överskott förväntas genom värdesäkring av kyrkofonden, men det framgår inte vilken värdesäkringsprincip som tillämpas. Det gör det således omöjligt för läsaren att bedöma om förslaget bygger på rimliga antaganden om börskurser m.m., vilket blir särskilt olyckligt när det rör sig om så stora belopp. Vidare väcker överskottets nivå frågor som det i nuläget är omöjligt för utskottet att ta ställning till.

Budgetutskottet noterar vidare att Kyrkostyrelsen äskar en höjd budgetram à 81 miljoner kronor av vilka 30 miljoner kronor utgörs av ett utökat uttag ur budgetposten balanserade medel. Utskottet anser också att det kan betecknas som olyckligt att Svenska kyrkan vid övergången till fritt trossamfund börjar det egna förvaltandet av kyrkofonden med ett så stort uttag ur densamma innan klarhet råder om kyrkofondens egna kapital.

Av skrivelsen (sid. 12) framgår att av detta belopp utgörs huvudparten – 51 miljoner kronor – av kostnader för kyrkovalet år 2001, som tidigare var budgeterat under verksamhetsområdet *Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning* men som nu har flyttats till verksamhetsområdet *Kyrkorätt och organisation*. Angående beloppets storlek kan konstateras att tidigare var också valkostnaderna fördelade på flera år, men Kyrkostyrelsen fastslår i skrivelsen att dessa kostnader faller tyngre mot år 2001 än vad som antogs i föregående budgetskrivelse. Utöver valkostnaderna inrymmer förslaget om en höjd budgetram en i allmänna termer kraftfull informationsatsning av Svenska kyrkan på nationell nivå riktad mot en bredare allmänhet inför kyrkovalet 2001. Vad detta ansevärd belopp om ca 30 miljoner kronor är tänkt att inrymma för aktiviteter är omöjligt att utläsa, eftersom äskandet inte är specificerat. Det innebär att det saknas underlag om varför den totala höjningen av ramen skall landa på just 81 miljoner kronor och inget annat belopp, och det blir således svårt att ta ställning till om förslaget om en höjd budgetram i sin helhet är rimligt eller ej.

Utskottet delar Kyrkostyrelsens bedömning att det nu bör vara en prioriterad uppgift att sprida kunskap och information om Svenska kyrkan. Vad som skall göras inom ramen för denna satsning förefaller av skrivelsen inte vara fastlagt, varför utskottet på denna punkt vill ta ett eget initiativ. Utskottet menar nämligen att i arbetet med att inhämta och sprida kunskap om teologiska och humanistiska frågor intar forskning på området en central plats. Detta bör dessutom ställas i ljuset av att den ekonomiska situationen för just denna typ av forskning vid svenska universitet och högskolor idag är mycket trängd, och att den framtida kvalitetssäkringen på området därmed är äventyrad. Därför ser utskottet det som en angelägen uppgift för Svenska kyrkan att understödja forskning inom teologi och humaniora, och utskottet föreslår därför vissa omDispositioneringar i föreliggande budgetförslag – med bibehållen balans – för att kunna tillföra Svenska kyrkans forskningsråd ytterligare medel på sammanlagt 6 miljoner kronor att dela ut till extern forskning. Förslaget syftar främst till att möjliggöra doktorandstudier och annan forskning i teologi och andra för Svenska kyrkan intressanta forskningsområden.

Utskottet anser att tillskottet inom föreslagen ram skall finansieras genom följande omDispositioneringar i budgetförslaget. Fem miljoner kronor hämtas från den generösa informationsatsningen. Utskottet menar att informationsatsningen ändå har ett betydande resurstillskott att disponera. En miljon kronor kan för år 2001 hämtas från Kyrkomötets egen budget, eftersom behandlingen av de kyrkliga böckerna nu har skjutits fram ett år.

Tabell 3. Finansiering av extra medel till extern forskning i föreslagen budgettram (tkr)

	2001	2002	2003
Ytterligare medel till forskningsrådet enligt ovanstående förslag	+ 6 000	+ 6 000	+ 6 000
Information	- 5 000	± 0	± 0
Kyrkomötet	- 1 000	+ 1 000	± 0

Budgetutskottet förutsätter att Kyrkostyrelsen inarbetar ovanstående förslag för år 2002 och 2003 inom föreslagna planeringsramar.

I budgetskrivelsen yrkar styrelsen på att det till styrelsens förfogande skall finnas medel om 10 miljoner kronor för vart och ett av åren 2001–2003. I förra årets budgetbetänkande som det dåvarande ekonomiutskottet avgav uttalade utskottet efter vissa klargöranden om fria medel (KEo 1999:1, sid. 7) sitt stöd för att den dåvarande Centralstyrelsen måste ha möjlighet att göra omdisponeringar inom de ramar ram-budgeten anger. Budgetutskottet anser dock att det föreslagna beloppet om 10 miljoner kronor är att betrakta som ansenligt, men nöjer sig i nuläget med detta påpekande. Avslutningsvis har det kommit till utskottets kännedom att det fortfarande finns vakanta nyckelpositioner i kyrkokansliet, ett förhållande som tidigare ekonomiutskott ställt sig undrande inför. Utskottet anser att det nu är hög tid att åtgärda detta, eftersom rådande förhållanden medför en onödigt tung arbetsbörda för befintlig personal.

Med de redovisade justeringarna i budgetramen ställer sig utskottet bakom Kyrkostyrelsens förslag.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *budgetramen*

att Kyrkomötet med bifall fastställer ramen för de nationella kostnaderna år 2001 till 1 829 miljoner kronor, samt att medge planeringsramar för åren 2002 och 2003 till 1 834 miljoner kronor respektive 1 910 miljoner kronor,

2. beträffande den nationella nivåns verksamhetsområden

att Kyrkomötet med bifall fastställer mål och rambudget avseende den nationella nivåns verksamhetsområden med undantag för de delar som rör utskottets förslag om omdisponeringar inom budgetramen för inrättandet av ytterligare forskningsanslag,

3. beträffande ytterligare medel till forskningsrådet

att Kyrkomötet med bifall fastställer den av utskottet föreslagna omdisponeringen (enligt tabell 3) av medel för att tillföra Svenska kyrkans forskningsråd ytterligare medel om 6 miljoner kronor för extern forskning,

4. beträffande *omdisponeringar*

att Kyrkomötet med anledning av styrelsens förslag bemyndigar Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra erforderliga omdisponeringar i syfte att uppfylla målen,

5. beträffande bidrag till tryckning av valsedlar

att Kyrkomötet med bifall till styrelsens förslag beslutar att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2001 års val till Kyrkomötet skall utgå enligt de av styrelsen angivna riktlinjerna.

Uppsala den 19 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Shirin Ahlbäck

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg och Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vid utskottets överläggningar har i stor enighet framkommit stor oro för den teologiska forskningens framtid eftersom det saknas medel vid universiteten för såväl forskartjänst som forskningsprojekt.

Utskottet har också konstaterat att Kyrkostyrelsen i sin skrivelse (KsSkr 2000:1) dels tagit upp medel för oförutsedda kostnader, dels önskat bemyndigande att omdisponera medel för att uppnå högre måluppfyllelse.

Enligt vår mening ger detta Kyrkostyrelsen möjlighet att disponera medel inom budgetramen så att den teologiska forskningen vid universiteten kan stimuleras.

I denna del yrkar vi således rent bifall för Kyrkostyrelsens förslag (utskottets hemställan moment 2).

Lars Starkerud

Ann-Marie Nilsson

Håkan Engström

Christina Mårtensson

Ingemar Öberg

Sten Johansson

Lennart Dahlin

Särskilt yttrande

Anslaget för information är mycket generöst och kunde enligt vår mening minskats ytterligare. Informationsinsatserna är ej specialdestinerade och ärendet i det avseendet ej berett. Vår bedömning är därför att syftet med informationen ej blir lidande om anslaget reduceras avsevärt.

Det forskningsanslag vi föreslår bör enligt vår mening läggas under forskningsrådet som en fond och användas för extern forskning. På detta sätt vill vi markera forskningens stora betydelse för såväl samhällsutvecklingen som för Svenska kyrkan, särskilt som forskning inriktad på humanism och teologi minskat under senare år.

Suzanne Fredborg

Görel Bohlin

Bengt Olof Dike

Peter Hemminger

Joakim Svensson

Birger Palo

Särskild mening

Göran Wahlström anför att avsnittet på sid. 6 i betänkandet som börjar ”Dessvärre konstaterar utskottet...” och slutar ”... för föregående år förelåg vid tidpunkten för kyrkomötet” bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det alltså otillfredsställande att budget och utfall för föregående år inte redovisas innan budget för nästkommande år behandlas, och anser det synnerligen angeläget att förutsättningar skapas så att en förändring snarast kommer till stånd.

Gudstjänstutskottets yttrande

2000:2y

Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 KsSkr 2000:1

Till budgetutskottet

Med anledning av från budgetutskottet inkommen begäran vill gudstjänstutskottet avge följande yttrande över KsSkr 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003, i de delar som ligger inom gudstjänstutskottets beredningsområde.

Gudstjänstutskottet vill understryka den inriktningsförklaring för huvudprogrammets arbete som anges. Gudstjänstlivet står i centrum för församlingarnas arbete. I detta gudstjänstliv har musiken sin självklara plats. Utskottet vill i det sammanhanget påminna om sitt yttrande 1999:3y och det samband mellan gudstjänstutveckling och utbildningsfrågor som där påtalades. I samband med det nu pågående arbetet med förslagen till kyrkohandbok, evangeliebok och bönbok vill utskottet peka på behovet av att kyrkans medarbetare i såväl grundutbildningar som övrig utbildningsverksamhet rustas för att ta sin del av ansvaret för församlingens gudstjänstliv.

Gudstjänstutskottet har förstått att kyrkorumsfrågorna handläggs ur olika perspektiv inom tre olika avdelningar på kyrkokansliet, nämligen Avdelningen för kyrkolivets utveckling, Svenska kyrkans kultursekretariat och Verksamhetsområdet kyrkorätt och organisation. Detta är naturligt och samtidigt komplicerande. Det är därför viktigt att en god samordning kan komma till stånd inom kansliet, inte minst med hänsyn till kontakten med de regionala samrådsgrupper för dessa frågor, som under våren samlats på inbjudan av Riksantikvarieämbetet och ärkebiskopen. I dessa samrådsgrupper finns representanter för respektive länsstyrelse, stift, länsmuseum och Församlingsförbundet.

I övrigt har gudstjänstutskottet inget att erinra mot den föreslagna mål och rambudgeten.

Glenn Håkansson och Britt Andersson har ej deltagit i utskottets beslut.

Uppsala den 18 maj 2000

På gudstjänstutskottets vägnar

Gunnar Prytz

Lena Bohman

Närvarande: Gunnar Prytz, ordförande, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, AnnMarie Nylander, Sonja Grunselius, Glenn Håkansson, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson och Christina Holmgren.

Ekonomi- och egendomsutskottets yttrande

2000:1y

Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003

Till budgetutskottet

Ekonomi- och egendomsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet om mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 (KsSkr 2000:1) vad avser utskottets beredningsområden.

Utskottet finner att skrivelsens kapitel 12, Kyrkofondens styrelse, tillhör utskottets beredningsområden.

Utskottet noterar att 90 miljoner kronor föreslås utgå som kyrkobyggnadsbidrag år 2001. Med tanke på behoven är beloppet lågt. Den statliga kyrkoantikvariska ersättningen utgår med 50 miljoner kronor först år 2002 och stiger därefter. Genom att kyrkobyggnadsbidraget såväl som den kyrkoantikvariska ersättningen fördelas genom Kyrkofondens styrelses beslut garanteras att fördelning sker utifrån Svenska kyrkans prioriteringar. En viss andel av dessa medel bör reserveras för de medeltida domkyrkorna samt klosterkyrkorna i Vadstena och Varnhem som regeringen i sin skrivelse till Kyrkomötet 1998 (RegSkr 1998:1, sid. 133) ansåg vara av riksintresse. Likaså menar utskottet att dessa kyrkor är av särskilt intresse för hela Svenska kyrkan.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Bo Norrgård

Leena Björstedt

Närvarande: Bo Norrgård, ordförande, Ann-Marie Hallin, Reidar Gustafsson, Inga-Lisa Eklundh, Ulla Samuelsson, Joel Magnfält, Berit Möllebäck, Gösta Äng, Boris Olson, Barbro Pettersson, Bengt Berg, Christer Mohlin, Sten-Åke Engdahl, Bengt Peterson och Marjut Fagerlund.

Biskop Martin Lind har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekumenikutskottets yttrande

2000:1y

Mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003

Till budgetutskottet

Utskottet har beretts tillfälle att yttra sig över tillämpliga delar av KsSkr 2000:1 Mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003.

Utskottet har vid behandlingen av skrivelsen inhämtat information från chefen för den internationella avdelningen (Peter Weiderud), verksamhetsområdena Kristen enhet och teologi (Carl Axel Aurelius, Hans Engdahl), Verksamhet bland svenskar i utlandet (Jan Madestam, Inger Krantz), Internationell diakoni (biskop Anders Wejryd, Christer Åkesson), Internationell mission (biskop Jonas Jonson) samt Ärkebiskopens kansli (Klas Hansson).

Utskottet vill göra följande kommentarer.

Kyrkokansliets integrationsarbete, med den ökade samordning av de gemensamma resurserna och tydligare måldefiniering detta inneburit, utgör positiva uttryck för en förändringsprocess vars drivkrafter kyrkan inte självständigt råar över. En ökad globalisering, ett äldre folkrörelsebegrepps försvagade ställning och en tydligare medvetenhet om de internationella erfarenheternas lokala relevans utgör några av de faktorer som tillsammans med kyrkans egen strävan till förnyelse förstärker sådana förändringsprocesser. KsSkr 2000:3 ger uttryck för en medvetenhet om dessa samband, en medvetenhet som behöver komma till fortsatt tydligt uttryck i det gemensamma arbetet på nationell nivå.

Utskottet vill emellertid understryka betydelsen av att en ökad samordning av verksamheter som burits och alltfört bärs av ett stort frivilligengagemang, inte får genomföras på bekostnad av dessa rörelser unika karaktär. I en värld där internationaliseringen ökar, där gränsen mellan globalt och lokalt på många sätt suddats ut, ställs nya och annorlunda krav på de organ som utifrån ett nationellt uppdrag har att samordna och kanalisera stiftens och församlingarnas diakonala resurser och engagemang. Kyrkokansliet behöver intensifiera sitt arbete med att identifiera, stödja och främja lokala och regionala initiativ – inte på bekostnad av samordningen utan som ett värdefullt komplement och ett uttryck för frågornas breda förankring.

Utskottet hänvisar i övrigt till sitt yttrande KEu 1999:4y (med tillhörande reservation) med anledning av Centralstyrelsens skrivelse till Kyrkomötet 1999:4 Arbetsordning för Kyrkomötet och instruktioner för vissa organ under Kyrkomötet. Utskotts-majoriteten anförde där:

Utskottet anser som tidigare att nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen bör eftersträva ett samgående. Detta innebär emellertid inte att SKM:s särskilda bidrag beträffande teologisk reflektion och upparbetade kontakter med kyrkor i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern skulle försvinna. Den nya Nämnden för Svenska kyrkans internationella mission och diakoni skulle fortsätta att tillsammans med andra kyrkor i världen förkunna evangelium om Jesus Kristus i ord och handling.

Ombudsorganisationen utgör en betydelsefull resurs som förtjänar att lyftas fram. De organisatoriska formerna för ombudens engagemang behöver kontinuerligt ses över, dock utan att eventuella förändringar kommer att äventyra de möjligheter till

konkret ansvarstagande som utgör en viktig aspekt av den enskildes aktiva intresse och känsla av delaktighet. En förnyring av ombudskåren innebär sannolikt också förnyade arbetsformer där erfarenheter från syskonkyrkor och ekumeniska partners kan utgöra värdefulla bidrag.

Remiss- och beslutsprocessen kring den Gemensamma Deklarationen om Rättfärdiggörelseläran illustrerar hur en för kyrkan redan väl känd lärofråga aktualiserad inom ramen för en ekumenisk dialog kan få förnyad inomkyrklig betydelse. Målsättningen att hålla samman frågor rörande Svenska kyrkans grundläggande identitet vare sig denna uttrycks i teologiska, ekumeniska, missiologiska eller diakonala termer är därför av största vikt.

Behovet av ett nyproducerat material som på ett överskådligt och sammanhållet sätt beskriver Svenska kyrkans ekumeniska vägval över tid är stort. Ökade kunskaper inom ekumenikens område skulle stimulera engagemanget och bredda rekryteringsbasen för Svenska kyrkans representation i internationella och nationella ekumeniska sammanhang samt stärka hennes möjligheter att också på detta sätt ge uttryck för sin tradition.

I ett ekumeniskt samtal, där till frågor om tro och kyrkoordning också fogas en reflektion över människors andliga erfarenheter och upplevelser, blir möjligheten till delaktighet större. I ett sådant samtal är alla experter – ingen behöver lämnas utanför.

Arbetet med att tydliggöra det ekumeniska uppdraget och ansvaret i verksamheten bland svenskar i utlandet behöver utgöra en del av de överväganden som görs inom ramen för den pågående SKUT:utredningen.

Europafrågorna och behovet av att öka Svenska kyrkans aktiva medverkan i det mellankyrkliga arbete som bedrivs i dessa frågor förtjänar att förtydligas. Det breda intresse för och aktiva engagemang i frågor rörande Europas framtid som finns i Svenska kyrkan har hittills saknat ett tydligt fokus. Utan att antyda de konkreta formerna för ett sådant arbete vill utskottet här understryka behovet av en fördjupad analys av europafrågornas framtida handläggning.

Svenska kyrkans ekumeniska roll är i ett nordiskt perspektiv betydande. Genom samarbetet i Nordiska Ekumeniska Rådet och inom ramen för Borgåöverenskommelsen fördjupas gemenskapen de nordiska kyrkorna emellan på ett i ekumeniska sammanhang unikt sätt. I en tid av ökad internationalisering ligger det ett värde i att ta tillvara väletablerade regionala nätverk av det slag NER representerar.

Det ekumeniska arbete som Svenska kyrkan deltar i genom Sveriges Kristna Råd är betydelsefullt men behöver ytterligare uppmärksammas.

Ekumenikutskottet har därutöver inga kommentarer till Mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekumenikutskottets vägnar

Åsa Ingårda

Johan F Dalman

Närvarande: Åsa Ingårda, ordförande, Kerstin Bergman, Olof Lönneborg, Helga Kero, Bengt Nilsson, Börje Finnstedt, Allis Olsson, Sten Lundgren, Christina Schnackenburg, Johan Lothigius, Britta Olinder, Juhani Rantanen, Fredrik Sidenvall, Urban Gibson, Katarina Wedin.

Biskop Bengt Wadensjö och biskop Christina Odenberg har deltagit i utskottets överläggning.

Kyrkolivsutskottets yttrande

2000:1y

Yttrande Mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 (KsSkr 2000:1)

Till budgetutskottet

Kyrkolivsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över KsSkr 2000:1 Mål- och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 i de delar som berör utskottets beredningsområde. Utskottet har därför granskat mål- och rambudgeten för verksamhetsområdena Svenska kyrkans information, Forskning, Kultur samt Kyrkolivets utveckling.

I anslutning till de aktuella avsnitten i Kyrkostyrelsens skrivelse har utskottet beretts tillfälle att ställa frågor till informationschef Ingrid Andersson, strategen för elektronisk kommunikation Nils Nordung, forskningschef Ingmar Brohed, kultursekreterare Karin Nyberg Fleisher, ordföranden i Nämnden för kyrkolivets utveckling Catarina Agrell samt avdelningschefen för Kyrkokansliets avdelning för kyrkolivets utveckling Margareta Hemström.

Utskottet har även tagit del av Läronämndens yttrande över skrivelsen, (Ln 2000:9) och delar den bedömning som nämnden gör beträffande vikten av att bearbeta begreppet mission i församlingens grundläggande uppgift. All målskrivning bör ta sin utgångspunkt i en aktuell omvärldsanalys. För Svenska kyrkan hör den växande religiösa pluralismen i Sverige till en viktig angelägenhet för Svenska kyrkan att analysera och bearbeta. Utskottet instämmer därför i Läronämndens påpekande om att området borde lyfts fram i skrivelsens inledning.

Utskottet noterar med tillfredsställelse de överväganden som görs inom verksamhetsområdet Svenska kyrkans information beträffande dels satsningarna inför kyrkovalet år 2001, dels de informationsstrategiska insatser under de närmaste åren riktade till i synnerhet målgruppen ungdomar. Vidare bejakar utskottet de satsningar för elektronisk kommunikation som planeras. I kyrkans kontakter med bl.a. skolan, både vad gäller lärare och elever, ökar behovet av aktuell information om Svenska kyrkan bl.a. föranledd av relationsförändringen. Därför betonar utskottet att den pågående utvecklingen av Svenska kyrkans hemsida är en välgrundad satsning.

Vad gäller verksamhetsområdet Forskning gör utskottet bedömningen att Forskningsrådet fokuserat på för kyrkan väsentliga bearbetningsområden och ser forskningsverksamheten som ett viktigt stöd för stiftet och församlingarnas utveckling. Då det i Forskningsrådets inriktningsmål talas om att forskningsverksamheten vid Kyrkokansliet skall bedrivas på ett integrerat sätt, önskar utskottet att relationerna mellan forskningsavdelningen och Avdelningen för kyrkolivets utveckling formellt tydliggörs genom samverkan också mellan styrorganen.

Utskottet noterar hur kyrkans kulturverksamhet utvecklats till att bli ett område där värdefulla möten och trostolkningar äger rum. Utskottet delar därför inriktningsmålen och vill särskilt betona bevakningen av kulturarvsfrågorna dels med avseende på den betydelse kyrkobyggnaden och kyrkorummet har, vilket kommer till uttryck i projektet Öppen kyrka som för sin långsiktiga fördjupning borde föras närmare Kulturrådets verksamhet, dels utifrån erfarenheten av att kyrkan har spelat stor roll som

regional profilskapare i kulturarvsfrågor. Svenska kyrkan erfar idag en ökad efterfrågan om samverkan från landets läns museer och kulturantikvariska myndigheter.

Beträffande verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling, noterar utskottet att nämnden bl.a. skall samordna och leda utvecklingen av mål och metoder för kyrkans pedagogiska verksamhet och därvid har uppdraget att samordna det pedagogiska utvecklingsarbetet inom Svenska kyrkan. Utskottet ser denna uppgift som prioriterad och önskar se en tillämpning av det pedagogiska utvecklingsarbetet i det pågående och framtida forordandet av Ansgarsliden som ett av den nationella nivåns pedagogiska centra genom en nära samverkan mellan Kyrkokansliets och Ansgarslidens personella resurser. Utskottet föreslår, att i likhet med vad som redan sker när den nationella nivån ger uppdrag utlagda till andra anordnare, t. ex. diakoniinstitutioner, Ansgarsliden skall erhålla tydligt uppdrag att bedriva pedagogiskt utvecklingsarbete för den nationella nivån och därmed erhålla erforderliga ekonomiska medel.

Utskottet delar Kyrkostyrelsens bedömning av att avsätta medel för erbjudande av utbildningsstipendier för studerande under profylåret. Här vill utskottet dock betona dels att det bör övervägas om utbildningsstipendierna skall vara behovsprövade, dels att stipendierna skall göras tillgängliga för studerande vid samtliga kyrkliga profylutbildningar.

I huvudprogram Utbildning och undervisning anges, att kyrkan behöver finna vägar för att tillvarata de många kyrkotillhörigas, inte minst barns och ungdomars, engagemang för forordandet av dagens och framtidens kyrka. Mot denna bakgrund finner utskottet det anmärkningsvärt att Kyrkostyrelsen inte biträtt nämndens framställan om extra medel för ett treårigt barn- och ungdomsprojekt. Utskottet förordar därför att verksamheten vid Kyrkolivets utveckling tillförs erforderliga medel.

Kyrkostyrelsen anger i skrivelsen under samma huvudprogram, att en översyn och omprövning av prästutbildningens utformning pågår inom ramen för den pastorala profylutbildningen. I skrivelsen framgår dock inte att omfattande steg redan har tagits för en total översyn av samtliga kyrkliga yrkesutbildningar. Utskottet ser sig därför föranlåtet att påpeka att skrivelsen kompletteras med följande lydelse:

”Under år 1997 lät Svenska kyrkans utbildningsnämnd utvärdera den av 1990 års ombudsmöte beslutade förändringen av de kyrkliga yrkesutbildningarna den s.k. utbildningsreformen. Som en följd av de synpunkter som framkom i utvärderingen tillsatte Utbildningsnämnden år 1999 en översyn av de kyrkliga utbildningarna, (ÖSUT).”

Utöver vad som ovan anförts har utskottet inget övrigt att erinra.

Uppsala den 17 maj 2000

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Läronämndens yttrande

2000:9

om Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003 m.m.

Till läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003. Läronämnden väljer att i samband därmed även kommentera KMot 2000:57 om resurser för religionsmötesfrågor och KMot 2000:76 om vidareutveckling av islamprojektet som exempel på att motioner om resursutnyttjande måste bearbetas i förhållande till mål och övergripande prioriteringar.

Läronämnden välkomnar den form skrivelsen givits, där målfrågor och ekonomi sammanhålls. Formen kan förmodligen utvecklas ytterligare.

I avsnitt 2.1 sägs att begreppet mission, som betecknar en dimension av församlingens grundläggande uppgift, kräver bearbetning under de närmaste åren (s. 8). Vikten av detta understryks av att begreppet används på olika sätt i skrivelsens olika delar (jfr t ex s. 63 med s. 77).

Läronämnden hade gärna sett att Svenska kyrkans reflektion över och arbete med den växande religiösa pluralismen i Sverige, vilken tas upp i KMot 2000: 57 och KMot 2000:76, hade lyfts fram redan i skrivelsens avsnitt 2.1 som en särskilt angelägen uppgift under de närmaste åren.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Carl Axel Aurelius

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till budgetutskottet har för beredning hänvisats Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden (KsSkr 2000:4).

I skrivelsen hemställs

att Kyrkomötet med godkännande lägger Kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden till handlingarna.

Skrivelsen

Kyrkostyrelsen har med denna skrivelse till Kyrkomötet berett väg för ett nytt sätt att redovisa de uppdrag som kyrkomöte och ombudsmöte överlämnat till dåvarande Centralstyrelsen och SFRV:s styrelse.

Tidigare år har dessa uppdrag redovisats dels i Centralstyrelsens verksamhetsberättelse, dels i styrelsen för SFRV:s verksamhetsberättelse. I de fall ett uppdrag hanterats via annan nämnd, styrelse eller råd har detta redovisats i respektive verksamhetsredogörelse, bilagd styrelsen för SFRV:s verksamhetsberättelse.

Kyrkostyrelsen har beslutat att från och med år 2000 lämna Kyrkomötet en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden i en samlad separat skrivelse. Skrivelsen är ett uttryck för Kyrkostyrelsens samlade övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå.

I skrivelsen behandlas totalt 44 öppna eller under det gångna året avslutade ärenden i kronologisk ordning från 1989 års ombudsmöte och framåt. I de fall ett ärende under det gångna året fortfarande varit öppet redovisas uppdragets nu aktuella handläggning.

Utskottet

Utskottet menar att Kyrkostyrelsens initiativ att i en särskild skrivelse sammanställa de ärenden som inkommit från kyrkomöte och ombudsmöte är positivt. Denna form gör det betydligt enklare att följa upp ett ärendes handläggning och status. Samtidigt är utskottet bekymrat över att en ansevärd mängd av de ärenden som redovisas fortfarande är öppna. I vissa fall är detta oproblematiskt medan de i andra fall reser frågor kring vad som kan uppfattas som en rimlig handläggningstid.

Utskottet har vid sin behandling av skrivelsen noterat att det ärende som överlämnades till Centralstyrelsen med anledning av KMot 1998:4 *om värdigt omhändertagande av och begravning av foster* i samband med 1998 års Kyrkomöte ej finns med i förteckningen. Som svar på fråga 1999:2 vid fjolårets Kyrkomöte framhölls att ärendet handläggs av Församlingsnämnden och Svenska Kyrkans församlingsförbund och att arbetet skall avslutas under våren 2000. Utskottet menar att även detta ärende borde ingått i skrivelsen.

Budgetutskottet har också uppmärksammat handläggningen av det angelägna ärendet att via utredning analysera regelsystemen för Kyrkofonden. Utskottet ser fram

emot den skrivelse som kommer att föreläggas 2001 års Kyrkomöte efter det att Kyrkofondens styrelse gjort nämnda analys.

Möjligen finns även andra ärenden som borde ingå i en fullständig förteckning men detta är f.n. oklart. Med dessa påpekanden ser emellertid utskottet fram emot nästa års skrivelse.

Budgetutskottet tillstyrker därmed Kyrkostyrelsens skrivelse.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet med godkännande av Kyrkostyrelsens behandling av från kyrkomöte och ombudsmöte inkomna ärenden lägger redogörelsen till handlingarna.

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Dag Hedin

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg, Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Till budgetutskottet har för beredning hänvisats Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999 (KsSkr 2000:3).

Utskottet behandlar också i detta betänkande motion KMot 2000:8 om redovisning i Kyrkostyrelsens årsredogörelse av ägardirektiv till bolag och stiftelser.

I samband med behandlingen av ärendet har utskottet haft tillfälle att ställa frågor till generalsekreteraren Leni Björklund, ekonomichefen Helén Ottosson Lovén, Kyrkostyrelsens första och andra vice ordföranden Levi Bergström och Stina Eliasson samt revisorerna Gunborg Engman-Ericsson (ordf), Jan-Olof Lindberg (aukt), Ingemar Åhs och Barbro Ingwall.

Yttranden

Med anledning av verksamhetsberättelsen har yttranden inhämtats från gudstjänstutskottet (G 2000:1y, bilaga 1), ekumenikutskottet (Eu 2000:2y, bilaga 2) kyrkolivsutskottet (Kl 2000:2y, bilaga 3) vilka biläggs betänkandet.

Verksamhetsberättelsen

Verksamhetsberättelsen innehåller följande avsnitt:

- Svenska kyrkan i korthet
- Plats för eftertanke?
- Fritt trossamfund innebär nya utmaningar
- Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet – organisation och ekonomi
- Flerårsjämförelse
- Kommentar till flerårsjämförelsen
- Kyrkomötet och styrelsen
- Kristen enhet och teologi
- Kyrkorätt och organisation
- Svenska kyrkans information
- Forskning
- Kultur
- Samiskt kyrkoliv
- Totalförsvarsfrågor och säkerhetsskydd
- Evangeliska Fosterlands Stiftelsens utlandsarbete
- Församlingslivets utveckling
- Utbildning
- Verksamhet bland svenskar i utlandet
- Internationell diakoni
- Internationell mission
- Koncernresultaträkning
- Koncernbalansräkning
- Finansieringsanalys för koncernen

- Moderstiftelsens resultaträkning
- Moderstiftelsens balansräkning
- Finansieringsanalys för moderstiftelsen
- Noter för moderstiftelsen och koncernen (tkr)
- Från Husaby källa till fritt trossamfund

Förutom årsredovisning för stiftelserna Svenska kyrkan i utlandet, Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission samt bolagen inom Svenska kyrkans riksorganisation är ett flertal bilagor fogade till verksamhetsberättelsen.

Motionen

I motion KMot 2000:8 hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att i årsredovisning för Kyrkomötet redovisa givna ägardirektiv till bolag och stiftelser.

Motionärerna efterfrågar en redovisning av de ägardirektiv som Svenska kyrkan utfärdat i egenskap av ägare eller delgivit nominerade ledamöter i bolagsstyrelser och stiftelser. En redovisning av givna ägardirektiv skulle förtydliga Svenska kyrkans intentioner som ägare. En redovisning av de av Kyrkostyrelsen under året avgivna ägardirektiven skulle ge Kyrkomötet en möjlighet att göra en fördjupad bedömning av årets verksamhet.

Utskottet

Budgetutskottet har tagit emot Styrelsen för SRFV:s verksamhetsberättelse för år 1999. Verksamhetsberättelsen är den sista för SRFV:s räkning.

Utskottet har noterat att man i utformandet av verksamhetsberättelsen tagit hänsyn till en rad önskemål som tidigare framförts i det förutvarande ekonomiutskottets yttranden. Till bilagorna har bland annat redogörelser för bolagen fogats, något som tidigare efterfrågats.

Årets revisionsberättelse innehåller inga anmärkningar. Budgetutskottet anser att det nu föreligger ett tillfälle att se över kommande verksamhetsberättelsers utformning och innehåll. Särskilt viktigt är det att vidareutveckla kopplingen till mål och rambudget så att Kyrkomötet erhåller redogörelser för det gångna årets verksamhet där det bättre framgår hur resultaten förhåller sig till uppställda mål. Generalsekreterare Leni Björklund underströk vid sitt besök i utskottet att Kyrkokansliet för närvarande utvecklar formerna för resultatrapportering och måluppfyllelseanalyser. Nödvändigheten av detta förändringsarbete framhölls också av revisorerna.

Ett problem som utskottet särskilt vill fästa uppmärksamhet på är den höga arbetsbelastning som alltfört råder vid Kyrkokansliet. Utskottet noterar att en av orsakerna till detta bland annat har att göra med Kyrkomötets första sessions tidiga placering på året. Även revisorerna framförde detta.

Arbetsituationen vid Kyrkokansliet är föremål för översyn. I detta arbete samverkar revisorerna med Kyrkokansliets ledning. En kraftfull insats behövs för att komma till rätta med den problematiska rekryteringssituation som till delar kvarstår.

Budgetutskottet har i detta betänkande också behandlat KMot 2000:8. I samband med behandlingen har utskottet fastslagit att ägardirektiv enbart kan avse aktiebolag varför man behandlar motionen utifrån detta. Budgetutskottet har i sitt betänkande fastslagit två viktiga faktorer som måste beaktas i sammanhanget. Dels Svenska kyrkans

nivå av ägande i ett aktiebolag, dels den pågående avvecklingen av Svenska Kyrkans Förvaltnings AB med tillhörande dotterbolag.

I de fall Svenska kyrkan innehar ett ägande överstigande 50% är det utskottets mening att ägardirektiv kan formuleras.

I de fall Svenska kyrkans innehav i ett aktiebolag understiger 50% menar utskottet att Svenska kyrkan bör reglera sina direktiv via upprättande av konsortialavtal mellan de i bolaget ingående ägarna.

Utskottet understryker att man delar motionärernas uppfattning att största möjliga offentlighet skall tillämpas. Samtidigt framhåller budgetutskottet att det inte finns anledning att ange och redovisa ägardirektiv för de bolag som står inför avveckling under år 2000.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts yrkar därför utskottet att motion KMot 2000:8 avslås.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet att Kyrkomötet beslutar

1. *att* med godkännande lägga styrelsen för SRFV:s verksamhetsberättelse för år 1999 till handlingarna.
2. *att* avslå motion KMot 2000:8.

Uppsala den 19 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Dag Hedin

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg, Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Gudstjänstutskottets yttrande

2000:1y

Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999 KsSkr 2000:3

Till budgetutskottet

Med anledning av från budgetutskottet inkommen begäran vill gudstjänstutskottet avge följande yttrande över SFRV:s verksamhetsberättelse för år 1999, avseende den del som ligger inom gudstjänstutskottets arbetsområde.

Gudstjänstutskottet har tagit del av verksamhetsberättelsen och fått en kompletterande muntlig föredragning av den verksamhet som pågår inom huvudprogrammet gudstjänst.

Utskottet noterar att ett mångfacetterat arbete utförs inom huvudprogrammet gudstjänst. Utskottet ser fram emot resultatet av remissbearbetningen av förslaget till kyrkohandbok, evangeliebok och bönbok. Detta grundläggande arbete, som kommer att påverka varje församling i Svenska kyrkan, är vårt gemensamma ansvar och kräver sina särskilda resurser inom kyrkokansliet.

Vid läsningen av verksamhetsberättelsen har utskottet lagt märke till en skillnad huruvida medlemmarna i de olika projektgrupperna redovisas eller ej, utan att detta särskilt motiverats.

Gudstjänstutskottet har inget att erinra mot den avgivna verksamhetsberättelsen.

Glenn Håkansson, Britt Andersson och Christina Holmgren har ej deltagit i beslutet.

Uppsala den 18 maj 2000

På gudstjänstutskottets vägnar

Gunnar Prytz

Lena Bohman

Närvarande: Gunnar Prytz, ordförande, Ulla-Britt Emanuelsson, Timmy Leijen, Britt Andersson, Martin Cruce, AnnMarie Nylander, Sonja Grunselius, Glenn Håkansson, Per-Göran Rosén, Annika Mellgren, Kjell Söderberg, Dag Sandahl, Lars Ekblad, Lena Petersson och Christina Holmgren.

Ekumenikutskottets yttrande

2000:2y

Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999

Till Budgetutskottet

Ekumenikutskottet har beretts tillfälle yttra sig över tillämpliga delar av KsSkr 2000:3 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999.

Utskottet har vid behandlingen av skrivelsen inhämtat information från chefen för den internationella avdelningen (Peter Weiderud), verksamhetsområdena Kristen enhet och teologi (Carl Axel Aurelius, Hans Engdahl), Verksamhet bland svenskar i utlandet (Jan Madestam, Inger Krantz), Internationell diakoni (biskop Anders Wejryd, Christer Åkesson), Internationell mission (biskop Jonas Jonson) samt Ärkebiskopens kansli (Klas Hansson).

Utskottet vill göra följande kommentarer.

Kyrkokansliets integrationsarbete, med den ökade samordning av de gemensamma resurserna och tydligare måldefiniering detta inneburit, utgör positiva uttryck för en förändringsprocess vars drivkrafter kyrkan inte självständigt råar över. En ökad globalisering, ett äldre folkrörelsebegrepps försvagade ställning och en tydligare medvetenhet om de internationella erfarenheternas lokala relevans utgör några av de faktorer som tillsammans med kyrkans egen strävan till förnyelse förstärker sådana förändringsprocesser. KsSkr 2000:3 ger uttryck för en medvetenhet om dessa samband, en medvetenhet som behöver komma till fortsatt tydligt uttryck i det gemensamma arbetet på nationell nivå.

Utskottet vill emellertid understryka betydelsen av att en ökad samordning av verksamheter som burits och alltfört bärs av ett stort frivilligengagemang, inte får genomföras på bekostnad av dessa rörelsers unika karaktär. I en värld där internationaliseringen ökar, där gränsen mellan globalt och lokalt på många sätt suddats ut, ställs nya och annorlunda krav på de organ som utifrån ett nationellt uppdrag har att samordna och kanalisera stiftens och församlingarnas diakonala resurser och engagemang. Kyrkokansliet behöver intensifiera sitt arbete med att identifiera, stödja och främja lokala och regionala initiativ – inte på bekostnad av samordningen utan som ett värdefullt komplement och ett uttryck för frågornas breda förankring.

Utskottet hänvisar i övrigt till sitt yttrande KEu 1999:4y (med tillhörande reservation) med anledning av Centralstyrelsens skrivelse till kyrkomötet 1999:4 Arbetsordning för Kyrkomötet och instruktioner för vissa organ under kyrkomötet. Utskotts-majoriteten anförde där:

Utskottet anser som tidigare att nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen bör eftersträva ett samgående. Detta innebär emellertid inte att SKM:s särskilda bidrag beträffande teologisk reflektion och utarbetade kontakter med kyrkor i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern skulle försvinna. Den nya Nämnden för Svenska kyrkans internationella mission och diakoni skulle fortsätta att tillsammans med andra kyrkor i världen förkunna evangelium om Jesus Kristus i ord och handling.

Ombudsorganisationen utgör en betydelsefull resurs som förtjänar att lyftas fram. De organisatoriska formerna för ombudens engagemang behöver kontinuerligt ses över, dock utan att eventuella förändringar kommer att äventyra de möjligheter till konkret ansvarstagande som utgör en viktig aspekt av den enskildes aktiva intresse och känsla av delaktighet. En förnyring av ombudskåren innebär sannolikt också förnyade arbetsformer där erfarenheter från syskonkyrkor och ekumeniska partners kan utgöra värdefulla bidrag.

Remiss- och beslutsprocessen kring den Gemensamma Deklarationen om Rättfärdiggörelseläran illustrerar hur en för kyrkan redan väl känd lärofråga aktualiserad inom ramen för en ekumenisk dialog kan få förnyad inomkyrklig betydelse. Målsättningen att hålla samman frågor rörande Svenska kyrkans grundläggande identitet vare sig denna uttrycks i teologiska, ekumeniska, missiologiska eller diakonala termer är därför av största vikt.

Behovet av ett nyproducerat material som på ett överskådligt och sammanhållet sätt beskriver Svenska kyrkans ekumeniska vägval över tid är stort. Ökade kunskaper inom ekumenikens område skulle stimulera engagemanget och bredda rekryteringsbasen för Svenska kyrkans representation i internationella och nationella ekumeniska sammanhang samt stärka hennes möjligheter att också på detta sätt ge uttryck för sin tradition.

I ett ekumeniskt samtal, där till frågor om tro och kyrkoordning också fogas en reflektion över människors andliga erfarenheter och upplevelser, blir möjligheten till delaktighet större. I ett sådant samtal är alla experter – ingen behöver lämnas utanför.

Arbetet med att tydliggöra det ekumeniska uppdraget och ansvaret i verksamheten bland svenskar i utlandet behöver utgöra en del av de överväganden som görs inom ramen för den pågående SKUT:utredningen.

Europafrågorna och behovet av att öka Svenska kyrkans aktiva medverkan i det mellankyrkliga arbete som bedrivs i dessa frågor förtjänar att förtydligas. Det breda intresse för och aktiva engagemang i frågor rörande Europas framtid som finns i Svenska kyrkan har hittills saknat ett tydligt fokus. Utan att antyda de konkreta formerna för ett sådant arbete vill utskottet här understryka behovet av en fördjupad analys av europafrågornas framtida handläggning.

Svenska kyrkans ekumeniska roll är i ett nordiskt perspektiv betydande. Genom samarbetet i Nordiska Ekumeniska Rådet och inom ramen för Borgåöverenskommelsen fördjupas gemenskapen de nordiska kyrkorna emellan på ett i ekumeniska sammanhang unikt sätt. I en tid av ökad internationalisering ligger det ett värde i att ta tillvara väletablerade regionala nätverk av det slag NER representerar.

Det ekumeniska arbete som Svenska kyrkan deltar i genom Sveriges Kristna Råd är betydelsefullt men behöver ytterligare uppmärksammas.

Ekumenikutskottet tillstyrker för sin del att verksamhetsberättelsen med godkännande kan läggas till handlingarna.

Uppsala den 18 maj 2000

På ekumenikutskottets vägnar

Åsa Ingårda

Johan F Dalman

Kyrkolivsutskottets yttrande

2000:2y

Svenska kyrkans informations, Svenska kyrkans forskningsråds, Svenska kyrkans kulturråds, Svenska kyrkans församlingsnämnds och Svenska kyrkans utbildningsnämnds verksamhetsberättelse och årsredovisning för år 1999 (KsSkr 2000:3)

Till budgetutskottet

Kyrkolivsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över de avsnitt i StSkr 2000:3 som behandlar verksamhetsområdena Svenska kyrkans information, forskning, kultur, församlingens utveckling och utbildning.

I anslutning till de aktuella avsnitten i Kyrkostyrelsens skrivelse har utskottet beretts tillfälle att ställa frågor till informationschef Ingrid Andersson, strategen för elektronisk kommunikation Nils Nordung, forskningschef Ingmar Brohed, kultursekretär Karin Nyberg Fleisher, ordföranden i Nämnden för kyrkolivets utveckling Catarina Agrell, Utbildningsnämndens ordförande Sigvard Härnring samt avdelningschefen för Kyrkokansliets avdelning för kyrkolivets utveckling Margareta Hemström.

Utskottets granskning av de valda delarna av verksamhetsberättelsen har inte föranlett någon erinran.

Utskottet ser med stor tacksamhet och tillfredsställelse på det omfattande arbete som under år 1999 genomförts inom verksamhetsområdena information, forskning, kultur, församlingens utveckling och utbildning.

Uppsala den 17 maj 2000

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnsson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Monika Sandström, Bengt Gustafsson, Gunvor Joelsson, Solveig Thorkilsson, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Britt Beijer, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnemark har deltagit i utskottets överläggning.

I detta betänkande behandlar utskottet den av Kyrkostyrelsen överlämnade skrivelsen KsSkr 2000:2 *Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans centralstyrelse för år 1999*.

I samband med behandlingen har utskottet haft tillfälle att ställa frågor till generalsekreteraren Leni Björklund, ekonomichefen Helén Ottosson-Lovén, Kyrkostyrelsens första och andra vice ordföranden Levi Bergström och Stina Eliasson samt revisorerna Gunborg Engman-Ericsson (ordf), Jan-Olof Lindberg (aukt), Ingemar Åhs och Barbro Ingwall.

Verksamhetsberättelsen

Verksamhetsberättelsen innehåller följande avsnitt:

1. Centralstyrelsens sammansättning, organisation m.m.
2. Centralstyrelsens utredningar och kommittéer
3. Samrådsorgan och representation
4. Remisser och yttranden
5. Svenska kyrkan inför 2000
6. Verksamheten i övrigt
7. Svenska kyrkans författningssamling
8. Svenska kyrkans utredningar
9. Ekonomi

Till verksamhetsberättelsen har årsredovisning för Svenska kyrkans centralstyrelse med Centrala kollektkontot fogats.

Utskottet

Utskottet har med intresse tagit del av denna verksamhetsberättelse. Utskottet ser ingen anledning till att göra något större påpekande, men konstaterar med oro att nivån på insamlade – och därmed även de förmedlade – kollekterna över en femårsperiod har sjunkit. Utskottet har utöver detta inget mer att tillägga, utan föreslår Kyrkomötet att lägga verksamhetsberättelsen för Svenska kyrkans centralstyrelse för år 1999 till handlingarna.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

- att kyrkomötet med godkännande lägger Centralstyrelsens verksamhetsberättelse och årsredovisning för år 1999 med tillhörande bilagor till handlingarna.

B 2000:4

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Shirin Ahlbäck

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg och Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Inledning

I detta betänkande behandlar budgetutskottet motionen KMot 2000:73 av Bengt Olof Dike om att *avveckla anslagsmottagaren Ansgarsliden*. Utskottet har berett kyrkolivsutskottet tillfälle att yttra sig, eftersom den skrivelse som föranledde motionen behandlas hos dem (KsSkr 2000:8 *Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna*).

Motionen

I motionen anförs att verksamheten vid Ansgarsliden fortsättningsvis inte skall bedrivas i Svenska kyrkans regi. Motionären menar att verksamheten sammantaget har inneburit stora kostnader för Svenska kyrkan som inte är ekonomiskt försvarbara. Motionären anför att det heller inte finns några verksamhetsmässiga skäl att Svenska kyrkan skall driva denna verksamhet vidare, eftersom den utbildning som nu bedrivs kan förläggas till andra kyrkliga kursgårdar och folkhögskolor. I sin argumentation återkommer motionären till det, i hans tycke, felaktiga verkställandet av det engångsbelopp på 35 miljoner kronor som ombudsmötet beslutade att begära ur Kyrkofonden 1998 (OEO 1998:502). Mot denna bakgrund hemställer motionären

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppdrag att avveckla SKUAB samt tillika avveckla kyrkans engagemang i SKUC.¹

Yttrande

Till utskottet har yttrande över motion KMot 2000:73 inkommit från kyrkolivsutskottet (Kl 2000:3y, se bilaga).

Kyrkolivsutskottet anför följande: ”Vad som begärdes av 1997 års ombudsmöte ifråga om noggrann ekonomisk uppföljning av utvecklingen vid Svenska kyrkans utbildningscentrum och Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag har Kyrkostyrelsen fullföljt genom de åtgärder för sanering som utfördes under 1999. Redovisningar har skett till 1998 och 1999 års ombudsmöten. Utskottet konstaterar att resultatet är positivt och att verksamheten vid Ansgarsliden nu bör få arbetsro att utvecklas vidare utan ifrågasättanden.”

Kyrkolivsutskottet instämmer i de resonemang Kyrkostyrelsen för i sin skrivelse (KsSkr 2000:8) med anledning av utredningsresultat om utbildningsbehoven på nationell nivå. Mot bakgrund av denna och tidigare utredningar konstaterar Kyrkostyrelsen i detta sammanhang att Ansgarsliden inte bör ha en monopolställning vad gäller ansvaret för utbildningar på nationell nivå, utan att Ansgarsliden bör utgöra en resurs bland andra. Vidare hänvisar kyrkolivsutskottet i detta sammanhang även till sitt yttrande över årets mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003 (Kl 2000:1y), i vilken man framhåller det pedagogiska utvecklingsarbete som centralt i det pågående och framtida forandet av Ansgarsliden. Man betraktar Ansgarsliden som ett av den nationella nivåns pedagogiska centra med möjligheter till nära samverkan mellan kyrkokansliets och Ansgarlidens personella resurser.

¹ SKUC = Stiftelsen Svenska kyrkans utbildningscentrum, SKUAB = Svenska Kyrkans Utbildnings AB.

Utskottet

Som framgick av ekonomiutskottets betänkande OEo 1999:501 vid förra årets Kyrkomöte var frågan om Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna föremål för en grundlig analys och diskussion i ombudsmötet för två år sedan (OEo 1998:502, ombudsmötets protokoll 1998:507). Vid 1998 års kyrkomöte genomförde ekonomiutskottet således en noggrann granskning av Svenska kyrkans ekonomiska och organisatoriska förhållanden vad gäller utbildningscentrum alltsedan SKUC bildades i mitten 1980-talet. Sammanfattningsvis konstaterade ekonomiutskottet att den ekonomiska utvecklingen på SKUC ingav oro.

Utskottet redovisade i detta sammanhang även att styrelsen för SFRV i en skrivelse från 1997 uttalat sin ambition att få verksamheten att gå ihop inom tre år (StSkr 1997:503 s. 14–15). Denna treårsperiod hade knappt påbörjats vid 1998 års ombudsmöte, och utskottet ansåg därför att det inte fanns anledning att föregå utgången av denna tidsperiod med ett förtida ställningstagande. Samma argument anfördes vid 1999 års ombudsmöte då i anslutning till Bengt Olof Dikes motion OMot 1999:504.

I enlighet med ombudsmötets beslut 1997 har Kyrkostyrelsen i årets skrivelse KsSkr 2000:8 *Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna m.m.* återkommit till kyrkomötet med en redogörelse för utvecklingen vid kurs- och konferensanläggningen Ansgarsliden i Sigtuna. I skrivelsen konstateras att den ekonomiska saneringen vid SKUC och SKUAB nu har fullföljts och ekonomin nu är i balans. Kyrkostyrelsen anser mot denna bakgrund att det varken finns ekonomiska eller verksamhetsmässiga skäl att överväga någon avveckling av verksamheten vid Ansgarsliden. Styrelsen anför att det 1997 års ombudsmöte har begärt har uppfyllts, och verksamheten i Sigtuna nu bör få arbetsro att arbeta vidare utifrån den förbättrade situation som åstadkommit. I detta sammanhang betonar Kyrkostyrelsen att man kommer följa utvecklingen noga.

Mot bakgrund av det av kyrkolivsutskottet och Kyrkostyrelsen anförda anser budgetutskottet att verksamheten vid Ansgarsliden för närvarande infriar de krav som 1997 års ombudsmöte ställde. Utskottet finner därför ingen anledning att bifalla motion KMot 2000:73, varför motionen avslås.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion KMot 2000:73.

Uppsala den 18 maj 2000

På budgetutskottets vägnar

Suzanne Fredborg

Shirin Ahlbäck

Närvarande: Suzanne Fredborg, ordförande, Lars Starkerud, Ann-Marie Nilsson, Håkan Engström, Christina Mårtensson, Ingemar Öberg, Sten Johansson, Lennart Dahlin, Görel Bohlin, Bengt Olof Dike, Peter Hemminger, Joakim Svensson, Yngve Kalin, Ann Berg och Birger Palo.

Biskop Rune Backlund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Att på basis av några månaders resultatförbättring, helt beroende på att SKUC:s stora skuldbörda lyfts av genom kapitaltillskottet från kyrkofonden, dra slutsatsen att en ekonomiskt långsiktig vändning är ett faktum är både oansvarigt och oförsvarligt. Aktuell information från SKUAB:s styrelseordförande ger också vid handen att Ansgarssliden antingen måste påtagligt öka sin externa beläggning eller – kanske lika märkbart – höja priserna för det interna (kyrkliga) utnyttjandet för att i framtiden klara sin ekonomi.

Profan kursgårdsarrangör eller debiterare av (andra och andras) kyrkliga taxor? Det blir således de framtida alternativen vid fortsatt drift av Ansgarssliden, där kyrkan redan pumpat in så många miljoner att till och med kursgårdens ivrigaste och mest okritiska försvarare borde hesitera inför fortsatt engagemang och där utbyggnaden (Västergården) för närmare 40 miljoner kronor för några år sedan var en gigantisk felinvestering. Att den också gjordes omedelbart efter det att en officiell kyrklig utredning (SKU 1995:10) lagts fram och som föreslog en avveckling av verksamheten vid den aktuella kursgården bör särskilt noteras. Det är synnerligen anmärkningsvärt att denna utredning uppenbarligen fallit i officiell kyrklig ”glömska” och att en ”arbetsgrupp” för att analysera den nationella nivåns utbildningsbehov tillsatts av dåvarande SFRV-styrelsen i januari 1999. Dess inventering och resultat, redovisat som bilaga i skrivelse nr 8 till årets kyrkomöte (KsSkr 2000:8) kan naturligtvis inte ligga till grund för långtgående slutsatser kring behovet av Ansgarssliden som utbildningsanstalt, särskilt som materialet också ger vid handen att efterfrågan på det som skulle bevisas är synnerligen måttlig.

För att undvika kapitaltillskott och subventioner till en kursgård, som redan fått ett tresiffrigt subventionsbelopp för att kunna bedriva verksamhet och där kyrkofonden har pungslagits på hela 35 miljoner för att rädda gården, yrkas bifall till motion KMot 2000:73. Det handlar ytterst här om ansvarsfull förvaltning av successivt krympande kyrkliga medel.

Bengt Olof Dike

Kyrkolivsutskottets yttrande

2000:3y

Yttrande om att avveckla anslagsmottagaren Ansgarsliden (KMot 2000:73)

Till budgetutskottet

Till Kyrkolivsutskottet har överlämnats KMot 2000:73 om att avveckla anslagsmottagaren Ansgarsliden .

Vad som begärdes av 1997 års ombudsmöte ifråga om noggrann ekonomisk uppföljning av utvecklingen vid Svenska kyrkans utbildningscentrum och Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag har Kyrkostyrelsen fullföljt genom de åtgärder för sanering som utfördes under 1999. Redovisningar har skett till 1998 och 1999 års ombudsmöten. Utskottet konstaterar att resultatet är positivt och att verksamheten vid Ansgarsliden nu bör få arbetsro att utvecklas vidare utan ifrågasättanden.

I den utredning om utbildningsbehoven på nationell nivå i Svenska kyrkan som bifogas Kyrkostyrelsens skrivelse finner utskottet värdefulla resonemang i Kyrkostyrelsens överväganden. Man konstaterar mot bakgrund av denna och tidigare utredningar, att Ansgarsliden inte bör ha en monopolställning vad gäller ansvaret för utbildningar på nationell nivå utan bör utgöra en resurs bland andra.

Utskottet har i sitt yttrande över Mål och Rambudgeten för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003, framhållit det pedagogiska utvecklingsarbetet som centralt i det pågående och framtida forandet av Ansgarsliden som ett av den nationella nivåns pedagogiska centra med möjligheter till nära samverkan mellan kyrkokansliets och Ansgarlidens personella resurser.

Utskottet konstaterar att när Svenska kyrkans högsta beslutande organ har fattat beslut om att driva en kurs- och konferensanläggning inkluderande en folkhögskola kräver ett sådant beslut långsiktighet i uthållighet och resurser.

Uppsala den 18 maj 2000

På kyrkolivsutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson

Martin Fogelberg

Närvarande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Vanja Björsson, Lars Rydje, Irene Pierazzi, Ann-Charlotte Svensson, Per-Åke Axelsson, Bengt Gustafsson, Sigvard Härnring, Margareta Holmberg, Björn-Eric Carlsson, Alf G Johansson, Åke Utterberg, Roland Johansson, Anna Lundblad Mårtensson, Kerstin Zetterberg.

Biskop Lars-Göran Lönnermark har deltagit i utskottets överläggning.

Kyrkorättsutskottets betänkanden
Kr 2000:1-2

Kyrkorättsutskottets betänkanden

2000:1 Det fortsatta arbetet med kyrkoordningen

2000:2 Redovisning av motioners hantering

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2000:9) Det fortsatta arbetet med kyrkoordningen jämte två motioner, KMot 2000:71 och KMot 2000:74, som har väckts med anledning av skrivelsen. Vidare behandlas motion KMot 2000:47 av Staffan Holmgren som har hänvisats till utskottet för beredning.

Motionerna

I motion 71 av Yngve Kalin hemställs

att Kyrkomötet avvisar Kyrkostyrelsens skrivelse om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

I motion 74 av Carina Etander Rimborg hemställs

att Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen i uppgift att utarbeta ett väl fungerande sakregister till kyrkoordningen.

I motion 47 av Staffan Holmgren hemställs

att Kyrkomötet beslutar uppdra åt Kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av kyrkoordningen, med syfte att väsentligt avreglera och förenkla regelverket för Svenska kyrkan.

Skrivelsen

Genom skrivelsen (KsSkr 2000:9) föreslår Kyrkostyrelsen att Kyrkomötet skall besluta

att godkänna Kyrkostyrelsens förslag angående dess hantering av ändringar i kyrkoordningen.

I skrivelsen redovisas Kyrkostyrelsens bedömning av hur behovet av justeringar i kyrkoordningen skall hanteras. Kyrkostyrelsen föreslår att som en huvudprincip bör gälla att det inte görs sakliga förändringar i kyrkoordningen vid flera tillfällen under en mandatperiod, om inte särskilda skäl föreligger. Sådana särskilda skäl kan enligt Kyrkostyrelsen vara att det har inträffat något som inte kunde förutses eller inte var för handen när det ursprungliga beslutet fattades.

Kyrkostyrelsen motiverar sitt ställningstagande i fråga om sakliga ändringar med att det är naturligt att sådana ändringar inte sker mer än en gång under en mandatperiod.

När det gäller smärre justeringar utan principiell betydelse föreslår Kyrkostyrelsen att inte heller sådana bör genomföras innan en mer systematisk och samlad genomgång av förändringsbehoven har gjorts. Som en bilaga till skrivelsen finns en sammanställning av de justeringsbehov av den karaktären som hittills har upptäckts.

Som skäl för sitt ställningstagande i denna del anför Kyrkostyrelsen att det finns en risk för att ständiga småändringar kan vålla irritation bland dem som runt om i kyr-

kan ha att bruka kyrkoordningen. Det skulle också, enligt Kyrkostyrelsen, kunna bidra till klarhet och osäkerhet om vad som verkligen gäller. Vidare anser Kyrkostyrelsen det vara av värde om Kyrkomötet kan ägna sina krafter och sin tid åt mer angelägna ärenden. Kyrkostyrelsen hänvisar till att en liknande metod har tillämpats i fråga om justeringar i kyrkohandboken.

Läronämnden

Läronämnden har i sitt yttrande (Ln 2000:1) Frågor rörande kyrkoordningen uttalat sig om Kyrkostyrelsens skrivelse. Yttrandet bifogas detta betänkande som *bilaga 3*.

Bakgrund

Kyrkoordningen beslutades av 1999 års kyrkomöte. Till grund för Kyrkomötets beslut låg Svenska kyrkans centralstyrelsens skrivelse med förslag till kyrkoordning (CsSkr 1999:3). I skrivelsen konstaterade Centralstyrelsen att det hade funnits ett antal givna förutsättningar som styrde det bakomliggande utredningsarbetet. En sådan viktig förutsättning som hade förts fram av 1995 års kyrkomöte inför de ändrade relationerna mellan kyrkan och staten, var vikten av kontinuitet. I det sammanhanget hade också talats om att föra över gällande bestämmelser om den lokala organisationen och om den kyrkliga indelningen från kyrkolagen till kyrkoordningen. Direktiven för det fortsatta utredningsarbetet kom således att präglas av kontinuitetsaspekten med utgångspunkten att då gällande föreskrifter om Svenska kyrkan i huvudsak skulle bestå, även om de skulle ges en ny rättslig form.

Kyrkoordningen har därför kommit att omfatta sådant som tidigare fanns reglerat i såväl kyrkolagen och annan lagstiftning, t.ex. lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval, m.m. som i ett antal regeringsförordningar samt av Kyrkomötet utfärdade kungörelser.

I det arbete som föregick beslutet om kyrkoordningen finns en del uttalanden som berör frågan om möjligheten att ändra i kyrkoordningen. Centralstyrelsen har i sin skrivelse med förslag till kyrkoordning till 1999 års kyrkomöte uttalat följande (CsSkr 1999:3 s. 2-27).

När 1999 års kyrkomöte har fattat beslut om kyrkoordningen bör detta inte ses som fastställandet av ett färdigt och oföränderligt regelsystem. Det finns visserligen mycket goda skäl för att de organisatoriska frågorna får en mindre framträdande plats i det kyrkliga arbete än vad som varit fallet i det övergångsskede vi befunnit oss i och nu är på väg att lämna. Engagemanget och resurserna på alla nivåer behöver användas för att fullfölja det som är kyrkans egentliga och grundläggande uppdrag. Organisationen och kyrkoordningens bestämmelser har till uppgift att stödja detta arbete. Det är naturligt att kyrkoordningens bestämmelser kontinuerligt behöver ses över, förändras och anpassas till nya förutsättningar för att den uppgiften skall kunna fullföljas.

När andra kyrkolagsutskottet behandlade Centralstyrelsens förslag gjordes inga uttalanden i just denna fråga. I det förslag till kyrkoordning som andra kyrkolagsutskottet lämnade till Kyrkomötet fanns dock i inledningstexten till själva kyrkoordningen följande lydelse, vilken också är den idag gällande.

En huvuduppgift för kyrkoordningen är att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och

gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan. Kyrkoordningen behöver kontinuerligt ses över och anpassas till nya förutsättningar för att kunna fullfölja sin uppgift.

Utskottet

Allmänna utgångspunkter

Utskottet anser att det finns skäl att inledningsvis peka på några allmänna utgångspunkter som ligger till grund för de ställningstaganden som utskottet gör i det följande.

Kyrkorättsutskottet är ett nytt utskott som tillkom genom beslut av 1999 års kyrkomöte och som har en delvis ny roll inom utskottsorganisationen. Enligt 4 kap. 13 § i Kyrkomötets arbetsordning skall kyrkorättsutskottet bereda ärenden om lagstiftningsfrågor och frågor rörande arbetsordningen samt instruktioner som beslutas av Kyrkomötet för den nationella nivåns olika organ. Utöver detta skall utskottet enligt 4 kap. 21 § arbetsordningen yttra sig på begäran av övriga utskott om dessa föreslår ändringar i kyrkoordningen. Avsikten är att utskottet därmed skall se till att nödvändiga följdändringar genomförs, att redaktionell och språklig utformning blir enhetlig och att eventuella övergångsbestämmelser utformas på ett konsekvent sätt (2KL 1999:2 s. 4 och 5).

Detta innebär att frågor om ändringar i kyrkoordningen skall behandlas i sak i det utskott som närmast berörs av frågeställningen, medan kyrkorättsutskottet har som sin främsta uppgift att uttala sig om föreslagna ändringar är förenliga med det redan befintliga regelsystemet, kyrkoordningen. Kyrkorättsutskottet har därmed i princip inte att uttala sig om lämpligheten av en ändring som föreslås. Det kan dock tänkas att det i vissa situationer blir nödvändigt för utskottet att även se till det innehåll som ändringen syftar till för att den eftersträvade helhetssynen skall kunna uppnås.

I sammanhanget vill utskottet peka på en frågeställning som det kan finnas skäl att överväga vidare. Som bestämmelsen om övriga utskotts remitteringsskyldighet till kyrkorättsutskottet nu är formulerad, skulle det kunna uppstå viss tvekan om när en sådan skyldighet faktiskt föreligger. Det kan tänkas att även förslag som läggs fram i en reservation till ett betänkande och som innebär att ändringar skall göras i kyrkoordningen, vinner Kyrkomötets bifall. Om reservanternas förslag inte har remitterats till kyrkorättsutskottet dessförinnan därför att arbetsordningen har tolkats snävt på den punkten, kan frågan ställas om förslaget i så fall är berett i vederbörlig ordning. Enligt utskottets mening är det viktigt att remissförfarandet behandlas på ett likartat sätt i alla utskott, varför det bör övervägas om bestämmelsen skall förtydligas. Utskottet avser att återkomma till denna fråga vid ett senare tillfälle.

Kyrkostyrelsens skrivelse

Den skrivelse som utskottet nu har fått att bereda innehåller en redogörelse för Kyrkostyrelsens syn på hur kyrkoordningen fortsättningsvis bör hanteras. Skrivelsen innehåller inga konkreta förslag till ändringar i kyrkoordningen, utan redovisar i en bilaga ett antal punkter där Kyrkostyrelsen har konstaterat att behov av justeringar föreligger. Kyrkostyrelsens förslag till Kyrkomötet är att Kyrkomötet skall godkänna den i skrivelsen föreslagna hanteringen av ändringar i kyrkoordningen. Detta innebär så som förslaget är utformat, att några ändringar inte skall göras i kyrkoordningen under innevarande mandatperiod och fortsättningsvis att ändringar bara skall ske en gång under varje mandatperiod.

Läronämndens yttrande

I sitt yttrande över skrivelsen konstaterar Läronämnden att en av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade i kyrkoordningen och anför vidare följande (Ln 2000:1, s. 1).

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Utskottets överväganden

När 1999 års kyrkomöte beslutade om kyrkoordningen skedde det efter ett omfattande utredningsarbete och en bred remiss, där alla församlingar och stift inom Svenska kyrkan engagerades i arbetet genom att få möjlighet att ta del av förslaget till bestämmelser och att lämna synpunkter på detta. Kyrkoordningen trädde i kraft den 1 januari 2000 och har således när detta sägs tillämpats i drygt fyra månader. Redan före ikraftträdandet påbörjades ett utbildningsarbete i stift och församlingar för att ge förtroendevalda och anställda goda förutsättningar att sätta sig in i det tämligen omfattande regelverk som kyrkoordningen utgör. Detta utbildningsarbete pågår fortfarande och är en del i den process som syftar till att kyrkoordningen skall kunna fylla sin uppgift, dvs. att bevara och stärka enheten och gemenskapen inom Svenska kyrkan och med hela den världsvida kyrkan.

Redan under den korta tid som kyrkoordningen har varit i kraft har det dock uppstått en diskussion kring kyrkoordningens auktoritet. Denna diskussion kan sägas ha sin bakgrund dels i det förhållandet att det finns en föreställning om att kyrkoordningen inte på samma sätt som kyrkolagen förutsätter efterlevnad, dels i några uppmärksammade fall där församlingar påstås medvetet ha handlat i strid med kyrkoordningens bestämmelser. Det finns därför, enligt utskottets mening, skäl att i alla sammanhang där kyrkoordningen diskuteras noga beakta vilka konsekvenser som olika förslag kan få för kyrkoordningens auktoritet. Inte minst gäller detta hur ändringar i kyrkoordningen skall hanteras, något som också Läronämnden har påtalat.

Utskottet delar Läronämndens bedömning att det kan finnas skäl att i nyss nämnda avseende skilja på ändringar som mer har karaktären av korrigeringar av uppenbara fel och sådana ändringar som innebär ändrade ställningstaganden i sak.

Om kyrkoordningen tillåts innehålla en mängd uppenbara småfel, vilka måste bortses från i den praktiska tillämpningen, finns det risk för att kyrkoordningen även i andra delar kommer att uppfattas som något som man som förtroendevald eller anställd kan välja att följa eller inte. Därmed riskeras, såsom Läronämnden har uttalat, att kyrkoordningen inte kan upprätthålla sin roll som ett sammanhållande instrument. Enligt utskottets mening bör därför uppenbara fel rättas till så snart som möjligt efter det att de har upptäckts.

Även Kyrkostyrelsen har i skrivelsen gjort en distinktion mellan småändringar och sakliga ändringar men styrelsens förslag till hantering mynnar ändå ut i att inte heller uppenbara fel skall ändras nu, utan först efter en mer systematisk och samlad genomgång. I denna del har alltså utskottet en annan uppfattning.

När det sedan gäller ändringar i sak, vilka kräver förnyade ställningstaganden, anser utskottet att andra hänsyn gör sig gällande. Mot bakgrund av det omfattande

arbete som pågår för närvarande i församlingar och stift för att införliva kyrkoordningen och göra den till ett användbart instrument i den verksamhet som där bedrivs, kan det finnas skäl att vara återhållsam med ändringar i sak för att inte störa den mottagningsprocessen. Detta särskilt som kyrkoordningen har varit i kraft under så kort tid och det är rimligt att utgå från att det är först genom ytterligare erfarenhet som det verkliga behovet av förändringar ger sig till känna. Utskottet delar här Kyrkostyrelsens bedömning att sådana sakliga ändringar bör avvaktas, såvida det inte finns särskilda skäl som gör ändringen nödvändig.

Däremot kan utskottet inte dela den i skrivelsen framförda uppfattningen att sakliga ändringar i princip bara bör få ske en gång under en mandatperiod för att Kyrkomötet därmed skall kunna ägna sig åt mer angelägna ärenden. Till en början vill utskottet framhålla att Kyrkomötet, i egenskap av Svenska kyrkans högsta beslutande organ, har som en sina viktigaste uppgifter just att besluta om Svenska kyrkans regelsystem, kyrkoordningen. Kyrkomötet bör därför vara det forum där det förs en fortlöpande och levande diskussion om kyrkoordningen i syfte att åstadkomma ett regelverk som på bästa sätt främjar församlingar och stift. Till det kommer att en sådan princip inte är i överensstämmelse med den ursprungliga tanken som har funnits vid kyrkoordningens utarbetande och som också har kommit till uttryck i den tidigare redovisade inledningstexten, nämligen att det fortlöpande och kontinuerligt skall ske en översyn av kyrkoordningen. Vidare kan lämpligheten av ett sådant beslut som är tänkt att gälla över en längre tid ifrågasättas, eftersom det föreligger betydande svårigheter att idag bedöma behovet av ändringar i framtiden och det knappast är vare sig önskvärt eller möjligt att binda upp kommande kyrkomöten i deras arbete. En sådan ordning skulle också kunna verka hämmande på de initiativ till förbättringar som annars brukar tas genom ledamöternas motioner.

Vad Kyrkomötet däremot kan och bör göra är, enligt utskottets mening, närmast att ange ett slags färdriktning för det fortsatta arbetet med kyrkoordningen. Detta är särskilt viktigt eftersom den erfarenhet som hittills finns av kyrkoordningens praktiska tillämpning tydligt har visat, att det inte är tillräckligt för kyrkoordningens legitimitet att den härrör ur Kyrkomötet med dess roll enligt lag. För att kyrkoordningen skall uppfattas som en ordning som inte bara skall följas utan också är värd att följa, måste den bygga på sådant som har sitt ursprung i den verklighet som församlingar och stift verkar i. Detta kräver i sin tur att Kyrkomötet har en klar bild av den verkligheten och fattar sina beslut om kyrkoordningen efter välgrundade bedömningar.

Som utgångspunkt för den process enligt vilken framtida ändringar i kyrkoordningen bör ske bör, enligt utskottets mening, gälla vad som tidigare har sagts i fråga om återhållsamhet med ändringar i sak. När ett konkret förslag till ändring läggs fram bör Kyrkomötet, efter en seriös behandling, uttala sin mening och, om frågan så kräver, se till att den utreds grundligt. Detta bör gälla oavsett om frågan om ändring har väckts av en ledamot genom en motion, av Kyrkostyrelsen i en skrivelse eller av ett utskott vid sakbehandlingen av ett ärende. I ett sådant utredningsförfarande bör ingå en remiss av ändringsförslagen, till en del för att inhämta synpunkter men också för att uppnå en bred förankring av de tänkta ändringarna. Först därefter bör frågan läggas fram till Kyrkomötet för beslut. En sådan hantering ger förutsättningar för bra beslutsunderlag och väl genomtänkta beslut, vilket i sin tur bidrar till att öka tilltron till kyrkoordningen. Därmed kan också kyrkoordningens auktoritet och legitimitet stärkas. Med en sådan ordning vill utskottet också ta avstånd från den i skrivelsen framförda tanken att ändringar i kyrkoordningen skulle kunna hanteras på liknande sätt som ändringar i kyrkohandboken.

Självfallet kan det finnas enklare förslag som, även om de innebär sakliga ändringar i kyrkoordningen, inte kräver ett lika omfattande underlag. I sådana fall vore det

önskvärt om Kyrkomötets utskott, i likhet med riksdagsutskotten, hade möjlighet att själva föranstalta om viss utredning som ett led i beredningsarbetet, även om detta inte skulle hinnas med under årets första sammanträde. Kyrkoordningen tycks i och för sig tillåta en sådan ordning men bara under förutsättning att utskottet ges tillåtelse att sammanträda mellan de ordinarie sammanträdestillfällena (se 11 kap. 12 § kyrkoordningen). En resurs i ett sådant enklare utredningsförfarande skulle kunna vara utskottens sekretariat, som numera är tänkta att vara knutna mer permanent till sina respektive utskott och således finnas till förfogande för utskotten även mellan kyrkomötets sammanträden.

Sammanfattningsvis anser utskottet således att den fortsatta hanteringen av kyrkoordningen bör ges en annan inriktning än vad Kyrkostyrelsen har föreslagit i sin skrivelse och att detta bör ges Kyrkostyrelsen till känna.

Vad gäller de konkreta ändringar som utskottet nu har uppmärksammat på genom Kyrkostyrelsens skrivelse är dessa till en del av sådan karaktär att de, i enlighet med vad som nu har sagts, bör beslutas av detta kyrkomöte. För att undvika en onödig omgång med yttranden från berörda sakutskott, när det ändå inte är fråga om ändringar i sak, föreslår Kyrkorättsutskottet att kyrkoordningen rättas på de punkter som framgår av *bilaga 1*.

I fråga om de övriga punkter som berörs i Kyrkostyrelsens skrivelse kan utskottet till en början konstatera att de inte ligger inom utskottets sakområde. Det kan också vid en närmare granskning ifrågasättas om dessa verkligen är förbiseenden i egentlig mening. Kyrkostyrelsen anger själv i skrivelsen att gränsdragningen mellan justeringsbehov som beror på misstag och sådana som bygger på önskemål om ändringar i sak inte alltid är tydlig. Med hänsyn till detta och till vad som tidigare har sagts i fråga om ändringar i sak, anser utskottet att frågan om att göra eventuella ändringar i dessa delar lämpligen bör överlämnas till dem som har behörighet att väcka sådana ärenden i Kyrkomötet. Utskottet redovisar vilka dessa punkter är i *bilaga 2*.

Motionerna

Med anledning av skrivelsen har två motioner väckts, dels *motion 2000:71* av Yngve Kalin, dels *motion 2000:74* av Carina Etander Rimborg.

I *motion 2000:71* yrkas att skrivelsen skall avvisas eftersom den står i strid med vad andra kyrkolagsutskottet uttalade vid 1999 års kyrkomöte och inskränker Kyrkomötets rätt att göra förändringar i en kyrkoordning som inte har karaktären av ramlag.

Som framgår av den tidigare redogörelsen innebär utskottets bedömning att Kyrkostyrelsens modell inte skall följas. Med detta får det som motionen syftar till anses vara tillgodosett. Eftersom utskottet har behandlat Kyrkostyrelsens skrivelse skall dock motionens yrkande om avvisning avslås.

I *motion 2000:74* anförs att det skulle underlätta arbetet för förtroendevalda och anställda som behöver sätta sig in i kyrkoordningen om ett utförligt sakregister fanns, med bl.a. fler sökord och fler huvudrubriker för olika begrepp.

Liksom motionären konstaterar utskottet att ett bra sakregister är av godo för möjligheterna att sätta sig in i kyrkoordningen. Ett sakregister är dock inte en del av själva kyrkoordningen utan ett hjälpmedel för att underlätta tillgodogörandet av den. Utskottet anser därför att det viktiga arbetet med framtagandet av ett sakregister i första hand är en uppgift för det förslag som ger ut kyrkoordningen.

I *motion 2000:47* av Staffan Holmgren anförs att det detaljerade regelverk som kyrkoordningen utgör redan har inneburit tolkningsproblem och på vissa områden ökad byråkratisering, t.ex. när det gäller anställning av diakoner. Enligt motionen riskerar för trossamfundet grundläggande och väsentliga bestämmelser att få minskad

efterlevnad, om regelverket är så omfattande att det inte uppfattas som rimligt utifrån Svenska kyrkans nya organisation. Därför föreslås i motionen att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att göra en översyn som syftar till en förenkling och avreglering vilken i sin tur enligt motionen skulle kunna medföra en ökad legitimitet och efterlevnad av kyrkoordningen.

Utskottet har tidigare framhållit vikten av att kyrkoordningen upplevs som verklighetsförankrad av dem som har att tillämpa den. Utskottet har också konstaterat att kyrkoordningen av historiska skäl har kommit att bli tämligen omfattande. Även om utskottet därför har förståelse för det motionen vill åstadkomma, framgår också av vad som tidigare har anförts att utskottet förordar en återhållsamhet med ändringar i kyrkoordningen i det skede som vi nu befinner oss i. Utskottet anser således att frågan om en samlad översyn är för tidigt väckt.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:9 och med avslag på motionerna 2000:71, 2000:74 och 2000:47, ger Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet har anført,

att Kyrkomötet antar utskottets i bilaga 1 föreslagna ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 18 maj 2000

Lars Johnsson

Maria Lundqvist Norling

Mattias Lindahl

Närvarande: Lars Johnsson, ordförande, Anna-Maria Björkman, Tor Frylmark, Mari Lönnerblad, Thomas Söderberg, vice ordf., Catharina Månsson, Eskil Jinnegård, Inger Lify, Robert Schött, Karl-Johan Nilsson, Staffan Holmgren, Hans-Olof Hansson, Kerstin Kedvall, Susann Torgerson och Martin Stjernström.

Biskop Lars Eckerdal och biskop Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

av Staffan Holmgren angående framtida översyn av kyrkoordningen

Jag delar utskottets bedömning att behovet av att stärka kyrkoordningens legitimitet och auktoritet i nuläget kräver att något uppdrag inte ges kyrkostyrelsen att göra en samlad översyn av kyrkoordningen.

Däremot anser jag att utskottet i stället för att enbart uttala förståelse för det motionen vill åstadkomma skulle ha uttryckt att en framtida samlad översyn av kyrkoordningen skall ha som målsättning att avreglera och förenkla regelverket för Svenska kyrkan.

Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordning för Svenska kyrkan (SvKB 1999:1)

Kyrkomötet beslutar att 33 kap. 9 §, 38 kap. 56 a §, 49 kap. 8 §, övergångsbestämmelserna punkt 13 samt inledningstexten till sjunde avdelningen skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

33 kap. 9 §

Förutom det som anges i 5-7 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning.

38 kap. 56 a §

Ett namn på en valsedel skall, utöver vad som sägs i 56 § *tredje* stycket, anses obefintligt om

- kandidaten inte är valbar,
- namnet inte har anmälts av nomineringsgruppen enligt 22 §,
- det inte klart framgår vem som avses,
- det har lämnats mer än en särskild personröst,
- det inte framgår vem personrösten avser, eller
- valsedeln upptar flera namn utan att vara försedd med markerat utrymme för personröstning.

Ett namn skall inte anses obefintligt för att det har strukits från en valsedel som upptar namn.

49 kap. 8 §

Föreskrifter om bokföring och redovisning finns i lag.

Föreslagen lydelse

Förutom det som anges i 5-8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning.

Ett namn på en valsedel skall, utöver vad som sägs i 56 § *andra* stycket, anses obefintligt om

- kandidaten inte är valbar,
- namnet inte har anmälts av nomineringsgruppen enligt 22 §,
- det inte klart framgår vem som avses,
- det har lämnats mer än en särskild personröst,
- det inte framgår vem personrösten avser, eller
- valsedeln upptar flera namn utan att vara försedd med markerat utrymme för personröstning.

Ett namn skall inte anses obefintligt för att det har strukits från en valsedel som upptar namn.

Föreskrifter om bokföring och redovisning finns i lag.

Samtliga stift skall vid räkenskapsårets utgång avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning med finansieringsanalys.

13.

Följande bestämmelser i kyrkoordningen skall tillämpas först från och med den mandatperiod som börjar år 2002:

4 kap. 10 § om antalet valda ledamöter och ersättare i kyrkorådet

4 kap. 16 § om vem som får vara ordförande i kyrkoråd och kyrkonämnd

4 kap. 23 § om minsta antal kyrkvärdar som skall utses ur kyrkorådet

7 kap. 13 § om antalet valda ledamöter och ersättare i stiftsstyrelsen.

Följande bestämmelser i kyrkoordningen skall tillämpas först från och med den mandatperiod som börjar år 2002:

4 kap. 10 § om antalet valda ledamöter och ersättare i kyrkorådet

4 kap. 16 § om vem som får vara ordförande i kyrkoråd och kyrkonämnd

4 kap. 24 § om minsta antal kyrkvärdar som skall utses ur kyrkorådet

7 kap. 13 § om antalet valda ledamöter och ersättare i stiftsstyrelsen.

Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar

Inledning

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopet är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst skall fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans *tro, lära och bekännelse*. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopet är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst skall fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans *tro, bekännelse och lära*. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2001.

Bilaga 2

Övriga punkter enligt KsSkr 2000:9 där utskottet inte lämnar något förslag på ändringar i kyrkoordningen.

- Mandatperiod för valnämnd. (4 kap. 25 §)
- Biskopsvigning av icke prästvigd. (8 kap. 8 §)
- Tidpunkt för biskopsvigning. (30 kap. 2 §)
- Valnämnder vid indelningsförändringar. (38 kap. 2 a §)
- Kyrkostyrelsens ledamöters rösträtt vid val av ärkebiskop. (8 kap. 14 §)
- Jävsbestämmelser för anställda m.fl. (3 kap. 21 §, 4 kap. 22 §)
- Val av kyrkoherde som kyrkonämndsledamot i flerpastoratssamfällighet. (5 kap. 5 §)
- Behörig att anställas i Svenska kyrkan. (34 kap. 7 § 1 st. 2)
- Behörighet för vikariat på vissa prästtjänster. (34 kap. 10 §)
- Undantag för förbud att röja uppgifter. (54 kap. 15 och 16 §§)
- Beslut om bidrag till valsedlar i samfällighet. (38 kap. 31 §)

Bilaga 3

Läronämndens yttrande

2000:1

Frågor rörande kyrkoordningen

Till Läronämnden har för yttrande överlämnats KsSkr 2000:9 rörande det fortsatta arbetet med kyrkoordningen samt motionerna KMot 2000:3 om kyrkoordningens föreskrifter om behandling av lärofrågor, 4, 12 och 38 rörande arbetsgivarorganisation och förhandlingsfrågor, 14 och 15 om tillsättning av domprost, 50 om sanktionsmöjligheter, 65 om valfrågor samt 71 om det fortsatta arbetet med kyrkoordningen.

Skrivelsen och motionerna aktualiserar förhållandet mellan kyrkans olika nivåer och den nationella nivåns uppdrag.

Den inomkyrkliga normgivningen för Svenska kyrkan som trossamfund handhas av kyrkomötet som kyrkans högsta beslutande organ. Den gäller därmed för församlingar och stift som organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det för Svenska kyrkan gemensamma regelverket fastställs i kyrkoordningens form. Därutöver har Kyrkomötet till uppgift att fatta beslut om inriktning och resursfördelning på nationellt plan.

Vid Kyrkomötet 1999 antogs kyrkoordning för Svenska kyrkan att gälla från och med den 1 januari 2000. I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Kyrkoordningen har sin utgångspunkt i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. En del av kyrkoordningens bestämmelser ger tydligt uttryck för Svenska kyrkans identitet, andra utgör mer praktiska tillämpningar i linje med dess teologiska grundsyn. En av Kyrkomötets främsta uppgifter är att besluta om de ändringar som kan vara påkallade.

Å ena sidan urholkas kyrkoordningens legitimitet om uppenbara felaktigheter inte rättas så snart det är möjligt. Å andra sidan kan dess legitimitet undergrävas om stift och församling bibringas uppfattningen att kyrkoordningen ständigt kommer att förändras i det ena eller andra avseendet. Då riskeras dess roll som ett sammanhållande instrument och den lojalitet mot den beslutade ordningen man har rätt att vänta av kyrkans församlingar och stift. Den kategorisering som Kyrkostyrelsen gör i KsSkr 2000:9 kan tjäna som ett vägledande instrument i denna avvägning.

Lärofrågor

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att beslut som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, kyrkans vigningstjänst samt om ekumeniska överenskommelser skall fattas med kvalificerad majoritet om förslaget avstyrkts av Läronämnden. Beslut som rör formerna för behandlingen av lärofrågor skall dessutom fattas vid två på varandra följande kyrkomöten.

Bestämmelserna ger uttryck för den särskilda omsorg om läran som hör till en kyrka med evangelisk luthersk bekännelse. Läronämnden konstaterade i sitt yttrande Ln 1999:3 att ”regelverket omkring formerna för beslut i sådana frågor förstärkts” till skydd för läran. Det är enligt Läronämndens mening väsentligt att beslut i hithörande frågor tas i sådana former att tillfälligheter inte blir avgörande.

Arbetsgivarorganisation

I anslutning till de motioner som berör frågor omkring arbetsgivar­skap och förhandlingsfrågor vill Läronämnden peka på den oklarhet som kan finnas när det gäller rollen för arbetsgivarorganisationen respektive stiftet. Gränsdragningen mellan uppgiften att utöva tillsyn i den vida mening som ges i kyrkoordningen (stöd, uppmuntran, råd, inspiration, fördjupning) tillsammans med stiftets uppgift att arbeta med de strukturella frågorna och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingen i dess förhållande till arbetstagarna är inte helt tydlig. Det kan här finnas en konflikt mellan tillsynen, *episkopé*, såsom den utövas av biskop och andra stiftsorgan och arbetsgivarorganisationens uppdrag att företräda församlingarna som arbetsgivare. Frågor om arbetsfördelning, ansvarsfördelning och samverkan behöver bearbetas i utövandet av det gemensamma uppdraget att biträda församlingarna.

Samtidigt kan Läronämnden konstatera att kyrkoordningens bestämmelser rörande en gemensam arbetsgivarorganisation har sin grund i den samlade bedömning som gjordes vad gällde prästernas anställningsvillkor och där den gemensamma arbetsgivarorganisationen skulle vara ett stöd till att hålla samman församlingar och stift.

Kyrkans nivåer

Kyrkoordningen ger uttryck för en fördelning av ansvar och befogenheter mellan kyrkans olika nivåer: församling, stift och nationellt plan. Rollfördelningen mellan de olika delarna i kyrkan är principiellt viktig då den speglar dess självförståelse som sammanhållet trossamfund. Inom Svenska kyrkan lever de olika delarna i gemenskap med varandra och hör tillsammans. Motionerna om tillsättning av domprost ger anledning till en vidare belysning av stiftets roll i förhållande till församlingarnas arbetsgivar­skap med den bakgrund som tidigare tecknats rörande intentionerna att sam­mantaget ej medverka till att församlingarna görs oberoende av kyrkan i övrigt.

Relationen mellan kyrkans nivåer och fördelning av ansvar och befogenheter mellan dem aktualiserar vidare frågan om den inre lojaliteten mellan kyrkans olika delar. Den för Svenska kyrkan antagna kyrkoordningen bygger på förutsättningen att kyrkans församlingar och stift som delar av denna avser att leva i enlighet med kyrkans gemensamma bestämmelser. Den innehåller därför ej heller några sanktionsmöjligheter mot församlingar eller dem som fattar beslut i strid med kyrkoordningen. Endast när det gäller dem som står i vigningstjänsten finns regler för hur åtgärder kan vidtas när de ej följer kyrkans ordning. Möjligheten att införa sanktioner mot en församling som på egen hand avgör frågor utanför sitt kompetensområde eller på annat sätt sviker den lojalitet mot Svenska kyrkan i stort som är kyrkoordningens grundförutsättning bör därför prövas.

Även frågan om valsyste­met gäller synen på kyrkans olika nivåer: skall församlingar och stift som pastorala områden ha en särställning i valordningen och den nationella nivån som kyrkans organ för gemensamt beslutsfattande grundas på annat sätt? Läronämnden beklagar att den i sitt yttrande Ln 1999:3 inte berörde dessa frågor. Frågan om de kyrkotillhörigas ansvarstagande i demokratiska former för beslutsorganen bör i den utvärdering som skall ske av valbestämmelserna kompletteras med överväganden om hur valsyste­met uttrycker kyrkosynen och de olika nivåernas inbördes relation.

Uppsala den 9 maj 2000

På läronämndens vägnar

KG HAMMAR

Klas Hansson

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, biskop Ragnar Persenius*, biskop Lars-Göran Lönnermark, biskop Jonas Jonson, biskop Anders Wejryd, biskop Christina Odenberg, biskop Lars Eckerdal, biskop Karl-Johan Tyrberg, biskop Rune Backlund, biskop Caroline Krook, Astrid Andersson Wretmark, Curt Forsbring, Edgar Almén, Fredrik Lindström.

* Ej närvarande vid betänkandets slutjustering.

Till utskottet har för beredning hänvisats KMot 2000:54, av Paul Trossö, i vilken hemställs

att Kyrkomötet uppdrar åt Kyrkostyrelsen att göra en översyn av möjligheten till ett förenklat redovisningssystem av motioners hanterande för att öka tillgängligheten hos såväl kyrkans förtroendevalda som övriga medlemmar och icke medlemmar, och

att en redovisning av resultatet sker till Kyrkomötet vid första möjliga tillfälle.

Motionen

I motionen påtalas att problem kan föreligga för såväl kyrkomötesledamöter som kyrkotillhöriga ute i församlingarna och andra intresserade att följa vad som har skett med ett motionsyrkande från det att det ställdes till dess att det har verkställts eller på annat sätt tagits om hand. Enligt motionären måste det ses som en självklarhet att man, med de tekniska hjälpmedel som finns, förenklar tillgängligheten av redovisningarna av motionernas hantering och vilket slutresultat som har åstadkommit.

Bakgrund

De grundläggande bestämmelserna om motioner och deras hantering finns i 11 kap. kyrkoordningen och i Arbetsordning för Kyrkomötet (SvKB 1999:3). Bestämmelserna motsvarar i stort vad som gäller för riksdagens arbete. Av 11 kap. 10-13 §§ kyrkoordningen framgår att ett ärende som har väckts genom en motion skall beslutas av Kyrkomötet vid årets andra sammanträde och att det dessförinnan skall ha beretts i utskott. Alla motioner som har inkommit till Kyrkomötet skall enligt 3 kap. 1 § tredje stycket arbetsordningen överlämnas till alla som har rätt att delta i Kyrkomötets sammanträden. Motionerna publiceras också i sin helhet på Svenska kyrkans hemsida på Internet.

När Kyrkomötet har beslutat i ett ärende skall det i Kyrkomötets protokoll anges vilka beslut som har fattats med anledning av ärendet. Protokollet skall liksom motionerna tryckas. Vidare framgår indirekt av 11 kap. 21 § kyrkoordningen och 5 kap. 6 § arbetsordningen att Kyrkomötet utfärdar skrivelser. Även dessa skall tryckas.

Någon i bestämmelser fastställd ordning för hur besluten därefter skall tas om hand finns dock inte. Däremot har det inom kyrkokansliet upprättats vissa rutiner för att redovisa för kommande Kyrkomöte vad som har vidtagits med anledning av tidigare Kyrkomötes/Ombudsmötes skrivelser. Tidigare skedde den redovisningen i respektive verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans centralstyrelse, SFRV:s styrelse eller den nämnd till vilken ärendet hade överlämnats för åtgärd. Från och med innevarande år sker redovisningen sammanhållet i en separat skrivelse. I Kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets och ombudsmötets ärenden (KsSkr 2000:4), redovisas således såväl avslutade som ännu öppna ärenden i kronologisk ordning. Redogörelsen omfattar Kyrko- eller Ombudsmötets uppdrag i sammanfattning, vad som har skett eller planerats i ärendets handläggning och huruvida skrivelsen är slutbehandlad eller inte. I den mån motioner ligger till grund för ärendena redovisas också det. Skrivelsen finns tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida.

Utskottet

Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av en god redovisning av motioners behandling. Utskottet menar emellertid att denna uppföljning väl kan tillgodoses genom den redovisning som Kyrkostyrelsens årliga skrivelse utgör. Det faktum att denna skrivelse finns på Svenska kyrkans hemsida medför att den är tillgänglig för såväl motionärer som övriga intresserade.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer utskottet

att Kyrkomötet avslår motion 2000:54.

Uppsala den 17 maj 2000

På kyrkorättsutskottets vägnar

Lars Johnsson

*Maria Lundqvist Norling
Mattias Lindahl*

Närvarande: Lars Johnsson, ordförande, Anna-Maria Björkman, Tor Frylmark, Torgny Larsson, Thomas Söderberg, Catharina Månsson, Eskil Jinnegård, Inger Lifv, Robert Schött, Karl-Johan Nilsson, Staffan Holmgren, Hans-Olof Hansson, Kerstin Kedvall, Susann Torgerson, Ann-Christine Andersson.

Biskop Lars Eckerdal och biskop Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Frågor i Kyrkomötet
Fråga 2000:1–22

Frågor i Kyrkomötet

- 2000:1 av Bengt Olof Dike
om forskningsfallskärm till Dag Sandahl?
- 2000:2 av Britta Olinder
om mission
- 2000:3 av Evert Josefsson
om rikskollekt 2001
- 2000:4 av Göran Wahlström
om internationella nämnder
- 2000:5 av Göran Wahlström
om lekmanaledda gudstjänster
- 2000:6 av Göran Wahlström
om godkännande av församlingsinstruktionen
- 2000:7 av Börje Henriksson
om vad mission är i dag
- 2000:8 av Börje Henriksson
om Gud eller/och Mammon – en ”klassisk” konflikt
- 2000:9 av Börje Henriksson
om Svenska kyrkan och FN-sanktioner mot Irak?
- 2000:10 av Birger Palo
om strategi för uppföljning av delegerade ärenden
- 2000:11 av Birger Palo
om alternativa formuleringar till ritual för doggudstjänst i förslaget till ny kyrkohandbok
- 2000:12 av Mona Olsson
om Svenska kyrkans miljöarbete
- 2000:13 av Yngve Kalin
om församlingsbegreppet med anledning av SOU 2000:17 om
Folkbokföringen efter kyrka–statreformen
- 2000:14 av Staffan Holmgren
om grafisk profil
- 2000:15 av Staffan Holmgren
om clearingbelopp för begravningsgudstjänst
- 2000:16 av Torgny Larsson
om kyrkoordningens mottagande i Svenska kyrkan
- 2000:17 av Gösta Äng
om kyrkoavgiften
- 2000:18 av Gösta Äng
om församlingsbegreppet

- 2000:19 av Gösta Äng
om präst- och kyrkomusikerbristen
- 2000:20 av Göran Wahlström
om ersättares möjlighet att på kort tid sätta sig in i för mötet aktuella
ärenden
- 2000:21 av Urban Gibson
om ”Från Lutherhjälpen till skyltfönsterkrossare”
- 2000:22 av Michael Martinson
om stöd till Credo från Svenska kyrkan

Frågor till Kyrkostyrelsen

Skall Dag Sandahl, som har en fast komministertjänst i en församling i Kalmar och därmed en lika fast och trygg inkomst – låt vara lägre än den han önskar – få en fallskärm av Svenska kyrkan, innebärande en forskningstjänst med säte i Kyrkans hus i Uppsala bara därför att han är trött och uppgiven över situationen i kyrkan?

Ja, sådana fallskärmsförberedelser pågår uppenbarligen att döma av vad exempelvis tidningen *Barometern* haft att berätta under sommaren (artiklar exempelvis 12, 13 och 25 juli) och det som i än högre grad styrks av ett brev från Svenska kyrkans forskningschef, Ingmar Brohed, till prosten Torsten Mårtensson i Kalmar (29/6) i vilket avsändaren slår fast att det ”skulle vara en intressant och jag tror lycklig utveckling om Dag på något sätt kunde knytas till fortsatt forskning och undervisning”. Forskningschefen anser att Sandahl, som mer än någon annan personifierat det konsekventa kvinnoprästmotståndet i Svenska kyrkan under i varje fall det senaste decenniet, ”skulle ... passa mycket bra i detta forskningsrådets program” som är ett delprogram gällande frågor om kyrkans nutidshistoria.

Ingmar Brohed, som dock understryker att han inte kan lova några särskilda pengar ”just nu”, ställer sig alltså mycket positiv och ”vill gärna vara med i fortsatta samtal” om det som således utan omskrivningar kan betecknas som ett mycket seriöst försök att slussa in Sandahl – för övrigt själv sedan många år ledamot i kyrkans forskningsråd – till en forskningstjänst och därmed från den fasta komministertjänst som han har och på vilken han är en uppskattad präst.

Från fast församlingstjänst till forskningsfallskärm!?

Är en sådan singelrockad verkligen möjlig inom ramen för Svenska kyrkans personalpolitik och vilka konsekvenser får den? Det kan också uttryckas så att Sandahl begär att samma kyrka, vars ledande biskopliga företrädare beskyllts för att såväl splittra kyrkan som att brista i hederlighet (se fotnot) och vars förtroendevalda ibland målat ut som mer en börda än en tillgång för Svenska kyrkan - för att uttrycka det försiktigt - nu skall ge honom en särskild (forsknings)tjänst som passar i stället för den trygga komministerutkomsten i Kalmar som inte passar.

Under alla förhållanden är dagsläget det, att kyrkonämnden i Kalmar inte har beviljat Dag Sandahl avgångsvederlag eller tjänstledighet med bibehållen lön i avvaktan på pension (protokoll från 12/7).

Dock har kyrkoherden och personalsekreteraren fått i uppdrag att i samråd med Sandahl ”utreda möjligheten att genom Svenska kyrkans forskningsråd finna formerna för ett ev. forskningsuppdrag”.

Som det brukar sägas ligger alltså bollen – eller fallskärmen! – hos kyrkan centralt, Kyrkostyrelsen. Skall den utvecklas mjukt eller åter ihoprullat skick läggas tillbaka på hyllan? Jag förmodar då att styrelsen också i sina överväganden kring (ny)anställningar vid forskningsavdelningen har synpunkter på antalet manliga och kvinnliga forskare.

För att skapa klarhet kring det som förevarit ber jag därför Kyrkostyrelsen svara på följande frågor:

- Delar Kyrkostyrelsen forskningschefens åsikt att det är intressant och lyckligt att knyta Dag Sandahl till en särskild forskningstjänst vid Svenska kyrkans forskningsavdelning i Uppsala utan föregående utlysning av tjänsten, och finns ekonomiska medel till en sådan tjänst nu och efter kommande årsskifte?
- Kommer i så fall personliga tjänster att inrättas även för andra kvinnoprästmotståndare, vilket ju då blir en elementär rättvisefråga?

Bengt Olof Dike

Fotnot. Det är i ett brev till kyrkonämnden i Kalmar den 22 april i år som ärkebiskopen beskylls för att söndra kyrkan: "KG Hammars teologi är en kyrkosplittningsteologi, ett program för att marginalisera och eliminera – stöta ut – sådana som mig."

Biskop Wejryd i Växjö – Sandahls egen stiftschef – beskylls för att inte hålla sig till sanningen: "Jag finner stiftsledningen brista i elementär hederlighet."

Frågor till Kyrkostyrelsen

Församlingsinstruktionen är avsedd att koncentreras på fyra huvuduppgifter varav mission är en. I detta sammanhang är det två frågor som många ställer och som behöver belysas och debatteras mera på olika nivåer i kyrkan.

Den ena gäller det internationella perspektivet. De flesta församlingar har ombud och verkar för Svenska kyrkans mission. Men många undrar om missionens uppgift nu bara är att stödja systerkyrkor ekumeniskt och inte att nå ut till människor ute i världen som inte nåtts av det kristna budskapet.

Den andra frågan tar upp hemmaperspektivet. Uppenbarligen är avsikten med mission, som en av församlingens huvuduppgifter, också det som vi tidigare kallat evangelisation, dvs. att försöka nå ut med det kristna budskapet i våra egna församlingar.

Många ställer sig då frågan: Får vi missionera? Skall vi missionera? Och hur finner vi balansen mellan proselytism och äkta mission? Detta blir framför allt påträngande frågor när det gäller förhållandet till invandrare i våra församlingar. Erstasamtalen om Gud bland företrädare för olika religioner är ett bland flera goda initiativ – men hur skall vi kunna genomföra något liknande i våra egna församlingar?

Britta Olinder

Fråga till Kyrkostyrelsen

Vikten av lekmannamedverkan i Svenska kyrkan betonas i vår tid. För 100 år sedan talade folket om vi och dem ute i församlingarna. Det var tjänstemännens kyrka!

När Svenska kyrkans lekmanaförbunds föregångare tillkom 1918, på initiativ av dåvarande ärkebiskopen, var detta ett initiativ för att göra Svenska kyrkan till vår kyrka för lekmännen. Följer man historien framåt i tiden finner man att det var ett initiativ som verkligen aktiverade lekmännen. Otaliga fick sin utbildning på Lekmannaskolan i Sigtuna och kunde sedan omsätta sina kunskaper ute i församlingarna.

Svenska kyrkans lekmanaförbund vill genom sitt arbete fortsätta att aktivera lekmän för arbete i Svenska kyrkans församlingar. För att få ytterligare resurser och därtill få känna att förbundet har Kyrkostyrelsens stöd i sina strävanden, så har förbundet anhållit om att på något sätt få del av rikskollekt. Denna begäran har avvisats av Kyrkostyrelsen, med hänvisning till att det inte finns något utrymme för kollekt till Svenska kyrkans lekmanaförbund.

Undertecknad anhåller om att Kyrkostyrelsen motiverar sitt beslut inför Kyrkomötet.

Evert Josefsson

Fråga i Kyrkomötet
2000:4
av Göran Wahlström
om internationella nämnder

Kyrkomötet

Fråga 2000:4

Fråga till Kyrkostyrelsen

På det lokala planet arbetar man ofta i internationella grupper när det gäller den svenska kyrkans utomsvenska/internationella verksamhet, och detta fungerar mycket väl när det gäller såväl mission som diakoni och förkunnelse. På central nivå finns det enligt kyrkoordningen tre olika nämnder med inriktning på internationellt arbete, nämligen Nämnden för internationell diakoni, Nämnden för Svenska kyrkans mission och Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, medan det för inomsvenskt/nationellt arbete endast finns en nämnd, Nämnden för kyrkolivets utveckling (som dessutom är resultatet av en sammanslagning av två f.d. nämnder). För varje tänkande människa förefaller nämndproportionerna något felaktiga.

Mina frågor i detta sammanhang är: Behövs det tre internationella nämnder, och vilka är fördelarna i jämförelse om vi hade en nämnd för internationellt kyrkligt arbete – och vilka är eventuellt nackdelarna?

Göran Wahlström

Fråga till Kyrkostyrelsen

I olika sammanhang framhålles vikten av lekmanamedverkan och frivilligfolkets betydelse för kyrkans inre liv och fortlevnad. Bl.a. har lekmanaledda gudstjänster kommit på tal och t.o.m. från olika håll rekommenderats för att uppfylla kyrkoordningens krav på veckovisa/söndagsbundna gudstjänster i varje församling. Från prästerligt håll har framhållits att detta innebär en förflackning av gudstjänsterna. Man jämför med undervisning av utbildade lärare (vilket är förståeligt), och en del präster ser lekmanaledda gudstjänster som ett hot mot deras yrkesutövande (vilket också är förståeligt).

Min fråga är: Kan lekmanaledda gudstjänster anses uppfylla kyrkoordningens krav på gudstjänstfrekvens (och därmed ”rädda” små församlingar) samt, hur ser man ur teologisk synpunkt på sådana gudstjänster?

Göran Wahlström

Fråga till Kyrkostyrelsen

Församlingsinstruktionen ska enligt kyrkoordningen utfärdas av domkapitlet efter godkännande av församlingens kyrkoråd och kyrkoherde var för sig. Den säges därefter vara bindande för församlingen.

Min fråga är: Varför formuleringen ”var för sig”, och vad händer om godkännandet från kyrkoherde och kyrkoråd ej överensstämmer? Hur blir arbetsklimatet i en sådan församling? Åtgärder?

Göran Wahlström

Fråga i Kyrkomötet
2000:7
av Börje Henriksson
om vad mission är i dag

Fråga till Kyrkostyrelsen

Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till mina lärjungar: döp dem i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut. (Missionsbefallningen, Matt. 28:18-20)

Mission är ett av de fyra ”benen” i församlingsarbetet enligt kyrkoordningen. Några citat hämtade från Tro & Tanke 2000:1, *Mission ett spel med många röster*, av Kajsa Ahlstrand:

- I dagligt tal är det inte någon stor skillnad mellan mission och evangelisation (om nu någon använder evangelisation idag). De två begreppen överlappar varandra (sid. 13)
- Är mission att vinna människor för kristen tro? (sid. 15)
- Rent konkret betyder mission i de stora kyrkorna idag i mycket ringa utsträckning omvändelsemission riktad till människor som står utanför kyrkan, utan det är framförallt en fråga om samarbete mellan kyrkor på olika kontinenter Detta förhållande gör det både lättare och svårare att tala om mission. Å ena sidan slipper man det besvärande i att försöka övertala människor att byta religiös tillhörighet, å andra sidan innebär det färre möten med människor som följer andra religiösa traditioner än de kristna. (sid. 61)

I våra församlingar finns det många människor med annan tro än vår. Hur hanterar vi begreppet mission i dag? Enligt Kajsa Ahlstrand eller (och) missionsbefallningen? Eller skall vi anse att SKM:s nya idéförklaring är lösningen?

Svenska kyrkans mission är att i solidaritet med utsatta människor dela evangelium om Jesus Kristus, söka kyrkans enhet och vara ett tecken för Guds rike i världen. SKM är Svenska kyrkans redskap för internationell mission och skall taga vara på, samordna och inspirera stiftens och församlingarnas internationella missionsengagemang, sända och ta emot missionärer och därvid samarbeta med andra kyrkor och organisationer.

Börje Henriksson

Fråga till Kyrkostyrelsen

Jag vet att Svenska kyrkan och Kyrkofonden arbetar (arbetat) med att få fram etiska gränser för ekonomiska placeringar.

Hur drar Svenska kyrkan/Kyrkofonden i dag gränser för att lösa rubrikens etiska och religiösa frågeställning?

Börje Henriksson

Fråga till Kyrkostyrelsen

Framför allt barnen i Irak drabbas av FN:s sanktioner, som egentligen riktas mot den politiska ledningen och i stort sett har misslyckats. Kyrkornas världsråd har engagerat sig och krävt förändring.

Kan och vill Svenska kyrkan göra mera för att påverka framför allt USA så att sanktionerna lindras?

Börje Henriksson

Fråga till Kyrkostyrelsen

I vanliga demokratiska sammanhang har den instans som har fått ett uppdrag också ett uppföljningsansvar för de ärenden som den i sin tur delegerar till andra. Centralstyrelsen/Kyrkostyrelsen har av kyrkomötet/ombudsmötet fått skrivelser för åtgärd.

Som exempel kan jag ta min motion KMot 1996:11. Kyrkomötet uppdrog då åt Centralstyrelsen att initiera samtal av den karaktär som KF 1996:1 anförde. På min fråga i kyrkomötet 1997 fick jag till svar att Centralstyrelsen hade delegerat uppgiften till Biskopsmötet, som i sin tur hade uppdragit åt biskoparna i respektive stift att ta upp samtal med de inomkyrkliga grupperna. I svaret fick jag också veta att alla biskopar utom biskopen i Luleå stift hade genomfört detta, och att biskopen i Luleå stift skulle genomföra sådana samtal inom en snar framtid. Så långt jag vet har biskopen i Luleå stift hittills haft samtal med en enda av den laestadianska väckelsens grenar, nämligen den västlaestadianska. Däremot har inga samtal ännu förts med den troligen större av den laestadianska väckelsens grenar, den s.k. Tornedalsriktningen.

I en senare årsredogörelse har jag kunnat läsa att ovan anförda ärende är slutbehandlat. Har Centralstyrelsen efterfrågat och följt upp hur ärendet har hanterats innan den skriver att ärendet är slutbehandlat?

Liknande hantering har förekommit även i andra ärenden och därför är min principiella fråga till Kyrkostyrelsen: Vilken strategi har Kyrkostyrelsen för uppföljning av delegerade ärenden?

Birger Palo

**om alternativa formuleringar till ritual för dopgudstjänst i
förslaget till ny kyrkohandbok**

Fråga till Kyrkostyrelsen

I motionen KMot 1996:12 begärde jag att Svenska kyrkan i dopritualets s.k. befrielsebön, på begäran av dopbarnets föräldrar, skulle tillåta användning av ordet ”bevara” som ett alternativ i stället för ”befria”, eftersom det uppenbarligen är många som reagerar negativt på det exorcistiska inslaget i befrielsebönen. Motionen avslogs, men jag fick ett vagt löfte av gudstjänstutskottet i KG 1996:1 och av Läronämnden i Ln 1996:8 att frågan skulle in i en ”bank” och överlämnas till den kommande översynen av kyrkohandboken.

I förslaget till ritual för dopgudstjänst har jag inte kunnat finna att några förslag till alternativa tillåtna formuleringar har lämnats till församlingarna, t.ex. att ordet ”befria” vid önskemål skulle kunna bytas mot ordet ”bevara”. Detta innebär att präster också fortsättningsvis kommer att uppleva osäkerhet om huruvida de kan tillmötesgå föräldrars önskemål om dylika alternativ, och att oron kring dopritualet kvarstår.

Min fråga med anledning av ovanstående är: Varför har det inte i förslaget till ny kyrkohandbok angivits att det efter samtal med dopföräldrar skall kunna vara möjligt att använda alternativa formuleringar av den typ jag föreslagit, t.ex. möjlighet att välja mellan ”befria” och ”bevara”?

Birger Palo

Fråga till Kyrkostyrelsen

Det viktiga miljöarbetet fortsätter i Svenska kyrkan.

Hur har Kyrkostyrelsen underlättat för stiftet att genomföra diplomeringar m.m.? Vilket stöd ger man till Svenska Kyrkans Miljövärn? Kommer Kyrkostyrelsen att genomföra utbildning/diplomering för sina egna ledamöter?

Mona Olsson

Fråga till Kyrkostyrelsen

I och med kyrka-statreformen har den kyrkliga indelningen blivit en intern kyrklig angelägenhet. Det är därför inte förvånansvärt att SOU 2000:17 har prövat om folkbokföringen alltjämt skall ske i de territoriella församlingarna och i de indelningsenheter som kyrkan fattar beslut om.

Utredningen har analyserat konsekvenserna av en förändring ur flera samhälleliga aspekter och kommit fram till att en ändring kan ske redan vid årsskiftet 2001 då begreppet territoriell församling ersätts i folkbokföringslagen med kommun. Under en övergångstid av fyra år (eventuellt längre) kan en dubbelregistrering ske för att underlätta en omställning för de olika användare som i dag använder den territoriella församlingen som ett begrepp i sin verksamhet.

Skulle utredningsförslaget bifallas får det mycket snart betydande konsekvenser för Svenska kyrkan.

Jag utgår ifrån att frågor som rör territorialförsamlingen som huvudman för begravningsväsendet kommer att justeras i en ny Begravningslag och att uppbördshjälpen av kyrkoavgiften för de kyrkotillhöriga kan äga rum på ett nytt sätt, men frågan är vilka åtgärder Kyrkostyrelsen vidtagit med anledning av utredningsförslaget förutom att lämna ett remissyttrande. Utredningen tillsattes 1998.

En fråga som snarast borde utredas är: Ska kyrkan själv hålla ett register över kyrkotillhöriga utifrån en territorialförsamlingsprincip, där kyrkan själv beslutar om indelningsgränser oberoende av samhället eller finns det skäl att förutsättningslöst utreda andra församlingsbegrepp och hämta erfarenheter från folkkyrkor i andra länder.

Vilka åtgärder har Kyrkostyrelsen beslutat om och vilken framförhållning finns om staten nu, eller inom de närmaste åren, beslutar att begreppet territorialförsamling upphör i den statliga indelningen och de register samhället kommer att föra?

Yngve Kalin

Fråga till Kyrkostyrelsen

1999 års kyrkomöte beslöt uppdra åt styrelsen att påskynda framtagande av fullständigt grafiskt program. I Kyrkostyrelsens skrivelse 2000:1 sid. 38 finns angivet att arbetet med grafisk profil bör göras under 2000.

Efter relationsändringen har angelägenheten kraftigt ökat av en enhetlighet för hela Svenska kyrkan av logo och grafisk profil. Lokalt i Svenska kyrkan väntar man nu på att få riktlinjer. Det behövs tydliga besked om när profilen/programmet är klart.

Min fråga till Kyrkostyrelsen är: När föreligger det grafiska programmet?

Staffan Holmgren

Fråga till Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen skall årligen fastställa clearingbelopp för begravningsgudstjänster. I sitt beslut 16 december 1999 har Kyrkostyrelsen fastställt ett belopp när gudstjänsten avslutas i kyrkan och ett belopp när gudstjänsten avslutas vid graven.

Det är inte alltid kyrka, präst och musiker tillhör samma församling/samfällighet. Det finns därför behov av separata belopp för de olika tjänster som ingår i begravningsgudstjänsten.

Min fråga till Kyrkostyrelsen är: Är Kyrkostyrelsen beredd att inför nästa beslut om clearingbelopp för begravningsgudstjänster ompröva sin inställning och fastställa delbelopp i taxan för begravningsgudstjänster?

Staffan Holmgren

Fråga till Kyrkostyrelsen

Inför kyrkomötets beslut om den nya kyrkoordningen ställdes i många sammanhang frågan om hur den skulle mottagas och uppfattas i församlingarna och av de kyrkotillhöriga. Skulle den bli accepterad? Vilken legitimitet skulle den få?

När det nu gått mellan åtta och nio månader sedan denna kyrkoordning trätt i kraft vore det värdefullt om Kyrkostyrelsen kunde ge ett preliminärt svar på dessa frågor: Är kyrkoordningen accepterad i breda grupper i Svenska kyrkan? Bland förtroendevalda, präster, diakoner, övriga anställda och andra som är verksamma i kyrkan? Hur uppfattas den av allmänheten?

I några uppmärksammade fall då det gäller behörighet för anställning som kyrkoherde har kyrkoråd fattat beslut som strider mot kyrkoordningen. Går det att dra några generella slutsatser av dessa händelser? Finns det några lärdomar att dra för framtiden? Finns det andra delar av kyrkoordningen som man uppenbart brutit mot? I så fall – kan det bero på bristande kunskap? Har förtroendevalda och anställda fått tillräcklig utbildning?

Torgny Larsson

Fråga till Kyrkostyrelsen

Utjämningsystemet inom Svenska kyrkan har många faktorer att ta hänsyn till. Det är församlingsbor ej tillhöriga Svenska kyrkan, det är glesbygd, kallort, hur många församlingsbor per kyrka och per begravningsplats m.m.

Men om vi ska nå fram till utjämningsystemets grundläggande idé – ”syftet med utjämningsystemet är att säkerställa att det finns tillräckligt med kyrkor och verksamhet i hela landet” – så måste utgångspunkten vara att vi har lika kyrkoavgift i alla landets församlingar.

Min fråga är: Har Kyrkostyrelsen några planer på att föreslå samma storlek på kyrkoavgiften för alla församlingsbor i hela landet, för att på så sätt få ett rättvist utgångsläge för de olika faktorerna i utjämningsystemet?

Gösta Äng

Fråga i Kyrkomötet
2000:18
av Gösta Äng
om församlingsbegreppet

Kyrkomötet

Fråga 2000:18

Fråga till Kyrkostyrelsen

En statlig utredning föreslår att församlingsbegreppet skall utmönstras i den framtida folkbokföringen. I stället föreslås att folkbokföringen skall grundas på fastigheter i kommunen.

Min fråga är: Hur tänker Kyrkostyrelsen hävda församlings- och sockenbegreppet med anledning av den statliga utredningen?

Gösta Äng

Fråga i Kyrkomötet

2000:19

av Gösta Äng

om präst- och kyrkomusikerbristen

Kyrkomötet

Fråga 2000:19

Fråga till Kyrkostyrelsen

Min fråga är: Vilka åtgärder har Kyrkostyrelsen gjort eller har för avsikt att göra för att få fler präster och kyrkomusiker till alla landets präst- och kyrkomusikersökande församlingar?

Gösta Äng

Fråga till Kyrkostyrelsen

I information angående Kyrkomötets andra sammanträde år 2000 står angivet att ledamot som är förhindrad att närvara så snart som möjligt skall meddela detta ”för att ge oss god tid för inkallande av ersättare”. Men om förfallet inträffar plötsligt, hur ska då ersättaren ha möjlighet att sätta sig in i ärendena, när han/hon ej haft tillgång till aktuella handlingar. För det är ju tyvärr så att ersättarna inte får kyrkomöteshandlingarna. Ofta bor ersättaren/na långt ifrån den ordinarie ledamoten varför möjligheten till gemensam genomgång av ärendena är mycket begränsad.

Min fråga är: Varför får inte ersättarna sig tillsända aktuella kyrkomöteshandlingar, och anser i den här frågan beslutande förtroendevalda och tjänstemän att rådande praxis är tillfredsställande?

Göran Wahlström

Fråga till Kyrkostyrelsen och ordföranden i Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen

I KsSkr 2000:3 (sid. 23) och bilaga 12 (sid. 193) behandlas principiella frågor rörande Svenska kyrkans påverkan i fråga om internationella handelsfrågor. Detta ämnesområde behandlas också, även om ganska summariskt, i det program för SKM och Lutherhjälpen, ”Svenska kyrkans internationella uppdrag”, som publicerats på Svenska kyrkans hemsida.

Lutherhjälpen/SKM har åstadkommit en bra påverkan på den internationella utvecklingen när det gäller skuldavskrivningsfrågorna, bland annat genom deltagande i kampanjen Jubel 2000. När det gäller frågor kring internationalisering, som frihandel, globalisering och de internationella FN-organens, *Internationella valutafonden* (IMF) och *Världsbanken*, och liknanden institutionerna roll, som exempelvis *World Trade Organisation* (WTO) verkar Svenska kyrkans grundläggande ställningstaganden mer osäkra. (Världshandelsorganisationerna, WTO, har i uppgift att förhandla fram regler för den internationella handeln, driva på frihandelsreformer och lösa handelstvister.)

I KsSkr 2000:3 sägs visserligen att ”Liberalisering ... kan ge mycket positiva effekter – förutsatt att aktörerna har samma förutsättningar”, men det framgår också av samma dokument att Lutherhjälpen under år 1999 har skrivit under ett internationellt upprop med vissa krav innan WTO-avtalen utvidgas och handelsreglerna ytterligare liberaliseras. Svenska kyrkan har alltså i praktiken motsatt sig att beslut om ytterligare frihandel träffas av WTO tills vidare.

För många som mig, som under många år på olika sätt verkat för att stärka de fattigas och utsattas situation i ”tredje världen”, framstår det som oklokt att vilja hindra en fortsatt utveckling mot en allt större fri handel mellan alla länder. Först när vi själva i vårt land har avskaffat alla de tullar som utgör hinder för att fattiga länder skall kunna sälja sina produkter till oss kan vi säga att vi är fullt solidariska med de länder som är fattigare än vi.

I dagarna har det publicerats en skrift av svensk Handel med rubriken ”Från Lutherhjälpen till skyltfönsterkrossare – En kartläggning av frihandelsmotståndet”. Även om rubriken kan avse motpoler så kopplas Svenska kyrkan generellt och Lutherhjälpen specifikt i denna skrift samman med organisationer och rörelser som accepterar våld och skadegörelse som instrument för att påverka ställningstaganden i internationella organisationer.

Skriften utgör en redovisning av motståndet mot frihandel inom och utom Sverige och vad som skett i samband med vissa internationella möten. När det gäller WTO-mötet i Seattle konstateras att i ett upprop före mötet hävdades att ”WTO borde stoppas från att expandera och förhandla fram mer frihandel”. Svenska kyrkan nämns som undertecknare till detta upprop (sid. 8 i skriften). I samband med mötet i Seattle 30/11-3/12 1999 har det utförligt beskrivits i media hur aktivister angrep delegater och vandaliserade staden och dess butiker. 600 personer arresterades i vad som kallts *The Battle of Seattle*. Förhandlingarna bröt samman.

Vid IMF/Världsbankens möte 16-17 april i Washington upprepades demonstrationerna. I en radiointervju i Sveriges Radio, ekoredaktionen, konstaterade den av Sveriges

Kristna Råd utsände representanten (alltså också representant för Svenska kyrkan) i avslutningen av intervjun att ”nu skall jag ut och demonstrera”. För den som vet att IMF/Världsbanken har till uppgift att balansera effekterna av en helt oreglerad kapitalmarknad är det ironiskt att läsa till och med i vänstertidskriften *The New Republic* (1 maj 2000), ”Faktum är att Washington-demonstranterna kedjade fast sig själva för att hindra byggandet av skolor, sjukhus och kloaksystem i nationer som annars inte skulle ha råd med dem.”

Några av de internationella organisationer som var verksamma i Seattle och Washington och som planerar fortsatta aktiviteter vid FN-organens och de internationella monetära organisationernas sammanträden i höst och nästa vår, finns också representerade i Sverige. En svensk avdelning av *Attac* är under bildande (se *Attacs* hemsida: www.attac.org). I *Attacs* grundläggande dokument (antaget vid konstituerande möte 3/6 1998 i Frankrike) konstateras att organisationen bland annat har till syfte att ”stoppa pensionsfondernas vidare tillväxt” och att ”motsätta sig varje ytterligare uppgivande av staternas suveränitet” (se *Attacs* hemsidor). Huvudskälet till organisationsbildningen är att verka för ett internationellt skattesystem (Tobinskatte), en tanke som inte är orimlig, men som hittills har visat sig omöjlig att genomföra, då den fordrar att alla stater antar samma regler. En av grundarna till *Attac*, Ignatio Ramonet, varnar dock för det internationella, överstatliga samarbetet med IMF, Världsbanken, WTO och OECD och ser handel som en fara för samhället och demokratin. Ett stort problem med *Attac* är att organisationen accepterar och solidariserar sig med öppet våld för att nå sina strävanden.

En annan organisation verksam i Seattle-striden och nu också i Sverige är *Reclaim the Streets* (RTS). Den stod för de mera våldsamma inslagen i Seattle, förorsakade kravaller i London den första maj i år och har skapat skadegörelse tidigare i Stockholm och nu i dagarna i Malmö.

I den ovannämnda skriften från svensk Handel, *Från Lutherhjälpen till skyltfönsterkrossare – En kartläggning av frihandelsmotståndet*, kopplas Svenska kyrkan och Lutherhjälpen till bland andra de här nämnda kampanjorganisationerna genom att Lutherhjälpen undertecknat samma dokument som dess har gjort. Men det sägs också i skriften att Svenska kyrkan ofta framför mycket negativa åsikter om den nuvarande handelsordningen. ”Inte minst gäller detta Lutherhjälpen, kyrkans officiella biståndsorgan, som menar att frihandeln inom WTO leder till orättvisor, och att organisationen prioriterar de rika ländernas behov.” Skriften har uppmärksammats i massmedia, bland annat på DN:s ledarsida.

Jag har inget belägg för att man skall tolka Lutherhjälpens agerande på detta sätt, men att andra gör det och ger uttryck för sin uppfattning i skrift ger naturligtvis Lutherhjälpen en negativ publicitet som kan ge spridningseffekter också bland Lutherhjälpens bidragsgivare.

Med anledning av ovanstående information frågar jag

1. Kyrkostyrelsens ordförande:

Hur förankras ställningstaganden i upprop som SKM och Lutherhjälpen gör gemensamt med andra organisationer i Kyrkostyrelsen?

2. Ordföranden i Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen:

Hur går undertecknandet av ovannämnda upprop (KsSkr 2000:3, bilaga 12, sid. 193, strecksats 2) ihop med tidigare uttalanden om att Lutherhjälpen är generell positiv till frihandel och hur är nämndens policy i fråga om frihandel i fortsättningen? Programmet för SKM och Lutherhjälpen ger osäker ledning.

3. Till båda ordförandena:

Hur skall Kyrkostyrelsen och Lutherhjälpen nu agera för att avvisa den idémässiga koppling mellan Lutherhjälpen och organisationer som accepterar våldsverkan som medel för sina åsikters genomförande som den åberopade skriften medverkar till?

Urban Gibson

Fråga till Kyrkostyrelsen

Under flera år har Svenska kyrkan stött Sveriges evangeliska student- och gymnasist-rörelse, Credo, genom en rikskollekt eller del av en rikskollekt. I mitten av 90-talet togs kollekten bort.

Tveksamheten från kyrkans sida gällde då hur Credo ställde sig i ämbetsfrågan. Genom många kontakter mellan Centralstyrelsen och Credos ledning har det klar-gjorts att ämbetsfrågan inte äger aktualitet. Det finns inga hinder för en kvinnlig präst att delta och tjänstgöra inom Credo.

Credo består idag av ca 18 anslutna studentföreningar från Lund i söder till Luleå i norr, och av över 100 skolgrupper på gymnasieskolor över hela Sverige. Över 2 000 ungdomar strömmar varje år igenom Credos olika grupper. Credo har en tydlig profil. Skol- och studentrörelsen finns för att Jesus ska bli känd, trodd, lydd och älskad. Credo verkar därför dels inåt för att ge studenter och skolungdomar en mötesplats, en växt-plats, en gemenskap under studieåren, och dels utåt genom att erbjuda upptäckar-grupper, öppna bibelstudiegrupper och andra mötesplatser för samtal om kristen tro och kristet liv. Arbetet bygger på studenters och skolungdomars eget engagemang och initiativkraft. Credo har en demokratiskt uppbyggd organisation där studenter och skolungdomar är de som fattar beslut.

Frågan som ställs idag är: Varför vill Svenska kyrkan från centralt håll inte stödja Credo?

Michael Martinson

Svar på frågor i Kyrkomötet

Svar på frågor

Svar på frågor i Kyrkomötet

- 2000:1 av Bengt Olof Dike om forskningsfallskärm till Dag Sandahl?
- 2000:2 och 2000:7
av Britta Olinder om mission och av Börje Henriksson om vad mission är i dag
- 2000:3 och 2000:22
av Evert Josefsson om rikskollekt 2001 och Michael Martinson om stöd till Credo
- 2000:4 av Göran Wahlström om internationella nämnder
- 2000:5 av Göran Wahlström om lekmanaledda gudstjänster
- 2000:6 av Göran Wahlström om godkännande av församlingsinstruktionen
- 2000:8 av Börje Henriksson om Gud eller/och Mammon – en ”klassisk” konflikt
- 2000:9 av Börje Henriksson om Svenska kyrkan och FN-sanktioner mot Irak?
- 2000:10 av Birger Palo om strategi för uppföljning av delegerade ärenden
- 2000:11 av Birger Palo om alternativa formuleringar till ritual för dopgudstjänst i förslaget till ny kyrkohandbok
- 2000:12 av Mona Olsson om Svenska kyrkans miljöarbete
- 2000:13 och 2000:18
av Yngve Kalin om församlingsbegreppet med anledning av SOU 2000: 17 om Folkbokföringen efter kyrka-statreformen och av Gösta Äng om församlingsbegreppet
- 2000:14 av Staffan Holmgren om grafisk profil
- 2000:15 av Staffan Holmgren om clearingbelopp för begravningsgudstjänst
- 2000:16 av Torgny Larsson om kyrkoordningens mottagande i Svenska kyrkan
- 2000:17 av Gösta Äng om kyrkoavgiften
- 2000:19 av Gösta Äng om präst- och kyrkomusikerbristen
- 2000:20 av Göran Wahlström om ersättares möjlighet att på kort tid sätta sig in i för mötet aktuella ärenden
- 2000:21 av Urban Gibson om ”Från Lutherhjälpen till skyltfönsterkrossare”

Svar från Kyrkostyrelsen

Frågan gäller ett ärende som enligt gällande delegationsordning faller inom ramen för Kyrkokansliets kompetens. Sakläget är detta.

Mellan Svenska kyrkan och Kalmar Kyrkliga Samfällighet har den 18 augusti 2000 skrivits avtal med följande innebörd:

Komminister teol.dr Dag Sandahl beredes under perioden 1/9-31/12 2000 forskningsuppgifter inom Svenska kyrkans forskningsråds projekt "Svenska kyrkans nutidshistoria". I forskningsarbetet är Dag Sandahl underställd forskningschefen Ingmar Brohed. Dag Sandahl kvarstår under forskningsuppgiften i anställning hos Kalmar kyrkliga samfällighet, som således är Dag Sandahls arbetsgivare även fortsättningsvis. Frågor om lön och andra anställningsvillkor avgörs av överenskommelse mellan arbetsgivaren och Dag Sandahl.

Avtalet innebär således, att Dag Sandahl fortsatt är anställd av Kalmar kyrkliga samfällighet som arbetsgivare. Under en period av fyra månader har han arbetsuppgifter för Svenska kyrkans forskningsråd med tydligt fastställda arbetsuppgifter. Någon annan anställningsform har inte diskuterats. Inga diskussioner har förts om ytterligare förlängning av detta avtal.

Mot denna bakgrund är således svaret på Bengt Olof Dikes första fråga att det aldrig varit aktuellt med någon tjänst i Svenska kyrkans forskningsavdelning. Därmed faller hans andra fråga.

Stina Eliasson

Svar från Kyrkostyrelsen

I enlighet med sin instruktion (SvKB 1999:7) skall Nämnden för Svenska kyrkans mission ”samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans församlingars missionsengagemang och i gemenskap med hela Kristi kyrka delta i Guds mission i världen”.

Ett av de prioriterade områdena är religionsmötesfrågorna. Grundhållningen i arbetet med dessa frågor utgår från att det bara finns en Gud och att det är den Guden som människor söker i alla religioner. Som kristna är vi bundna till uppenbarelsen i Kristus och kallade att vittna om honom. I samarbetet för en bättre värld borde det inte finnas några hinder för kristna att samarbeta med alla människor av god vilja.

Överallt där religioner möts ställs människor inför nödvändigheten att hitta modeller för fredlig samlevnad i stället för konfrontation. Formen är ofta dialogens, ett samtal byggt på ömsesidig respekt och vilja att lyssna till den andre.

Svenska kyrkan har genom arbetet i internationell mission en lång tradition när det gäller mötet med de stora världsreligionerna. En uppgift är därför att erfarenheterna från religionsmöten skall återföras till den svenska situationen och bidra till Svenska kyrkans förmåga att möta de problem och frågor som uppstår i vår egen mångkulturella miljö.

Britta Olinder frågar om missionens uppgift endast är att stödja systerkyrkor ekuumeniskt. Svenska kyrkans missions uppgift är att stödja lokala kyrkor, som självständigt utformar sitt arbete utifrån det lokala samhället i vilket de verkar och med de prioriteringar som de gör. De lokala kyrkorna bär ett självständigt ansvar för missionsuppdraget att göra Kristus känd. I det arbetet deltar Svenska kyrkan genom SKM.

Det som var förtryckande i gamla tiders mission var den fullständigt tvärsäkra övertygelsen om att man ägde Sanningen. Ett sådant synsätt kunde ibland medföra fördömande och förakt för dem som trodde på annat sätt. Att dela tro och erfarenhet med andra människor utan att ställa krav på att dominera innebär inget otillbörligt förtryck. Vi skall inte vara rädda!

Tvärtom skall vi låta tilliten till vår egen tro ge oss mod att gå ännu djupare in i dialog med människor, som tror och tänker annorlunda. Att bjuda in till samtal om Gud tillsammans med företrädare för olika religioner är även för den lokala församlingen ett utmärkt sätt att bearbeta frågor om religionsmöten.

Börje Henriksson ställer ytterst frågan om missionsbefallningen fortfarande gäller. Svaret på den frågan är ett obetingat JA. Men man behöver reflektera över tillämpningen av den på nytt i varje ny tid.

Curt Forsbring

Svar från Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen har fått två frågor som rör rikskollekter. De besvaras i ett sammanhang.

Svenska kyrkans lekmannaförbund har fått ett nekande svar på sin ansökan om rikskollekt för år 2001 med hänvisning till att det inte finns något utrymme för en rikskollekt till förbundet. Evert Josefsson begär nu besked om motiveringen.

Men skälet är just att det för närvarande är mycket trångt om utrymme för rikskollekter. Kyrkoordningen anger att de får vara högst 30 till antalet. För bara några år sedan var de 34, något som hade lämnat utrymme för exempelvis delad rikskollekt till ytterligare åtta organisationer. Minskningen är alltså mycket påtaglig när Kyrkostyrelsen skall tillgodose olika önskemål.

Det råder bred enighet om att vår kyrkas internationella verksamheter skall beredas ett betydande utrymme. Sedan det skett och ytterligare några kollekt lagts ut, där vår kyrka har gjort direkta åtaganden om långsiktigt rikskollektstöd, så är det återstående utrymmet just trångt. Skall en organisation som under längre tid inte fått eller sökt rikskollekt komma ifråga, så måste något annat ändamål stå tillbaka. Sådant måste naturligtvis kunna ske. Men när Kyrkostyrelsen så sent som i våren 1999 fattade ett antal vägledande beslut med anledning av Kollektöversynsgruppens arbete, var vi inte beredda att redan i år ändra inriktning.

Kyrkostyrelsen är medveten om det dilemma vi befinner oss i och har beredskap för att söka vägar att komma ur det. Jag understryker detta eftersom det trånga utrymmet för rikskollekter är en relevant aspekt även när det gäller frågan om rikskollekt till Credo. Kyrkostyrelsen gjorde i det nämnda vägledande beslutet våren 1999 ett långsiktigt uttalande om att det är angeläget att det inom det begränsade utrymmet för rikskollekter bereds plats för rikskollekt till stöd för kristet studentarbete. En halv rikskollekt är vad som de senaste åren bedömts möjligt.

När Credo inte fått del av denna rikskollekt så är anledningen till Kyrkostyrelsens ställningstagande vad som framkom vid de samtal som styrelsens Kollektöversynsgrupp förde med företrädare för Credo våren 1999.

Vi fick då redogörelse för Credos omfattande verksamhet. Men den tydlighet som Michael Martinsson framhåller uppfattades emellertid vid Credos egen presentation som ett exkluderande troskrav. Den oförståelse som kom till synes inför unga människors behov av att diskutera exempelvis sexuell identitet förvånade oss liksom den bibelsyn med vilken detta motiverades. Därför sammanfattade översynsgruppen: ”Credos profil svarar inte mot den öppenhet som bör vara ett kännetecken för en folkkyrka som Svenska kyrkan.”

Det kan tilläggas att Kyrkostyrelsen i beslutsunderlaget antecknat att inget hindrar att en annan bedömning blir möjlig ett annat år.

Slutligen vill jag också påpeka att i Kyrkostyrelsens beslut om rikskollekter 2001 finns en reservation till förmån för en halv rikskollekt åt Credo.

Birgitta Ericsson Löfgren

Svar från Kyrkostyrelsen

Svenska kyrkans nya kansliorganisation är inne på sitt fjärde år. Den nya Kyrkoordningen trädde i kraft vid årsskiftet. Sedan några månader är de tre utrikesstiftelserna permuterade och förvaltas i dag av Trossamfundet Svenska kyrkan. Det är naturligt att nu söka utvärdera och se vad som ytterligare kan förbättras.

För Svenska kyrkan i utlandet, SKUT, sker detta inom ramen för SKUT-utredningen.

Den fråga Göran Wahlström reser är föremål för utvärdering och diskussion i de tre styrorgan som finns för de internationella verksamheterna för mission och diakoni – nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen samt EFS-rådet. Där förs samtal om möjligheterna att bättre samordna sitt arbete och även skapa ett samlat styrorgan för de tre verksamheterna.

Fyra aspekter är med i detta samtal:

- ◆ Integrationen av de internationella verksamheterna i Svenska kyrkan som helhet skulle väsentligt underlättas om det fanns ett styrorgan och inte tre att relatera till för Kyrkostyrelsen, Nämnden för kyrkolivets utveckling och stiftsstyrelser.
- ◆ Demokratifrågan. Med tre styrorgan, men ett kansli, är det svårt att renodla rollerna mellan styrorgan och verksamhetsledning. Såväl chefer som styrorgan tvingas agera med försiktighet och otydlighet för att undvika att styrorganen motsäger varandra. De strategiska avvägningarna hamnar med nuvarande struktur inte alltid på förtroendemannanivå, utan ofta på utrikeschefen.
- ◆ Behovet av helhetssyn och samordning. Med ett integrerat arbetssätt, men med tre styrorgan, finns en risk att viktiga saker faller mellan stolarna. Ett exempel är fredsfrågan. 1990-talet har varit inbördeskrigens årtionde, med ett ökad inslag av religiös konfliktstimulans. Detta har Svenska kyrkan inte förmått hantera med nuvarande struktur. Ett enda styrorgan skulle också underlätta samsyn och samverkan mellan verksamheterna.
- ◆ Resursfrågan. Det saknas idag resurser att betjäna tre styrorgan på ett demokratiskt sätt. Tre styrorgan är också resurskrävande genom att de i sin förlängning kräver en trippling av alla administrativa processer som behövs för att driva verksamheten – tertiärrapporter, mål och rambudget, Sidaansökningar och -rapporter etc. En övergång till ett styrorgan skulle administrativt avlasta personalen i de internationella verksamheterna.

Dessa fyra aspekter ska brytas mot behovet av att säkra och utveckla identiteten för respektive verksamhet samt mot behovet av att stärka det lokala engagemanget för dem. Mot slutet av detta år kommer styrorganen att gemensamt diskutera om, och i så fall hur, denna fråga kan föras vidare till Kyrkostyrelsen och därefter till Kyrkomötet för beslut.

Margarethe Isberg

Svar från Kyrkostyrelsen

Frågan om kyrkoordningens krav på gudstjänstfrekvens var en av de mer omdiskuterade frågorna i arbetet med kyrkoordningen. Många små församlingar uttryckte i remissomgången stor oro för att kravet skulle vara svårt att uppfylla och i förlängningen kunna leda till ett ifrågasättande av deras existens.

I Centralstyrelsens skrivelse till 1999 års kyrkomöte om kyrkoordningen berördes frågan om lekmanaledda gudstjänster i det perspektivet. Där konstaterar styrelsen att den möjligheten just är avsedd att kunna underlätta för församlingarna att ha ett regelbundet gudstjänstliv, även om det inte finns en präst tillgänglig för att leda varje gudstjänst. Även andra kyrkolagsutskottet uttalade att lekmanaledda gudstjänster har sin betydelse i det sammanhanget.

Sådana gudstjänster kan vara ett sätt att bredda ansvarstagandet för församlingens gudstjänstliv och leda till ökad delaktighet för lekfolket i församlingen. De ger utrymme för att låta lekmäns troserfarenhet komma till uttryck i gudstjänsten och gör lekmanansvaret mer synligt. Bestämmelserna i kyrkoordningen har utarbetats i samråd med Biskopsmötet.

Svaret på Göran Wahlströms fråga måste därför bli att lekmanaledda gudstjänster mycket väl kan fylla en sådan funktion.

Britt Louise Agrell

Svar från Kyrkostyrelsen

Församlingsinstruktionen kom till i och med att 1999 års kyrkomöte beslutade den kyrkoordning som nu gäller. Bestämmelserna om hur församlingsinstruktionen arbetas fram och utfärdas är alltså något som Kyrkomötet för inte så länge sedan har tagit ställning till. Frågor om varför kyrkoordningen ser ut som den gör på denna punkt bör därför snarare ställas till Kyrkomötets ledamöter, som ju har varit med och beslutat, än till Kyrkostyrelsen som verkställande organ.

Andra kyrkolagsutskottet uttalade vid 1999 års kyrkomöte följande:

Det gemensamma uppdraget förstärks ytterligare genom församlingsinstruktionen. Den skall gemensamt utarbetas lokalt utifrån de förutsättningar som där finns. Och det skall ske i enighet. Den skall självständigt beslutas dels av kyrkorådet, dels av kyrkoherden och i samråd med domkapitlet. *...Med sin beslutsförankring och sitt innehåll ger församlingsinstruktionen den nödvändiga inriktning för det gemensamma uppdrag och de olika roller som kyrkoråd och kyrkoherde har* [min kurs.]

Kyrkostyrelsen har därför för sin del – bl.a. utifrån dessa uttalanden – uppfattat kyrkoordningen på denna punkt så att formuleringen ”var för sig” ger uttryck för att principen om den dubbla ansvarslinjen gäller också i fråga om framtagandet av församlingsinstruktionen. Om kyrkorådet och kyrkoherden inte kan enas anger kyrkoordningen – som en sista utväg – att domkapitlet utfärdar församlingsinstruktionen.

Arbetet med församlingsinstruktioner pågår just nu i församlingarna och är på de flesta håll bara i ett inledande skede. Det är därför för tidigt att säga något om hur arbetet fortlöper. Om en församling får problem med att enas kring en församlingsinstruktion behöver det inte med nödvändighet innebära att arbetsklimatet i den församlingen vare sig är eller blir dåligt. Det kan i stället visa på att den process som skall till för att ta fram en instruktion inte är så enkel. Arbetet förutsätter en bred delaktighet och en öppen dialog. Särskilt det pastorala programmet kräver en grundlig analys av hur den grundläggande uppgiften bäst skall kunna utföras i den egna församlingen. Det är inte osannolikt att det kan finnas fler än ett svar på den frågeställningen.

Det är inte en uppgift för Kyrkostyrelsen att ingripa med eventuella åtgärder. Det främjande som behövs på den lokala nivån i olika sammanhang är närmast en uppgift för stiftet. Den nationella nivån har som sin uppgift att stödja stiftet i det arbetet.

Levi Bergström

Svar från Kyrkostyrelsen

Börje Henriksson frågar hur Kyrkan/Kyrkofonden i dag drar gränser för att lösa rubrikens etiska och religiösa frågeställning. Som Börje Henriksson mycket riktigt har noterat, pågår ett arbete för närvarande inom Svenska kyrkan med dessa frågeställningar.

Kyrkoordningen säger att Svenska kyrkans medel skall förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Detta har följts upp av olika policier beslutade för den nationella nivån.

Det finns således en placeringspolicy beslutad av Kyrkofondens styrelse och som gäller de medel som den förvaltar. Där har gränsen dragits så att placering inte får ske direkt i företag som i huvudsak sysslar med vapentillverkning eller tillverkning av tobaksprodukter.

Vidare har Förvaltningsdelegationen beslutat en finans- och valutapolicy för den nationella nivån. I den talas om både etiska/moraliska kriterier och ideella kriterier. De etiska/moraliska innebär att kyrkans penningmedel inte skall placeras i verksamhet som står i strid med de grundläggande värderingar som kyrkan vill värna. Kyrkan skall söka sig till placeringar inom områden där människan sätts i centrum och där skapelsen/miljön värnas. Kyrkan skall också - där så är möjligt - stödja sådan verksamhet som medverkar till att utjämna de globala orättvisorna. Enligt de ideella kriterierna skall avkastning inte enbart räknas i ekonomiska termer. Ideella placeringar syftar till att delta i arbetet för en mer rättvis ekonomisk världsordning och större global rättvisa.

Kyrkan arbetar alltså redan i dag efter de riktlinjer som anges i nu nämnda dokument. Men arbetet med att närmare definiera var gränserna går, fortgår på olika sätt. Kyrkofondens styrelse har för drygt en vecka sedan tillsatt ett etiskt råd för kyrkans kapitalförvaltning.

Kyrkostyrelsen har också uppdragit åt Kyrkokansliet att tillsätta en projektgrupp för kyrkans arbete med kapitalförvaltning med etisk inriktning. Syftet är att gruppen skall kunna höja kompetensen i dessa frågor i kyrkans beslutsfattande organ, inte minst när det gäller att finna positiva kriterier för kyrkans ekonomiska agerande.

Frågan om hur gränserna skall dras är förstås ytterst komplicerad och kräver ödmjukhet och öppenhet av dem som skall lösa uppgiften. Förhoppningsvis kan det fortsatta arbetet, som jag nu har beskrivit, ytterligare klargöra och belysa den gränsdragning som Börje Henriksson efterlyser och minska riskerna för misstag.

Sven-E Kragh

Svar från Kyrkostyrelsen

Svenska kyrkan har på olika sätt varit och är fortfarande djupt engagerad i situationen för de drabbade i Irak.

Redan något halvår efter sanktionsbeslutet under våren 1991 vädjade Svenska kyrkan, genom Lutherhjälpen, tillsammans med Mellanösterns kristna råd om att lindra sanktionerna och upphäva dem avseende mediciner och mat. Genom personal på plats från Svenska kyrkan under 1991 förmedlades till svenska massmedier en direkt bild av situationen för den civila befolkningen i Irak efter kriget.

Parallellt med koordinerade hjälpsändningar av mediciner, mat och vattenreningsmedel från Lutherhjälpen så förmedlades rapporter från Mellanösterns kristna råd om läget i Irak. Besök till landet i olika konstellationer från Svenska kyrkan ägde rum 1994, 1996 och 1998. Media, enskilda riksdagsledamöter, Utrikesdepartementet och riksdagens utrikesutskott kontaktades för information om konsekvensen av sanktionerna.

Kyrkokansliet bidrog också till förberedelsearbetet för Kyrkornas världsråds delegation till Irak i januari 1998.

Under våren 2000 togs ett förnyat initiativ till opinionsbildning mot sanktionerna genom stöd till en dokumentärfilm av Leila Assaf Tengroth som visades i TV 4 med uppföljande studiosamtal. Detta följdes upp med en debattartikel i Aftonbladet med krav till den svenska regeringen om att agera i frågan och en debatt i Studio Ett i P1. Även andra medier har följt upp detta. Kyrkokansliet har även haft kontakter med riksdagsledamöter som tagit upp sanktionsfrågan där.

Genom Mellanösterns kristna råd och deras Irak-program stöder Svenska kyrkan genom Lutherhjälpen kyrkornas humanitära arbete. I internationella nätverk diskuteras sanktionerna fortlöpande för utbyte och påverkan.

I maj 2000 gjorde kyrkoledare från Mellanöstern en resa till Irak som resulterade i förnyade vädjanden om att avskaffa alla sanktioner som riktas mot den civila befolkningen. Man önskade även inrätta ett sambandskontor för Mellanösterns kristna råd i Bagdad.

Svenska kyrkan har genom Svenska kyrkans mission en upparbetad kontakt med ett ekumeniskt teologiskt seminarium i Bagdad. Samarbete med Sverige planeras så snart detta är praktiskt genomförbart.

Svenska kyrkan har sammantaget agerat mycket aktivt i denna fråga och kommer inte att försitta några möjligheter att också framgent utnyttja de kontaktytor och kunskaper som vi besitter.

Bengt Linvall

Svar från Kyrkostyrelsen

Birger Palo frågar om Kyrkostyrelsens uppföljning av uppdrag från Kyrkomötet som man delegerat vidare till annat organ. Strikt formellt har nog styrelsen aldrig delegerat något kyrkomötesärende, däremot har man ofta överlämnat det till någon av nämnderna. Det har skett till följd av den ansvarsfördelning på nationell nivå som Kyrkomötet självt fastställt genom instruktionerna för nämnderna. Ett ärende skall självfallet handläggas hos den nämnd till vars verksamhetsområde frågan hör.

Uppföljningen har tidigare skett så att nämnden i sin verksamhetsberättelse för Kyrkomötet redovisat både att man fått ärendet och vad man vidtagit för åtgärder med anledning av det. Från och med i år har Kyrkostyrelsen dock gått in för att i en särskild skrivelse med redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets ärenden (i år skrivelse nr 4) ta med vad som skett även i de ärenden som överlämnats till någon nämnd. Detta fastare grepp och tydligare återrapport torde ligga väl i linje med Birger Palos önskan.

Vad gäller Biskopsmötet är det dock så att Kyrkostyrelsen av principiella skäl i en kyrka som är både synodal och episkopal inte kan delegera något till biskoparna. Däremot kan man i det återkommande samråd mellan Kyrkostyrelsen och Biskopsmötet, som tillämpats under många år och numera är föreskrivet i Kyrkoordningen, gemensamt konstatera att en viss fråga hör hemma inom ramen för biskoparnas stiftslednings- och ämbetsansvar och bör fullföljas där.

Så skedde bland annat med det ärende Birger Palo exemplifierar med. Handläggningen har redovisats för kyrkomötet 1998 och godkänts av kyrkomötet. Därefter finns möjligheten att återkomma motionsvägen.

Marianne Kronberg

Svar från Kyrkostyrelsen

Befrielsebörens ställning och utformning i dopgudstjänsten har diskuterats vid flera tillfällen av gruppen som arbetat med en översyn av kyrkohandboken. Det är riktigt att detta kunde ha redovisats tydligare i kyrkohandboksförslagets motiveringsdel, Svenska kyrkans utredningar 2000:3, så att det hade framgått att gruppen tagit del av Birger Palos motion i denna fråga och debatten i plenum. Men här kan nu sägas, att så har varit fallet.

I det ekumeniskt viktiga s.k. Limadokumentet ”Dop – nattvard – ämbete” är alla de stora kyrkorna eniga om att befrielsebönen bör ingå i dopritualet.

Momentet stryker under att dopet är insatt i och skall förstås utifrån den stora kampen mellan ont och gott, i befrielsebönen uttryckt med orden ”befria NN från mörkrets makt --- bevara honom i ditt ljus, nu och alltid”.

Förslaget till kyrkohandbok befinner sig nu ute på remiss, och Kyrkostyrelsen avvaktar remissvaren, som kommer att vara vägledande för det fortsatta arbetet. Diskussionen om kyrkohandboken kommer sedan att föras vid kommande Kyrkomöte.

Ulla Carlson

Svar från Kyrkostyrelsen

Diplomeringsprocessen ”Kyrka – Miljö 2000” inleddes hösten 1997. Bakom inbjudan till stiftens stöd SFRV:s styrelse, Miljövärnet och SKS. Arbetet med utbildningar på olika nivåer i kyrkan har varit framgångsrikt och en god diplomeringsprocess har kommit igång på många platser. Arbetet har hela tiden varit inriktat på att stödja stiftens miljösamordnare och på det sättet främja processen i församlingarna.

Under hösten 1999 blev det uppenbart att Svenska kyrkan behövde förstärkta resurser för att på ett trovärdigt sätt driva miljödiplomeringen vidare. Certifieringsredskapet fanns som en prototyp men behövde färdigställas och rutinerna för diplomeringsförfarandet behövde utvecklas.

Kyrkostyrelsen beslöt därför under våren att tillsätta två treåriga projektanställningar för miljödiplomeringsarbetet. Den ena tjänsten är en miljösamordnartjänst som kräver erfarenhet av miljöcertifiering och den andra tjänsten är en teologtjänst med inriktning på miljöfrågor. Båda tjänsterna tillsattes i somras och när stiftens miljösamordnare, diplomerare och de två nyanställda samlades till höstupptakt kunde ett förslag till miljöcertifieringsinstrument och tydligare rutiner för arbetet presenteras.

Miljödiplomeringen av Kyrkokansliet och de styrande organen har fått anstå av hänsyn till arbetet med kyrkoordningen, men kommer att inledas under år 2002.

Britas Lennart Eriksson

Svar från Kyrkostyrelsen

I det remissvar som Kyrkostyrelsen nyligen har avlämnat på utredningsförslaget har Kyrkostyrelsen på olika sätt "hävdad" församlingsbegreppet. Kyrkostyrelsen har framhållit församlingsbegreppets stora betydelse och användbarhet och därför förordat att staten även i fortsättningen skall registrera personers anknytning till församling inom folkbokföringen. Och detta oavsett vad som händer med själva folkbokföringen.

Kyrkostyrelsen har också klart tagit ställning mot utredningens resonemang om möjligheten att använda ett s.k. fryst församlingsbegrepp vilket skulle kunna urholka begreppets innebörd.

För uppbörden av begravnings- och kyrkoavgiften är det nödvändigt att även i framtiden kunna knyta en person till en församling/huvudman. Detta kräver att Svenska kyrkan håller ordning på och registrerar sina kyrkotillhöriga och att skattemyndigheten kan hänföra varje person till rätt församling. Här har alltså både kyrkan och staten åtaganden att uppfylla.

När det gäller registreringen av kyrkotillhöriga finns det redan en fastslagen ordning i kyrkoordningen. Den bygger på territorialprincipen som också utgör grunden för församlingsindelningen. Territorialprincipen finns inskriven i lagen om Svenska kyrkan och är alltså en av de grundläggande principerna i kyrka-statreformen och ett uttryck för kyrkans egen självförståelse. Det finns därför enligt Kyrkostyrelsens uppfattning inte skäl att redan nu - så snart efter reformens genomförande - arbeta för några mer genomgripande förändringar i dessa grundprinciper.

Utredningen har helt nyligen lämnat sitt betänkande och Kyrkostyrelsen har yttrat sig över det. Skulle förslagen gå igenom innebär det åtminstone en femårig övergångstid under vilken det är tänkt att alternativ som kan ersätta församlingen som indelningsgrund skall tas fram. Det har därför inte funnits skäl att redan i detta tidiga skede besluta om några åtgärder enbart som en följd av utredningsförslaget.

Däremot är frågan om hur Svenska kyrkans indelning i framtiden skall redovisas en fråga som - till följd av kyrka-statreformen - har diskuterats och arbetas vidare med inom Kyrkokansliet. Vissa överläggningar har skett med Lantmäteriverket i denna fråga. Skälet är förstås att Svenska kyrkan har en skyldighet att redovisa sin indelning till Kammarkollegiets trossamfundsregister och att detta på något sätt måste lösas oberoende av hur staten hitintills har använt församlingsindelningen.

Levi Bergström

Svar från Kyrkostyrelsen

Arbetet med att ta fram en ny, eller förändrad, grafisk profil måste genomföras professionellt. En grafisk profil skall leva under många år, och är en av de viktiga delarna i hur en organisation visar sig utåt. Det är viktigt att bygga en grafisk profil på en gedigen kunskap om vilka signaler denna ger.

Som ett led i processen med att utveckla en ny grafisk profil genomförs därför just nu en större attitydundersökning kring Svenska kyrkans nuvarande grafiska profil bland både "kyrkfolk" och folk i allmänhet. Denna studie väntas vara klar i nästa månad. Denna metod är vanlig när större organisationer och företag arbetar med en förnyelse eller förändring av sin grafiska profil. Också en bibehållen grafisk profil har i regel föregåtts av sådana undersökningar.

Till komplexiteten i frågan bidrar att Svenska kyrkan också har teologiska aspekter på hur en grafisk profil utformas. Detta har särskilt poängterats av Läronämnden. Det är också viktigt att de behov som stiftet och församlingarna har särskilt tillvaratas. Detta arbete bör utföras i lyhördhet inför de lokala förutsättningarna och kräver delaktighet i processen. Först om vi har församlingarna med oss kan vi säkerställa ett gott resultat med bärighet över hela Svenska kyrkan.

Man kunde naturligtvis önska att processen skulle gå fortare. Men att ta fram och implementera en grafisk profil är ett tidskrävande och dyrt projekt. Kostnaderna på den nationella nivån är bara en ringa del av Svenska kyrkans totala kostnader, eftersom den påverkar också stiftets och församlingarnas praktiska arbete med allt från brevpapper till webbsidor.

Ytterligare en tidsfaktor att ta hänsyn till är det kommande kyrkovalet i september 2001. Många församlingar och stift är långt framme i planeringen. Att lägga fram en ny – genomarbetad och förankrad – grafisk profil, skulle tidigast kunna ske runt halvårsskiftet 2001, några månader före valet.

Mot denna bakgrund är det rimligt att utgå från att det nya grafiska programmet kan träda i kraft från 2002. Självfallet ligger i detta en omfattande informationsgivning och förankring till och i stift och församlingar.

Marianne Kronberg

Svar från Kyrkostyrelsen

De clearingbelopp som Kyrkostyrelsen fastställde i december 1999 och som nu gäller bygger på de grundprinciper som tidigare har gällt när begravningsclearingen var frivillig. Då utarbetade Församlingsförbundet taxor med utgångspunkten att de skulle vara relevanta för de tjänster som avsågs men samtidigt okomplicerade och lätta att tillämpa. Uppslutningen bland landets församlingar kring den frivilliga clearingen var stor.

När clearingen genom kyrkoordningen blev obligatorisk och Kyrkostyrelsen fick uppdraget att fastställa beloppet ansågs det rimligt att arbeta utifrån samma principer som hade visat sig fungera väl tidigare. Dåvarande Centralstyrelsen gav därför ett uppdrag till Församlingsförbundet att ge förslag till en ny taxa. Kyrkostyrelsens beslut bygger helt på det förslag som Församlingsförbundet sedan presenterade.

Eftersom clearingen nu är tvingande har det ansetts finnas skäl för att ytterligare precisera taxan jämfört med tidigare modell. Det är därför som det nu finns två alternativa belopp beroende på om begravningsgudstjänsten avslutas i kyrkan eller vid graven.

Det är möjligt att inte heller denna precisering upplevs som tillräcklig bland dem som skall tillämpa taxan. Om det skulle visa sig att modellen inte fungerar väl är Kyrkostyrelsen självfallet beredd att ompröva den. Inför kommande beslut om clearingbelopp kommer Kyrkostyrelsen att på nytt samråda med Församlingsförbundet för att vi gemensamt skall hitta en så bra lösning som möjligt för församlingarna.

Britas Lennart Eriksson

Svar från Kyrkostyrelsen

Som har sagts så många gånger tidigare i olika sammanhang, bygger kyrkoordningen på lojalitet från alla som har att följa den, samtidigt som den också har sin legitimitet genom Kyrkomötets ställning som Svenska kyrkans högsta beslutande organ.

Kyrkoordningen är ett mycket omfattande regelverk. Visserligen bygger den i många delar på vad som har gällt tidigare, men det innehållsliga har fått en ny form och struktur. Kyrkoordningen innehåller också mycket som är helt nytt i sak. Svenska kyrkan är som bekant också en decentraliserad och i flera avseenden komplicerad organisation.

Allt detta gör att det tar sin tid – och måste få ta sin tid – innan kyrkoordningen kan förväntas vara införlivad fullt ut med den kyrkliga verksamhet som bedrivs runt om i landet.

Det är därför svårt att i dag svara på Torgny Larssons fråga. Och det är också alltför tidigt att dra några långtgående slutsatser från de tämligen få – om än uppmärksammade – fallen av brott mot kyrkoordningen. Intrycket från det praktiska samarbetet med stiftet, exempelvis kring arbetet med församlingsinstruktioner, är snarare att kyrkoordningen har tagits väl emot. Det finns också en stor efterfrågan på utbildningsmaterial av olika slag som har tagits fram inom Kyrkokansliet, vilket kan tolkas som ett tecken på att den nya situationen gör församlingarna öppna för att ta till sig stöd utifrån, stimulerar till frågor och väcker intresse för att lära mera.

Inför kyrkoordningens tillkomst har stora utbildningsinsatser gjorts av såväl förtroendevalda som anställda och på kyrkans alla nivåer. Det är ett arbete som alltjämt pågår ute i församlingar och stift och ett av skälen till att Kyrkostyrelsen i sin skrivelse till årets Kyrkomöte (KsSkr 2000:9 Det fortsatta arbetet med kyrkoordningen) förordar en återhållsamhet med ändringar i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen har inte skäl att nu göra en annan bedömning än att kyrkoordningen kommer att klara sin huvuduppgift som den beskrivs i inledningen till kyrkoordningen – dvs. att ge de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. För att så skall bli fallet krävs naturligtvis också en lojalitet från dem som har att följa den, samtidigt som en upplevelse av att kyrkoordningen fungerar på detta sätt naturligtvis medverkar till en ökad lojalitet.

Britt Louise Agrell

Svar från Kyrkostyrelsen

”Församlingen beslutar om lokal kyrkoavgift.” Så står det i lagen om Svenska kyrkan. Den lokala bestämmanderätten över uttaget av kyrkoavgift är en del i principuppbyggnaden mellan Svenska kyrkan och staten inför de ändrade relationerna. Den har ansetts så viktig att den bör stå i lagen som ett uttryck för kyrkans syn på sig själv. Den fullföljs genom bestämmelserna i kyrkoordningen.

Om Kyrkostyrelsen skulle gå in och försöka styra kyrkoavgiften skulle det alltså inte bara stå i uppenbar strid mot lagen utan också mot den grundidé på vilken hela kyrkoordningen vilar, nämligen att i olika sammanhang lyfta fram och stärka församlingarnas ställning inom Svenska kyrkan. Detta är ingen befogenhet som Kyrkostyrelsen eftersträvar att få.

Att kyrkoavgiften varierar är naturligtvis i sig ett tecken på att verkligheten ser olika ut runt om i landets församlingar, med stora skillnader i bl.a. storlek, andel kyrkotillhöriga osv. Det är därför inte troligt att en enhetlig kyrkoavgift – om än den vore möjlig att genomföra – skulle leda till det ”rättvisa utgångsläge” som Gösta Äng efterlyser.

För att moverka de olikheter som finns och för att öka förutsättningarna för Svenska kyrkan att bedriva den rikstäckande verksamhet som kyrkan har åtagit sig att göra, finns i stället utjämningsystemet. Inom ramen för detta kan det naturligtvis alltid diskuteras om det går att göra bättre.

När det gäller utjämningsystemet i dess nuvarande form kan konstateras att det i kyrkoordningsarbetet togs ställning för att inte nu göra några större ändringar i detta, eftersom systemet beräknas nå sin fulla effekt först under innevarande år. Centralstyrelsens bedömning i dessa delar godtogs av andra kyrkolagsutskottet vid 1999 års kyrkomöte.

Däremot skall Kyrkofondens styrelse påbörja en allmän utvärdering och översyn av utjämningsystemet i början av nästa år (se Kyrkostyrelsens skrivelse om mål- och rambudget KsSkr 2000:1). Det finns därför skäl att avvakta med ändringar i systemet till dess utvärderingen är klar.

Stina Eliasson

Svar från Kyrkostyrelsen

Den nationella nivån ansvar för rekrytering finns på följande sätt beskrivet i instruktionen för Nämnden för kyrkolivets utveckling. ”Nämnden skall främja rekryteringen till och informera om kyrkliga tjänster och utbildningar samt verka för en rekrytering och utbildning som främjar jämställdheten i Svenska kyrkan.”

Konkret innebär detta att nationella nivån på olika sätt stöder stiftens i deras långsiktiga och övergripande arbete med rekrytering till kyrkans tjänster. Det innebär också stöd till utbildningsinstitutionerna i deras arbete med rekrytering till utbildningarna.

Detta är vad som i dag görs i fråga om rekrytering på nationell nivå:

Allmänt

- ◆ ser till så att uppdaterat informationsmaterial om utbildningsvägar finns - i pappersformat och på Svenska kyrkans hemsida - samt att information om detta sprids.
- ◆ producerar aktuellt utställningsmaterial om utbildningar och tjänst i Svenska kyrkan.
- ◆ deltar i SACO:s utbildningsmässor som vänder sig till gymnasieelever.
- ◆ samarbetar med Volontär i Svenska kyrkan, deltar t.ex. i Volontärårets årliga konferenser, och skickar gemensamt ut informationsmaterial till samtliga studie- och yrkesvägledare i Sverige (ca 1 500 personer).
- ◆ annonserar om utbildningar (dock ej pastoral profil!).

Specifikt pastoral profil

- ◆ tagit initiativ till att studievägledare vid de teologiska fakulteterna träffas årligen.
- ◆ anordnar gemensamma mötesplatser för stiftens prästrekruteringsansvariga.
- ◆ påbörjat en kartläggning av rekryteringsläget av präster i stiftens – nuläge och prognos – tillsammans med rekryteringsansvariga i stiftens.

Specifikt kyrkomusikalisk profil

Situationen för rekryteringen av kyrkomusiker i landet är bekymmersam och en angelägen uppgift att ta itu med. Nationella nivån gör i dag inget specifikt åt musikerrekryteringen utan ägnar sina resurser åt att tillsammans med utbildningsinstitutionerna och kyrkomusikerorganisationer färdigställa översynen av musikerutbildningen. När den översynen är klar måste insatser göras för rekryteringen.

Kallelsen till att bli präst eller musiker sker framför allt genom den lokala församlingen. Vilken bild unga människor har av församlingen som arbetsplats spelar naturligtvis stor roll för hur stort intresset blir för att utbilda sig till församlingstjänst. Ju hälsosammare församlingar desto lättare blir uppgiften att rekrytera medarbetare.

Ärkebiskop KG Hammar

Svar från Kyrkostyrelsen

I fråga om informationen till ersättarna i Kyrkomötet har Kyrkostyrelsen från Kyrkomötets presidium och Kyrkokansliet inhämtat följande.

Alla ersättare får inför Kyrkomötet ett brev med översiktlig information om det förestående mötet, en sammanfattning av innehållet i Kyrkostyrelsens skrivelser och exemplifiering av de ämnen som tas upp i motionerna. I detta brev erbjuds ersättarna dessutom att kontakta Kyrkokansliets informationservice om det är någon eller några handlingar man önskar få. Då erhåller man dem utan kostnad. Det finns ett tydligt direktiv om en generös inställning till dessa önskemål. Det finns med andra ord en rutin för att ge ersättarna grundinformation.

Så snart ett förhinder anmäls sänder Kyrkokansliet de kompletta handlingarna till ersättaren. I regel kan detta ske i relativt god tid. Vårt intryck är att den situation Göran Wahlström beskriver – förhinder i ett så sent skede att inläsning blir omöjlig – lyckligtvis inte är vanlig.

Vi har givetvis förståelse för att det är besvärligt när ett sent återbud ändå inträffar. Dock har det inte lett till slutsatsen att samtliga ersättare regelmässigt skall få hela kyrkomötesmaterialet. Det är ju som bekant mycket omfattande och det finns en hanteringsmässig sida och inte minst en ekonomisk aspekt på en fördubbling av upplagan och av portokostnaderna. Man kan även göra reflektionen om inte mängden handlingar för de många ersättare för vilka tjänstgöring inte är aktuell kan upplevas som en börda – ”måste jag sätta mig in i allt detta för den händelse att??”. I ett hastigt läge är det hjälpsamhet från kyrkomöteskamrater som gäller.

Levi Bergström

Svar från Kyrkostyrelsen och Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen

(Gibsons delfråga 1)

Instrumenten för att säkerställa återförankring är kyrkoordningen, instruktioner för nämnderna, mål och rambudget samt den delegationsordning för de internationella verksamheterna som utrikeschefen gjort.

Nämnderna har ansvaret för att driva verksamheterna utifrån instruktioner och de målskrivningar som finns i mål och rambudgeten. De internationella verksamheterna måste även kunna agera med viss självständighet för att kunna lösa sina uppgifter. Syftet med integrationen av de internationella verksamheterna i Svenska kyrkan är inte att nå total likriktning av ord och tanke. En viss pluralism är nödvändig för att Svenska kyrkan som helhet skall kunna utvecklas och berikas på ett dynamiskt sätt. Det är också nödvändigt för att kunna värna samarbetsrelationer till andra organisationer.

Huvuddelen av löpande beslut kring ställningstaganden i konkreta sakfrågor och upprop tas med nödvändighet på tjänstemannanivå enligt föreliggande delegation från Kyrkostyrelsen och nämnderna till generalsekreteraren och utrikeschefen samt enligt gällande delegationsordning för de internationella verksamheterna. Bedömning sker från fall till fall vilken typ av återförankring som är nödvändig. Utrikeschefen har att bedöma vilka frågor som är nödvändiga att förankra i nämnder eller nämndpresidier samt hos generalsekreteraren och i Kyrkokansliets ledningsgrupp. Generalsekreteraren har att bedöma vilka ärenden som fordrar återförankring eller beslut i Kyrkostyrelsen.

(Gibsons delfråga 3)

Lutherhjälpens direktor Christer Åkesson har på DN:s ledarsida svarat på den kritik som framförts och avvisat den koppling som felaktigt gjorts till organisationer med vilka Svenska kyrkan och Lutherhjälpen inte har något gemensamt. Därmed kan frågan förhoppningsvis vara utagerad.

Margarethe Isberg

(Gibsons delfråga 2)

Lutherhjälpen är ingen handelsfiende. På flera områden har Lutherhjälpen önskat friare handel än vad som är fallet inom dagens Världshandelsorganisation, WTO. Men det råder mycket fri handel på områden där de utvecklade länderna är starka, och omfattande protektionism på områden där de fattiga länderna skulle kunna konkurrera.

Det tror vi är en viktig orsak till att klyftorna mellan fattiga och rika fortsätter att öka trots växande handel. Det borde förändras och det är en central utgångspunkt för Lutherhjälpens engagemang i handelsfrågor.

Slarvigt tal om frihandel ger intrycket att några vill ha regler och andra avregleringar, och bara de som vill ha avregleringar är frihandelsvänner. Det krävs självklart regelsystem för människors, företags och länders fria umgänge på det internationella

handelsområdet. Det finns ingen fri värld utan goda institutioner. Frågan är vilka regler och vilka mål de reglerna skall tjäna.

Lutherhjälpen vill värna om dem som i dag befinner sig på världens botten och dessutom ha ambitionen att detta skall vara en uthållig och hållbar utveckling som inte förbrukar jordens ändliga resurser.

Lutherhjälpen förmedlar många svenskars aktiva engagemang i form av arbete och pengar för att bidra till att vår värld får mer av rättvisa och värdighet. Lutherhjälpen står i nära samarbete med kyrkor och organisationer världen över som låter oss ta del av sina erfarenheter, också av mycket stor utsatthet och dess orsaker. Lutherhjälpen hör sådant som inte alltid hörs på etablerade konferenser och i media i allmänhet.

Den syn på handelsfrågor som jag redovisar här var såvitt jag förstår vägledande när Lutherhjälpen på handläggarnivå deltog i utarbetandet av det upprop som gjordes inför WTO-mötet i Seattle för snart två år sedan. Uppropet kom sedan att med hjälp av modern informationsteknik spridas världen över och undertecknades av en rad organisationer och grupper – över 1 500 – med vilka Lutherhjälpen inte har något samröre.

Vi kan inte hindra organisationer, som använder metoder som vi kraftigt tar avstånd från, att i enskilda sakfrågor uttrycka samma sak som Lutherhjälpen.

Sammanfattningsvis: Jag tror sällskapet störde fler än vad innehållet i uppropet gör. Uppropet tar fram problem i dagens frihandel och vill ha mer eftertanke, men presenterar inget alternativ till frihandeln.

Biskop Anders Wejryd

Kyrkomötets skrivelser
KmSkr 2000:1–23

Kyrkomötets skrivelser

- 2000:1 Herrens bön
- 2000:2 Vigsel av homosexuella
- 2000:3 Valfrågor
- 2000:4 Vissa frågor rörande Svenska kyrkans organisation på nationell nivå
- 2000:5 Yrkeslegitimation för präster och diakoner
- 2000:6 Tillsättning av domprost
- 2000:7 Behörighetsprövning av pastorsadjunkter
- 2000:8 Utökade delegationsmöjligheter för domkapitlet
- 2000:9 Kyrkomötets sanktionsmöjligheter
- 2000:10 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar
- 2000:11 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar
- 2000:12 Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna m.m. (KsSkr 2000:5)
- 2000:13 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- 2000:14 Nej till illegal jakt
- 2000:15 Den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan
- 2000:16 Finansiering av praktiklön
- 2000:17 Resurser för religionsmötesfrågor
- 2000:18 Stöd till forskarstudier
- 2000:19 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001–2003
- 2000:20 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden
- 2000:21 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999
- 2000:22 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans centralstyrelses verksamhet för år 1999
- 2000:23 Det fortsatta arbetet med kyrkoordningen

2000:1

Till Kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottets betänkande 2000:1 Herrens bön

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 20 september 2000 bifallit motion 2000:6 av Åke Blomqvist m.fl.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:2

Till Kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottets betänkande 2000:2 Vigsel av homosexuella

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 20 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:3

Till Kyrkostyrelsen

Organisationsutskottets betänkande 2000:1 Valfrågor

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 20 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:4

Till Kyrkostyrelsen

Organisationsutskottets betänkande 2000:6 Vissa frågor rörande Svenska kyrkans organisation på nationell nivå

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 20 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:5

Till Kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2000:1 Yrkeslegitimation för präster och diakoner

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:6

Till Kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2000:5 Tillsättning av domprost

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:7

Till Kyrkostyrelsen

*Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2000:9 Behörighetsprövning av
pastorsadjunkter*

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den
21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:8

Till Kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2000:11 Utökade delegationsmöjligheter för domkapitlet

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:9

Till Kyrkostyrelsen

*Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2000:16 Kyrkomötets sanktions-
möjligheter*

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den
21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:10

Till Kyrkostyrelsen

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2000:1 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:11

Till Kyrkostyrelsen

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2000:4 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:12

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:1 Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna m.m. (KsSkr 2000:5)

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:13

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:2 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:4 Nej till illegal jakt

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:8 Den samiska befolkningens identitet i Svenska kyrkan

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:10 Finansiering av praktiklön

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:11 Resurser för religionsmötesfrågor

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottets betänkande 2000:13 Stöd till forskarstudier

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 21 september 2000 bifallit motion 2000:64 av Marianne Upmark.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Till Kyrkostyrelsen

Budgetutskottets betänkande 2000:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2001-2003

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 22 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt jämte det särskilda yrkande som under överläggningen framställdes av Bertil Persson.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:20

Till Kyrkostyrelsen

Budgetutskottets betänkande 2000:2 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 22 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:21

Till Kyrkostyrelsen

Budgetutskottets betänkande 2000:3 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet för år 1999

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 22 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:22

Till Kyrkostyrelsen

Budgetutskottets betänkande 2000:4 Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans centralstyrelses verksamhet för år 1999

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 22 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

2000:23

Till Kyrkostyrelsen

Kyrkorättsutskottets betänkande 2000:1 Det fortsatta arbetet med kyrkoordningen

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att Kyrkomötet den 22 september 2000 bifallit vad utskottet hemställt.

Uppsala den 22 september 2000

Carl Gustaf von Ehrenheim

/Sture Johansson

Personregister

Register över ledamöter, ersättare och biskopar vid Kyrkomötet 2000.

A

Agrell, Britt Louise, 1944, advokat,
Uppsala
Agrell, Catarina, 1942, socionom,
Stockholm
Alm, Inga, 1952, förbundskassör, Upp-
sala
Anbäcken, BoLennart, 1939, redaktör,
Uppsala
Andersson, Ann-Christine, 1947, exploa-
teringsassistent, Lund
Andersson, Britt, 1953, diakon, Uppsala
Andersson, Lennart, 1933, f.d. di-
striksåklagare, Härnösand, ledig
sept., ersatt av Olof Montelius
Andersson, Sara, se Sandelin
Andrén, Hans-Olof, 1947, bitr. profes-
sor, Göteborg
Appel, Margareta, 1943, leg. sjukskö-
terska, Lund, ledig maj och sept., er-
satt av Märta Pålsson
Arhag, Erna, 1940, konsult, Lund
Arousell Berglund, Anna-Lena, 1948,
församlingspedagog, Uppsala
Aurelius, Nils Fredrik, 1946, riksdags-
ledamot, Växjö, ledig sept., ersatt av
Mats Green
Axelsson, Per-Åke, 1953, komminister,
Uppsala, ledig sept., ersatt av Alvar
Gahm

B

Backlund, Rune, 1937, biskop, Luleå
Beijer, Britt, 1931, försäljningschef,
Stockholm
Bendix, Åke, 1936, direktör, Göteborg
Berg, Ann, 1940, förste intendent,
Stockholm
Berg, Bengt, 1932, prost emeritus,
Strängnäs
Bergman, Berit, 1934, vik. komminister,
Uppsala
Bergman, Kerstin, 1935, lektor, Linkö-
ping
Bergström, Levi, 1947, landstingsråd,
Luleå
Björk, Kerstin, 1950, assistent, Västerås
Björkman, Anna-Maria, 1944, högsko-
lelärare, Växjö

Björner, Birgitta, 1941, fru, Stockholm
Björsson, Vanja, 1942, utredningssekre-
terare, Strängnäs
Blomqvist, Åke, 1942, förvaltningschef,
Stockholm
Boëthius, Angela, Göteborg, ersättare
sept. för Vivianne Wetterling
Bohlin, Görel, 1930, f.d. länshövding,
Stockholm
Bolander, Gunhild, 1932, f.d. riksdags-
ledamot, Visby
Börjesson, Mikael, 1962, stud., Göte-
borg

C

Carlson, Ulla, 1939, prost, Växjö
Carlsson, Björn-Eric, 1942, kontrakts-
prost, Växjö
Carlsson, Gudrun, 1948, undersköters-
ka, Skara
Carlsson, Martha, 1933, studieadmi-
nistratör, Lund
Claeson, Jösta, 1954, institutionschef,
Stockholm
Cruce, Martin, 1953, kyrkoherde, Lund

D

Dafgård, Inger, 1951, diakon, Skara
Dahlin, Lennart, 1934, lantbrukare,
Härnösand
Dahlvid, Börje, 1931, f.d. byrådirektör,
Lund
Dike, Bengt Olof, 1940, redaktör, Lin-
köping

E

Eckerdal, Lars, 1938, biskop, Göteborg
Ehrenheim, Carl Gustaf von, 1929,
godsägare, ordf., Uppsala
Ekblad, Lars, 1950, kontraktsprost,
Strängnäs
Ekelund, Jan-Anders, 1962, leg. tandlä-
kare, Göteborg
Eklundh, Inga-Lisa, 1943, grafiker,
Lund
Eliasson, Stina, 1927, Härnösand
Elmberg, Sten, 1953, fältprost, Sträng-
näs

Emanuelson, Ingrid, 1936, universitets-
lektor, Karlstad
Emanuelsson, Ulla-Britt, 1934, barnskö-
tare, Västerås
Engberg, Elisabeth, 1961, tandläkare,
Luleå
Engdahl, Sten-Åke, 1951, kontrakts-
prost, Skara
Englund, Bengt, 1931, byggnadsingen-
jör, Göteborg, ledig sept., ersatt av
Arne Hagberg
Engman-Ericsson, Gunborg, 1932, Luleå
Engström, Håkan, 1935, laborant, Lund
Entelius, Rune, 1930, f.d. studierektor,
Karlstad
Ericson, Lars-Ivar, 1948, kyrkoherde,
Lund
Ericsson Löfgren, Birgitta, 1937, speci-
allärare, Lund
Eriksson, Britas Lennart, 1952, stiftsdi-
rektor, Västerås
Eriksson, Stig, 1957, teol. kand., Luleå
Eriksson, Ulla, 1934, utredningssekre-
rare, Skara
Etander Rimborg, Carina, 1964, Göte-
borg

F

Fagerlund, Marjut, 1944, sektionschef,
Stockholm, ersättare maj för Monica
Karlsson
Finnstedt, Börje, 1939, kontraktsprost,
Växjö
Fjärstedt, Biörn, 1936, biskop, Visby
Flock Andersson, Ingegerd, 1945, uni-
versitetsadjunkt, Strängnäs
Forsberg, Jan-Erik, 1943, löneadminist-
rator, Växjö
Forsbring, Curt, 1933, lektor, Uppsala
Forsdahl, Anna-Lena, 1946, försam-
lingspedagog, Karlstad
Forslin, Rolf, 1948, diakon, Uppsala,
ersättare maj och sept. för Carl-Henric
Grenholm
Forsner, Tomas, 1952, kyrkoherde,
Skara
Forssell Aronsson, Eva, 1961, docent,
Göteborg, ledig sept., ersatt av Sara
Sandelin

Fransson, Stig-Göran, 1950, skydds-
ingenjör, Växjö
Franzén, Anita, 1934, ämneslärare, 1:a
vice ordf., Göteborg
Fredborg, Suzanne, 1953, Stockholm
Frising, Ursula, 1952, gymnasielärare,
Lund
Frylmark, Tor, 1950, kontraktsprost,
Uppsala

G

Gahm, Alvar, 1934, Uppsala, ersättare
sept. för Per-Åke Axelsson
Gibson, Urban, 1930, överförmyndare,
Stockholm
Green, Mats, 1979, stud., Växjö, ersät-
tare sept. för Nils-Fredrik Aurelius
Grenholm, Carl-Henric, 1945, profes-
sor, Uppsala, ledig maj och sept., er-
satt av Rolf Forslin
Grunnan, Per-Anders, 1970, redaktions-
sekreterare, Göteborg, ledig maj, ersatt
av Sara Sandelin
Grunselius, Sonja, 1954, komminister,
Skara
Guldbrandzén, Tony, 1942, domprost,
Stockholm
Gullberg-Johnson, Gerd, 1944, arbetste-
rapeut, Strängnäs
Gustafsson, Bengt, 1938, ingenjör, Gö-
teborg
Gustafsson, Bengt-Åke, 1944, förste
taxeringsinspektör, Uppsala
Gustafsson, Reidar, 1943, Luleå
Gårder, Nils, 1951, advokat, Lund

H

Hagberg, Arne, 1933, f.d. bankchef,
Göteborg, ersättare sept. för Bengt
Englund
Hagelin, Mats, 1960, kyrkoherde, Lund
Halldén, Elisabeth, 1941, vårdlärare,
Stockholm, ersättare maj för Jörgen
Silén
Hallin, Ann-Marie, 1933, kamrer, Göte-
borg
Hammar, KG, 1943, ärkebiskop, Upp-
sala

Hansson, Hans-Olof, 1936, domprost,
Göteborg, ledig sept.
Hedin, Erik, 1939, vaktmästare, Västerås
Hemminger, Peter, 1940, jur. kand.,
Lund
Henriksson, Börje, 1934, gymnasielärare,
Lund
Herbst, Lena, 1937, lågstadielärare,
Lund
Hernström, Hans, 1935, arbetsförmedlare,
Lund, ledig maj och sept., ersatt av Ann-Marie Nilsson
Hesslefors Persson, Kerstin, 1960, präst,
Göteborg
Hjertén, Christina, 1943,
leg.sjuksköterska, Skara
Holgersson, Sune, 1935, diakon, Stockholm,
ersättare maj och sept. för Ann Larsson
Holmberg, Margareta, 1935, konsult,
Stockholm
Holmestig, Bernt, Strängnäs, ersättare
sept för Åsa Ingårda
Holmgren, Christina, 1948, mellanstadielärare,
Luleå, ledig sept., ersatt av Fredrik Sandström 20-22 sept.
Holmgren, Staffan, 1948, förvaltningschef,
Göteborg
Hultén, Eivor, 1939, husmor, Stockholm
Håkansson, Glenn, 1933, kontraktsprost
emeritus, Lund
Håkansson, Sven, 1932, socionom,
Göteborg
Härnring, Sigvard, 1934, fil. lic., Lund
Hörberg Stake, Ulrika, 1931, skolpsykolog,
Karlstad

I

Ingwall, Barbro, 1939, arbetsterapeut,
Växjö, ledig maj och sept., ersatt av Berit Lundén
Ingårda, Åsa, 1968, studiesekreterare,
Strängnäs, ledig sept., ersatt av Bernt Holmestig
Isberg, Margarethe, 1949, domprost,
Stockholm

J

Janson, Sven, 1931, lektor, Uppsala
Jansson, Kerstin, 1932, kassör, Västerås
Jinnegård, Eskil, 1925, f.d. kommunalråd,
Skara
Joelsson, Gunvor, 1929, f.d. talpedagog,
Stockholm
Johansson Fjellman, Ingrid, 1935,
tandläkare, Strängnäs
Johansson, Alf G, 1928, f.d. landstingsassistent,
Göteborg
Johansson, Ann, 1963, tandhygienist,
Lund
Johansson, Birgitta, 1937, Växjö
Johansson, Dan, 1951, ingenjör, Härnösand
Johansson, Kjell, Uppsala, ersättare 21-22
sept. för Birgitta Larsson
Johansson, Roland, 1939, konsult,
Stockholm
Johansson, Stellan, 1944, fastighetsskötare,
Luleå
Johansson, Sten, 1937, kontraktsprost,
Lund
Johnsson, Lars, 1946, Strängnäs
Jonson, Jonas, 1939, biskop, Strängnäs
Josefson-Hultgren, Birgitta, 1960, lantbrukare,
Lund
Josefsson, Evert, 1933, rektor, Göteborg
Josephsson, Marianne, 1934, diakon,
Göteborg
Järvinen, Tanja, 1971, Uppsala, ledig maj,
ersatt av Erling Öhman
Jönsson, Benny, 1949, ombudsman,
Lund

K

Kalin, Yngve, 1950, kyrkoherde, Göteborg
Karlsson, Göte, 1939, rektor, Strängnäs
Karlsson, Monica, 1947, landstingspolitiker,
Stockholm, ledig maj, ersatt av Marjut Fagerlund
Karlsson, Sven-Olof, 1934, partiombudsman,
Stockholm
Kedvall, Kerstin, 1947, diakon, Växjö
Kennedy, Jill, 1959, Uppsala
Kero, Helga, 1928, f.d. skollärdare, Luleå

Kjellström, G Olof, 1938, kyrkogårds-
föreståndare, Göteborg
Kogler-Johnsson, Marija, 1967, montes-
sorilärare, Lund
Kragh, Sven E, 1944, prost, Karlstad
Krantz, Inger, 1941, utredare, Stock-
holm
Kronberg, Marianne, 1951, chefredak-
tör, Stockholm
Krook, Caroline, 1944, biskop, Stock-
holm
Köpsén, Monica, 1945, handelsanställd,
Luleå

L

Larsson, Ann, 1925, leg. sjuksköterska,
Stockholm, ledig maj och sept., ersatt
av Sune Holgersson
Larsson, Birgitta, 1933, banktjänste-
man, Uppsala, ledig 21-22 sept., ersatt
av Kjell Johansson
Larsson, Bo H, 1946, kvalitetsingenjör,
Karlstad
Larsson, Maja, 1932, banktjänsteman,
Lund
Larsson, Torgny, 1938, kyrkoherde,
Göteborg
Leijen, Timmy, 1961, Strängnäs
Lewin, Allan, 1931, Karlstad
Liedholm, Magnus, 1966, kvalitetstek-
niker, Stockholm
Lifv, Inger, 1940, vårdbiträde, Göteborg
Lind, Martin, 1944, biskop, Linköping
Lindberg, Per, 1956, revisionsledare,
Skara
Linder, Kerstin, 1936, Strängnäs
Lindström, Lena, 1957, vik. diakonias-
sistent, Luleå, ersättare sept. för To-
mas Lång
Linvall, Bengt, 1948, kontraktsprost,
Västerås
Lothigius, Johan, 1944, chefspsykiolog,
Karlstad
Lundblad Mårtensson, Anna, 1950,
stiftskonsulent, Linköping
Lundén, Berit, 1931, Växjö, ersättare
maj och sept., för Barbro Ingwall
Lundgren, Kristina, 1936, utbildnings-
konsult, Västerås

Lundgren, Sten, 1935, konsulent, Upp-
sala
Lundquist Larsson, Annette, 1962,
landstingsrådssekreterare, Stockholm
Lundquist, Göran, 1942, lantbrukare,
Växjö
Lång, Tomas, 1962, kyrkoherde, Luleå,
ledig sept., ersatt av Lena Lindström
Lönneborg, Olof, 1951, högskolead-
junkt, Luleå
Lönnerblad, Mari, 1944, kanslisekrete-
rare, Skara
Lönnermark, Lars-Göran, 1939, biskop,
Skara

M

Magnfält, Joel, 1936, lantbrukare, Lin-
köping
Malm, Madeleine, 1967, , Linköping,
Martinson, Michael, 1962, studierektor,
Stockholm
Mellgren, Annika, 1948, adjunkt, Skara
Moberg, Inga-Lis, 1923, frilansjourna-
list, Linköping
Mohlin, Christer, 1948, marknadschef,
Växjö
Montelius, Olof, 1935, kyrkoherde
emeritus, Härnösand, ersättare sept.
för Lennart Andersson
Månsson, Catharina, 1973, jur. kand.,
Lund
Mårtensson, Christina, 1946, fil mag,
Göteborg
Mölleback, Berit, 1940, sjuksköterska,
Lund
Möller, Nils, 1933, professor emeritus,
Uppsala

N

Nilsson, Ann-Marie, 1936, f.d. egen
företagare, Lund, ersättare maj och
sept. för Hans Hernström
Nilsson, Bengt, 1937, avdelningsdirek-
tör, Linköping
Nilsson, Bo E, 1936, rektor, Västerås
Nilsson, Fredrik, 1947, klinisk pröv-
ningsledare, Lund
Nilsson, Karl-Johan, 1925, teknisk di-
rektör, Stockholm

Nilsson, Leif, 1944, fritidsassistent,
Härnösand
Norrgård, Bo, 1935, fastighetschef,
Stockholm
Nybelius, Margareta, 1944, adjunkt,
Västerås
Nylander, AnnMarie, 1942, företagare,
Göteborg
Nylund, Gurli, 1935, f.d. byrådirektör,
2:a vice ordf., Härnösand
Nylund, Kristian, 1974, intendent,
Stockholm

O

Odenberg, Christina, 1940, biskop,
Lund
Olinder, Britta, 1932, docent, Göteborg
Olson, Boris, 1931, ingenjör, Växjö
Olsson, Allis, 1937, kulturarbetare,
Karlstad
Olsson, Mona, 1957, telefonist, Linkö-
ping

P

Palo, Birger, 1934, adjunkt, Luleå
Patriksson, Runar, 1944, musikledare,
Karlstad, ledig maj och sept., ersatt av
Bengt Peterson
Persenius, Ragnar, 1952, biskop, Upp-
sala
Persson, Bertil, 1940, civilekonom,
Stockholm
Persson, Gunilla, 1943, diakonissa,
Västerås
Peterson, Bengt, 1936, leg. tandläkare,
Karlstad, ersättare maj och sept. för
Runar Patriksson
Pettersson, Lena, 1958, präst, Lund
Petterson, Göran, 1941, sekreterare,
Stockholm
Pettersson, Barbro, 1934, revisor,
Stockholm
Pettersson, Marianne, 1948, diakon,
Göteborg
Pierazzi, Iréne, 1943, kanslisekreterare,
Stockholm
Pregmark Gyberg, Christina, 1952,
redovisningskonsult, Linköping
Prytz, Gunnar, 1945, kyrkoherde, Skara

Pålsson, Märta, 1933, leg. sjuksköters-
ka, Lund, ersättare maj och sept. för
Margareta Appel

R

Radesjö, Wivi Anne, 1935, f.d. riks-
dagsledamot, Göteborg, ersättare maj
för Bengt-Arne Reinholdsson, ersätta-
re sept. för Nelly Wallenborg
Rantanen, Juhani, 1931, prost, Skara
Reinholdson, Bengt Arne, 1945, perso-
nalsekreterare, Göteborg, ledig maj,
ersatt av Wivi Anne Radesjö
Reinholdsson, Anders, 1951, kontrakts-
prost, Göteborg
Ridne, Lisen, 1930, Strängnäs
Ring, Åke, 1929, Karlstad, ersättare
sept. för Birgitta Rosbro
Risberg, Bengt, 1935, kontraktsprost,
Härnösand
Roos Ydell, Astrid, 1942, apotekare,
Stockholm
Rosbro, Birgitta, 1934, rektor, Karlstad,
ledig sept., ersatt av Åke Ring
Rosén, Per-Göran, 1941, musikdirektör,
Lund
Rosenkvist, Marianne, 1936, Västerås
Rydje, Lars, 1936, överförmyndare,
Västerås

S

Samuelsson, Ulla, 1946, kyrkokamrer,
Lund
Sandahl, Dag, 1948, komminister,
Växjö
Sandberg, Kjell, 1936, snickare, Lund
Sandelin (f.d. Andersson), Sara, 1972,
lärare, Göteborg, ersättare maj för
Per-Anders Grunnan, ersättare sept.
för Eva Forsell Aronsson
Sandström, Fredrik, 1969, resekonsult,
Luleå, ersättare 20-23 sept. för Chris-
tina Holmgren
Sandström, Kristina, 1968, jur. kand.,
Lund
Sandström, Monika, 1946, universitets-
adjunkt, Luleå
Schnackenburg, Christina, 1937, bank-
tjänsteman, Stockholm

Schött, Robert, 1953, hovrättsråd,
Stockholm
Sehlberg, Gunnar, 1931, lantbrukare,
Uppsala
Sibbmark, Gunnar, 1946, kommunal-
råd, Växjö
Sidenvall, Fredrik, 1962, kyrkoherde,
Göteborg
Silén, Jörgen, 1952, redovisningsman,
Stockholm, ledig maj, ersatt av Elisa-
beth Halldén
Sjungargård, Birger, 1940, sjukhuspräst,
Västerås, ersättare maj för Ingmar Ul-
lén, ordinarie ledamot sept.
Sjodin, Herbert, 1928, ämneslärare,
Härnösand
Sköld, Inger, 1935, kontraktsprost,
Linköping
Sorby, Bo-Gustaf, 1929, lantbrukare,
Visby
Spännar, Elsa, 1939, lärare, Västerås
Starkerud, Lars, 1939, utredningschef,
Stockholm
Stegö, Ann-Charlott, 1930, f.d. han-
delslärare, Linköping
Stjernström, Martin, 1974, stud., Väs-
terås
Strömbäck, Gunnar, 1927, administra-
tiv assistent, Luleå
Svensson, Ann-Charlotte, 1942, fritids-
assistent, Lund
Svensson, Henry, 1936, kantor, Skara
Svensson, Joakim, 1964, revisor, Göte-
borg
Svensson, Nils, 1939, kyrkvaktmästare,
Växjö
Söderberg, Kjell, 1941, fil. dr, Luleå
Söderberg, Thomas, 1948, prost, Väs-
terås

T

Thorkilsson, Solveig, 1945, husmor,
Göteborg
Tildemyr, Lennart, 1944, diakon, Lin-
köping
Tisell, Daniel, 1968, stiftsadjunkt, Lin-
köping, ersättare maj för Conny Tyr-
berg
Torgerson, Susann, 1943, biträdande
partisekreterare, Stockholm

Trossö, Paul, 1940, leg. sjuksköterska,
Stockholm
Tyrberg, Conny, 1951, ekonom, Linkö-
ping, , ledig, ers av Daniel Tisell, maj
Tyrberg, Karl-Johan, 1936, biskop,
Härnösand

U

Ulfvebrand, Hans, 1952, kyrkoherde,
Stockholm
Upmark, Marianne, 1945, Stockholm
Utterberg, Åke, 1942, posttjänsteman,
Linköping

W

Wadensjö, Bengt, 1937, biskop, Karl-
stad
Wahlström, Göran, 1927, fil. mag.,
Linköping
Wallenborg, Nelly, 1927, f.d. lands-
tingsledamot, Göteborg, ledig sept.,
ersatt av Wivi Anne Radesjö
Wedin, Katarina, 1955, barnläkare,
Luleå
Wejryd, Anders, 1948, biskop, Växjö
Westergren, Ebbe, 1951, antikvarie,
Växjö, ledig maj och sept., ersatt av
Göran Åberg
Wetterling, Vivianne, 1951, komminis-
ter, Göteborg, ledig sept., ersatt av
Angela Boëthius
Wiklund Molberg, Birgith, 1944, soci-
aldirektör, Härnösand, ledig 20-22
sept.
Wrede, Birgitta, 1947, projektledare,
Strängnäs
Wållgren, Per-Jan, 1929, överläkare,
Karlstad

Y

Ytterberg, Claes-Bertil, 1943, biskop,
Västerås

Z

Zetterberg, Kerstin, 1939, speciallärare,
Strängnäs

Å

Åberg, Evy, 1953, lågstadielärare, Linköping
Åberg, Göran, 1935, docent, Växjö, ersättare maj och sept. för Ebbe Westergren
Åberg, Kenneth, 1955, bankdirektör, Växjö
Ågren, Jan-Erik, 1944, prost, Härnösand
Åhs, Ingemar, 1944, ekonom, Lund
Åkerlund, Anders, 1940, kontraktsprost, Västerås
Åkerlund, Christina, 1932, förvaltningssekreterare, Härnösand

Ä

Äng, Gösta, 1931, lantbrukare, Uppsala

Ö

Öberg, Ingemar, 1937, lantbrukare, Skara
Öhlén, Lars, 1941, drifttekniker, Härnösand
Öhman, Erling, 1931, oppositionsråd, Uppsala, ersättare maj för Tanja Järvinen
Östling, Göran, 1932, f.d. överläkare, Strängnäs

Sakregister

Sakregister

Förkortningar

KsSkr Kyrkostyrelsens skrivelse till Kyrkomötet, **Ln** Kyrkomötets läronämnd, **G** Gudstjänstutskottet, **O** Organisationsutskottet, **TU** Tillsyns- och uppdragsutskottet, **EE** Ekonomi- och egendomsutskottet, **Eu** Ekumenikutskottet, **KI** Kyrkolivsutskottet, **B** Budgetutskottet, **Kr** Kyrkorättsutskottet, **Fr** Fråga i kyrkomötet (KFråga), **M** Motion till kyrkomötet (KMot).

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
A	Anglikanska kyrkan i Södra Sudan , Svenska kyrkans samarbete med	M 10	Eu 1		48
	Ansgarsliden , se Svenska kyrkans utbildningscentrum				
	Arbetsgivarfunktion vidtillsättning av domprost	M 14, 15	TU 5, Ln 1	6	40
	Arbetsgivarorganisation , obligatorisk tillhörighet till	M 4, 12, 38	TU 2, Ln 1		39
	Arkiv , Svenska kyrkans gemensamma	M 67	TU 17		45
	Avgifter vid kyrkliga handlingar , se Clearing				
B	Begravningsfrågor , samverkan i, se Församlingen				
	Begravningsgudstjänst , clearingbelopp för	Fr 15			26
	Behörighetsprövning av pastorsadjunkter	M 28	TU 9	7	42
	Biskopar , se Stiften				
	Biskoparnas ställning i Kyrkomötet	M 3, 51, 63	O 4, Ln 2		35
	Biskopsgårdar , äganderättsöverföring av	KsSkr 7, M 72	EE 1	10	46

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Budget, se Mål och ram- budget				
C	Clearing, vid kyrkliga handlingar	M 18, 36, 48	EE 4, Ln 3	11	47
	Credo, ungdomsrörelsen, se Kollekt				
D	Delegerade ärenden, se Uppföljning av delegera- de ärenden				
	Domkapitel, utökande delegationsmöjligheter	M 34	TU 11	8	43
	Domprost, tillsättning av, se Arbetsgivarfunk- tion				
	Dopgudstjänst, ritual för	Fr 11			25
E	Ekonomisk placering, se Placering				
	Ersättare i Kyrkomötet, tillgång till handlingar inför Kyrkomötet	Fr 20			27
	Etiska kapitalplacering- ar, se Kapitalplaceringar				
	Evangelisk-lutherska kyrkorna kring Öster- sjön, stöd till	M 56	Eu 2		49
F	Fader vår, se Herrens bön				
	Finskspråkigt arbete, se Församlingen				
	FN-sanktioner mot Irak	Fr 9			24
	Folkbokföring, se För- samlingsbegrepp				
	Forskaranställning, till- sättning av	Fr 1			23

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Forskarstudier , ekono- miskt stöd till	M 64	Kl 13, Ln 17	18	57
	Frihandel , se Opinions- bildning				
	Friskolor , Svenska kyr- kans	M 22	Kl 5		51
	Funktionshinder , perso- ner med	M 26	Kl 6		52
	Förbön , Jungfru Marias	M 37	TU 12, Ln 15		43
	Församlingen , samver- kan i begravningsfrågor, finskspråkiga arbetet, pastoratsnämnd, ålders- president vid val till fullmäktige, utseende av kyrkoherde i samfällighet och indelningsdelegera- de/kyrkonämnd, utseen- de av kyrkvård	M 5, 16, 42, 46, 59, 61	O 5		37
	Församlingens uppgift att bedriva undervisning och utöva mission	Fr 2, 7, M 68	Kl 14		23, 57
	Församlingsbegrepp , konsekvenser för folk- bokföring	Fr 13, 18			25
	Församlingsinstruktion , godkännande av	Fr 6			24
	Församlingstillhörighet , val av	M 44, 45, 53	O 3		34
	Förtroendeskapande åt- gärder mellan kyrkans förtroendevalda och an- ställda	M 20	TU 6, Ln 13		41
G	Grafisk profil	Fr 14			26
	Grundkurs , Svenska kyr- kans	M 43	Kl 9		53

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Gudstjänster, lekman- ledda	Fr 5			24
H	Handikapp, se Funktions- hinder				
	Herrens bön	M 6	G 1	1	29
	Homosexuella, vigsel av	M 1	G 2, Ln 11	2	30
I	Internationella nämnder, se Nämnder				
	Introduktionsår för dia- koner	M 11	TU 3, Ln 5		40
J	Jakt, illegal	M 21	Kl 4	14	51
	Jämställdheten i Svenska kyrkan	KsSkr 5	Kl 2, Ln 10	13	50
K	Kapitalplaceringar, etiska	Fr 8, M 7, 27	EE 2, Ln 12		24, 47
	Karriärvägar för präster, se Präster				
	Kollekt, till Lekman- förbundet och Credo	Fr 3, 22			24
	Kommunismen, se Kyr- kan och kommunismen				
	Kostnaden för valsyste- met, se Valfrågor				
	Kyrka, upplåtelse av	M 9	EE 3, Ln 8		47
	Kyrkan och kommunis- men	M 62	Kl 12		54
	Kyrknätet, användningen av	M 17, 39	Kl 3		51
	Kyrkoavgift	Fr 17			26
	Kyrkofullmäktiges ål- derspresident, se För- samlingen				
	Kyrkomusikertjänster	M 31	TU 10		42

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	<p>Kyrkomötet:</p> <p>1. Parentation</p> <p>2. Anmälan av nya ledamöter</p> <p>3. Anmälan om inkallade ersättare</p> <p>4. Beslut om avvikelse från Kyrkoordningen</p> <p>5. Val av valberedning</p> <p>6. Val av protokollsjusterare</p> <p>7. Val till utskott</p> <p>8. Biskoparnas närvarorätt i utskotten</p> <p>9. Kyrkomötets protokoll</p> <p>10. Val av ledamot i Svenska kyrkans överklagandenämnd</p> <p>11. Val av ledamöter i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet</p> <p>12. Val av ersättare i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet</p> <p>13. Fyllnadsval till utskott</p> <p>Kyrkomötets sanktionsmöjligheter, se Sanktionsmöjligheter</p> <p>Kyrkonämnd, se Församlingen</p> <p>Kyrkoordningen, det fortsatta arbetet med; mottagande av</p> <p>Kyrkoordningen, förändringar i, se Svenska kyrkans organisation på nationell nivå</p> <p>Kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets och ombudsmötets ärenden</p>				<p>1</p> <p>1, 21</p> <p>2, 21, 29, 39</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>3, 63</p> <p>12</p> <p>18</p> <p>19, 63</p> <p>19, 63</p> <p>19</p> <p>63</p> <p>26, 62</p> <p>60</p>
		KsSkr 9, Fr 16, M 47, 71, 74	Kr 1, Ln 1	23	26, 62
		KsSkr 4	B 2	20	60

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Kyrkotillhörighet för utlandssvenskar	M 13, 25	TU 4		40
	Kyrkvård, utseende av, se Församlingen				
L	Lekmannaförbundet, se Kollekt				
	Lekmannaleda guds- tjänster, se Gudstjänster				
	Lärofrågor, se Biskopar- nas ställning i Kyrkomö- tet				
M	Marias förbön, se För- bön				
	Miljöarbete, Svenska kyrkans	Fr 12			25
	Mission, bedrivande av, se Församlingens uppgift				
	Motioners behandling, redovisning av	M 54	Kr 2		62
	Mål och rambudget för Svenska kyrkans natio- nella nivå åren 2001 – 2003	KsSkr 1	B 1, Ln 9	19	58
N	Nattvardsfirande, eku- meniskt	M 52	G 3, Ln 4		31
	Nämnder, internationella	Fr 4			24
O	Opinionsbildning, offent- liga uttåg m.m., för- ankring i nämnd av Svenska kyrkans delta- gande	Fr 21			27
P	Pastoratsnämnd, se För- samlingen				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Pastorsadjunkter, behö- righetsprövning av, se Behörighetsprövning av pastorsadjunkter				
	Praktiklön för blivande kyrkoarbetare, finansie- ring av	M 55	Kl 10	16	54
	Profilutbildning, antag- ning till, se Grundkurs				
	Präst- och kyrkomusi- kerbrist	Fr 19			26
	Präster, alternativa kar- riärvägar för	M 24	TU 8		41
	Prästers tjänstgöring på landsbygden	M 23	TU 7		41
	Prästlönetillgångar, se Utjämningsavgift				
	Prästkjortors färg	M 40	TU 13		43
	Psalmer i 90-talet, boken	M 58	G 4		31
R	Reformatörisk process, främjande av	M 41	TU 14, Ln 16		44
	Rekrytering av präst och kyrkomusiker, se Präst- och kyrkomusikerbrist				
	Religionsdialog med islam	M 57, 76	Kl 11, Ln 9	17	54
	Rikskollekt, se Kollekt				
	Ritual för dopgudstjänst, se Dopgudstjänst				
	Röstkort, se Valfrågor				
S	Samiska befolkningens identitet i Svenska kyr- kan	M 32	Kl 8, Ln 14	15	53

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Sanktioner mot Irak, se FN-sanktioner				
	Sanktionsmöjligheter, Kyrkomötets	M 50	TU 16, Ln 1	9	45
	Skeppsholmskyrkan som konst- och kulturcentrum	M 29	Kl 7		52
	Skolan, Svenska kyrkans ansvar för	M 77	Kl 15		58
	Svenska kyrkan, benäm- ningen	M 49	TU 15, Ln 7		44
	Svenska kyrkans arkiv, se Arkiv				
	Svenska kyrkans frisko- lor, se Friskolor				
	Svenska kyrkans grund- kurs, se Grundkurs				
	Svenska kyrkans organi- sation på nationell nivå	KsSkr 6	O 6	4	38
	Svenska kyrkans utbild- ningscentrum i Sigtuna m.m.	KsSkr 8, M 73	Kl 1, B 5	12	50, 61
	Svenska Missionsför- bundet och Svenska kyr- kan, intercelebration	M 75	Eu 3, Ln 4		49
	Stiften, framtida stiftsor- ganisation, stiftsöversyn, biträdande biskopar i Lunds, Göteborgs och Stockholms stift	M 19, 30, 66	O 2, Ln 6		33
	Stiftsorganisation, se Stiften				
	Stiftsöversyn, se Stiften				
T	Tillsyn över präster och diakoner, register för	M 69	TU 18		46

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
	Tjänstgöring på lands- bygden, se Prästers tjänstgöring				
U	Undervisning i försam- lingen, se Församlingens uppgift				
	Uppföljning av delegera- de ärenden	Fr 10			25
	Utjämningsavgift, sär- skild	M 33, 35, 70	EE 5		48
	Utlandssvenskar, se Kyrkotillhörighet				
V	Valfrågor, ändring i be- stämmelserna om utskick av röstkort, kostnaden för valsystemet, om indi- rekta val till Kyrkomöte och stiftsfullmäktige	KsSkr 10, M 60, 65	O 1	3	32
	Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans central- styrelse för år 1999	KsSkr 2	B 4	22	61
	Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksam- het för år 1999, med revi- sionsberättelse	KsSkr 3, M 8	B 3	21	61
	Vigsel av homosexuella, se Homosexuella				
Y	Yrkeslegitimation för präster och diakoner	M 2	TU 1	5	39
Ä	Äganderättsöverföring av biskopsgårdar, se Bis- kopsgårdar				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Fr Numret anges	Betänkande Utskott och num- mer anges	Kyrkomötet KmSkr Numret anges	Prot. Sidhän- visning
Ö	<p>Ägardirektiv till bolag och stiftelser, se Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet</p> <p>Ändring i bestämmelserna om utskick av röstkort, se Valfrågor</p>				
	<p>Östersjökyrkor, se Evangelisk-lutherska kyrkorna kring Östersjön</p>				